

СПИСАНИЕ ЗА БИБЛИОТЕЧНИ И ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ,
КНИГОЗНАНИЕ И ЛИТЕРАТУРНА ИСТОРИЯ

БИБЛИОТЕКА

ТЕМА НА БРОЯ:
**„COVID-19:
отговорът на библиотеките”**

ISSN 0861-847X • ГОДИНА XXVII (LXVI)

3•2020

РЕДАКТОР **ПЕТЪР ВЕЛИЧКОВ**
КОРИЦА **ГЕОРГИ ИВАНОВ**
ПРЕДПЕЧАТ **ЮЛИЯН ДОЙЧИНОВ**
ПЕЧАТНИ КОЛИ 10,75. ФОРМАТ 70/100/16. ТИРАЖ 200
НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“. 1037 СОФИЯ,
БУЛ. „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ 88
ТЕЛЕФОНИ НА РЕДАКЦИЯТА: 9183 220, абонамент и продажби 9183 136
E-mail: sp.biblioteka@nationallibrary.bg; P.Velichkov@nationallibrary.bg
ПЕЧАТНИЦА НА НБКМ. СОФИЯ, 2020
РЪКОПИСИ НЕ СЕ ВРЪЩАТ. ISSN 0861-847X

*Превод и редакция на резюметата д-р Радослава Стефанова
На корицата: Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ – снимка Стефан Рангелов*

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

доц. д-р Александра Дипчикова
гл. ас. д-р Анка Стоилова
доц. д-р Анна Ангелова
д-р Ваня Аврамова
доц. д-р Васил Загорев
Веселин Тодоров
проф. Владимир Ключев
Георги Бобев
д-р Джени Иванова
Елизабета Георгиев
доц. д-р Живка Радева
д-р Иван Заров
доц. д-р Красимира Александрова
д-р Мариана Кирова
Петър Величков
проф. Роман Мотулски
Росица Кирилова
д-р Силвия Найденова
доц. д-р Тодор Чобанов
Юлия Карадачка-Симеонова

Всеки автор получава по 1 брой от списание „Библиотека“, в който е поместен негов текст. Хонорари се изплащат само на поръчани материали.

Приемен ден за автори – сряда от 14 до 15 часа.

Списание „Библиотека“ се издава от Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. Действителен собственик – Министерство на културата на Република България.

Марката „Библиотека“ е регистрирана и има рег. № 99063 от 05.09.2017 г.

Съдържание

**COVID-19:
отговорът на
библиотеките**
6

**Национален онлайн форум „COVID-19:
отговорът на библиотеките”**

7–8

**Участници в Националния онлайн форум
„COVID-19: отговорът на библиотеките”**

9–12

Красимира Александрова, Ваня Аврамова

Предизвикателството на промяната: COVID-19 и новите услуги, въведени в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий”

13–16

Наталия Георгиева

Инициативи и мерки на национални библиотеки

17–23

Милена Добрева

Пандемията от COVID-19: катализатор на дигиталната трансформация в библиотеките?

Начални наблюдения от отговора на библиотеките в Катар

24–30

Венцислав Велев

Някои от предизвикателствата на пандемията COVID-19 пред малките библиотеки в страната: с акцент върху читалищните библиотеки

31–32

Силвия Найденова, Габриела Георгиева

Централната библиотека на БАН в дистанционен режим

33–36

Радка Калчева

Библиотеката в условията на криза или как една от най-социалните културни институции функционира в условия на социална дистанция

- 37–39 **Невяна Христова**
Регионална библиотека „Дора Габе“ – Добрич по време на пандемия
- 40–42 **Иван Крачанов**
Устойчиво развитие на практиките на дигитализация в Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив
- 43–47 **Калина Иванова, Калоян Здравков**
Организация на работните процеси и достъп до ресурсите и услугите на Народна библиотека „Петко Р. Славейков“ – Велико Търново в условията на извънредно положение
- 48–50 **Вера Бонева**
Състояние и перспективи на РЕГИНА ПИ – Обединен каталог на български периодични издания 1878–1944 г.
- 51–55 **Ася Атанасова**
COVID-19: отговорът на Регионална библиотека „Петър Стъпов“ – Търговище
- 56–57 **Кирилка Страшникова**
По какъв начин да организираме работата след извънредното положение?
- 58–63 **Дора Ангелова**
Традициите не са това, което бяха
- 64–66 **Силвия Врачовска**
Да останем свързани: Библиотека и читатели във време на пандемия
- 67–70 **Яна Кършийска**
Предизвикателствата по време на криза.
Отговорът на Регионална библиотека „П. К. Яворов“ – Бургас
- 71–74 **Теодора Евтимова, Теодора Пейчева-Дянкова**
Потребители и персонал в условията на пандемия: предизвикателства и възможности

75–79	Галина Раева Регионална библиотека „Партений Павлович” – Силистра: работа в условията на извънредно положение
80–81	Петя Павлова Регионална библиотека „Проф. Беньо Цонев” – Ловеч: работата с потребителите
Събития 82–85	Бояна Минчева „Перли в КОРОНАта”: атласът по анатомия на д-р Уилям Купър от 1698 г.
86–161	ЖИВИЯТ университет – ЖИВОТО общуване. Триптих за <i>доброто</i> на универсалното хуманитарно познание и <i>мисията на служенето</i> на информационните технологии през ХХІ в.
Нови книги 162–167	Стоян Денчев Да имаш не само правото, но и задължението да напишеш такава книга...
168–169	Румяна Радкова Документалното наследство и осмислянето на Българския ХІХ век
In memoriam 170–171	Проф. Вера Ганчева
171–172	Проф. Мария Младенова

Национален онлайн форум „COVID-19: отговорът на библиотеките”

Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий” проведе Национален онлайн форум „COVID-19: отговорът на библиотеките”, по инициатива на директора ѝ, доц. д-р Красимира Александрова, на 11 май – Деня на Светите равноапостолни братя Кирил и Методий – двоен празник на културната институция.

Целта на онлайн форума беше да се предостави възможност на библиотечните специалисти да участват в нетрадиционна дискуссионна среща по всички проблеми за съхраняването и поддръжката на националните, духовно-нравствените и културни ценности по време на пандемия. Да им се даде възможност да споделят своя опит, проблеми и предизвикателства при работата с библиотечно-информационни инфраструктури и предоставяне на дистанционни услуги за потребителите в карантинния период. Да покажат как в отговор на предизвикателството библиотеките в страната адаптираха своята дейност чрез различни инициативи, които се оказаха ефективни и интересни.

Безпрецедентното разпространение на COVID-19 и като следствие изолацията на хората, превърна четенето в ключов инструмент за повишаването на културните и образователните знания. Работата на библиотеките в дистанционен режим придоби огромно значение, защото се реализира в новите условия с помощта на съвременните информационни технологии.

В Националния онлайн форум „COVID-19: отговорът на библиотеките” се включиха с доклади и изказвания представители на библиотеки и сродни институции. Голям интерес към форума и неговото практическо измерение предизвика споделянето на проблемите и предизвикателствата при предоставяне на услуги от библиотеките за потребителите.

Списание „Библиотека” ви предлага да се запознаете с опита на участниците в *Националния онлайн форум „COVID-19: отговорът на библиотеките”*.

Участници в Националния онлайн форум „COVID-19: отговорът на библиотеките”

доц. д-р Красимира Александрова

Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий”

Директор

д-р Ваня Аврамова

Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий”

Заместник-директор

Наталия Георгиева

Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий”

Експерт програми и проекти

доц. Милена Добрева

UCL Qatar

Associate Professor, MA in Library and Information Studies

доц. д-р Венцислав Велев

Министерство на културата

Съветник на министъра на културата

д-р Силвия Найденова

Централна библиотека БАН

Директор

Габриела Георгиева

Централна библиотека БАН

Началник отдел „Обслужване и фондове”

Радка Калчева

Регионална библиотека „Пенчо Славейков” – Варна

Директор

Невяна Христова

Регионална библиотека „Дора Габе” – Добрич

Директор

Иван Крачанов

Регионална народна библиотека „Иван Вазов” – Пловдив

Ръководител „Дигитален център”

Доц. д-р Калина Иванова

Регионална библиотека „П. Р. Славейков” – Велико Търново
Директор

Калоян Здравков

Регионална библиотека „П. Р. Славейков” – Велико Търново
Завеждащ-отдел „Информационни технологии”

проф. д.и.н Вера Бонева

УниБИТ
Преподавател по „История на България” и „Музеология”

Ася Атанасова

Регионална библиотека „Петър Стъпов” – Търговище
Главен библиотекар

Кирилка Страшникова

Регионална библиотека „Хр. Смирненски” – Хасково
Директор

Дора Ангелова

Регионална библиотека „Димитър Талев” – Благоевград
Директор

Силвия Врачовска

Регионална библиотека „Христо Ботев” – Враца
Директор

Яна Кършийска

Регионална библиотека „П. К. Яворов” – Бургас
Директор

Теодора Евтимова

Регионална библиотека „Любен Каравелов” – Русе
Директор

д-р Теодора Дянкова

Регионална библиотека „Любен Каравелов” – Русе
Главен библиотекар на направление „Обслужване”

Галина Раева

Регионална библиотека „Партений Павлович” – Силистра
Главен библиотекар

Петя Павлова

Регионална библиотека „Проф. Б. Цонев” – Ловеч
Завеждащ-отдел „Дигитализация”

Предизвикателството на промяната: COVID-19 и новите услуги, въведени в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“

КРАСИМИРА АЛЕКСАНДРОВА, ВАНЯ АВРАМОВА

The challenge of change: COVID-19 and the new services introduced in the “St. St. Cyril and Methodius” National Library

Krassimira Alexandrova, Vanya Avramova

Summary

The report reviews the situation during the state of emergency in the “St. St. Cyril and Methodius” National Library and focuses on the adaptation of activities and reorganization of library processes to ensure easy access to collections and services remotely, as well as on policies to protect the health of library staff and their safety in the conditions of COVID-19.

Key-words: “St. St. Cyril and Methodius” National Library, COVID-19, transformations in library processes, challenges, online electronic services, digital collections.

Въведение

От огромно значение днес е да насочим вниманието отново към уникалната роля, която прави библиотеките важни партньори за развитие, както чрез предоставяне на достъп до информация във всички формати, така и чрез осъществяване на услуги и програми, адекватни на процеса на интензивна технологична трансформация.

В условията на установеното извънредно положение в страната Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ временно затвори врати за физически посещения на потребителите. Дейностите бяха реструктурирани в няколко направления: работа на екипи на място и дистанционна работа в домашна среда, като по този начин културната институция продължи да извършва своите регламентирани задължения. Неочакваната промяна на външната среда и наложена физическа и социална дистанция от COVID-19 предизвика трансформации в библиотечните процеси и даде своето отражение върху библиотечното обслужване. Екипът на Националната библиотека прояви нужната гъвкавост, готовност и способност да се адаптира към предизвикателствата на външната среда и да реорганизира библиотечните процеси така, че да осигури лесен достъп до своите колекции и услуги от разстояние.

Предоставяне на услуги от разстояние в отговор на потребностите

Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ е с установени традиции и дългогодишна практика по отношение на информационното обслужване. Усилията по време на извънредното положение се концентрираха върху действия за оптимизиране на процесите, които да съдействат за обслужване от разстояние. В отговор на това се въведоха **онлайн електронни** услуги, публикувани на сайта на Библиотеката и разпространени сред нашите потребители и потенциални публики. Основен акцент в тях е предоставянето им **безплатно** за периода на пандемия. Спектърът от услуги, които предлага Библиотеката, е широк. Обръщаме внимание на две от тях, а именно **онлайн регистрация** на читатели и **заемане** на документи по електронен път.

Предоставената възможност за потребителите да извършват регистрация за читателска карта онлайн е услуга, която преди периода на извънредното положение не беше налична. Тя се прие изключително добре и от въвеждането ѝ до момента са направени повече от **420 бр.** онлайн регистрации на читатели.

Във връзка с осъществяването на лесен достъп на потребителите до документи от фонда на Библиотеката и абонираните електронни бази данни се въведе услуга, с която се осигурява възможност за заемането на документи по електронен път. Тази услуга също спечели бърза популярност и към момента са изпълнени 665 бр. поръчки и са предоставени в електронен вид **4245 бр.** библиотечни документа.

През този период беше огромен и интересът по отношение на справочно-информационното обслужване. Приблизителният среден брой на заявените седмично тематични библиографски справки е над **70 бр.** и около **40 бр.** справки за цитирания.

Предизвикателство за библиотечно-информационните специалисти се оказа, от една страна, адекватният отговор на информационните потребности на потребителите, от друга, важната **обратна връзка** с тях като гарант за това, че се върви в една посока.

В удобство за потребителите в периода на извънредно положение се превърнаха услугите – междубиблиотечно заемане (МЗ) и международно междубиблиотечно заемане (ММЗ). Реализирани са над **48 бр.** заявки от библиотеки от страната и чужбина по МЗС.

Въведените нови услуги в периода на извънредното положение се приеха с огромен интерес от потребителите на Националната библиотека. Нещо повече, броят на новорегистрираните читатели се увеличи значително в сравнение с миналата година именно поради предоставената възможност за електронна доставка на документи.

Осигуряване на достъп до фондовете на Библиотеката – изграждане на дигитални колекции

Дигиталната колекция на НБКМ се изгражда повече от тринадесет години и много активно се използва от различни потребители у нас и в чужбина. Нейните колекции са неотделна част от услугите, предлагани от Националната библиотека.

Именно осигуряването на възможности за дистанционно обслужване концентрира усилия в изграждането на онлайн информационни ресурси и продължи дейностите във връзка с надграждането на колекциите от дигиталната библиотека. Стартира дигитализирането на повече от 1000 бр. екслибриси, започна работа по създаването на концепции за две нови дигитални колекции – „Екслибриси“ и „Български библиографи и библиотекари“.

Във връзка с осигуряването на достъп до съдържанието на богатите архивни фондове на НБКМ Библиотеката започна работа по изграждането на следните електронни бази данни от справочни документи от фонда на БИА: ръкописи, съхранявани в НБКМ; работните картотеки към отдел „Ориенталски сбирки“, създаване на електронен архив на съществуващите реставрационни протоколи и др.

Други дейности, извършвани в НБКМ, по време на извънредното положение

Дейностите, които Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ осъществи по събиране, обработване, организиране, съхраняване и предоставяне за ползване на български и чужди граждани на печатни и други произведения, издадени на територията на страната, не са спирали през периода на извънредното положение.

По силата на Закона за задължителното депозиране на печатни и други произведения и за обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги в Националната библиотека са постъпили **22 402** библиотечни единици от **251** издателства, печатници и автори: за колекциите на НБКМ – **5928 (2490 монографии и 3438 продължаващи издания)**; за депозитните библиотеки са разпределени **16 474 (4203 монографии и 12 271 продължаващи издания)**. По абонамент и книгообмен са постъпили и са регистрирани: **чуждестранни документи** – 263 библиотечни единици (**123 монографии и 222 продължаващи издания**). За международен книгообмен са изпратени 66 продължаващи издания в **459** библиотечни единици. Присъдени стандартни номера: ISBN – **823**, ISMN – **1**, ISSN – **14**.

Продължават реставрационните дейности на книжовно-документалното наследство на Националната библиотека и към момента са реставрирани **396** листа от библиотечни материали, **15** подвързии, обезпрашени са **529** линейни метра, върху които са разположени **16 636** книжни тела на периодични издания, боядисани са **500** листа японска хартия за нуждите на реставрационния център.

Политики за защита на здравето на работещите в библиотеките и сигурността им в условията на COVID-19

Приоритетът на Националната библиотека в условията на извънредното положение се насочи към опазване на здравето на служителите. Всички работещи служители получиха лични предпазни средства (ръкавици, маски, предпазни еднократни престилки, калцуни, бонета, шлемове и др.), както и необходимите дезинфекциращи препарати.

Всекидневно се дезинфекцират всички общи помещения – входи, коридори, стълбища, метални повърхности, парапети, тоалетни помещения, общи работни помещения, асансьорите. Регулярно се почистват и проветряват всички работни помещения, като целта е осигуряване на здравословна среда за работещите. Беше извършена и цялостна дезинфекция на каталозите и книгохранилищата в сградата на Библиотеката. Периодично на служителите се провеждат задължителните извънредни инструктажи за COVID-19. Въведен е строг контрол и е осигуряван стриктен пропускателен режим и ред за влизане в сградата на хора, депозит и пощенски пратки.

Подобряване на материално-техническата база по време на карантината

Времето, в което Библиотеката не работи с потребители, се използва активно, за да се извършат дейности, свързани с поддържане на материално-техническата база, като ремонт на асансьори, боядисване на стени и врати, смяна на брави, осветителни тела и др. Обновени бяха читални № 4, 5–6, където бяха изциклени и лакирани повече от 680 кв. м. паркет.

Популяризиране и провеждане на онлайн културни събития

Във връзка с въведените мерки за овладяване на епидемията от COVID-19 провеждането на предвидените публични/културни събития в сградата на Националната библиотека се преустанови. Културният календар беше трансформиран в интересни виртуални изложби, онлайн рубрики и събития на сайта на Библиотеката. Така например, „Духът на словото“ е всекидневна онлайн рубрика, която предлага виртуални срещи с изтъкнати, знакови български поети и писатели; „Вазови строфи“ е седмична рубрика, в която препрочитаме творчеството на Иван Вазов в чест на 170-ата годишнина от рождението му; COVID-19 е рубриката, която стартира още на 14 март и съдържа различни текстове, проучвания, полезна и интересна информация, свързана с коронавируса. Подготвено бе и излезе от печат бр. 2 на обичаното от всички списание „Библиотека“, а книгата „Кратък каталог на източните ръкописи“ излезе от печат и е достъпна за ползване.

Заклучение

В условията на установеното извънредно положение в страната Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ остана активна институция и изследва интересите на реалните и потенциалните потребители. Въведе нови услуги, адекватни на информационните потребности и обнови и освежи читалните за тяхно удобство. В заключение: Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ затвърди своята позиция на обществено значима институция, която съхранява и предоставя достъп до безценна и полезна информация.

Инициативи и мерки на национални библиотеки

НАТАЛИЯ ГЕОРГИЕВА

COVID-19: The library response Initiatives and measures of national libraries

Natalia Georgieva

Summary

This review of measures makes it possible to identify common solutions and innovative approaches and initiatives taken by European national libraries in the context of COVID-19.

Key-words: National Libraries in Europe, COVID-19 priorities, webinars, digitization, flexible solutions.

Пандемията от COVID-19 рефлектира върху всички аспекти на социалния, икономическия и културния живот и постави на изпитание готовността и решимостта на институциите да предложат адекватни мерки в отговор на кризата.

В тази нова ситуация се озоваха и националните библиотеки в Европа. Те трябваше спешно да реорганизират работата си, да приоритизират услугите си, да преформулират стратегиите си за комуникация с потребителите.

Настоящият преглед на мерките дава възможност да се идентифицират някои общи решения и иновативни подходи и инициативи, предприети от националните библиотеки в Европа в условия на извънредно положение заради COVID-19.

Затварянето на физическите пространства на библиотеките изведе на преден план необходимостта от активно предоставяне на онлайн услуги и на дистанционен режим на работа.

Предоставянето на свободен достъп до всички или част от дигиталните колекции за регистрирани и нерегистрирани читатели; онлайн регистрацията и издаването на виртуални читателски карти за нови потребители; активната онлайн комуникация с библиотечни специалисти чрез приложения на социалните мрежи, скайп или чат функции на уебсайта на библиотеките; организирането на виртуални събития – конференции, уебинари, изложби, срещи и др. са част от общите мерки, за които съобщават мнозинството от националните библиотеки в Европа.

Наред с това, националните библиотеки разработиха и предложиха иновативни услуги за своите потребители.

Макар да не са изчерпателно изброени, описаните по-долу инициативи дават възможност да се открият интересни идеи, които имат потенциал и могат да се използват и адаптират към спецификите на българския контекст.

Великобритания: Британската национална библиотека, в партньорство с University College London Hospital, The Francis Crick Institute и здравните служби предоставя част от пространството си за лаборатории за тестване за коронавирус.¹

Дания: Кралската библиотека на Дания разширява достъпа до електронните книги и осигурява свободен достъп до специална секция с дигитализирани ресурси за учители и ученици в подкрепа на образователния процес в условия на пандемия.²

Испания: В условията на извънредно положение Националната библиотека на Испания активно промотира дигитализирани образователни ресурси в подкрепа на дистанционното обучение в училищата и в университетите.³

Италия: Националната централна библиотека на Рим продължава да организира традиционните си уебинари за четене онлайн. Това е постоянно действаща услуга за ученици, при която библиотекарите четат текстове на съвременни италиански автори, а учениците провеждат тематични онлайн дебати.⁴

Латвия: Националната библиотека на Латвия използва активно своя Youtube канал за предоставяне на актуална информация. Чрез профила си в платформата SoundCloud дава достъп до архива си с конференции, дискусии, публични събития и др. в рамките на инициативата „Остани си въщи“.⁵

Литва: Литовската национална библиотека дава е-достъп до над 2000 книги на литовски за регистрирани читатели и предоставя над 3000 компютъра – собственост на библиотеката, в помощ на онлайн обучението по време на извънредното положение.⁶

Нидерландия: В партньорство с организацията на писателите в страната Националната библиотека на Нидерландия разработва нова услуга с цел насърчаване на четенето при децата. В специална рубрика „Автори от екрана“ се излъчват сесии с четене на истории от детски книги от известни автори и се дава достъп до детски аудиокниги.⁷

Норвегия: В условията на пандемия Националната библиотека на Норвегия получава допълнително финансиране от държавата за закупуване на електронни книги. Институцията осигурява достъп до всички издадени в страната книги за потребители с IP адрес в Норвегия.⁸

Унгария: Националната библиотека на Унгария публикува на своя сайт видеоклипове за учене на танци и ресурси за свободното време въщи.⁹

---

¹ Вж <https://www.bl.uk/learning>

² Вж <http://www5.kb.dk/da/dia/undervisning/Undervisning-online.html>

³ Вж <http://www.bne.es/en/Inicio>

⁴ Вж <http://www.bnrcm.beniculturali.it>

⁵ Вж <https://www.lnb.lv/en>

⁶ Вж <https://www.lnb.lt/en/>

⁷ Вж <https://www.kb.nl/en>

⁸ Вж <https://www.nb.no/en/the-national-library-of-norway/>

⁹ Вж <http://www.oszk.hu/en>

Франция: Националната библиотека на Франция осигурява достъп до електронни книги в ePub формат, удобен за ползване от мобилни устройства; излъчва подкасти на различни теми; представя виртуални изложби и дигитализирани музикални колекции. На сайта ѝ има специално обособен раздел за деца и ученици с тематични албуми и ролеви игри в подкрепа на образованието.¹⁰

Хърватия: Наред с достъпа до своите дигитални колекции, Националната библиотека на Хърватия предлага е-услуги за деца и младежи: мобилни приложения с игри, представящи културно-историческото наследство на страната; викторини, пъзели, книжки за оцветяване и др. Националната библиотека осигурява и техническа помощ за регионалните библиотеки за действия в условия на пандемия. Дигиталната лаборатория на библиотеката подкрепя инициативата на Хърватския студентски съвет и предоставя своите 3D принтери за изработване на макети на предпазни маски и шлемове.¹¹

САЩ: Нов акцент в портфолиото си от услуги предлагат и някои американски библиотеки. В партньорство с Националния съвет за първа помощ по поведенческо и ментално здраве например, много библиотеки се включват в програмата „Менталното здраве: нашето и на нашите общности. Практически съвети за запазване на менталното здраве в условия на пандемия“. В специални секции на уебсайта си библиотеките излъчват интервюта с психолози, психотерапевти и експерти по обществено здраве и публикуват съвети и насоки за справяне със стреса и запазване на психичното здраве в условия на социална изолация.

Прегледът¹² на практиките на националните библиотеки дава основание да се направят три важни заключения:

1. Дигитализация: COVID-19 катализира процеса на активно предлагане на онлайн услуги: разширяване на достъпа до дигиталните колекции, засилено присъствие в социалните мрежи, все по-широко използване на интернет базирани приложения за провеждане на конференции, семинари, обучителни сесии и т.н.

Наличието на достатъчно и висококачествени дигитални библиотечни ресурси се оказва ключова предпоставка за адекватен отговор на потребностите от информация в условия на извънредно положение.

2. Партньорство: Независимо дали става дума за сътрудничество с други културни институции като музеи, галерии, театри; с творчески обединения на писатели и творци на изкуството; с образователни и обучителни институции като училища, университети и центрове за учене на възрастни; с държавни или неправителствени организации, ефективните партньорски взаимоотношения, създадени и поддържани в условия на нормален ритъм на работа, са важно условие за разработване на нови библиотечни услуги.

¹⁰ Вж <https://www.bnf.fr/en>

¹¹ Вж <https://www.nsk.hr/en>

¹² Прегледът е изготвен със съдействието на Десислава Попова, експерт програми и проекти в НБКМ.

Иновациите в услугите и подходите на националните библиотеки са възможни, когато обединяват идеи, ресурси и експертиза на партньорски организации и институции.

3. Капацитет: Прегледът на мерките на националните библиотеки показва, че в условията на извънредно положение, уменията на библиотечните специалисти да разработват нови услуги и подходи в комуникацията с потребителите са изключително ценен и важен ресурс.

Изграденият капацитет, способността за вземане на гъвкави решения и вдъхновението на библиотечните специалисти показаха как библиотеките могат да осигуряват информация, да достигат до нови аудитории и да присъстват енергично в живота общността и в условията на извънредно положение.

Пандемията от COVID-19: катализатор на дигиталната трансформация в библиотеките?

Начални наблюдения от отговора на библиотеките в Катар

МИЛЕНА ДОБРЕВА

The COVID-19 pandemic: a catalyst for the digital transformation in libraries?

Initial observations from the response of libraries in Qatar

Milena Dobрева

Summary

The article summarises the initial results from an evidence-based study which is exploring the response to the COVID-19 pandemic of the library sectors in Qatar. The methodology of this study is based on the uses of content analysis from the contents of websites, press publications, social media and official statements mostly in English and Arabic. These materials are analysed using NVivo. Although this study captures only data from the two initial months of the library closures (mid-March 2020–mid May 2020), some notable trends are showing which library services are most visible in the conditions of self-isolation and social distancing. The article also includes a model for analysing the potential for transforming library services in the spirit of digital transformation. The stressful social isolation can be seen as a catalyst for the digital transformation of libraries. This model can be a helpful tool in the process of identifying institutional priorities for digital transformation.

Key-words: library sector, Qatar, digital transformation, crowdsourcing, NVivo, El Pub 2020.

1. Въведение

Когато започна пандемията от COVID-19, имаше незабавен глобален отговор от водещите национални и международни библиотечни асоциации. В средата на март Американската библиотечна асоциация (ALA)¹, Асоциацията за библи-

¹ **American** Library Association. (2020a, 13 March). ALA statement on COVID-19. [онлайн]. [прегледан 18.06.2020]. <https://americanlibrariesmagazine.org/blogs/the-scoop/ala-statement-covid-19>; **American** Library Association. (2020b, 17 March). ALA Executive Board recommends closing libraries to public. [онлайн]. [прегледан 18.06.2020]. <http://www.ala.org/news/press-releases/2020/03/ala-executive-board-recommends-closing-libraries-public>

отечно и информационно образование (ALISE)², Институтът за библиотечни и информационни специалисти във Великобритания (CILIP)³, Австралийската библиотечно-информационна асоциация (ALIA)⁴, Международната федерация на библиотечните асоциации (IFLA)⁵ разпространиха изявления, свързани с предизвикателствата на пандемията към библиотечния сектор. Анализ на тези твърдения⁶ показва десет основни теми, в които асоциациите очакват да се фокусират усилията на библиотеките:

- подкрепа за/солидарност с библиотеките;
- предоставяне на информация;
- поддържане на обичайния спектър от библиотечни услуги;
- дигитална миграция на услуги;
- организация/проблеми на работното място;
- контекстуални обстоятелства на библиотеките (разнообразие от видове, обстоятелства, предизвикателства);
- грижи за здравето и правилна/добра хигиена;
- противодействие на фалшивите новини и дезинформацията;
- външно сътрудничество с публичните здравни агенции;
- партньорства с индустрията, включително издателите.

Промяната на работата в библиотеките трябваше да се направи изключително бързо. В Катар библиотечният сектор е млад (Катарската национална библиотека се откри официално преди 2 години, болшинството академични библиотеки в Катар са създадени в последното десетилетие, а Dar al-Kutub al-Qatariyya, най-старата библиотека в страната, е отворила врати през 1962 г.), но със съществени

² **Association** for Library and Information Science Education. (2020, 16 March). ALISE Statement About COVID-19 and the Library and Information Science Community. [онлайн]. [прегледан 18.06.2020]. <https://www.alise.org>

³ CILIP: The library and information association. (2020, 18 March). Statement concerning COVID-19 and knowledge, library and information professionals from the CILIP Board. [онлайн]. [прегледан 18.06.2020]. <https://www.cilip.org.uk/news/493378/CILIP-Coronavirus-Information-Service.htm>

⁴ **Australian** Library and Information Association. (2020a, 20 March). "Message from the ALIA Board". [онлайн]. [прегледан 18.06.2020]. <https://www.alia.org.au/message-alia-board>; Australian Library and Information Association. (2020b). "Australian libraries responding to COVID-19". [онлайн]. [прегледан 18.06.2020]. <https://www.alia.org.au/australian-libraries-responding-covid-19>

⁵ **International** Federation of Library Associations. (2020a, 23 March). COVID-19 and the Global Library Field: Statement by the IFLA President and Secretary General. [онлайн]. [прегледан 18.06.2020]. <https://www.ifla.org/node/92969>; **International** Federation of Library Associations. (2020b, 13 March). In the face of COVID-19, IFLA closes offices but continues to offer strong support to the global library field. [онлайн]. [прегледан 18.06.2020]. <https://www.ifla.org/node/92957>

⁶ **Kosciejew**, M. Coronavirus and Libraries: Initial Responses to COVID-19 (under review). NVivo (n.d.). [онлайн]. [прегледан 18.06.2020]. <https://www.qsrinternational.com/nvivo-qualitative-data-analysis-software/home>

амбиции за новаторски решения и предоставяне на дигитални услуги. Катарската библиотечна асоциация до момента не е излязла със свое становище за библиотечния сектор. Нейният пети годишен форум трябваше да се проведе на 19 март 2020 г., но се отложи за септември и в момента се обсъжда провеждането му онлайн.

Този доклад ще представи накратко началните резултати от изследване, което цели да се съберат и анализират материали от библиотечните уеб сайтове, пресата, социалните медии и официални становища на институции.

2. Методология

Печатни и електронни документи, които представят какво се случва в библиотеките, могат да се намерят в разнообразни платформи. Такива свидетелства са уеб страниците на самите библиотеки, коментарите, споменаващи библиотеки в социалните медии, публикациите в националната преса, както и официалните становища по въпроси, свързани с библиотечното обслужване от министерства и други държавни институции. За целите на това изследване беше направено системно търсене и събиране на материали, които бяха организирани в NVivo. Тези материали след това са кодирани (подбрани са фрагменти, които предоставят информация по определена тема). Най-много материали разглеждат затварянето на библиотеките и промените в предлаганите от тях услуги заради пандемията.

Планираме да разширим изследването с интервюта на библиотечни мениджъри. До момента от анализа на съдържанието са идентифицирани около 30 кода, които се използват при обработката на събраните материали. Те включват различни библиотечни услуги, рискове, конкретни библиотеки в страната и дори теми, свързани с носталгията по посещението на библиотеки (на базата на съдържание от социалните медии) и обсъждане на това какво да се прави след приключване на периода на социална изолация.

Този начин на изследване е подходящ за събиране на данни от долу нагоре, които след това могат да се съпоставят с темите, предложени от библиотечните асоциации. Становищата им от началото на пандемията показват управленските очаквания как кризата ще се отрази на библиотечния сектор. Съчетанието с нашия подход, основан на доказателства – силно застъпен в последно време в областта на изследванията на библиотечния и информационния сектор, позволява да се изследва къде практиката потвърждава очакванията, а къде се наблюдават различия. Това би подкрепило развитието на политики и други инструменти за интервенция в сектора в бъдеще. Ако дадена област не е популярна в практиката, може да се изследват причините за това и да се подберат действия, които биха довели до промяна.

3. Начални резултати

Започнахме да събираме материали, които илюстрират какво се случва в библиотечния сектор в Катар от началото на прилагането на мерки за социално дистанциране. Тези материали обхващат ресурси, свързани с работата на библиотеки и на единствената академична програма, която обучава магистри по биб-

лиотекознание и е активен организатор на професионални обучения за библиотечния сектор в Катар, предлагана от UCL Qatar. Всички примери в тази част са от материали, които са събрани от вестници, уеб сайтове и социални медии.

Особено важен въпрос в местен контекст е доколко това предизвикателство пред библиотеките подтиква дигиталната трансформация. Дали библиотеките рекламират по-усърдно своите съществуващи дигитални услуги или в добавка работят и по нови услуги?

3.1. Преобразуване на библиотечни услуги в дигитални: разказване на истории

Вероятно най-популярната нова услуга онлайн сега са сесиите за четене на детски книги онлайн. Интересното в случая е, че това е пример за услуга, която не е предлагана в дигиталното пространство преди пандемията. Съответно няма и база за измерване на успешността на такива нови услуги за читателите.

Тепърва ще се събират и анализират данни за интензивността на ползване на съществуващите отпреди социалното дистанциране дигитални ресурси. Така това безпрецедентно положение поставя на дневен ред и въпроса за измерването на ангажираността на библиотечните потребители с различните услуги онлайн. Обратната връзка на родители с малки деца е, че библиотеките предоставят прекрасни ресурси, но децата така или иначе прекарват много време зад екраните и тези ресурси повече се ползват от самите родители за идеи например каква история да разкажат като приказка за лека нощ. Измерването на ангажираността с детските ресурси при такова опосредствано използване се различава от аналитичните данни за ползването на дигиталните ресурси като Катарската дигитална библиотека например. Преди пандемията услугите за деца са предлагани основно на място в сградата на библиотеката, а сега цялостната концепция за връзка с читателите и за събиране на статистически данни се преосмисля в движение.

3.2. Преобразуване на специализирана конференция в хибридно събитие онлайн

Местният опит също включва развиване на нови платформи за краудсорсинг и провеждането на XXIV конференция по електронни публикации El Pub 2020 като хибридно събитие с публикуване на видеозаписи от докладите по покана от конференцията в YouTube и представяния на дългите и кратки доклади в Twitter.⁷

---

⁷ Dobрева, М., Stojanovski, J. ELPUB in time of pandemic: Foreword to the Proceedings of the 24th International Conference of Electronic Publishing. [онлайн]. [прегледан 18.06.2020]. https://elpub.episciences.org/public/volumes/402/oep_12598.pdf, El Pub (2020) 24th International Conference on Electronic Publishing, Doha, April 2020. [онлайн]. [прегледан 18.06.2020]. <https://elpub2020.org>

3.3. Разработване на нов почин за краудсорсинг

Друг нестандартен почин, разработен по времето на социалното изолиране, е ресурс в Инстаграм, разработен от студентка в UCL Qatar, вдъхновен от модула по дигитална хуманитаристика, който заради пандемията се провежда онлайн. Темата: думи от арабския език, които младото поколение не знае, предизвиква сериозен интерес и дискусия. За част от думите се обсъждат и различни народни етимологии. За около седмица ресурсът добива над 600 последователи и всяка добавена дума е предизвикала множество коментари.

В Катар няма изобилие от възможности за краудсорсинг и този експеримент, проведен във време, в което много хора са склонни да прекарват време онлайн, е добра илюстрация за това, че подходите, в които се цели ангажиране на масовите читатели могат да се прилагат успешно дори и като се използват социалните медии, без да се разработват специализирани платформи за краудсорсинг.⁸

Още един пример е бързата трансформация на международна конференция в нестандартна хибридна конференция онлайн, където съдържанието е представено в Youtube и Twitter.

Разгледаните няколко примера показват два новаторски подхода:

прехвърлянето на библиотечни услуги от библиотечното пространство във виртуалното пространство (детските книги онлайн, конференцията EIPub'2020); създаване на нови дигитални ресурси (катарските думи в Инстаграм).

3.4. Носталгия за посещенията в библиотеката

Своеобразно място сред събраните материали заемат събраните съобщения от социалните медии. Често те се разпространяват от самите библиотеки и имат информативен характер. Но има и някои носталгични съобщения от миналото преди пандемията (интересно е да се отбележи, че освен на английски и арабски, социалните методи предоставят и съобщения на малайски език и на езика тагалог. Катар е държава с висок процент на чужда работна сила). Част от тези съобщения споделят спомени от миналото, които показват, че въпреки краткото си съществуване Катарската национална библиотека се радва на обичта на читатели, на които им липсва възможността да я посетят във времето на социална изолация.

4. Заключение и бъдеща работа

Началните ни наблюдения показват, че най-често обсъждани, според източниците от уебсайтове, медии и социални медии, са промените в обичайния спектър на библиотечните услуги, дигиталната миграция на услуги; противодействието на дезинформацията; опасенията за здравето на персонала и потребителите, добавяйки от най-добрите практики на местно ниво измерението на рисковете за съхранение и практиките за санитизация на библиотечните фондове. Допълване-

⁸ Добрева, М., Иванова, К. Гражданска наука (citizenscience) в хуманитаристиката като средство за ангажираност и добиване на нови знания. – В: *Български език, литература и е-обучение*, под ред. на Ф. Бойкова и др. – Пловдив, 2014, с. 36–41. [онлайн]. [прегледан 18.06.2020]. http://www.math.bas.bg/infres/~ivanova/KMI-papers/2014-PEU-Dobрева_Ivanova.pdf

то на събраните документи с интервюта на мениджърите на библиотеките, нещо, което планираме да направим в идните месеци след добиването на съответните разрешения на Етичната комисия, ще допълни картината.

Описаните в част 3 примери илюстрират няколко подхода, които се прилагат в местната библиотечна практика. Разделяме услугите според това дали са съществуващи или нови, и дали се предлагат на живо в библиотечната сграда или в библиотечното пространство.

Някои от съществуващите и предлагани в сградата услуги във времето на социална изолация могат да „мигрират“ онлайн, такъв е примерът със сесиите за разказване на приказки, които започват да се излъчват на живо. Въпреки че това изглежда едно добро решение, обратната връзка от родителите е, че има два проблема. Първо, децата така или иначе прекарват много време пред екран, но за да е успешна тази услуга, тя трябва да предлага изключително висококачествено и желано съдържание. Вторият проблем е свързан със сигурността. Ако библиотеката споделя своите видеоистории в платформа като YouTube, където детето лесно може да премине към разглеждане на други материали, за част от родителите това е затруднение, защото изисква да следят какво точно се случва. Част от родителите имат силни предпочитания към обучителни платформи, които не допускат разглеждане на неодобрити от родителите материали. Този пример илюстрира сравнително лесен преход от услуга в библиотечната сграда към услуга, предлагана онлайн, който обаче изисква допълнително планиране за най-удобния начин на поднасяне на дигиталното съдържание според предпочитанията (в случая на родителите на младите слушатели) на истории в конкретния случай.

Когато библиотеката вече има разработени онлайн услуги, социалната изолация предполага по-активното им използване. В условията на пандемия е важно усиленото рекламиране на налични ресурси и „пакетирането“ на нови тематични сборки. Създаването на нови сборки е интересен пример, защото се наблюдава как множество библиотеки разработват аналогични множества от ресурси, свързани с вируса. Този тип услуги предполагат сътрудничество, за да се избегне дублирането на усилия.

Най-интересни развития могат да се очакват в групата ресурси онлайн, които са напълно нови. Сред нашите примери такъв нов ресурс за Катар беше групата в Инстаграм, която събира и дискутира арабски думи, трудни за младото поколение. В тази връзка можем да направим интересна съпоставка с положението в музеите. Скорошно изследване на UNESCO⁹ показва, че в отговор на пандемията в музеите се засилват използването на вече съществуващи дигитални ресурси, изложбите онлайн, кампаниите в социалните медии. Разработват се и т.нар. специални проекти, които са точно от вида, който разглеждаме тук – проекти онлайн, които са новаторски за практиката на съответния музей. В тази област са активни най-вече музеите от Европа и Северна Америка, докато страните от т.нар. Глобален Юг на практика не развиват такива инициативи. Капацитетът на инсти-

⁹ UNESCO (2020) Museums around the world in the face of COVID-19, 31 pp. [онлайн]. [прегледан 18.06.2020]. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373530>

туциите да развиват такива нови проекти на практика може да се използва като индикатор за степента на зрялост в областта на дигиталните технологии.

Последната област е нови услуги в библиотечната сграда. За осигуряване на социално дистанциране някои библиотеки започват да въвеждат система с чипове или устройства за засичане на времето в библиотеката – в Катар отварянето на библиотеките се очаква през септември 2020 г., така че все още нямаме сведения какви нови практики ще се въведат. Това не са услуги по същество, но без тях и без засилената санитаризация отварянето на библиотеките би било невъзможно.

Целта ни с това изследване от Катар е да разработим методични указания, които да могат да се прилагат за събиране и анализ на видимите в присъствието в глобалната информационна мрежа следи от работата на библиотеките по време на пандемията. Матрицата за анализ на библиотечните услуги е полезен инструмент при анализа къде да се вложат усилията за по-добро обслужване на читателите във време на социална изолация.

Някои от предизвикателствата на пандемията COVID-19 пред малките библиотеки в страната: с акцент върху читалищните библиотеки

ВЕНЦИСЛАВ БЕЛЕВ

Some challenges of the COVID-19 pandemic for the small libraries in the country: with an emphasis on the libraries of local cultural centers (chitalishte)

Ventsislav Velev

Summary

Along with other cultural sectors, the library sector in Bulgaria was put to a serious test due to COVID-19. The entire network of public libraries turned out to be closed. The library is both a physical and a virtual place. Physical presence continues to be a strong support for communities. The library remains a space for a wide range of purposes - reading, communication, learning, playing, meetings and more. Physical presence serves the economic development and revitalization of neighborhoods or settlements and strengthens community identity. These are values that, in line with reality and new challenges, remain leading in the future development of libraries in the country. As a result of the arisen situation and the need for social distancing and self-isolation of people, it was resorted to the only publicly available method of communication, namely, the active use of online services and all opportunities provided by the global network for access to information.

Key-words: COVID-19, libraries, online services, distancing, challenges.

Настъпилата в световен мащаб от втората половина на март 2020 г. световна криза, предизвикана от коронавируса COVID-19, изправи цялото човечество пред ново изпитание, такова, което обикновеният човек не е и смятал, че ще може да изпита. Обявената от Световната здравна организация пандемия се оказа сериозно глобално предизвикателство. И след отърсването от първоначалния стрес и започналото преодоляване на проблемите в локален мащаб, ситуацията показва, че е нужен и глобален отговор за преодоляване на сложната обстановка, довела до сериозен срив в икономическия и обществен живот. В макроаспект, според публикуван в края на март 2020 г. доклад на Виенския институт за международна икономика, пред страните от Централна и Източна Европа, сред които е и България, във всички сфери на обществен живот предстои най-кризисната година от 2008 г. насам. Сред секторите, които се оказват в най-затруднена ситуация, се явяват туризмът и културата. Това се налага най-вече от обстоятелството, че рязко за известен период от време се очертаха затворени всички обществени простран-

ства, като се прекъсна достъпът на хора до тях. Тазя мярка бе въведена във всички страни от региона.¹

Наред с другите културни сектори, в България пред сериозно изпитание бе поставен и библиотечният. Затворена се оказа цялата мрежа от обществени библиотеки. През първите седмици на обявеното в средата на м. март 2020 г. в страната извънредно положение² библиотеките не само останаха затворени, но и известна част от тях, особено в малките населени места, реално спряха напълно да функционират. Липсата на яснота в предстоящите действия доведе до ситуация, в която не ставаше ясно как секторът ще може да работи. Това постави и въпроса за въвеждане на нови методи на работа, предвид несигурността и неизвестността от продължителността на въведеното положение. В резултат на създадената обстановка и нуждата от дистанциране и самоизолиране на хората се прибегна до единствения обществено достъпен метод на комуникация, а именно – активно използване на онлайн услугите и на всички предоставяни от глобалната мрежа възможности за достъп до информация. Като естествен център на създаване на потоци от информация, това даде възможност и на библиотеките да се включат в този процес, като създадат условия гражданите да ползват натрупаните вече онлайн ресурси в реален дистанционен режим. Положително в тази насока се очерта възприеманото и до този момент убеждение, че е налице необходимостта библиотеките да бъдат готови да отговарят на различните предизвикателства, пред които могат да бъдат изправени. Разбира се, това изискване бе наложено не от никакви заплахи за физическото здраве на човечеството, а от очерталата се през последните години всеобща глобализация и навлизането на различни ИТ технологии в сектора. В конкретния случай обаче, общият списък от глобални проблеми бе допълнен и с наложените ограничения от пандемията COVID 19. Анализът на новата среда посочи, че освен физическо пространство, библиотеките в дигиталната епоха са и виртуално място, достъпно от всяка точка на света и по всяко време, и това е обстоятелство, което следва пълноценно да се използва. В същото време, като част от тенденците за трансформиране на информацията в дигитални формати, би следвало безпроблемно по-голямата част от обществените библиотеки да могат да променят естеството на физическото присъствие и работа. Това се налага и от изискването все повече библиотечни потребители да имат пряк достъп до информация чрез различни библиотечни мрежи, в т.ч. и споделени такива. Създаването на такъв свободен достъп – до различни уебсайтове, онлайн дискуссионни групи, класове, следва да се насърчава, а това доведе и до нарастващото присъствие на виртуалната библиотека в ежедневието на потребителите. В същото време при сегашните обстоятелства много библиотечни специалисти трябва да работят от вкъщи, което повдига въпроси как това да се осъществи в най-добра и ефективна форма. Именно това бе приложено от създателите на редица световно уеб бази-

¹ Вж <https://wiiw.ac.at/monthly-report-no-03-2020-p-5273.html>

² Извънредното положение в страната бе обявено с решение на Народното събрание от 13.03.2020 г.

рани бази с данни, които предоставиха за времето на пандемия напълно свободен достъп до своите ресурси.³

Междувременно многобройните споделени примери от различните библиотеки в света показваха, че посочените по-горе изводи се приемат много добре от библиотечната общност и служат като отправен документ за търсене на нови предизвикателства в техните решения за споделяне на нови и иновативни технологии и методи. В практиката бързо се апробираха различни модели. Пренесено в условията на библиотечния сектор в България, постави се въпросът как тези способности могат да се приложат в системата от обществените библиотеки в страната. На следващо място, нужно е да се отговори приложимо ли е всичко това, за което се говори и как то реално ще се въведе в практиката. И не на последно място, готова ли е цялата библиотечна система в страната да отговори на тези предизвикателства. Това са въпроси, произтичащи не само от създадената моментна ситуация, но са и в резултат от спецификата на самата национална мрежа от обществени библиотеки и нейното развитие през последните години.

Търсенето на нов модел на онлайн работа доведе и до разглеждане на въпроса, свързан с развитието на предоставянето на дигитални услуги, тяхното създаване, приложимост и разпространение в национален мащаб. Ето защо тук е нужно да се проследи и самото ползване на интернет както от страна на създателите на онлайн продукти, така и от страна на институциите и на гражданите. Националната статистика отбелязва, че през 2019 г. 75,1 % от домакинствата в страната имат достъп до интернет. От тях 57,8 % използват фиксирана широколентова връзка, вкл. безжична (DSL, ADSL, VDSL, LAN кабел, оптичен кабел, сателит, обществен WiFi). В същото време 64 % използват и мобилна широколентова връзка (чрез мобилна телефонна мрежа – 3G или 4G, чрез използване на SIM карта или флашка за мобилен интернет, мобилен телефон или смартфон, използван като точка за достъп).⁴ Ако се вгледаме още по-детайлно в направените проучвания, ще видим, че 66,8 % от гражданите използват регулярно, включително и всекидневно, достъп до интернет, като това е вече част от тяхното ежедневие. Значителен е и броят на хората, които ползват интернет не само за забавление, но и за намиране на информация, четене на онлайн издания на вестници, уеб новинарски сайтове, сайтове за обществено важни въпроси и пр. – това са средно около 44 % от влизащите в интернет българи. Така поднесени цифрите, би трябвало да ни успокоят. Може да се възприеме, че по-голямата част от българските домакинства имат възможност да получат онлайн информация, в т.ч. и такава, свързана с ползване на бази данни на библиотеки, както и споделени техни ресурси. Но все пак около 25 % от българите не ползват интернет, като причините са най-различни. Макар и малък процент, но все пак го има, е и липсата на дигитални устройства, липса на познания, на интерес и пр.⁵ И все пак данните са красноречиви и показват, че при наличието на

³ Free Library Professional Development for Librarians During the Pandemic. [онлайн]. [прегледан 16.06.2020]. <https://publiclibraries2030.eu>

⁴ Използване на интернет в домакинствата: Проучване. [онлайн]. [прегледан 16.06.2020]. <https://www.nsi.bg/>

⁵ Пак там.

създадени от обществените библиотеки различни уеб базирани ресурси, всичките те, при определени условия за достъп, могат да бъдат ползвани от читателите в реална онлайн среда.

В контекста на всичко казано до тук, следва да се потърси и точното мястото на обществените библиотеки в страната като източник както на създаване, така и на предоставяне на онлайн услуги на своите читатели и на потребителите като цяло. Бързият преглед на националната мрежа на обществените библиотеки показва, че налице е изразена не само технологична, но и чисто методологична и ресурсна неравнопоставеност между отделните библиотеки. В този аспект се очертава едно от най-съществените предизвикателства, което силно разграничава големите от малките библиотеки в страната. И тук не говорим основно за наличие или липса на техника и/или достъпа до интернет, а за наличност на реално подготвени уеб библиотечни ресурси, за дигитализиране и представяне в глобалната мрежа на отделни библиотечни документи или фондове. В тази връзка ще набележим няколко констатирани ситуации, които изпъкват с обострена острота в конкретната обстановка и чието преодоляване следва да се има в предвид при предстоящо планиране дейността на отделните обществени библиотеки в страната:

1 ситуация. По-големите библиотеки в страната (под това определение се има предвид Националната библиотека, 27-те регионални и 16-те общински) имат свои собствени уеб сайтове, както и налични в тях добре развити и представени уеб ресурси и различни обособени бази с данни. Същите са достъпни за гражданите в онлайн среда. Положените в предходните години усилия в тази посока се оказват повече от положителни. Но тук се очертава и първият проблем, пред който част от потребителите се изправят. Почти всички платформи на библиотеките са достъпни в пълнота основно, а някъде и единствено само за тези читатели, които междувременно са регистрирани като такива към съответната библиотека и имат създаден профил с предоставени към него права. Това, от една страна, дава възможност за онлайн потребление, но в същото време то си остава затворено основно между читателите, които и до този момент са ползвали тази възможност за комуникация и обмен. Ресурсите, които са достъпни без подобна регистрация остават все още сравнително ограничени и недостъпни за голяма част от нерегистрираните ползватели. Някъде такива не се и предоставят. Известна част от уеб сайтовете на общинските библиотеки, освен информация за самите библиотеки, предоставят частична такава и за част от фондовете на читалищните библиотеки, но това са спорадични случаи. Освен това констатира се, че сравнително малка част от библиотечните уеб сайтове поддържат и платформа на език, различен от българския, което създава затруднения за ползване на ресурсите от чуждестранни читатели. Самите онлайн каталози също основно са въведени на български език.

2 ситуация. По данни от регистъра на обществените библиотеки, който се води в Министерството на културата, основната част от обществените библиотеки в

страната са читалищните. Същите са повече от 2000.⁶ Реално това е мрежата от обществени библиотеки, която е най-масово разпространена и във физически аспект е най-близо до по-голямата част от ползвателите на библиотечни услуги в страната. За съжаление регистърът не дава обобщена справка за наличието на възможности за споделени ресурси в уеб пространството, както и информация за ИТ осигуреността на вписаните в него библиотеки. От направения преглед на публично достъпните в регистъра информационни карти, които се актуализират ежегодно, е видно, че ако изключим по-големите библиотеки, то уеб сайтове притежават много малка част от читалищните библиотеки. Практически такива имат по-малко от 5 % от общия им брой. Между тях изпъкват основно две читалищни библиотеки – тези към Народно читалище „Родина 1860“ в Стара Загора и Народно читалище „Зора 1860“ в Сливен. Това се оказва съществен пропуск, на който в следващите години е нужно да се обърне сериозно внимание. Това се продиктува и от обстоятелството, че в част от читалищните библиотеки се съхраняват библиотечни фондове, някои от които са налични именно и само там (Напр. част от фонда на Библиотеката при Народно читалище „Надежда 1869“ – В. Търново.) Към момента част от читалищните библиотеки имат разкрити свои профили в социалните мрежи, но те са с оглед на популяризиране на дейността им, без да предоставят реални онлайн услуги.

3 ситуация. По данни от публичния регистър на народните читалища основната част от библиотечния фонд в читалищните библиотеки се състои от книги, които служат за заемане вкъщи и/или ползване в читалня. И в двата случая библиотечната услуга предразполага реалното присъствие на хора (библиотечни служители и читатели) в библиотеката. Наличните компютри с достъп до интернет, както и разкрити читателски места за компютърно ползване, също могат да се ползват само на място. И в двата случая обаче невъзможността за реално присъствие в конкретния момент на изолиране прави както заемането, така и ползването на компютърно читателско място практически невъзможно. Това именно показва, че основната част от библиотечната система в страната като цяло все още работи в условията на предоставяне на достъп до нейните библиотечни фондове единствено в традиционен вид. Липсата на възможност за споделяне на ресурси, което в известна степен е и безпредметно, като се има предвид, че поради спецификата си повечето библиотеки няма какво да споделят в пространството, води до изпълняване на техните функции по библиотечно задоволяване и информираност на населението единствено при използването на класическия способ – на място. Но новите предизвикателства предизвикани от пандемията COVID19 поставят под условие този способ. Освен това ползване наличните книги от читатели също се очертава като проблемно, защото същите следва в епидемична обстановка да преминат определено почистване и дезинсекция след всеки един читател. Малко са библиотеките в страната които разполагат с нужната за такива действия апаратура и техника. Набавянето ѝ следва да бъде планирано като предстояща задача,

⁶ **Информационен** регистър на обществените библиотеки. [онлайн]. [прегледан 16.06.2020]. <https://bibliobg.com/>.

особено за библиотеките, които имат подчертан читателски поток. Опитът на някои библиотеки в други страни, свързан с поставянето на използвана от читател книга в задължителен карантинен престой, преди ползването ѝ от друг читател, изисква отделно помещение, което е трудно приложимо в повечето читалищни библиотеки. Липсата на такова самостоятелно помещение, както и неяснотата как то да бъде оборудвано или как да се осигурява достъп до него, също поражда редица въпросителни.

4 ситуация. Голяма част от обществените библиотеки в страната се помещават в помещения и сгради, които са строени при други разчети за изискуемо разстояние, спазване на санитарни изисквания и пр. За разлика от по-големите библиотеки читалищните не разполагат с обособено помещение за заемна служба, която да е отделена от помещенията с разположени книги за свободен достъп. Разреждането между отделните стелажи също е затруднено, поради старата и на места напълно амортизирана материална база. Голяма част от библиотечните шкафове отстоят на сравнително малко разстояние един от друг – в повечето случаи на не повече от един метър. Преместването им е възможно, но то би предизвикало ситуация, в която определен брой няма да има къде да бъдат разположени поради ограниченото пространство. Определените за библиотека помещения, в т.ч. и за читални, също в голямата си част не отговарят на изисквания за отстояние и недопускане на близко съприкосновение между читатели и персонал. Към това може да се добави и невъзможността за осигуряване на еднопосочно движение, втори вход/изход и пр. А това са все изисквания, които създадената обстановка поставя като необходими. Тук не бива да се изключва и възможността новите изисквания да се превърнат в задължителни не само за определен продължителен период от време, но и такива по принцип.

5 ситуация. Персоналът, работещ в читалищните библиотеки, е сравнително ограничен и във възрастово отношение предимно може да бъде поставен в т.нар. рисковата група (служители над 60 г.). Допълнително се явява и обстоятелството, че в малките библиотеки често се получава съвместяване на повече от една длъжност, като библиотекарят се явява и секретар на съответното читалище. Това също се очертава като сериозен проблем, защото библиотеката, разчитаща единствено на предоставяне на своя фонд за заемане от читатели и при ограничен персонал, фактически не би могла да устрои някаква форма на дистанционно или друга форма на безконтактно обслужване. А това ще постави под въпрос нейната основна задача, свързана с осигуряването на библиотечно-информационното обслужване на населението в съответното населено място.

Посочените дотук 5 ситуации и произтичащите от това проблеми и последици са обект на множество дискусии. И ако по-големите библиотеки могат да намерят някакво разрешение на въпросите, то за малките това се явява като невъзможен въпрос за решаване. Всичко това доведе през основните месеци на социална изолация в страната – от средата на м. март до средата на май 2020 г. голяма част от населените места да останат без реално библиотечно обслужване и до разчита-

нето от страна на населението единствено на самостоятелен достъп до публични и споделени интернет канали. Това води и до заключението, че започналите процеси по дигитализация и въвеждане на електронно управление следва да бъдат разработвани с приоритет и занапред. От значение е и своевременната работа по отношение изготвянето и приемането на нови правила за достъп, сигурност на персонала, необходимост от социална дистанция и хигиенизиране на колекциите при повторно отваряне на библиотеките след продължителен изолационен престой.

И все пак, въпреки множеството трудности и неизвестности, мрежата от обществени библиотеки в страната продължава да бъде център на местната общност. Това показва, че библиотеката е едновременно физическо и виртуално място. Физическото присъствие продължава да бъде здрава опора за общностите. Библиотеката си остава пространство за широк спектър от цели – четене, общуване, учене, игри, срещи и др. Физическото присъствие служи за икономическото развитие и съживяването на квартали или селища и укрепва общностната идентичност. А това са ценности, които съобразени и с реалността и с новите предизвикателства, си остават водещи и в бъдещото развитие на библиотеките в страната.

Централната библиотека на БАН в дистанционен режим

Силвия Найденова, Габриела Георгиева

Central Library of Bulgarian Academy of Sciences at a remote duty
Silvia Naydenova, Gabriela Georgieva

Summary

The work in the Central Library of Bulgarian Academy of Sciences in the current situation was implemented at a remote mode of operation – a retroconversion of the library catalogs and digitization of the rare documents from our collections was committed. From 13.03 to 13.05.2020 more than 8000 bibliographic records were created and 17 titles in 5141 files were displayed in digital collections.

Key-words: Central Library of Bulgarian Academy of Sciences, COVID-19.

Създаването на информационно и научно -културно пространство е най-важната задача на библиотеките. Днес, когато светът е обхванат от безпрецедентното разпространение на пандемия и хората са в изолация, библиотеките са изправени пред изключително голямо предизвикателство.

Работата на библиотеките в дистанционен режим придобива огромно значение, защото я реализираме в нови условия с помощта на съвременните информационни технологии. В настоящата ситуация служителите на Централна библиотека работят от разстояние – ретроконверсия на библиотечните каталози в институцията. По този начин 30 служители в периода 30.III–13.V.2020 г. са изработили над 8000 библиографски записа. Усилено работят колегите по проект КИННПОР – редакция на над 1000 библиографски записа и експониране на 11 заглавия на периодични издания (общо 38 книжни тела в 6130 файла).

Продължаваме също така работата си и по всички инициативи, които сме осъществявали и преди извънредното положение, като те периодично се представят и популяризират на сайта и във фейсбук страницата на Библиотеката. Една от тези инициативи е на Българската академия на науките – да предоставя онлайн достъп до най-новите си проекти в сферата на културата и образованието под мотото „Научи нещо ново, докато си вкъщи“. В навечерието на 170-годишнината от рождението на Патриарха на българската литература Иван Вазов Централната библиотека на БАН представи някои от най-ранните издания на негови произведения, съхранявани във фонда на Библиотеката.

Взехме участие в онлайн тест на информационно-търсещата система по проект „Цифровизация на репертоара на българската възрожденска книжнина (1801–

1878)“, който се проведе на 23 април т.г. Изпратихме своите препоръки на колегите, които работят по проекта.

Естествено всичко това не изчерпва всички библиотечни дейности и в никакъв случай не е алтернатива на традиционната ни работа, но смятаме че е голяма крачка, която направихме и в бъдеще ще продължаваме да работим в тази насока.

Библиотеката в условията на криза или как една от най-социалните културни институции функционира в условия на социална дистанция

РАДКА КАЛЧЕВА

The library in a crisis or how one of the most social cultural institutions operates in a social distancing conditions

Radka Kalcheva

Summary

Libraries are prepared and can offer a number of digital and virtual services to their readers. However the real and biggest challenge for the “Pencho Slaveykov” Regional Library – Varna, in the conditions of COVID-19 caused social isolation, was the organization of the XVIII Reading People Marathon. The annual event, organized by the Varna Library, was held for the first time online only.

Key-words: “Pencho Slaveykov” Regional Library – Varna, COVID-19, Reading People Marathon.

Смята се, че библиотеките са консервативни институции. Смята се, че бавно са се адаптирали към промените, наложени от третата индустриална революция (започнала в средата на миналия век), а в момента вече сме в процес на навлизане на четвъртата такава, „отличаваща се със сливане на технологиите, замъгляваща линиите между физическата, дигиталната и биологическата сфери” (казва Клаус Шваб, създател и председател на швейцарската организация *World Economic Forum*, за *Foreign Affairs*). Библиотеките са едно от местата, където е най-естествено хората да се срещат, да говорят, обсъждат, релаксират и то с желана книга в ръка. Мястото, където физическия допир с книгата е задължителен, мястото, което трябва да посетиш, за да „намериш” любимата си книга.

Необичайната ситуация, с глобални размери, наложи светкавична промяна на модела на работата на библиотекарите по много неочакван и странен начин. За разлика от изпитанията пред реалния бизнес и необходимостта от бързо реструктуриране на дейността му в условията на дистанционна работа, библиотекарите се фокусират в работата по обогатяване на дигиталните ресурси и в поддържане на общуването с читателите чрез социалните мрежи. Книги за дома не могат да се предлагат, върнатите от читателите книги трябва да преминат през карантинен период, но може да се поддържа диалога около книгите и забавлението чрез тях.

Оказва се, че библиотеките са подготвени и могат да предложат редица дигитални и виртуални услуги на своите читатели. Но истинското и най-голямо

предизвикателство пред Регионална библиотека „Пенчо Славейков” – Варна, в условията на социална изолация, бе организирането на XVIII Маратон на четящите хора. Ежегодното събитие, организирано от варненската библиотека, се проведе за първи път **само онлайн!**

Поставихме си редица въпроси: „Как да се случи онлайн събитие, в което обикновено има хиляди реални участници? Как да усетим непрекъснатата връзка с четящите хора, писатели, творци, читатели, библиотекари – малки и големи, в един знаменит за нас ден: 23 април – Международния ден на книгата и авторското право? Как „да се случи събитие” в извънредна ситуация, когато хората са си у дома?”

През т.г. различията при осъществяването на Маратона на четящите хора са много: начинът – онлайн, мястото – основно в социалните мрежи, участието и участниците – нови и напълно непознати. Истинско изпитание на една традиция. Различна е и поканата, подготвена от библиотекарите – видеоклип с лични послания на колегите от Библиотеката и с техния призив за участие: *„Четенето е полезно за Вашето здраве!”*.

С тези думи се обърнаха към варненци специалистите от Регионалната библиотека „Пенчо Славейков”: *„Останете си вкъщи, включете се в маратона, като споделите снимка, текст, клип с любима книга в страницата на събитието във Facebook! Сега е времето на читателите – да погледнат вътре в себе си, да препрочетат любими книги, да пътешестват във времето и пространството. И вместо да се отдаваме на роптаене и страх, можем да се обогатим с нови знания и емоции. Кога друг път ще имаме толкова много време у дома?!”*

Традиционно маратонът стартира в 8.30 ч., но този път „на живо” във Facebook и традиционно той беше открит от директора на Библиотеката. И заваляха клипчета на четящи хора, познати от предишни маратони, но и на напълно непознати: от бебета, държащи шарени книжки с приказки, до възрастни, желаещи да споделят страхотни мисли от книги, които четат в момента. *„Четете с приятел!”* – призивът, който показва, че нищо не ни свързва повече от забавните съвпадения на любими книги, автори, музика, игра, явяващи се под някоя публикация, като емотиконът на „Харесвам” и „И аз също”. Нужно е само да следим какво ще ни подсказва публикуваният, защото усещането е сходно – усещане за различна близост по време на карантина.

Традиционно маратонът имаше ясно оформена тематична рамка с програма, пълна с игри, с виртуална изложба и с издание, обединени с необходимия за всяка социална проява хаштаг **#четисБиблиотекаВарна**. През целия ден посрещнахме приятелите си във фейсбук: на страницата на Библиотеката, на страницата на групата „Маратон на четящите хора”, на страницата на читателската група „За книгите и четенето”, но също и в Instagram, в канала на библиотеката в YouTube и на уеб сайта.

След официалния старт, започнахме и *voilà!* – първата онлайн игра-загадка *„Да започнем отначало”* провокираше читателите да препишат кратък текст, който е начало на известна, любима тяхна книга и да го публикуват с хаштаг **#четисБиб-**

лиотекаВарна във Facebook профила си или в групата „Маратон на четящите хора”. Целта: да разберем колко човека ще познаят кое е произведението, само по първото изречение. Предвидено бе, ако възникне затруднение, аудиторията да получи жокер – автор, герой, историческо време, снимка на корицата, сюжет. Резултатът: много от читателите бързо разпознаха повечето книги.

През същия този ден Библиотеката, представи виртуалното издание „15 години Маратон на четящите хора”, в което показахме автографи, цитати и снимки от гостувалите автори в неговите първи 15 издания.

Виртуално открихме и изложбата „Валери Петров – щрихи към един словесен портрет”, по повод 100 години от рождението на писателя. В част от изложбата представихме и поздравите от наши читатели за 85-тата годишнина на любимия писател и поет, както и писмото, което той ни написа в отговор.

И отново във фейсбук сложихме началото на географския и образователен куиз „Малки пътешествия с книги”! Библиотекарите призоваха: „Хайде да пътуваме! Да изберем посока! Случвало ли ви се е да отворите книга, да прочетете за някое място и да поискате да научите повече? Отваряте атласа или Google Maps и ето го – тайнствения остров на граф Монте Кристо, пустинята на Екзюпери и Малкия принц, Париж, Карибско море и пиратите, Америка с индианците...”. Читателите споделяха в групата „Маратон на четящите хора” откъс, цитат или снимка на географски обект, за да го открием в книжните пътешествия, които ни вълнуват и призовават на път.

„Instagram и може ли да пием кафе с книга в социалната мрежа?” – Отговорът е „да”, а блогърът Анелия Калчева предложи на последователите си „Кафе и книга” – следобедно кафе с любима книга с Ани в Инстаграм. Тя – млад блогър, графичен дизайнер и кулинарен фотограф, от детска възраст, участва в „Една приказна нощ в Библиотеката”, събитието, което се очаква от всички шестокласници през цялата учебна година. През последните години Ани е сценарист и организатор на част от събитията. Тя сподели с хилядите приятели, които я следват, свои любими страници, говориха за приготвянето на храна и за ползата от здравословното хранене. А 60-те минути спонтанно четене на любими страници, дискусии и размяна на идеи, преминаха неусетно за участниците.

Библиотеката отдаде дължимото на своите многогодишни приятели и партньори – маратонци, които и тази година намериха свои собствени форми в подкрепа на четенето. Благодарихме на всички участници в маратона и на актьорите от Драматичен и от Куклен театър – Варна за проявените от тях творчество и изобретателност в намирането на разнообразни начини да достигнат до читателите, слушателите и зрителите чрез инициативата „Театърът чете от вкъщи”. Благодарихме им, че в условията на физическа и социална изолация, като истински хора на изкуството, те успяха да поддържат висок дух, което увлича читателя, доставя удоволствие, вдъхва спокойствие и надежда.

В края на деня подарихме на най-малките читатели спектакъл с *камишибай* театър, представен от Жечка Кираджиева от Детски и средношколски комплекс.

С историята на малката рибка Крищобал пътувахме до Португалия, а приказката може да бъде видяна в канала на Библиотеката в YouTube.

Много приятели и съмишленици ни поздравиха. Сред тях са Емилия Милкова – депутат от 44-ото Народно събрание и дългогодишен директор на Библиотеката, и Иван Портних – кмет на Община Варна. Сред големите изненади за нас на маратона бяха калиграмите на Школа, дългогодишен партньор-участник в „Една приказна нощ“, които представиха продължение на приказната нощ в Библиотеката чрез четене на стихове и търсене на образа в тях, изграден с думи и пресъздаден с рисунка. Приятно беше да видим, че сред децата, които четат, бяха учениците от I-б клас на Основно училище „Йордан Йовков“, от Детската градина 23 „Иглика“ и от Читалище „Просвета“ в кв. „Владислав Варненчик“.

Ето статистиката за резултатите от маратона:

- Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ има сравнително константен брой последователи във фейсбук, нарастващи плавно от началото на април 2020 г.;

- активната кампания по промоцията на Маратона на четенето започна на 20 април. Използвани бяха два подхода за достигане – органичен и платен. Библиотеката достигна 8K потребители, таргет група, базирана изцяло в регион Варна. Избраният подход доведе и до абсолютен пик на броя посещения на страницата на Библиотеката;

- всеки един от постингите се радва на голям брой кликове, коментари и споделяния. Безспорният победител в деня на маратона е камишибай-приказката за рибката Крищобал, която е споделена 290 пъти.

В заключение: XVIII издание на Маратона на четенето бе проведено по необичаен и доскоро нетрадиционен начин. Веднага след събитието възникна въпросът: „Дали не поставихме началото на новия традиционен начин?“. Издание, проведено изцяло в социалните мрежи, за което имахме само най-обща идея какво искаме и как да го направим.

Започнахме с вълнение маратона, както първия път в далечната 2003 г., защото в известен смисъл го проведохме в условията на пандемия. Питахме се ще стане ли, ще увлечем ли хората да публикуват откъси, снимки, видео, ще отговарят ли на загадките, ще има ли интерес...

Имаше много емоции – повечето положителни, не липсваше известна доза нервност и напрежение, но основното чувство е удовлетвореност от събитие, което направихме за поредна година.

Благодарим на всички приятели, колеги, последователи, на спонтанно включили се фейсбук потребители и особено на участвалите за пръв път. Радваме се, че изпълнихме отново с положителните емоции Международния ден на книгата и авторското право!

Регионална библиотека „Дора Габе“ – Добрич по време на пандемия

НЕВЯНА ХРИСТОВА

“Dora Gabe” Regional Library – Dobrich during pandemic
Nevyana Hristova

Summary

The days of social isolation have raised many issues that we have yet to address in order to adequately meet the demands of global society – the need for more quality online services for users, accelerating digitization processes and providing full-text content online, enhancing professional knowledge and digital skills of the library staff in using digital technologies.

Key-words: “Dora Gabe” Regional Library – Dobrich, COVID-19.

Социалното дистанциране промени живота на всички нас. В условия на социална изолация четенето доказва, че е от изключителна важност. Регионална библиотека „Дора Габе“ – Добрич се изправя пред ново предизвикателство, а работата ѝ в дистанционен режим придобива огромно значение за нейните читатели и потенциални ползватели. Много голяма част от дейността си в нови условия тя реализира с помощта на съвременните информационни технологии.

В дните, когато институцията е затворена за читатели, библиотечните специалисти, макар и в редуциран състав, извършват всички онези дейности, които остават невидими за посетителите. През този период активната комуникация с читателите е чрез чат, имейл, телефон.

Чрез сайта и чрез страницата на Библиотеката във фейсбук ползвателите се информират непрекъснато за заповеди на кмета на Община град Добрич, инструкции на РЗИ за предпазване от COVID-19 и др. На читателите периодично се напомня, че всички заети библиотечни документи се презаписват служебно. Важните съобщения на сайта непрекъснато се актуализират. Ежеседмично чрез библиотечния сайт се препоръчват нови заглавия за възрастните и за малките читатели.

От 11 март до 6 май 2020 г. Библиотеката реализира над 200 публикации, по-голямата част от тях с видеоклипове – на сайта, на фейсбук страницата си и на страниците на други групи във фейсбук, към които сме присъединени.

На дистанционните си посетители предлагаме лесен начин да бъдат информирани и възможност да осъществят разнообразни виртуални културни разходки през библиотечния сайт:

В рубриката „Полезно за вас“ има над 90 бързи връзки с полезна уеб информация за култура, здраве, образование и заетост.

В рубриката „Фотогалерия” посетителите могат да разгледат стари фотографии на теми: *Старият Добрич, В света на Дора Габе, 100 години футбол в Добрич*.

В рубриката „Дигитална библиотека” има части от книги, статии, разкази, стихотворения на теми: *Добричка епопея 1916 г., 1940 година. Възвръщането на Южна Добруджа към пределите на България, Празници и обичаи в някогашна Добруджа*.

Електронният каталог предлага описания на книги и други библиографски данни на български и на чужди езици, постъпили в Библиотека от 1980 г. насам. На регистрираните ползватели предоставяме онлайн обслужване посредством модула „Моята библиотека”.

Във време на социална изолация, когато не можем да се срещаме в Библиотека, подготвяме и публикуваме непрекъснато на *сайта* и на *фейсбук страницата* си различни образователни и информационни материали, видеоклипове с четене на текстове за малки и големи, откъси от книги и стихове от любими автори в различни рубрики: „*Имало едно време*”, „*Когато играчките не спят*”, „*Походът на книгите продължава*”, „*Усмивки от старите вестници*”, „*Препоръчваме ви нещо за четене*” и др. Предизвикателство пред библиотекарите по време на пандемията бе изработването на много видеоматериали, които да привлекат вниманието на виртуалните потребители в интернет. За да бъде предложено качество, което да отговори на интереса им, се наложи прецизна техническа обработка на дигиталното съдържание със специализиран приложен софтуер, за което е използван и голям времеви ресурс.

Библиотека се включи активно в 15-ото издание на националния Маратон на четенето (2–23 април), който тази година се проведе онлайн поради извънредното положение. Празникът на четящите хора посветихме на 100-годишнината от рождението на големия български писател Валери Петров, 70-годишнината от основаването на Регионална библиотека „Дора Габе” и 150 години библиотечно дело в Добрич.

По традиция, на 23 април – Международния ден на книгата и авторското право, библиотеката отличава *Читател на годината* – за деца до 14 години и за възрастни, *Най-четящ клас, Най-активен партньор на Библиотека*. Тази година добавяме и особено важно според нас отличие за *Най-четящо семейство*. Към този момент спазваме препоръките за дистанциране, но при първа възможност ще създадем специално събитие, на което ще връчим грамотите и подаръците на отличените читатели.

От 2 април 2020 г. приканихме виртуалните потребители да се присъединят в онлайн maratona на четенето на 23 април, когато е кулминацията на националния maratон. В инициативата се включиха ученици, преподаватели, писатели, библиотекари. Получихме много видеоклипове, които предварително обработихме за качване в интернет. В рамките на целия ден, от 10.00 до 16.00 часа, на всеки 30 минути бяха публикувани 11 видеоклипа.

В първия онлайн Маратон на четенето, организиран от Регионална библиотека „Дора Габе“ – Добрич, участваха над 70 души. Благодарим на всички, които се включиха в празника на четящите хора, с участие, с „харесване“, със споделяне, с коментари! Благодарим на всички деца и техните близки, които вложиха труд, креативност, талант и настроение в маратона, на техните учители, за желанието въпреки натовареното си ежедневие да организират това да се случи, на Петранка Божкова и Марина Константинова за хубавите послания и таланта!

В началото на периода на изолация разбрахме от призив в социалните мрежи, че децата от Духовния център с приют за деца към храм „Света Троица“ се нуждаят от книжки и играчки. Регионална библиотека „Дора Габе“ – Добрич дари на децата, които са на възраст 4–14 години, различни книжки и играчки, с които се надяваме да сме ги зарадвали в трудните дни на социална изолация.

Във връзка с отбелязването на 70-годишнината на Регионална библиотека „Дора Габе“ и 150 години библиотечно дело в град Добрич, като част от планираните дейности, бе заснета висококачествено на 360° 3D виртуална разходка из Библиотеката. Предстои представянето ѝ на библиотечния сайт. Следвайки дългосрочната политика за увеличаване на обществената подкрепа за Библиотеката, основната цел на виртуалната разходка е засилване на присъствието на Регионална библиотека „Дора Габе“ в Google – нова възможност да се популяризира пред обществото и сред евентуалните си ползватели в бъдеще.

Дните на социална изолация поставиха много въпроси, които тепърва ще решаваме, за да отговорим адекватно на изискванията на глобалното общество – необходимост от повече качествени онлайн услуги за ползвателите, ускоряване процесите на дигитализация и предоставяне онлайн на пълнотекстово съдържание, повишаване професионалните знания и дигиталните умения на библиотечния персонал за използване на цифровите технологии.

Останалото го имаме – всеотдайност към професията, стремеж към усъвършенстване, специално отношение към своите читатели, съзнание за важното място на библиотеките в обществения живот!

Устойчиво развитие на практиките на дигитализация в Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив

ИВАН КРАЧАНОВ

Sustainable development of digitization practices in the “Ivan Vazov” National Library – Plovdiv

Ivan Krachanov

Summary

The article reviews the digitization practices at the “Ivan Vazov” National Library in the COVID-19 conditions. The aim is to show how the Library transforms its digital collection in response to the current needs of users, striving to improve the accessibility and use of digital resources.

Key-words: “Ivan Vazov” National Library – Plovdiv, COVID-19, digitization.

Въведение

През 2019 г. в Дигиталната библиотека на Народна библиотека „Иван Вазов“ беше въведена нова функционалност – индексирание и търсене в съдържанието на PDF файлове. Машинночитаемият текст се получава чрез използване на софтуер за оптично разпознаване на символи (OCR). Чрез включване на OCR може да се постигне възможност за вътрешно търсене на документи, индексирание на текстовете им и др., което улеснява потребителите да откриват и използват съдържание.

Важно беше да работим в тясно сътрудничество и да обменяме идеи със софтуерния разработчик, така че нашите намерения да бъдат реализирани максимално пълноценно и да се адаптират към ограниченията на софтуерната платформа Microsoft Share Point, на базата на която беше създадена нашата Дигитална библиотека.

Промени на Дигиталната библиотека, наложени от въвеждането на способността за търсене в съдържанието

Актуализираните възможности на софтуерната платформа изискват промени в потребителския интерфейс, за да се адаптира към новите функционалности. Добавени бяха нови търсещи полета, както за глобалното, така и за търсенето в колекции. Търсенето се извършва в индексираното съдържание на PDF файловете и предоставените метаданни, и се допълва от булевите оператори, поддържани от Share Point 2010.

Към полетата за търсене се добавя поле за помощ, което показва статичен текст с кратки инструкции за търсене, както и връзка, водеща към външна страница с изчерпателни указания.

Административната част на софтуерната платформа не изискваше сериозни промени и най-важното допълнение беше раздел за добавяне на PDF файлове във формата за въвеждане на метаданни.

Договорът със софтуерния разработчик включваше и еднократна услуга за миграция на PDF файлове във всички колекции, за да се заменят съществуващите изображения в платформата. Целта беше да се ограничи ръчната работа възможно най-много, с което да се намали времето, необходимо за подмяната. В средата на април 2020 г. миграцията беше завършена и всички текстови ресурси са с разпознат машинночитаем текст.

Особености на OCR и обработката на PDF файлове

За целите на OCR се използват мастър файловете, съхранявани на сървърите на Библиотеката и създадени за целите на дългосрочното цифрово съхранение.

Мастър файловете са предимно 24-битови цветни изображения, сканирани при минимум 300 dpi от оригиналния източник на хартия. По този начин степента на разпознаване ще се приближи до своя максимум.

Мастър файловете се обработват и събират в един PDF файл за всяка културна единица. Изображенията в PDF файловете са подравнени със скрит машинночитаем текст, продукт на разпознаването.

След задълбочен преглед на наличния софтуер, включително проучване на опита на библиотеки от България, Русия, Украйна, Сърбия и други страни, където разпознаването на текст на кирилица е от особено значение, беше взето решение да закупим лицензирана версия на софтуерната програма ABBYY FineReader 14. Използването на FineReader с мастър файлове, получени от добре запазени оригинали, на съвременен български език, дава много висок процент успеваемост на OCR, най-често над 99 %. По-голямата част от текстовете, с които работим обаче, тези с висока културна и историческа стойност и с изтекъл срок на авторско право, са предимно от периода преди правописната реформа от 1945 г. Точността на софтуера при OCR зависи от езика: азбука; стари букви; стара граматика, остарели думи, фрази и идиоми; речници; многоезични документи.¹ В същото време, въпреки грижите, полагани от Библиотеката за запазване на оригиналите, старите текстови документи представляват предизвикателства при OCR, като естественото потъмняване на хартията, избледнял печат, подвързване в близост до текста и т.н.

Има редица начини за подобряване на точността на разпознаване на текстове. Очевидно решение е да се правят ръчни корекции след OCR, под формата на следващ етап в процеса на дигитализация. За тази дейност обаче се изискват значителни усилия и много време, поради което този метод е нецелесъобразен за нуждите на Библиотеката.

Друг метод за подобряване на качеството на OCR, приложим при софтуера ABBYY FineReader, е възможността да се обучи програмата на определени символи, което да подпомогне интерпретацията им. Това е полезно в случаите на

---

¹ Andreev, A., Kirov, N. Hausdorff distances for searching in binary text images. – B: *Serdica: Journal of Computing*, 2009, Vol. 3 (1), с. 24.

нестандартни шрифтове и е особено важно за стари текстове на кирилица, при които обучението за разпознаване на конкретни буквени символи е от съществено значение. Такива са буквите Ъ, Ж, Ю, А, ЪА и др., които постепенно са били премахнати от съвременния писмен език.

Народна библиотека „Иван Вазов“ понастоящем участва в проект КЛаДА-БГ, който е интегриран в рамките на европейските инфраструктури CLARIN и DARIAH. Мисията на КЛаДА-БГ е да създаде национална технологична инфраструктура за ресурси за езиковото, културно-историческото наследство и технологиите, които да осигурят публичен достъп до тези ресурси, инструменти за обработка на българския език и инструменти за достъп и управление на масивите от данни на културно-историческото наследство за различни обществени задачи, насочени към широката аудитория.²

Участниците са групирани в две категории:

- доставчици на съдържание;
- технологични партньори.

Усилията на Библиотеката, като доставчик на съдържание, са съсредоточени в две основни направления:

1. Да се разработи най-добрата методология за оптично разпознаване на символи и съответно да се подобрят методите за търсене в текстовия ресурс.
2. Да се увеличи българското съдържание в Европеана чрез разработване на софтуерни инструменти за подобряване подаването на метаданни.

Участието ни в КЛаДА-БГ е важно за проекта, защото тя ще даде възможност за широко разпространение на резултатите от проекта и ще осигури директна връзка до потребителите на информация.

Заклучение

Направихме преглед на практиките по дигитализация в Народна библиотека „Иван Вазов“, като подчертахме как Библиотеката преобразува своята дигитална колекция в отговор на текущите нужди на потребителите за подобряване достъпността и използването на цифровите ресурси. Новият файлов формат ще доведе до промени в работния цикъл на Дигиталния център, който по отношение на уеб представянето беше фокусиран изключително върху .jpg формат на изображенията. Важна част от бъдещата работа по дигитализацията ще бъде овладяването и дългосрочното създаване на дейности, свързани с OCR, целящи да осигурят възможно най-високото ниво на използваемост на ресурсите. Ето защо е важно да се споделя опитът в полето на дигитализацията с други партньори, работещи в същата област, за да се състави цялостна стратегия и да се постигнат съвместни решения.

---

² CLaDA-BG: Мисия, б.д. [онлайн]. [прегледан 07.05.2020]. <<https://clada-bg.eu/mission/>>

Организация на работните процеси и достъп до ресурсите и услугите на Народна библиотека „Петко Р. Славейков“ – Велико Търново в условията на извънредно положение

КАЛИНА ИВАНОВА, КАЛОЯН ЗДРАВКОВ

Organization of the work processes and access to the resources and services of the “Petko R. Slaveykov” National Library – Veliko Tarnovo in the conditions of state of emergency

Kalina Ivanova, Kaloyan Zdravkov

Summary

The two-month period of isolation required a complete reorganization of the library activity both in the work with readers and with the collections and the electronic catalogs. The Library team was faced with the dilemma – either complete cessation of work, leaving employees at home until the state of emergency is lifted, or preparing an organizational plan for remote work. The first option was rejected immediately as the “it is easiest to do nothing” principle would lead to social and professional problems.

Key-words: “Petko R. Slaveykov” National Library – Veliko Tarnovo, state of emergency, online services, document sanitation.

Бързо усложняващата се кризисна обстановка постави на изпитание възможностите на Библиотеката да функционира в различни от обичайните условия на работа. Наложилото се прекратяване на прякото обслужване на читатели, както и сериозният обхват на задължителните противоепидемични мерки, доведоха до ситуацията да се търси решение, балансиращо между необходимостта да се продължи работният процес, макар и само с „вътрешни“ дейности, и логичните притеснения по отношение на всекидневните неизбежни социални контакти – в Библиотеката и при придвижване от и до дома.

Времето на извънредното положение в България се оказа твърде сложно за почти всички официални институции, учреждения и обекти. Въведените строги карантинни изисквания се отразиха, безспорно, и на дейността, развивана активно от Регионална библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново. Така, съобразявайки се с наложените ограничения, колективът създаде оригинална инициатива, за да не се допусне трайно изгубване на връзката с най-редовните ползватели. В този смисъл може би единствено за цялата страна бяха организирани ежеседмични акции, включващи разнасяне на книги по адреси в рамките на града. Достав-

ките се осъществяваха чрез служебния автомобил при спазването на хигиенните изисквания за носене на маски и ръкавици от самите библиотекари. За целта от понеделник до четвъртък колегите от отдел „Обслужване” комплектуваха поръчките на желаещите да прочетат определени заглавия. Логистиката на този процес се осъществяваше чрез няколко информационни източника – официалната електронна поща на Библиотеката, чрез директен разговор по телефона или с помощта на електронни заявки, пристигащи от личните профили на читателите. Последният работен ден от седмицата, петък, бе определен за извършването на конкретните доставки.

Предварително, чрез сайта и фейсбук страницата на Библиотеката, бяха предоставени условията, при които можеше да се извърши услугата *„Доставка на книги по домовете“*, като основното изискване бе заявките исканата литература да бъдат с редовни (валидни) годишни регистрации и да не дължат предишни глоби, поради закъснения с връщането на заети библиотечни материали.

Първата доставка по домовете бе осъществена на 20 март, а последната – на 8 май, което означава, че като цяло бяха реализирани осем подобни акции. Интересът към тях постепенно и трайно нарастваше. Така в рамките на тези петъчни акции бяха посетени общо 102 адреса и предоставени за домашно ползване на 1316 тома. Едновременно с разнесените книги, много от гражданите съответно връщаха вече прочетените от тях заглавия. И преди самото доставяне, и след връщането на заетите томовете, всички библиотечни единици минаваха задължително през дезинфекция чрез новозакупената машина за почистване, освежаване и обезпаразитяване на книги Bookshower. Устройството използва ултравиолетови (UV-C) лъчи и филтър с висока производителност, за да стерилизира книгите цялостно – от тяхното покритие до вътрешните им страници – в рамките на 30 секунди. Bookshower е предназначена за стерилизация на библиотечен фонд, одобрена от сертифициран орган (SGS) с коефициент на ефикасност при деактивиране на патогенни микроорганизми до 99,99 %.

Цялостната координация и организация по доставката на книгите по домовете на читателите осъществяваха колегите от сектор „Обслужване“, предимно мъжки екип, които предпочетоха да работят в Библиотеката, а не дистанционно от вкъщи.

Дните на обявеното извънредно положение се оказаха твърде благоприятни за читателите, закъснели по една или друга причина с връщането на заетата литература. За всички тях беше официално обявено опрощаване на дължимите парични глоби, ако постъпят коректно и върнат заетите книги. С гордост можем да отчетем, че след отправеното от нас предложение, 88 читатели решиха да се възползват от предоставената им възможност.

Двумесечният период на изолация наложи извършването на цялостна реорганизация на библиотечната дейност както в работата с читателите, така и в процесите по работа с фондовете и електронните каталози. Пред екипа стоеше дилемата – или пълно прекратяване на работата, като служителите си останат вкъщи до отмяна на извънредното положение, или изготвяне на организационен план за

дистанционна форма на работа. Първият вариант беше отхвърлен веднага, тъй като принципът „най-лесно е да не правиш нищо“ гарантирано щеше да доведе до проблеми и от социален, и от служебен характер. Предвид неизвестността за очакваното времетраене на карантинния период имаше реална опасност служителите да изразходват полагащия им се платен годишен отпуск и да преминат към неплатен. От друга страна, текущата работа се натрупва и в резултат Библиотека-та може да се окаже в невъзможност да реализира планирания за годината обем от дейности и да се появят неблагоприятни последици от това.

Рационалният подход към ситуацията предложи алтернативно решение: част от колектива да работи дистанционно от къщи, а друга – присъствено, изпълнявайки дейности, които не могат да се осъществят от разстояние.

Във всички отдели и филиали беше създадена организация за почистване, почистване и поддръждане на подръчните фондове, читалните и книгохранилищата. При стриктно спазване на наложените изолационни и дезинфекционни мерки беше извършена значителна по обем работа, традиционно планирана за слабо натоварените летни месеци. Част от екипа на отдел „Обслужване на читатели“ беше ангажиран кампанийно с иначе рутинните дейности по проверка на електронната читателска картотека и подготвянето на списъци с книги за отчисляване.

Създадената и постоянно подобрявана мрежова и сървърна инфраструктура на Библиотеката се оказа изключително удачна за въвеждането на дистанционна работа. Централизираният достъп до информационната система, подходящата софтуерна конфигурация и изградените защити още през 2015 г. осигуриха възможност за реализация на мултипартньорския проект „Дигитална културна съкровищница „Север +“, чрез изнесени в отдалечени локации работни места и контрол на достъпа. Същият модел беше използван и сега, в условията на извънредно положение.

Първоначално тествахме системата в продължение на една седмица с един служител. Целта беше да се уточнят всички обстоятелства относно достъпността на базите данни, скоростта на връзката, удобството на работа чрез интерфейса на софтуера в различни от обичайните условия, съвместяването на личните със служебните ангажименти, както и проследяване и отчитане на извършената работа. Експериментът се оказа успешен. Той позволи да се определи оптималната производителност и да се формират критерии – нормативи по усреднени показатели. Част от колектива се възползва от предоставената възможност и много скоро общо 16 служители бяха оборудвани с технически средства и започнаха да работят от дома.

Най-удачна дейност за изпълнение в този формат се оказа ретроконверсията на традиционния фишов каталог. Започнал преди години, този процес нямаше как да приключи бързо поради хроничния недостиг на човешки ресурс. Ангажирането на голям брой хора на пълен работен ден даде неочаквано добър резултат. Всеки служител успя да намери собствен ритъм и времеви интервал, необременен от спазването на фиксирано работно време, и да надхвърли – в някои случаи и в пъти, определения базов норматив.

Периодът на изолация се оказа много полезен и за екипа на отдел „Справочен и Краезнание“. Спирането на регионалните периодични издания и оскъдният приток на нови книги с краеведски характер позволиха да се реализира мащабна кампания по профилактика и редакция на електронните картотеки с оглед предстоящото им трансформиране в нов софтуерен модул и интегриране с другите информационни масиви на Библиотеката.

Дигиталният център също продължи работата си, отговаряйки на увеличени-те заявки за обслужване с електронни копия на библиотечни материали, без при това да прекъсва обичайната си планова дейност по цифровизиране на застрашените фондове. Обработването на дигитализираните обеми основно беше поверено на оборудван с подходяща техника служител в „домашен офис“, което отново се оказа потвърждение за гъвкавостта на възприетия модел.

В допълнение – отново дистанционно – продължаваше работата и във всички други аспекти на библиотечното всекидневие: част от счетоводната дейност, работа по читателски картотеки, ежедневни промоции на стойностна литература онлайн, продължаване изпълнението на издателската програма на Библиотеката, поддръжка на уебсайта и фейсбук страницата ѝ, както и постоянен мониторинг и координация на всички отдалечени работни места.

В резултат за по-малко от два месеца успяхме да допълним електронния каталог с нови 12 220 описания и близо 16 000 библиотечни единици станаха видими за читателите. Бяха основно прегледани и унифицирани данните в над 150 000 аналитични описания на статии от периодични издания и сборници. Нови 97 книги с над 19 000 страници обогатиха колекцията на Дигитална библиотека „Север +“.

Библиотеката поднови своя традиционен режим на работа от 14 май, при спазване на всички протиепидемични мерки, спуснати от министъра на здравеопазването, и съгласно методическите указания на Министерството на културата за работата на музеи, библиотеки и художествени галерии и прилагайки определени временни правила за обслужване на потребителите, за да се избегне разпространението на COVID-19.

Още в първият ден от отварянето на вратите се радвахме на активно посещение и интерес от читателите, разбира се, при стриктно спазване на наложените нови правила на обслужване и редовно извършване на дезинфекция на библиотечните помещения.

На 22 май, по повод предстоящия национален празник – 24 май, Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост, гост на Регионална библиотека „П. Р. Славейков“ бе д-р Станислава Стоянова – депутат в 44-ото Народно събрание на Република България и преподавател в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов. Повод за нейното посещение бе желанието ѝ да дари в навечерието на празника ценни книги от сферите на икономиката, стопанското управление и туризма. Тя поздрави целия екип за добре свършената работа по време на извънредното положение и заяви, че се е почувствала изключително горда с факта, че великотърновската библиотека е проявила иновативност и инициатив-

ност и не е оставила читателите си без четиво по време на дългия и труден период на карантината.

И след отпадане на повечето ограничения ние продължаваме с новаторския подход при изпълнение на традиционните ни мероприятия. Предвиждаме с оглед опазване на здравето както на читателите, така и на служителите, излъчване онлайн на срещи, представяния и събития. Стартираме на 1 юни с награждаването на най-младите приятели на Библиотеката за участието им в юбилейното издание на ежегодния конкурс „Моят роден град”: „Велико Търново – културна и духовна столица на България“.

Кризата предостави предизвикателства, но и възможности. Екипът се постара да се възползва в максимална степен от тях. Отчитаме периода на изолация като изключително положителен за институцията. Притесненията, че ще изгубим връзка с читателите, се оказаха неоснователни. Уникалната услуга „Доставка на книги по домовете“ генерира по-голям от очаквания интерес и доказва незаменимостта на библиотеките в общественния сектор. Рязко се повиши търсенето в онлайн ресурсите ни: 150 % ръст в посещенията на уеб сайта, над 2000 % в онлайн каталозите и в Дигиталната библиотека, над 170 % във фейсбук страницата ни. Това ни дава насоки по отношение на стратегическото планиране на развитието на дейностите. Анализът на количествените и качествените резултати подволи да се направят изводи по отношение степента на готовност на библиотечния екип да работи в необичайна обстановка, без предварителна подготовка. При ретро-конверсията за общо 308 работни човекодни са регистрирани средно дневно по 40 описания на човек, което надхвърля обичайната производителност при работа „на място“.

Гъвкавата като време и форма заетост, придружена с ясно дефинирани правила и критерии, ангажира служителите, прави ги съпричастни, активни и оптимистично настроени, като същевременно повишава производителността.

Чрез този „социален експеримент“ библиотечният екип оправда гласуваното доверие и доказва, че с правилен подход дейностите могат да продължат и да дадат добри резултати, независимо от усложнената обстановка.

Състояние и перспективи на РЕГИНА ПИ – Обединен каталог на български периодични издания 1878–1944 г.

ВЕРА БОНЕВА

State and perspectives of REGINA PI – Union Catalog of Bulgarian Periodicals 1878–1944

Vera Boneva

Summary

The presented short statement describes the characteristics of the digital platform (digital library) РЕГИНА ПИ (REGINA PI), created ten years ago by a consortium of four regional libraries. The excellent functionality of the platform is highlighted along with the significant investment of public funds in the project. The need of future enrichment and development of the digital library is motivated with five arguments and the recovery of РЕГИНА ПИ is strongly recommended by the academic community.

Key words: digital library, periodicals, regional libraries, project financing.

В периода 2009–2014 г. Фонд „Научни изследвания“ (ФНИ) към Министерството на науката и образованието финансира проекта „Регина ПИ“ за създаване на национална дигитална платформа на периодичните издания от 1878 до 1944 г., съхранявани в регионалните библиотеки¹. Основни участници в проекта са: Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив, Регионална народна библиотека „Петко Славейков“ – Велико Търново, Регионална библиотека „П. К. Яворов“ – Бургас и Столична библиотека. Водеща организация е Столична библиотека. В консорциума са включени и търговските дружества СофтЛиб и ПримаСофт, които разработват софтуера и оказват експертна помощ. Общата стойност на проекта е 423 000 лв., от които 80 % финансиране от ФНИ и 20 % собствено финансиране. Общините Бургас и Велико Търново дофинансираха проекта с по 18 000 лв. В хода на проекта бяха закупени бук скенери, както и допълнително техническо оборудване за нуждите на прицесите по дигитализация. След обучението на членовете на екипа се създаде специализиран софтуер и започна процесът по дигитално експониране на периодичните издания, съхранявани в четирите библиотеки бенефициенти.

Първоначалната концепция предвижда да бъдат дигитализирани 164 000 страници на 124 издания. Софтуерът беше създаден, както и платформата, която беше достъпна до 2019 г. Четирите библиотеки попълниха съдържанието с редки

¹ Информацията за проекта е достъпна на сайта на ФНИ, рубрика *Архив*: www.fni.bg

и интересни издания, съпроводени с прецизно организирани метаданни. Платформата притежава отлични качества, както и потенциал от *Обединен каталог* да се премине към *Национална платформа на българската регионална периодика*. Подобна идея беше заявена от Алина Банкова и от Димитър Минев² – Пловдивската народна библиотека, и от Спаска Тарандова от Столична библиотека³. Това е записано и в проекта, който е приключил, но продуктът му – по предварителното обещание на бенефициентите – трябва да е жив и жизнен и към настоящия момент, когато в условията на COVID-19 учените, учениците и учителите работим дистанционно и имаме нужда от РЕГИНА ПИ. Положително качество на проекта е отлично разработеният софтуер, който осигурява възможност за бързо търсене на заглавия.

Към момента платформата е „временно спряна”, според официални записи на сайтовете на основните бенефициенти. Осъществените от мен запитвания до ръководствата на съответните библиотеки показват, че те нямат готовност да продължат да поддържат РЕГИНА ПИ – по неясно формулирани съображения. Твърдението, че материалите са прехвърлени в сайтовете на съответните библиотеки не удовлетворява потребителите на РЕГИНА ПИ. А и то не е валидно за всички издания, които бяха достъпни на платформата. Например, изданията на Бургаската библиотека липсват в интернет и съобщението на сайта ѝ е, че платформата е временно спряна.

Справка със сключения договор за финансиране на проекта показва, че РЕГИНА ПИ трябва да продължи да се поддържа и обогатява с нови периодични издания и след приключване на проекта, включително и след края на мониторинговия период. Във връзка с това от името на потребителите на платформата и в качеството си на учен, нуждаещ се в ежедневната си дейност от национална обединена платформа на регионалните периодични издания, формулирам настоящите пет мотива за връщане на платформата в дигиталното пространство:

Първо. Държавата и общините са финансирали създаването на обединен, а не за разединен каталог и ФНИ е подкрепил проект за национална платформа, която да се поддържа безсрочно в дигиталното пространство.

Второ. Софтуерът (и като цяло изпълнението на платформата) има отлични качества. Те могат да се ползват и от по-малките общински и читалищни библиотеки за експониране на съдържание, свързано с местния печат. Необходимо е да се търсят и начини за интегриране в националната платформа и на други електронни библиотеки на местната периодика, създадени с поместни проекти. Положителен пример в това отношение е наличен в Габрово⁴.

² Банкова, Алина, Минев, Димитър. Дигитализация на книжовното наследство на Народна библиотека Иван Вазов – Пловдив – споделен опит по постигнатото по проект РЕГИНА ПИ – колекция до 1944 г. – В: *Списание на ББИА*, г. 1, бр. 1 (10.2011), с. 32–33.

³ Тарандова, Спаска. Регина ПИ – Опазване и разширяване достъпа да информация чрез дигитализация на периодични издания, 22–23 март 2010 г. Презентация. Вж www1.libvar.bg

⁴ Дигитална библиотека „Габровски периодичен печат”, вж e-lib.libgabrovo.com

Трето. Получилата се вторична фрагментация на корпуса от периодични дигитализирани издания е крачка назад в дигитализацията, която прави видими продуктите, стоящи на големи платформи – национални и наднационални.

Четвърто. Не съществуват пречки всичките дигитализирани издания да са на сайтовете на съответните библиотеки, но и на сайта РЕГИНА ПИ. Това е моделът на Europeana⁵, който по правило работи и който ние трябва да ползваме все по-продуктивно. Отличен пример в тази насока дава Варненската регионална библиотека.

Пето. Дори и най-богатата нация не може да си позволи в сега да изхвърли в небитието нещо, което е създадено с обществени средства – над половин млн лв и с усилията на висококвалифицирани кадри. Защото, както пише в сборника на Петко Славейков с народни мъдрости, „Не цениш ли малкото, няма да имаш и голямото”.

Честит празник на библиотечните специалисти и на всички любители на мъдростта, която черпим от старата периодика. Периодика, която, сигурна съм, скоро отново ще четем и през РЕГИНА ПИ!

---

⁵ Europeana Professional, вж pro.europeana.eu

COVID-19: отговорът на Регионална библиотека „Петър Стъпов“ – Търговище

Ася АТАНАСОВА

COVID-19: the answer of the “Petar Stapov” Regional Library – Targovishte

Asya Atanasova

Summary

In the first days of the state of emergency, “Petar Stapov” Regional Library – Targovishte developed a plan for activities based on effective solutions and aiming at keeping people healthy, calm, able to work, informed and connected. At the end of March, the Library joined the GLBF initiative, part of the Get Your Fact Straight project, which focuses citizens' attention on media literacy and in particular on the dissemination of educational resources to combat misinformation on social networks.

Key-words: “Petar Stapov” Regional Library – Targovishte, COVID-19, awareness, media literacy.

Пандемията от коронавирус изигра ролята на тест за гъвкавост, адаптивност и креативност по отношение на българските библиотеки, а в отговор те мобилизираха всички средства, с които разполагат, за да бъдат адекватни на предизвикателствата на времето. Изпълнявайки мисията си за създаване и поддържане на условия за устойчиво културно развитие и духовно консолидиране на общността чрез предоставяне на качествени информационни, образователни и културни услуги, библиотечните специалисти въведоха в работата и в обслужването редица нови дейности и инициативи, базирани на цифровите технологии. Без да променят основните си функции и роля в обществото, те продължиха борбата си за осигуряване на равни възможности за достъп до знание и активно участие в социалния живот за всички свои потребители, увеличавайки присъствието си в онлайн пространството.

Още в първите дни на извънредното положение Регионална библиотека „Петър Стъпов“ – Търговище изработи план за дейности, основани на ефективни **решения** и които имаха за цел хората да останат здрави, хладнокръвни, работоспособни, информирани и свързани помежду си.

В края на месец март Библиотеката с желание се включи в инициативата на **ФГББ, част от** проекта Get Your Fact Straight, която **фокусира вниманието на гражданите върху медийната грамотност и по-специално върху разпространението на образователни ресурси за борба с дезинформация в социалните мрежи**. Серията материали, публикувани на фейсбук страницата на търговищката биб-

лиотека, хвърлиха светлина върху основните методи и средства за манипулиране на хората чрез излъчване на невярна, неточна или подвеждаща информация, която е предназначена, представена и оповестявана с цел печалба или умишлена вреда на обществото. Предизвикателството, на което бе подложено обществото през последните месеци поради коронавируса, за пореден път утвърди библиотеките като надеждни източници на информация, които отлично осъзнават потенциалната заплаха от фалшивите новини, водещи до застрашаване на демократичните процеси и ценности, и вреди в конкретни области, например, здравеопазване, наука, образование и финанси.

Регионална библиотека „Петър Стъпов“ – Търговище продължи да работи за своите потребители, предлагайки онлайн обслужване на посочен от тях електронен адрес със сканирани документи, както и извършване на всички видове библиографски справки, заявени през електронната платформа на Библиотеката. Срокът за връщане на заетите книги бе автоматично удължен до датата на премахване на извънредното положение. Паралелно с това чрез своя уеб сайт и фейсбук профил Библиотеката всекидневно продължи да информира гражданите по различни поводи: бележити дати и годишнини, официални празници, известни личности, актуални теми и проблеми. Активното ѝ присъствие в социалните медии доведе до популяризиране на библиотечните колекции, от една страна, а от друга, се превърна в демонстрация на съществено подобрени информационни възможности, както и в свидетелство за повишен капацитет в създаването и редактирането на документално съдържание. В обществен план това спомогна да затвърди позицията си на център за стойностни и оригинални разработки и публикации в града и региона.

Една от ключовите задачи през кризисния период бе активно популяризиране на дигиталната библиотека на област Търговище „Мост през вековете“, която съдържа дигитализирани периодични издания от Търговищкия, Поповския, Антоновския и Омуртагския край. Реализиран по проект през 2016 г., като част от програмата на Регионална библиотека „Петър Стъпов“, за дигитализация на редки и ценни библиотечни документи, „Мост през вековете“ бързо се утвърди като ефикасен инструмент за популяризиране на документалното културно-историческо наследство в Търговищкия регион на местно, национално и международно ниво. Екипът на проекта редовно публикуваше в уеб базирана система и на фейсбук страницата на Библиотеката атрактивни и любопитни статии из регионалния периодичен печат от началото на XX в. Оказва се, че 100 години по-късно тези публикации третират актуални и за нашето всекидневие теми и проблеми и определено предизвикват интереса на съвременния читател.

Специално внимание Библиотеката отдели и на най-малките си потребители чрез промотиране на образователните игри „Пукльовците“, които може да се играят онлайн, напълно безплатно, до 14 май – без регистрация и/или абонамент. Игрите са предназначени за учениците (от първи до четвърти клас) и включват повече от 20 модула по математика, български език и литература, както и две

игри, създадени в партньорство с Националния център за безопасен интернет, специално за „Дни на медийната грамотност 2020“. Забавно и развлекателно „Пукльовците“ учат децата да работят в екип, да си помагат един друг и да се подкрепят взаимно, развивайки в тях някои от най-важните умения на XX в.: кооперативност, комуникативност, толерантност, емпатия, асертивност, решаване на конфликти. С цел по-лесно преодоляване на скуката и изолацията Библиотеката редовно споделяше във фейсбук страницата си и линкове към няколко образователни и забавни сайтове за деца, включително сайтове за безплатни електронни книги.

В цяла България инициативата „Маратон на четенето“ (2–23 април) се проведе онлайн поради извънредното положение. Както е известно, всяка година организатор на тази кампания е Българската библиотечно-информационна асоциация, която призова всички любители на хубавата книга да се насладят онлайн на удоволствието от четенето. Още на 2 април Библиотеката покани читатели и приятели от различни възрасти и професии да прочетат на глас страници от любимо литературно произведение. Да го заснемат на видео и да го изпратят по имейл, за да бъде качено във фейсбук страницата и в канала на Библиотеката в YouTube с хаштаг **#МаратонНаЧетенето**.

Традиционната проява „Известни търговицки личности четат любимите си произведения“, част от Маратона на четенето също се проведе онлайн. Идеята е чрез личния пример на популярни и успешни личности от гр. Търговище да се внуши на хората, че четенето е истинска ценност (особено по време на криза) и представлява не само много важен фактор за интелектуалното и емоционално развитие на личността, но и за постигане на душевен баланс. Събитието стартира на 7 април с видеото на известната писателка Неда Антонова. Тя прочете част от финала на новия си роман „Безмълвие: Греховната младост на Паисий Хилендарски“. В проявата се включиха също кметът на общината д-р Дарин Димитров, заместник-кметът Христаллина Халачева, областният управител Митко Стайков, популярни журналисти, артисти и общественици от града, родители и деца.

В рамките на маратона Регионална библиотека „Петър Стъпов“ лансира и друга онлайн проява, наречена „Предизвикателство с въпроси“, адресирана директно към приятелите на книгата. Всеки ден до края на Маратона на четенето тя публикуваше на фейсбук страницата си по един забавен въпрос, свързан с любими автори, заглавия и герои от книги, а посетителите бяха провокирани да коментират под него.

За първи път търговицките библиотечни специалисти стартираха нова инициатива, взaimствана от опита на финландските библиотеки. Проявата бе наречена „На лов за книги“, а целта ѝ бе да провокира хората да прочетат 10 книги, които по принцип не биха избрали, или все отлагат да прочетат. Конкретните заглавия са по избор за всеки читател, но има изискване те да отговарят съответно на 10 формални критерия. Списъците с индивидуалните „трофеи“ ще бъдат публикувани на страницата на Библиотеката след 30 май.

В стремежа си да бъде максимално полезен на своите съграждани в ситуация на тревожност, страх и алиенация, екипът на Библиотеката публикува библиорецептурен справочник в помощ на хората, които страдат от самота и депресия в условията на самоизолация и карантина. Справочникът е изготвен от библиотечни специалисти, завършили успешно курс за консултанти по библиотерапия – психотерапевтичен метод, отдавна утвърден като иновативна и полезна социална услуга, предлагана абсолютно безплатно. Основана върху тезата, че четенето на художествена литература спомага за изграждане на хармония между ума и тялото и може да осигури поведенчески промени чрез емоционални реакции, библиотерапията е доказано ефикасен инструмент за възстановяването на хора с психологични проблеми или на здрави хора в тежки житейски ситуации.

През април на фейсбук страницата на Регионална библиотека „Петър Стъпов“ бе представена виртуалната изложба *„Вдъхновения – 3“*, която зарадва ценителите на визуалните изкуства с над 50 картини, нарисувани от седем талантиливи дами от Търговище. Представителки на разнообразни професии и специалности, те притежават една обща черта – огромна любов към рисуването, която е надхвърлила границите на обикновеното хоби и се е превърнала в непреодолим стремеж да изразят себе си чрез цветовете и форми.

Регионална библиотека „Петър Стъпов“ не разочарова своите потребители и техните разнообразни потребности и интереси. Редовно и систематично, тя продължи да публикува навременна, точна и проверена информация, включително актуални местни новини, материали за управление на стреса и тревожността, съвети за придобиване на нови умения, идеи за ново хоби, предложения за виртуално социално взаимодействие. Нашето разбиране за справяне със ситуацията бе с излъчването на позитивни послания и внушения да намерим правилните иновативни решения във времена на неизвестност и неочакваност, като въведем успешни начини за дистанционна работа и засилена онлайн комуникация, така че Библиотеката да бъде търсено виртуално средище: място за информация, общуване и срещи. От нас, библиотечните специалисти, зависи да превърнем немалките предизвикателства, които ни донесе кризата с COVID-19, в катализатор за реализиране на основните процеси, заложили в концепцията за библиотеките като *„четвъртото място“*. Идеята, която Виктория Перес-Ламбурдет лансира през 2012 г., заинтригува световната библиотечна общност в контекста на нарастващото влияние на социалните медии, като развиващ се организъм, в който всеки ден се появяват различни инструменти и приложения, успешно прилагани в библиотечно обслужване, независимо от пространството и времето.

Както е известно, представата за *„онлайн библиотеката „четвърто място“* се основава върху цифровизацията и възможностите на информационните и комуникационни технологии. Тя е място за съвместна дейност и учене, достъпна от всички цифрови терминали – компютри, таблети, мобилни телефони. Тя не е просто реплика или огледало на физическата библиотека, а доброволно се отдава от нея, за да може да предложи достъп до други пространства. В случая

е необходимо да бъдат съхранени мисиите на публичните библиотеки, като в същото време се въвеждат нови полета и възможности за разгръщане и експериментиране в интернет“.¹

---

¹ **Савова, Юлия.** Развитие на концепцията за библиотеката като „трето място“ или как да разбирате библиотеката като „четвърто място“. – В: *Динамични библиотеки – достъп, развитие, промяна: Доклади от XXVI нац. конф. на ББИА.* София: ББИА, 2016, с. 11–14. [онлайн]. [прегледан 19.06.2020]. https://www.lib.bg/publish/BBLA/sbornik_konf_2016.pdf

По какъв начин да организираме работата след извънредното положение?

Кирилка СТРАШНИКОВА

How to organize the work after the state of emergency?

Kirilka Strashnikova

Summary

Librarians and readers will be calmer about their health if they have a Bookshower book cleaning machine. It uses ultraviolet rays and a high-performance filter to sterilize books completely – from their cover to their inner pages in just 30 seconds. Machines of this type are not very expensive, but they are a problem for our budgets. It is good to consider targeted funding from the Ministry of Culture, because such an investment has a lasting effect.

Key-words: „Hr. Smirnenski” Regional Library – Haskovo, book cleaning, Bookshower.

По време на извънредното положение служителите на Регионална библиотека „Хр. Смирненски”, Хасково работиха от къщи. По време на Маратона на четенето бяхме пак с нашите читатели, но в онлайн среда. Те имаха възможност да ползват дигиталната ни колекция, електронния каталог, 3D разходка из залите на Библиотеката и хранилищата, не само през сайта, но и през мобилното ни приложение. Ползватели публикуваха снимки и кратки анотации на любими книги, споделяха моменти от времето, прекарано в изолация с книга в ръка. Колегите от Детския отдел организираха на фейсбук страницата ни седмична литературна игра „Ще открия грешката сега”, която породила голям интерес у детската аудитория. На сайта и във фейсбук страницата публикувахме дигитален вариант на изложбата „История в афиши” по проект „Библиотека–наследство–бъдеще”, финансиран от НФК. Изложбата трябваше по план да бъде открита в средата на март. Естествено ние спазихме графика и представихме изложбата в интернет пространството. Така и повече хора имаха и имат възможност да я разгледат.

До този момент отварянето на театри музеи, галерии и библиотеки не е актуален въпрос, не е на дневен ред. Но това време ще дойде рано или късно и ние трябва да посрещнем така нашите читатели, че да гарантираме до голяма степен и тяхната сигурност, и на библиотекарите. Но как да стане това? Всяка библиотека разполага със специфични условия. Разбира се, ще изпълняваме стриктно всички противоепидемични мерки – дезинфекциране на пространствата, задължителни маски, социално дистанциране. Но това не е достатъчно. Колекциите в заемните са на свободен достъп.

Затова е много важно как да организираме работата, особено първите седмици, когато очакваме много ползватели да дойдат в библиотеките, за да си върнат задържаните повече от два месеца книги и да си вземат нови. За постоянните посетители в читалните не става въпрос, въпреки че те са най-нетърпеливи. С колегите обсъждаме идеята да направим график за посещенията, на принципа на посещенията в магазините. Дори имаме готовност да удължим работното време до 19 часа, за да могат читателите, които работят да изчакат, ако се наложи, и да бъдат обслужени спокойно от библиотекарите. Предвиждаме в залите да бъдат допускани до 5 човека. Същият принцип можем да приложим и в Детския отдел – възрастово разделяне на посетителите. Обмисляме варианта тези, които искат само да връщат книги, да ги оставят на гардероба в специални за целта кашони и на по-късен етап да бъдат разписани от колегите. По същия начин, без да влизат в залите, могат да бъдат обслужени и читатели, които си заявят или запазят книги по телефон, имейл или чрез модула „Моята библиотека”. Те ще си получат заявените книги на гардероба.

Много по-спокойни за здравето си ще бъдат служителите и читателите, ако имаме поне една машина за почистване на книги от типа Bookshower. Тази машина използва ултравиолетови лъчи и филтър с висока производителност, за да стерилизира книгите цялостно – от тяхното покритие до вътрешните им страници само в рамките на 30 секунди. Машините от този вид не са много скъпи, но за нашите бюджети са проблем. Добре е да се помисли за целево финансиране от Министерството на културата за закупуване на такъв тип машини за обществените библиотеки. Такава инвестиция е с дълготраен ефект, с грижа за здравето на библиотекари и читатели.

Традициите не са това, което бяха

ДОРА АНГЕЛОВА

Traditions are not what they used to be

Dora Angelova

Summary

Since the first day of the declared state of emergency in the country, the staff of “Dimitar Talev” Regional Library – Blagoevgrad, has remained active. There were two tasks: not to lose motivation and to organize the work properly; to keep contact with users and to prove to them that we are helpful and necessary to them.

Key-words: “Dimitar Talev” Regional Library – Blagoevgrad, COVID-19, organization.

Едно китайско проклятие гласи: „Да живееш в интересни времена“ – и точно това се случи на Регионална библиотека „Димитър Талев“ – Благоевград в месеците на извънредно положение – нов директор и коренно различен ритъм на живот и работа.

Ние, обаче, решихме, че ще приемем това време като предизвикателство!

Колективът на Регионална библиотека „Димитър Талев“ – Благоевград, още от първия ден на обявеното в страната извънредно положение, не бездейства.

Задачите бяха две:

- да не се демотивира колективът и да се организира правилно работата;
- да не губим контакт с ползвателите и да докажем, че те имат нужда от нас.

По първата задача:

- общо събрание на служителите на библиотеката, за запознаване с обявеното от НС извънредно положение и заповедите на съответно министър на здравеопазването и кмет на община Благоевград – какво означава това, какви задължения и права имаме в такава ситуация;

- провеждане на обучение и извънреден инструктаж във връзка с COVID-19;
- обсъждане на варианти за работа в извънредна обстановка и успокояване на работещите, че ще бъдат приложени всички законови възможности за „спасяване“ на платените годишни отпуски на хората;
- организиране на дистанционна работа;
- поставяне на персонални задачи на всеки, работещ в Библиотеката.

Лично аз, съм директор от няколко месеца, но съм работела с болшинството от колектива почти 30 години и зная, че колегите ми са способни, просто трябва подходящо да бъдат мотивирани. Решихме, че обективните проблеми ще станат нетрадиционни решения.

В социалните мрежи и на входа на Библиотеката се обявиха телефони за връзка. На тях читателите можеха да: получат информация, презапишат книги, заявят библиографски справки, получат сканиран документ (съобразено със ЗАПСП).

Свързахме се с РС-ТМ ООД, чийто програмен продукт „Автоматизирана библиотека” ползваме. Инж. Явор Василев – експерт автоматизаторът ни, подготви техниката и обучи библиотекарите, които не са работели с Any desk. Така, дистанционно, се работеше по ретроконверсията и бяха въведени в системата над 14 000 записа на книги и статии. Бяха изготвени 17 презентации и сценарии за масови мероприятия.

Работещите на място, в сградата на Библиотеката, извършваха чисто техническа дейност по подреждане и прочистване на фондовете. Общото мнение е, че читателите и ползвателите ни липсват, но никога досега в историята на Библиотеката не сме имали законовото време да се посветим на вътрешно-библиотечната дейност.

Убедих се в силата на екипната работа и правилно поставяните задачи, когато всеки един се включи с идеи и с презентации. Поставен бе въпросът: „Какво от библиотечната работа, ви е приятно и ви се отдава с лекота?“. Всеки изрази желание и основно поставените задачи бяха съобразени със специфичните способности на библиотекарите. Активни бяха и т.н. „пасуващи”, каквито има в почти всяка организация. Хората са цветни и в това е богатството. Сътвориха се прекрасни инициативи, които да бъдат реализирани до края на календарната година.

По втората задача – да не губим контакт с читателите и да докажем, че има смисъл от нашата работа, в началото обявихме контакти на Библиотеката за връзка с ползвателите, за удобство на всички, които желаят да презапишат книга, получат библиографска справка и всякакъв вид информация, която може да бъде предоставена на читателите ни.

Публикувахме: всички съобщения на МОН; всички възможни връзки към оперативните щабове; сайтове на издателства с отворен достъп до учебници; 100 сайта с безплатни библиотеки; статията „Библиотерапия – лечебната сила на книгите“; игри със загадки, като за целта сканирахме от книгата „Леонардо да Винчи: кодекс на загадките“ въпроси и на следващия ден публикувахме отговорите; „Забавления за въщи – интересни материали“: за всякакъв вид приложения, брошури, приложни изкуства и др.; всичко възможно за оползотворяване на времето въщи.

Една от инициативите ни, спечелила най-много поддръжници, е „Даряваме книги”. Библиотеката реши да дари част от отчислените при прочистването на фондовете й книги и периодика, на всички заявили свое желание. Снимахме книги и периодика, които бяха отчислени и редовно публикувахме свободните заглавия във фейсбук страницата ни. При съответните мерки за дезинфекция и безопасност книгите и списанията бяха предадени, дори и чрез куриери, на потребителите. Хората ни пишеха. Към нас се обръщаха и граждани, които не са наши ползватели, но идваха до входа и получаваха харесаните от тях заглавия. Дарителският ни жест достигна до 1384 души.

Атракция беше онлайн четенето от служители в Детския отдел на книгата на Джеф Кини „Дневникът на един Дръндьо“. Включихме се онлайн в „Цифровата седмица“ на Фондация „Глобални библиотеки – България“; презентирахме кампанията „Купи една книга“; имахме игра „Познай пословиците“, която включваше емотикони вместо думи. Рекламирахме предстоящата голяма инициатива на Библиотеката „*Търсим приказка*“. В нея потребители ни описваха своите любими приказки и герои; много смях и внимание получихме от публикациите „Приказки с поука“. Всеки ден отбелязваме онлайн годишнини на писатели, творци, исторически личности, събития и празници – само за два месеца, те са над 46 на брой.

Всяка седмица публикувахме снимки и описание на дейността на различните отдели в Библиотеката. Показвахме, че в това тежко време продължаваме да работим и че за библиотечната работа няма край.¹

От библиотеката призовахме своите читатели да останат у дома и да посветят свободното си време на четенето.

За най-малките ни читатели на страницата на библиотеката бяха представени „14 незабравими аудио приказки за слушане по всяко време“. Популяризирана бе и „Домашна читанка“, която е събрала детски произведения от златния фонд на литературата ни. За най-малките ни читатели – децата, организирахме литературни игри и загадки.

Последователите ни във фейсбук, бяха впечатлени от уменията на наша колежка, която представи различни техники за боядисване на великденски яйца. Публикациите бяха споделяни и дори получавахме по телефона запитвания.² Така дойде време и за големия Маратон на четенето. Проявата е посветена на Международния ден на детската книга – 2 април и Международния ден на книгата и авторското право – 23 април. Инициативата се организира от Българската библиотечно-информационна асоциация, в партньорство с Асоциация „Българска книга“. Тазгодишното му издание протече в нетрадиционна обстановка, но успяхме да мотивираме деца и възрастни да ни покажат своите снимки и видеоклипове с книга в ръка. На фейсбук страницата и на имейла на Библиотеката получихме много снимки и клипове на наши читатели от различни възрасти и професии. Читателите ни прочетоха откъси от любими произведения, споделиха за любимите си литературни герои, представиха крилати фрази от книги.³

Работата в извънредно положение не ни спря да мечтаем и още на 8 април започнахме подготовка за големия си проект „Талисман“. Организацията по него и плана за цялостното му изпълнение се променяха, но за нас бе важен крайният резултат.⁴

¹ Вж https://www.facebook.com/pg/regliblagoevgrad/photos/?tab=album&album_id=237962293022547

² Вж https://www.facebook.com/pg/regliblagoevgrad/photos/?tab=album&album_id=1555864071232356

³ Вж <https://www.facebook.com/regliblagoevgrad/posts/1544171895734907>

⁴ Вж <https://www.facebook.com/regliblagoevgrad/photos/a.237962293022547/1586126464872783/?type=3&theater>

Една от инициативите, които бяха посрещнати с въодушевление, бе представянето на библиотекарите. Много спонтанно, в рамките на ден, всеки от служителите бе записан от директора на Библиотеката в кратък клип. До празника на библиотекаря, който тази година, по разбираеми причини, не можеше да бъде отпразнуван традиционно, публикувахме на фейсбук страницата си всеки ден и по една видео-визитка на библиотекар.⁵ Спечелихме много привърженици. Излизането от анонимността на служител до персоналната отговорност на знаеща личност даде положителен резултат. За самия 11 май, си направихме подарък със заснет на 2 март т.г. кратък филм за Библиотеката.⁶

COVID-19 ни стимулира да бъдем гъвкави. Замислихме се все повече за дигиталните технологии. Иницииран бе проект „Благоевград – пътя до днес“, с който обяхме: „Събираме и очакваме всички ваши снимки и картички, свързани с родния ни град. На тях могат да са документирани: сгради, улици, трудови колективи, градски тържества и събития, които да се съхранят за историята. Нека бъдем единни и да направим заедно сборната историческа снимка на града и жителите му, защото сме били и ще пребъдем!“⁷

В резултат на цялостната ни дейност, за тези близо два месеца, направихме статистически анализ. Статистиката за посещенията на сайта на Регионална библиотека „Димитър Талев“ – Благоевград е отразена в екрани за март, април и май с посещения за месеца, по дни от седмицата и часове. Сравнителният период е март–април 2019–март–21 април 2020 г.

Терминология:

1. Уникални посетители.

Уникални Ай Пита-УНИКАЛНИ Интернет адреси – това показва, че зад всеки уникален интернет адрес има поне един интернет потребител – човек.

2. Брой посещения – колко пъти в изследвания период уникалните посетители са посетили сайта на библиотеката.

3. Страници – колко страници са отворили/заредили уникалните потребители в изследвания период.

4. Хитове – брой заредени страници: пояснявам, ако една страница включва в себе си като линкове например 4 други страници това са 5 хита.

5. Използван трафик – размерът на трафика между сървъра на РБ и уникалните потребители –всяка страница има размер, всеки свален файл също има размер.

Под всеки от параметрите има и средно значение

И така, какво се вижда, обективно-информацията се събира от хостинга и е неманипулируема – това са посещения на потребител и отделно има статистика за посещения на работи (ботове) на търсещи машини като Бинг Гугъл Яндекс и др.

⁵ Вж <https://www.facebook.com/regliblagoevgrad/videos/240152810551869/>

⁶ Вж <https://www.facebook.com/regliblagoevgrad/videos/2558472807745288/>

⁷ Вж <https://www.facebook.com/regliblagoevgrad/photos/a.237962293022547/1567649276720502/?type=3&theater>

Година	Уникални посетители	Брой посещения	Брой отворени страници	Хитове	Трафик
2019	636	1428	3034	130 083	11,53 GB
2020	661	2130	3914	189 456	16,21 GB

Фиг. 1. Сравнителна таблица за периода март 2019–март 2020 г.

Какво се вижда на таблицата?

Въпреки, че сме в *карантина*, уникалните посетители, зад което стои поне по 1, а в много случай множество компютри, са нараснали с 25, броят посещения – със 702, отворените страници – използвани за търсене в каталозите и сваляне на ресурси са нараснали с 880, хитовете с над 69 000, а трафика с почти 5 гигабайта.

Година	Уникални посетители	Брой посещения	Брой отворени страници	Хитове	Трафик
2019	548	1270	2899	124 838	11,32 GB
2020	565	1447	2615	140 448	13,10 GB

Фиг. 2. Сравнителна таблица за периода април 2019–21 април 2020 г.

Още по интересна е статистиката за април. Въпреки, че месецът не е приключил, уникалните интернет адреси – уникалните посетители са със 17 повече, броят на виртуалните посещения е със 177 повече, хитовете са с над 16 000 повече и трафикът е с около 2 гигабайта повече. Което показва устойчив ръст на онлайн посещенията и ползването на онлайн ресурсите на Библиотеката.

Според статистиката за посещенията на фейсбук страницата на Библиотеката можем да сравним текущ седемдневен период спрямо предходен, както и текущ 28 дневен период спрямо 28-дневен предхождащ.

Какви са цифрите? – ***Само нагоре и увеличаване на показателите!***

1. Хора, следващи страницата на Библиотеката във фейсбук – 944 до днес, 21 април 2020 г. Редовно посещаващите са 881, като за предходния период са 778; нарастването е с 83 последователи средно за периода.

2. Харесвания на страницата и публикациите – до момента 1066. Средно за предходния период – 771, а за настоящия 885; нарастването е средно с 94 на „лайкванията“ (харесванията на страницата).

3. Достигнати хора – това са хората, които поне веднъж са видели някой от постове на страницата ни във фейсбук – 1779 уникални хора на 16 април.

Средно за настоящия период – 500, а за предходния 287; почти удвояване на достигнатите хора.

4. Достигнати хора по публикации – също е изключително интересна статистика.

5. Статистика на феновете ни по държави, градове, пол и възраст.

По пол: 18 % мъже и 82 % жени.

По възраст:

- в тинейджърска възраст (13–17 години) момчетата са 0,326 %, момичетата – 0,109 %;

- в средна възраст: при 18–24-годишните дамите преобладават – 3 %, при 2 % мъже; при 25–34-годишните дамите преобладават категорично – 24 %, 4 % мъже; при 35–44-годишните жените са 25 %, мъжете 5 %; при 45–54-годишните жените са 16 %, мъжете 3 %;

- в зряла възраст: 55–64-годишна възраст – 10 % жени на 2 % мъже;

- над 65-годишна възраст – 4 % жени на 2 % мъже;

От България феновете ни са 878. От Благоевград са 555, от София – 97, от Симитли – 18, от Петрич – 13 и т.н.

Положителното е, че имаме все повече млади последователи; все повече жители и на други населени места следят работата ни; че ставаме все по популярни, а това привлича към книгите. Трафикът на интернет ползването е обясним и със социалната изолация. В такива дни, хората се обръщат към интернет пространството и социалните мрежи, защото това е тяхната възможност за комуникация. Именно там и библиотеките трябва да се развиват и осъвременяват. Ползването на дигитални технологии не е екзотика, а крайна необходимост за всяка съвременна библиотека.

Да, *„традициите не са това, което бяха“* и библиотеките, не са скучни и сиви институции. Доказваме, че библиотекарите са начетени, надхрани, борбени творчески личности!

Тези два месеца ни научиха, че когато те работят в екип и горят в професията си, могат всичко. Благодаря ви, колеги, от Регионална библиотека „Димитър Талев“!

Да останем свързани: Библиотека и читатели във време на пандемия

СИЛВИЯ ВРАЧОВСКА

Staying connected: Library and readers in pandemic times

Silvia Vrachovska

Summary

The presentation of authors online showed that even in times of social isolation, the Library is a preferred partner and innovator in using the opportunities offered by the digital environment. From March 24 to May 20 we presented 9 writers – author and illustrator Nusha Royanova, children's writer Radostina Nikolova, social etiquette expert Nevena Basarova, poetess Maria Doneva, writer Dimitar Kalburow, author and screenwriter Alexander Chobanov, writer and founder of the Association for Urban Reading Rooms Alexander Shpatov, writers Ralitsa Gencheva and Radostina Angelova. Online conversations with them covered readers with different interests and met their cultural needs.

Key-words: “Hristo Botev” Regional Library – Vratsa, online conversations with authors, I Read website.

Мерките за справяне с разпространяване на коронавируса доведоха до временен преустановяване на заемането на книги от нашите читатели, но дадоха стимул на екипа да потърси нови начини за общуване, като използва силата на новите технологии. Регионална библиотека „Христо Ботев“ – Враца използва разнообразните си дигитални канали, за да предоставя достъп до култура на потребителите си и във времето на социална изолация.

Това са официалният сайт на библиотеката: www.libvratsa.org, Дигиталната библиотека: <https://libvratsa.org/digitalna-biblioteka/>, сайтът към Дигитален архив на област Враца – „Карта на времето”: <https://kartanavremeto-vratsa.org/>. В дигиталния архив на XX в. – „Карта на времето”, са публикувани над 1500 истории, 1200 ретро снимки от различни периоди на XX в., 1400 фотографии, направени по време на теренните обиколки, потребителите имат достъп до 600 пълнотекстови документи – статии, краеведски и фолклорни текстове, 800 файла аудиозаписи и 60 видеоматериали. Информацията е от 123-те населени места в област Враца. Ежедневно се публикува избрана история на фейсбук страницата на Регионалната библиотека: fb.com/libvratsa. Част от снимките могат да бъдат открити и в страницата ни „Карта на времето” (https://www.instagram.com/kartanavremeto_vratsa/) в Инстаграм.

Библиотеката е в постоянна комуникация с потребителите си и чрез профилите в социалните мрежи: фейсбук (fb.com/libvratsa), Инстаграм (<https://www.instagram.com/vratsalibrary/>) и Туитър: (<https://twitter.com/VratsaLibraryC>).

Библиотеката остава в помощ на студенти и ученици за предоставянето на справочна информация, свързана с подготвянето на курсови, дипломни и домашни работи. Потребителите получават справочна информация, след запитвания на имейл. Процедурата е съвсем бърза и лесна – необходимо е единствено да се опише каква информация ще бъде нужна и темата, за която се отнася. Запитването се пренасочва към библиотечните специалисти в съответните отдели за подготвяне. В кратки срокове се връща на имейла със сканираната информация, с която Библиотеката разполага.

От началото на извънредното положение читатели в отделите не са допускани, а срокът за връщане на заетите книги автоматично се удължава до възобновяване дейността на библиотеката.

В отговор на потребностите на учителите, които имаха нужда от подкрепа при преминаването изцяло в дигитална среда, Детският отдел на разработи книжни куизове, съобразени с различните възрастови групи и достъпни на платформи, познати на преподавателите. Целта е въпросниците да бъдат лесни за откриване, споделяне и решаване чрез фейсбук страницата на Библиотеката и да са забавно и полезно съдържание за децата и за техните учители.

Разработени бяха и специални видеа за работата с електронния каталог на Библиотеката, както и с услугата „Моята библиотека“.

Извън традиционните библиотечни дейности, които трябваше да преминат през бързата трансформация на новата пандемична реалност, трябваше да компенсират липсата на срещи на читателите с хора на литературата и изкуството и да предостави аналог за сметка на отменените събития.

Решението също се появи съвсем навреме, благодарение на добрите партньорства, изградени през годините с институции, организации и медии, обединени от мисията за популяризиране на четенето и на лесния достъп до култура.

Екипът на най-големия сайт за четене и книги в България „Аз чета“ реагира своевременно в създалата се извънредна ситуация за ограничаване на епидемията от коронавирус със стартирането на кампанията **#ВкъщиСъмИЧета**. Целта беше да се направи стоенето вкъщи много по-леко и приятно с редица инициативи. Рамка за профилна снимка с хаштаг **#ВкъщиСъмИЧета**, статии с препоръки и идеи за това как да прекарат времето си вкъщи в компанията на книги, 30-дневно книжно предизвикателство съвместно с Chitatel.net, онлайн разговор с автор, което се превърна и в инициатива, реализирана между медията и Регионална библиотека „Христо Ботев“ – Враца...

Времето без книжни премиери се замени с виртуални събития във фейсбук страниците на „Аз чета“ и Библиотеката. Предаването на живо се осъществява през фейсбук страницата на Библиотеката, а за стриймингът се грижи екипът на най-големият сайт за четени и книги.

Съвместната инициатива за онлайн представяне на автори доказва, че дори във времето на социална изолация обществената библиотека продължава да бъде предпочитан партньор и новатор, като използва възможностите, предлагани от дигиталната среда за достъп на потребителите си до литература и изкуство.

За времето от 24 март до 20 май в кампанията бяха представени 9 писатели: авторът и илюстратор Нуша Роянова¹, детският писател Радостина Николова, експертът по социален етикет Невена Басарова, поетесата Мария Донева, писателят Димитър Калбуров, авторът и сценарист Александър Чобанов, писателят и основател на Сдружение за градски читални Александър Шпатов, писателите Ралица Генчев и Радостина А. Ангелова. Разнообразната палитра от хора на словото и изкуството, която беше предоставена на потребителите под формата на онлайн разговор, успя да обхване широк спектър от читатели и да отговори на потребностите им от култура. Срещите макар и във виртуална среда получиха отлични отзиви, а дигиталните платформи позволиха на един иначе съвсем традиционен разговор между читатели и гости да прехвърли границите на залите и сградите, и да направи съпричастни хора от всички точки с интернет покритие. Записите на онлайн разговорите остават достъпни на фейсбук страницата на Библиотеката, в YouTube канала на „Аз чета“ и се превръщат в едно от най-гледаното и споделяно съдържание в социалната мрежа на Регионална библиотека – Враца. Общият обхват на онлайн разговорите за отчетния период е на 50 400 потребители. Средно всяко видео е достигнало до 5600 от потребителите в социалната мрежа.

Кампанията е и ценен жест на подкрепа към творците, които имат не по-малко нужда от изяви в разгара на тази пандемия. Виртуалните книжни премиери затвърдиха и основната роля на обществените библиотеки при откриване и представяне на авторите: създаване на място и формат чрез които писателите и читателите могат да се свързват и макар опосредствани чрез технологиите, да общуват пълноценно във времето на социално дистанциране.

---

¹ Вж Денева, Диляна. Гостува детската писателка и художничка Нуша Роянова. – В: Библиотека, год. 27 (66), бр. 2, с. 27–28.

Предизвикателствата по време на криза

Отговорът на Регионална библиотека
„П. К. Яворов” – Бургас

ЯНА КЪРШИЙСКА

Challenges in times of crisis

The answer of “P. K. Yavorov” Regional Library – Burgas
Yana Karshiyska

Summary

“P. K. Yavorov” Regional Library – Burgas accepted the challenges during the crisis (pandemic) related to COVID-19 through active voluntary participation at the Municipal Crisis Headquarters in the city. During this period, the most endangered by the coronavirus were the elderly, our parents and this fact provoked our social self-consciousness as an institution dedicated to society. Along with the volunteer activity, the team of the Library did not stop its main library activity, related to the books, reading, presentation of favorite artists and replenishment of the library collection. Activities inherent in each library as major centers for cultural and spiritual-moral development.

Key-words: “Peyo K. Yavorov” Regional Library – Burgas, Municipal Crisis Headquarters, COVID-19, volunteering, books, social isolation.

Къща без библиотека е аптека без лекарства.

Стилиян Чилингиров

COVID-19 (Coronavirus disease 2019), пандемия, социална изолация – все думи, термини, определения, поставили ни в ситуация на безизходица и отчаяние. Време, което ни накара да погледнем на библиотечната дейност и на общуването със своите ползватели по друг начин, да заемем първа линия в борбата с коварната болест, чрез доброволческата дейност, която екипът на РБ „П. К. Яворов” – Бургас прие присърце.

Именно това бе предизвикателството пред нас по време на обявеното извънредно положение от възникналата епидемиологична обстановка в Република България и в световен мащаб, довело до липсата на реален контакт на ползвателите с библиотечните документи (литература, книги и книжнина, нетрадиционни носители на информация). Най-голямото предизвикателство бе ориентирано към четенето, четенето като дейност, която претърпя своята метаморфоза. Извънредното положение наложи реалността да се пренесе във виртуалното пространство чрез

електронните формати и интернет източниците, при това не само в професионален аспект, но и в свободното време, тъй като в тази ситуация хората започнаха да четат основно от мобилните си устройства – лаптопи, таблети, смарт телефони.

Кризата създаде предпоставка **да се преоткрият библиотеките** – техния смисъл и основна цел, не само като пазители на информация и разпространители на знанието, но най-вече като съкровищници и вдъхновители. Културни центрове, без които една нация не би просъществувала, защото „...*Вселената – някои я наричат Библиотека...*” – Хорхе Луис Борхес

В този период необходимостта от допира с книга достигна своя апогей, тъй като освен всичко упоменато, тя е духовен приятел, помощник, но също и отдушник, заместител на реалността. Въпреки ограничаването на социалните контакти, електронната епоха ни позволи да поддържаме реалния „виртуален” живот на Регионална библиотека „П. К. Яворов” – Бургас. Да бъдем до нашите читатели и да провокираме тяхното въображение, въпреки проблемите и изпитанията, пред които всеки един от нас като *гражданин на света* беше поставен (иначе казано – на цялата досегашна комуникация, култура и разпространение на знанието). В библиотеките навлязоха множество изгодни иновационни инструменти, които наложиха нов тип на съхраняване, каталогизиране, документиране и разпространение на информация. Така бе улеснена възможността за по-лесно намиране на литература и за различен тип на нейната визуализация.

Новите комуникационни инструменти облагодетелстваха нашите ползватели и съкратиха времето за търсене на нужните им информационни източници, тъй като екипът ни отговаряше на всяко тяхно запитване, предоставяйки нужната информация, съобразявайки се с нормативните документи, залегнали в Закона за авторското и сродните му права. Което ни позволи да разгърнем своята креативност и въпреки създадената ситуация отново да бъдем до нашите читатели навсякъде и по всяко време. Новите комуникационни средства се превърнаха в огромни писмени, аудио- и аудиовизуални библиотеки и хранилища за улеснения на търсения от всякакво естество, при това без допълнителни финансови натоварвания. Този вид комуникация беше ориентирана и към най-значимото „нещо” в този критичен за *света* момент, а именно съхраняването на здравето.

Интеркомуникацията ни позволи да преодолеем пречките, свързани с общуването между Регионална библиотека „П. К. Яворов” и бургаската общественост, онзи момент на сблъсък, който сме изпитвали през годините, успя да се претопи, за да се постигне желаната конвергенция... и всичко това благодарение на кризата. Не случайно китайската дума за **криза** се изписва чрез йероглифа за „опасност“ пред йероглифа за „възможност“. За всички нас това беше нова възможност или ново начало, свързано с реализираните виртуални културни срещи и събития (представяне на автори, редактори, илюстратори, издатели и др.; литературни четения; викторини; предизвикателства; изложби и информация, необходима за провокиране на човешкото въображение).

Трудните времена ни поставиха пред предизвикателството да погледнем и да анализираме не само нашите силни, но и слаби страни, предимствата и недостатъците, допуснатите грешки и завоювани победи. Библиотеката, въпреки от-

вореността на интернет пространството, представлява своеобразно ядро, което комуникира с определен кръг от ползватели. Това беше отчетено от нас като слаба страна в хуманната и библиотечна дейност, поради което се включихме като доброволци на първа линия към Общинския кризисен щаб в дейности по овладяване на **пандемията** от COVID-19 в Бургас.

Доброволчеството, за разлика от всекидневната ни дейност, ни донесе приятното чувство на удовлетворение. За нас то е индикатор за гражданска активност и социален интегритет, показва дали хората се чувстват като част от определена общност, дали споделят общи ценности, принципи и практики, или казано по-просто: грижа ли ги е един за друг.

Библиотечните служители, които се ангажираха с доброволческа дейност, го направиха по своя собствена воля, съгласно личния си избор и мотивация. Доброволчеството е стремеж към солидарност и ни позволи да се докоснем до нуждаещите хора в реална среда. Всеки един от нас се ангажира с разпространението и доставянето на стоки от първа необходимост – хранителни продукти и лекарства, поради ограничените социални контакти и невъзможността възрастните представители на нашето общество да бъдат защитени и да се избегне рискът, свързан с тяхното здравословно състояние. Защото сред тези личности са нашите родители, които са до нас и винаги са ни подкрепяли със своята мъдрост, знания и потенциал. Личности, които един ден се надяваме и ние да бъдем за нашите деца.

Това беше и една от основните причини, поради която екипът на Библиотеката се включи като доброволци в Общинския кризисен щат, защото сметнахме, че ни се предоставя неповторимата възможност да набавяме освен продукти от първа необходимост на нашите „родители”, а и възможност да даряваме част от себе си във вид на книги, така необходими за провокиране на човешкото въображение. Защото нашите фантазии, мислени образи, желания и страхове оказват влияние върху реалните събития, а действителността, която трябваше да преживеем с COVID-19, не беше от най-благоприятните. Точно обратното... тази действителност ни постави в капана на социална изолация и невъзможността адекватно да реализираме всекидневните си дейности. И още по-страшно, пандемията ни окова във веригите на невъзможността да бъдем себе си, изгубихме вярата и усмивките по лицата си, а какво по-хубаво бягство от вълшебния свят на книгата, защото *Verba volant, scripta manet*¹. За книгите може да се пише много, защото те са бистър, неизчерпаем извор, потопени в тях, ние виждаме всичко, което иначе очите ни не могат. Обхватът на знанията и съответно способността ни за анализ, коментар и сравняване, се измерват по това колко дълго време сме държали книги в ръце и сме били в техния вълшебен свят. Защото книгите са интерес, наслада, извисяване, бягство от реалността, строители на ума, провокатори на мисълта, учители, мъдри пътеводители. Те са всичко онова, което може би някога е съществувало и съществува, претворено в думи.

Фундаменталната роля на книгите и процесът на самоосъзнаване ни прави част от една нация с обща цел да успеем заедно, така „тайно и полека, народът по-

¹ В превод: „Думите отлитат, написаното остава”.

расте на няколко века”². В дните на социална изолация, ние, българите, се доказавме и се опазихме като общност. Това беше и причината екипът на Библиотеката да се включи като доброволци към Общинския кризисен щаб. Защото доброволчеството е важен израз на активното гражданско участие. То изгражда социален капитал, допринася за социалното сближаване и солидарност, доброволчеството „се отнася за всички видове доброволчески дейности, които са израз на свободната воля, избора и мотивацията на дадено лице и не са насочени към финансова изгода“³. Доброволчеството е начин на придобиване на знания и умения през целия живот на човека. Никога не е късно да започнеш с това „учене”. Няма определена възраст, подходяща за започване на такава дейност. Доброволецът може да е на 10, може да е и на 100 години, може да помага, но преди всичко е важно да има голямо сърце, желание и да отдели от времето си, за да бъде полезен. Чрез доброволчеството участваме в промяната на общността, средата и взаимоотношенията. Да виждаме промяната, да преживеем успеха и да изпитаме онова неописуемо удовлетворение от това, че сме полезни и необходими!

За да си доброволец, изискват се решителност, мотивация и готовност за преминаване през трудностите, без да очакваш отплата. Една от най-големите награди за нас бе удоволствието от самата работа – усмивките, които виждахме по лицата на хората под карантина, и светлината в очите на нашите приятели в социална изолация. Затова ние се включихме безвъзмездно, без да очакваме някаква материална награда или заплащане за свършената работа. Защото в съвременния свят „доброволността” е средството за запазване на добра етика и морал, запазване на целостта на една общност, подпомагане на хора, неспособни сами да се грижат за себе си, подпомагане на обществото в критични моменти, когато са застрашени живота и здравето на други личности.

Благодарение на доброволчеството хората придобиват знания, упражняват своите умения и разширяват социалните си контакти, което често води до нови или по-добри възможности за работа, както и до лично и социално развитие.

В заключение бихме искали да цитираме Ерих Фром, че свободната активност на човека може да се прояви в емоционалния, интелектуалния и чувствения му живот, както и в неговата воля.⁴ А всеки библиотечен служител, без значение от топос и от време, притежава изключителна воля и сила на духа, което е доказано през годините на историческото развитие на Библиотеката, като институция, храм, пазител и вдъхновител.

---

² Иван Вазов – „Епопея на забравените”.

³ **Заклучения** на ЕС относно ролята на доброволческите дейности в спорта за насърчаване на активна гражданска позиция (2011/С, 372/06). – В: *Официален вестник на Европейския съюз*, 20.12.2011. [онлайн]. [прегледан 22.06.2020]. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2011.372.01.0024.01.BUL&toc=OJ:C:2011:372:TOC

⁴ **Фром**, Ерих. Бягство от свободата. София: Захари Стоянов, 2005.

Потребители и персонал в условията на пандемия: предизвикателства и възможности

ТЕОДОРА ЕВТИМОВА, ТЕОДОРА ПЕЙЧЕВА-ДЯНКОВА

Users and staff in pandemic conditions: challenges and opportunities

Teodora Evtimova, Teodora Peycheva-Dyankova

Summary

In just a few days we were challenged to reorganize our work according to the prescriptions of the Ministry of Health in a way that allows us to continue our normal functioning, while complying with anti-epidemic measures to protect the health of library staff and their users. "Lyuben Karavelov" Regional Library – Ruse complied with the following priorities: continuing the main tasks of the Library, uninterrupted contact with users, maintaining physical distance and at the same time providing quality, modern, remote library and information services.

Key-words: "Lyuben Karavelov" Regional Library – Ruse, COVID-19, remote service.

2020 година ще остане без всякакво съмнение знакова за работата на обществените библиотеки в България, а и навсякъде, заради изключителното предизвикателство, наречено COVID-19. Събитията, които станеха в библиотеките, детерминираха по особено категоричен начин необходимостта от дейностите по управление на риска, част от нашата рутинна досегашна практика, и им придадоха особена актуалност. И ако досега основните *рискови* събития се свързваха с недостатъчно финансиране, риск от загуба на потребители, риск от неизпълнение на основни дейности поради външни обстоятелства, през 2020 г. стана ясно, че има и нови, *нерегистрирани досега заплахи за работата на библиотеките* и за изпълнението на основните им цели.

Изключителната динамика в развитието на процесите, свързани с пандемичната обстановка, постави обществените библиотеки в България пред необходимостта да вземат бързи, адекватни и аргументирани решения за своята работа след средата на март. В рамките едва на няколко дни бяхме поставени пред предизвикателството да реорганизираме своята работа, според предписанията на Министерството на здравеопазването, по начин, който ни позволява да продължим нормалното си функциониране, като в същото време се съобразим с противоепидемичните мерки за опазване на здравето както на работещите в библиотеките, така и на техните потребители.

При изработването на новия си работен алгоритъм Регионална библиотека „Любен Каравелов“ – Русе се съобрази с няколко основни приоритета:

- продължаване на изпълнението на основните си задачи;
- непрекъсване на връзката с нашите потребители;
- запазване на физическа дистанция и същевременно осигуряване на качествено, съвременно, дистанционно библиотечно-информационно обслужване.

Ние априорно считахме, че този начин на работа би могъл да бъде прилаган за ограничен период, а именно, по време на *извънредното положение*.

Мениджърският подход при изработването на новия работен алгоритъм беше съобразен с някои технологични дадености, които ни позволиха да го приложим. От април 2018 г. Регионална библиотека „Любен Каравелов“ – Русе извършва библиотечно-информационното си обслужване посредством интегрираната библиотечна система Koha, която позволява извършването на всички технологични процеси в рамките на тази интегрирана среда:

- обработка на библиотечни документи;
- управление на базата данни от библиотечни потребители;
- извършване на справочно-информационна дейност.

Предимствата на системата са нейната гъвкавост, автономността, която предоставя на потребителите при комуникацията им с институцията, осигуряването на възможност за проактивност на потребителите и превръщането им в просуматори, самостоятелни участници в библиотечно-информационните процеси. Необходимостта от изработването на алгоритъма доказва на практика полезността на библиотечната система в ситуация и при условия, които не сме си представяли, когато взехме решение за нейното въвеждане. Едно от първите взети решения беше за автоматично удължаване на срока за ползване на библиотечните документи с период от 30 дни на всяко първо число от месеца. Това ни позволи да осигурим на нашите потребители необходимото спокойствие и сигурност, че тези техни взаимоотношения с Библиотеката са регулирани и че невъзможността за физическо посещение на институцията по никакъв начин не ги поставя в ситуация на некоректност. Това ни позволи впоследствие – след отварянето на Библиотеката за физически посещения, да осигурим плавност и ритмичност на посещенията, без неизбежното прекомерно струпване на потребители в първите ни нормални работни дни.

Невъзможността от физически контакти предизвика и решението да направим дистанционното обслужване по-интензивно, като за тази цел предоставяхме на нашите потребители дигитални копия на необходимите документи. Интензифицира се дистанционната връзка чрез обичайните канали: телефон, електронна поща, социални мрежи. Независимо от възможността за извършване на онлайн разплащания през виртуалния ни ПОС терминал, достъпен на сайта на Библиотеката, ние проявихме необходимото разбиране по отношение на усложнената ситуация и предоставяхме безплатно поръчаните дигитализирани документи. Нашите потребители оцениха тази грижа по отношение на потребностите им. По време на тази принудителна дистанция направихме необходимото потребители-те ни да получават навременни и адекватни отговори на всички свои въпроси: чрез социалните мрежи и лайв-чата от сайта на Библиотеката, по телефона или

по електронната поща. Необичайната ситуация ни позволи да покажем на своите потребители, че техните потребности са важни за нас, че Библиотеката е гъвкава структура, която се адаптира към променящата се среда.

Особено важен аспект на работата в условия на COVID-19 беше изработеният работен алгоритъм за дистанционна работа. Библиотечната система, с която работи Библиотеката, позволи на библиотечните специалисти да работят в условията на отдалечен достъп. Беше сметено за необходимо и навременно продължаването на дигиталната ретроконверсия на библиотечните фондове по метода рекаталогизация, процес, изискващ време. Беше взето решение процесите по дигиталната ретроконверсия да продължат с депозитния фонд, с основния и с подръчните фондове от нотирана музика. Мемзориалната функция на Библиотеката започва от 1949 г., откогато датира и началото на получаването на депозита на българските периодични издания. Първото постъпление от депозитни екземпляри във фондовете на Библиотеката датира от 13 март 1954 г. За 66 години от началото на получаването на депозита, Библиотеката е направила много за неговото разкриване, но тези процеси се интензифицираха значително по време на новосъздадената пандемична обстановка. Над 20 библиотечни специалисти от 13 март до 11 май т.г. каталогизираха над 10 000 библиотечни документа. Краят на извънредното положение и отварянето на обществените библиотеки не сложи край на тази организация на работата. След началото на нормалното функциониране на библиотеките променихме режима на презентно-дистанционен режим на работа в съотношение 1:3, 1 седмица презентна работа, 2 седмици – дистанционна. По този начин ритъмът на рекаталогизация се запази, като постепенното връщане към нормалността ни позволи да възстановим връзката с нашите потребители.

По време на извънредната ситуация бяха преосмислени и реорганизирани и дейностите по изграждането на дигиталните колекции на Регионална библиотека „Любен Каравелов“ – Русе. Продължиха интензивно дейностите по дигитализация, дейност от изключителна важност за опазване и разкриване на фондовете ни. От началото на 2020 г. дигитализирахме над 160 000 страници. От началото на май се работи интензивно в посока на изграждането на архитектурата на дигиталните ни колекции, дейност, която ще ни позволи съвсем скоро да предоставим на всички потребители достъп до качествени дигитални копия на библиотечни документи.

Пандемичната обстановка ни даде възможност да отделим време и за друга дейност от изключителна важност – инвентаризацията на библиотечните фондове. В условията на нормална работа тези процеси обичайно се забавят. Беше преценено, че новосъздадената обстановка ни дава възможност да се съсредоточим и върху този аспект на работата, не по-малко важен от всички останали. Започнаха процеси по извършването на инвентаризация на депозитния и основния фонд, както и на част от подръчните фондове.

Ситуацията на несигурност, в която се оказахме заедно с всички институции и в частност обществените библиотеки, ни даде повод и възможност да преосмислим много аспекти на досегашната си работа. Стана категорично ясно, че биб-

лиотеките не могат да съществуват съсредоточени в тяхното *тук и сега*. Новите условия ни лишиха от възможността да се срещаме с потребителите и да организираме масови събития и обучения. Пред опасността да загубим връзката си с нашите потребители по силата на обстоятелствата, наложи се да преосмислим в много кратки срокове начина си на комуникация с тях и възможностите да отговорим на техните очаквания. Станахме свидетели на иновативни решения на колегите от цялата професионална общност, които запазиха по различни начини връзката си с потребителите.

Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и Българската библиотечно-информационна асоциация оказваха подкрепа на всички библиотеки в търсенето на работещи формули за адаптиране на функциите на библиотеките към променящата се среда. Този труден за всички библиотеки период се оказва и благоприятен от гледна точка на промяната на гледната ни точка. Бъдещето ще покаже дали обществените библиотеки в България ще се окажат адекватни на средата и времето си. Ние вярваме, че потребителите ни са важни за съществуването на библиотеките. Надяваме се, че техните очаквания към нас ще ни посочат пътя към нови модели на библиотечно-информационното обслужване. Разчитаме на сплотената професионална общност. Очакваме бъдещето с надежда и вярваме, че предизвикателствата на времето ще ни направят по-силни, по-адекватни, по-устойчиви и по-успешни.

Регионална библиотека „Партений Павлович” – Силистра: работа в условията на извънредно положение

ГАЛИНА РАЕВА

“Parthenius Pavlovic” Regional Library – Silistra: remote working in the conditions of state of emergency

Galina Raeva

Summary

In the conditions of remote service, the online services on the library's website were available to the users. A part of our services during the social isolation were the virtual reference service and the responding of e-mail inquiries from readers. We have published online a variety of educational, informational and entertainment materials, links and web addresses. The topical information of public interest was related to various areas: health recommendations, changes in the tax liabilities deadlines, the mode of service in public institutions and markets, etc. The virtual Library Portal for health services in Silistra was frequently visited. The bibliotherapy was one of the forms of working with readers – we shared materials that we assumed would help to overcome stress and anxiety. The team work proved its efficiency also in the repairs that were performed - many of them with our own efforts.

Key-words: “Parthenius Pavlovic” Regional Library – Silistra, work, state of emergency.

В условията на дистанционно обслужване достъпни за потребителите бяха онлайн услугите на сайта на Библиотеката. Част от услугите ни по време на социалната изолация бяха виртуалната справочна служба и отговорите на читателски запитвания по електронната поща.

Публикувахме онлайн разнообразни *образователни, информационни и развлекателни* материали, *линкове и е-адреси*. Актуалната обществено-полезна информация се отнасяше към различни области: здравни препоръки, промяна в сроковете за данъчни задължения, начина на обслужване в обществени институции и магазини и др. Библиотерапията бе една от формите на работа с читатели – споделяхме материали, които според нас биха помогнали за преодоляване на стреса и безпокойството. Екипната дейност доказа своята ефективност и при извършената ремонтна дейност – много от процесите извършихме със собствен труд.

Сред най-важните условия за успешно функциониране на библиотеките е тяхното приспособяване към факторите на външната среда. Те въздействат с различ-

на сила върху поведението на организациите. COVID-19 оказа огромно по мащаба си въздействие върху хората от целия свят. Никога в последните десетилетия не се е налагало те да променят коренно начина си на живот, комуникациите, навиците си, както това се наложи през март и април тази година.

Необходимостта от цялостен и бърз преход към дистанционно обслужване по време на пандемията изведе на преден план способността на библиотеките да реагират адекватно на новите условия. Регионална библиотека „Партений Павлович“ – Силистра започна *бързо* да търси възможности за адаптация към ситуацията, за да бъде *полезна* на своите потребители.

В условията на социална изолация се стараем да бъдем полезни на нашите потребители чрез електронни услуги и достъп до различни електронни ресурси. Сайтът ни предлага разнообразни онлайн услуги:

- библиографско търсене във фондовете на Библиотеката;
- достъп до личен читателски картон с информация за заета литература и текущо състояние на заявки;
- възможност за онлайн запазване на литература и проследяване на състоянието на заявката;
- презапис на заети библиотечни документи;
- справка за търсени заглавия в каталозите на други библиотеки с АБ – библиотечен софтуер;
- в бюлетина „Нови книги“ потребителите могат да получат информация за най-новите постъпления във фондовете на Библиотеката в Силистра;
- меню „Е-Силистра“ представя юбилейните дати в Силистренския регион за 2020 г.;
- достъп до дигитален каталог на периодичните издания, издавани в Силистренския регион в периода 1878–1940 г.;
- писмена библиографска информация;
- краеведска фактографска и фотографска информация за паметниците и фестивалите в Община Силистра.

Социалната изолация изискваше от всички нас ограничаване на общуването, разходките, придвижването в населени места, различни от тези, в които живеем постоянно. През периода на наложените ограничения идеята, която се споделяше най-често от средствата за масова информация, бе да си останем въкъщи. Мотото „Да стоим у дома и четем книги – това е начин да се грижим за другите“ също присъстваше редовно на библиотечния сайт и фейсбук страницата ни.

В началото на извънредното положение, заедно със съобщението за преустановяване на посещенията в Библиотеката, публикувахме информация за COVID-19 и препоръки на здравни специалисти за предпазване.

Регионална библиотека „Партений Павлович“ винаги се е старала да бъде *полезна* на силистренци с актуална обществена информация. Споделяхме информация за промяна на сроковете за плащане на данъци, изисквания за начина, по който ще пазаруваме и др. За улеснение на гражданите, във фейсбук страницата на

Библиотеката публикувахме образец на декларацията за преминаване през КПП и служебна бележка (декларация) за непрекъснати трудови задачи.

Библиотечните специалисти публикуваха онлайн разнообразни образователни, информационни и развлекателни материали, линкове, е-адреси. Те бяха в помощ на образованието, самообразованието, информацията и ученето през целия живот. Продължи своята работа виртуалната справочна служба *„Попитай библиотекаря“*, отговаряхме на читателски въпроси по електронната поща. Чрез дистанционната работа поддържахме и диалог с потребителите на библиотеката. При запитвания и заявки от студенти им изпращахме по електронната поща сканирани материали от търсени от тях книги.

В условията на изолация много полезна се оказва информацията на виртуалния библиотечен портал за достъп до информация за здравни услуги в област Силистра. Той предоставя богата фактологическа информация – имена, телефони, локации на медицински специалисти в гр. Силистра. Посещенията на портала след 13 март т.г. до момента са се увеличили значително в сравнение със същия период на 2019 г.

Част от дейността ни е насочена върху съдържание за придобиване на нови умения във времето, в което се налага да останем в къщи. Във фейсбук страницата си споделяхме информация за безплатни онлайн обучения – покана на фондация *„Дигиталните деца“* за двуседмично обучение по програмиране на деца от 7 до 12 години, обучение по чужди езици и др. Споделихме информация на кампанията *„Дни на медийна грамотност’2020“* за безплатни онлайн игри. В помощ на родителите на деца от 3 до 6 години публикувахме покана за онлайн семинар *„Монтесори у дома“*, който дава идеи как да бъдем полезни на децата си в организиране на времето, което прекарват у дома.

Споделяхме материали за културни събития, които нашите потребители могат да посетят онлайн. Деня на театъра отбелязахме с кратко съобщение и материал *„5 постановки онлайн“*, публикувахме линкове *„Разгледайте всички музеи на Виена онлайн“*.

По повод на Маратона на четенето направихме обръщение към читателите, с което им благодарихме за интереса и участието в библиотечната инициатива през годините и ги поканихме да участват в тазгодишния, който се проведе онлайн. Маратонът стартира с поздрав към читателите на силистренската библиотека от Нуша Роянова, автор на поредицата от книжки за деца *„Джак и Ема“*. Получихме много снимки, клипчета и аудиозаписи от четенето на любими автори не само от Силистра, а и от други населени места от областта и от страната. Това е много важно за нас, защото показва, че нашите читатели, дори когато са далеч от Силистра, се интересуват от Библиотеката. В маратона онлайн се включиха местни поети, които четеха най-новите си творби. От 2 до 23 април публикациите, посветени на маратона на четенето, бяха 69, а реакциите, коментарите и споделянията достигнаха внушителната цифра 2904, обсег – 44 997.

Услугите ни за деца включваха различна информация: какви книги могат да изтеглят безплатно, какви игри, свързани с книгите, могат да играят у дома,

различни материали за разпечатване и оцветяване. Седмичата на детската книга стартира с поздрав към малките ни читатели и статия за посещението на Андерсен в българските земи, които авторът описва в пътеписа „Пътуване по Дунав“. Авторът се възхищава от красотата на природата около Силистра и Тутракан и от китните градинки пред българските къщи.

Разказахме на малките читатели за процеса на книгоиздаването: запознахме ги с ролята на редактора, илюстратора, издателя в процеса на създаването на детските книжки.

Деца на Силистра са сред най-многобройните участници в кампанията „Бисерче вълшебно“. Библиотекарите от Детския отдел ги уведомиха, че срокът за избор на книги, номинирани за наградата „Бисерче вълшебно“ за т.г. се удължава до 22 септември.

Споделяхме драматизации по приказки, снимки от четенето в къщи по време на Маратона на четенето, различни техники за боядисване на великденски яйца. Деца твориха, забавляваха се и ни изпращаха снимки с резултата от своите занимания.

Новата ситуация ни подсказа да опитаме сравнително новата за дейността ни форма на работа с читатели – *библиотерапията*. Известно е, че четенето на специално подбрани книги оказва съществено въздействие върху емоционалното състояние на хората. Във фейсбук страницата си публикувахме информация за книги, които биха помогнали за преодоляване на стреса и безпокойството. Едновременно с това споделяхме развлекателни материали, като контрапункт на тревожните събития.

Читателските въпроси за художествени произведения, свързани с борбата на човечеството с масови епидемии – романът „Чумата“ на Албер Камю, „Сблъсък“ на Стивън Кинг, „Пир по време на чума“ на А. С. Пушкин, ни подсказаха, че хората се интересуват от начина, по който в миналото са били преодолявани подобни изпитания. В това отношение интересен за гражданите на Силистра бе нашият „Е-портал на паметта и знанието“.

Той напомня, че в историята на Силистренска област има събития, свързани с борбата с тежки епидемии. През 1829 г., по време на Руско-турската война, в лагера на руската армия избухва епидемия от холера. Равинът Елиезер Папо спасява града от зараза, като създава карантинни „пояси“ и лазарети. Самият той се заразява и умира. Смята се, че е погребан в Силистра, край река Дунав. Днес на това място има построен мемориално-религиозен комплекс, който всяка година се посещава от поклонници от цял свят.

В условията на извънредно положение, освен дистанционна работа с потребителите, дирекционният съвет на Регионална библиотека „Партений Павлович“ взе решение времето, в което не работим с потребители, да бъде използвано за освежаващ ремонт. Съставихме план за дейностите, определихме конкретни задачи и срок за изпълнението им. Със собствени усилия боядисахме част от помещенията и дезинфекцирахме библиотечните фондове и библиотечните зали. Поддържахме фондовете в залите за свободен достъп, изнесохме периодичните издания

с изтекъл режим на съхранение, работихме по архива на Библиотеката. Въпреки възможността за ползване на отпуск, работихме в почти пълен състав. Удовлетворението от работата, от колегиалните отношения, допринесе за още по-голямо сплотяване на екипа.

За да отговорим адекватно на предизвикателствата на извънредната ситуация, много важно условие беше да сме *гъвкави*, да реагираме *бързо* с актуална информация и полезни услуги за всички потребители. Екипната работа е от първостепенно значение, както и съпричастността на всички библиотекари и стремежа им да търсят най-добрите начини за обслужване в дистанционен режим. Дистанционните форми на работа не само ще останат и след връщането ни в обичаен режим на работа, но и ще повишават своето значение.

В първите дни след отварянето на Библиотеката за потребители, заедно с предпазните мерки, ще променим и някои от начините на провеждане на културни събития. Част от нашите партньори (сдружения, местни художници), изявиха желание да организираме изложби на новите им творби. В близките дни ще експонираме изложба на открито. В пространството пред сградата на Регионална библиотека „Партений Павлович” ще бъдат изложени картините на художник от Силистра. Това отново ни убеждава, че Библиотеката е **необходим партньор** и важно място за провеждане на културни събития в града. С креативност, сътрудничество и взаимна подкрепа, всички ние, гражданите на Силистра, ще преодолеем трудната ситуация.

Регионална библиотека „Проф. Беньо Цонев” – Ловеч: работата с потребителите

ПЕТЯ ПАВЛОВА

“Prof. Benyo Tsonev” Regional Library – Lovech: working with users

Petya Pavlova

Summary

In the conditions of COVID-19 our main tool is our cleaning and disinfection machine. It was purchased two months before the state of emergency was declared. Its purpose is, in addition to cleaning and disinfecting the collection, to provide safe and healthy working conditions for librarians and to educate readers to care for the book. Handing it to them clean, they are silently reminded to keep it.

Key-words: “Prof. Benyo Tsonev” Regional Library – Lovech, COVID-19, work with users, precautions.

Честит празник колеги!

За нас в Ловеч днес е двоен празник, тъй като 11 май е и празник на нашия град!

В момента почти всички колеги работят дистанционно от домовете си, като изпълняват различни задачи, една група се грижи за подаване на любопитни материали към страниците ни в социалните мрежи, други издирват заглавия по проекта, обявен от Министерството на културата за обновяване на фонда.

Основното ни средство в борбата срещу COVID-19 в нашата библиотека е *машината ни за почистване и дезинфекция*. Тя бе закупена два месеца преди обявяването на извънредното положение. Целта и е освен почистване и дезинфекция на фонда, осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд за колегите и възпитаване у читателите на грижовно отношение към книгата, защото подавайки им я чиста, мълчаливо обръщаме внимание на необходимостта тя да бъде пазена. Машината убива 99,99 % бактерии и вируси благодарение на UV лампите, допълнително чрез вентилацията се извършва и физическо почистване от акари и книжен прах. Обработката на една книга трае 30 секунди. Сега в условията на пандемия, те няма да бъдат под карантина от 72 часа, а ще са веднага на разположение.

Следващата наша мярка е монтирането на *плексигласови заграждения* на гишетата за обслужване във фронт офиса, заемна и детски отдел, които да предпазват от контакт потребители и библиотекари. Работата ни с потребители ще се реорганизира след извънредното положение, като ще се допускат по двама човека в отдел, на разстояние, с предпазни средства, доставени са дозатори за гел на

всеки етаж, както и лични предпазни средства като ръкавици, маски, шлемове. Закупихме големи лепенки за подове и стени, които да напомнят спазването на дистанция.

Отдел „Читалня” ще обслужва онлайн, тъй като разполагаме със скенер, който ни улеснява да изпращаме търсената информация на пощата на потребителите.

Пожелавам ви да сте здрави и да съхраните позитивния дух!

„Перли в КОРОНАта”: атласът по анатомия на д-р Уилям Купър от 1698 г.

БОЯНА МИНЧЕВА

Pearls of the Crown: William Cowper's Anatomy of Humane Bodies, 1698
Boyana Mincheva

Summary

The publication represents the project “Pearls of the Crown” of the “St. St. Cyril and Methodius” National Library. It was inspired by the COVID-19 pandemic situation. The project was initiated by the idea of Assoc. Prof. Krasimira Aleksandrova, director of the institution, to tell interesting stories about some of the most precious and valuable documents stored in the NL of Bulgaria. The largest part of the publication is dedicated to a copy of *The Anatomy Of Humane Bodies*, composed by William Cowper, printed in 1698. It with its curious story of creation and its individual life through the centuries is one of our *pearls of the crown*.

Key-words: “St. St. Cyril and Methodius” National Library, Pearls of the Crown, special collections, old printed books, anatomy.

Наложеният мерки за социално дистанциране и защита на населението при условията на епидемията от COVID-19 изправиха културните институции пред сериозни предизвикателства. Достъпът до книжовно наследство премина изцяло във виртуална среда, но съществуващите преки пътища и варианти за неговото осъществяване в обичайни условия се оказаха крайно недостатъчни. Посредническата функция на библиотекарите в усложнената обстановка на пандемията придобива все по-голямо значение и е натоварена с отговорността да запази връзката между книгата и нейният потребител пълнокръвна и неподвластна на обстоятелствата и капризите на времето.

По идея на доц. д-р Красимира Александрова – директор на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий”, екип от експерти на институцията предложи нова занимателна рубрика на своите потребители след великденските празници. „Перли в КОРОНАта” е проект, който представя на своите посетители безценни късчета познание, култура и естетика, съхранявани в богатите ѝ фондове от ръкописи, документи, старопечатни книги, редки и ценни издания, графични и картографски материали, музикални издания и пр. Поредицата си поставя за цел да разнообрази напрегнатото ежедневие с любопитни и занимателни истории. В тях всеки може да открие нова идея, творческо предизвикателство или стимул за вдъхновение, но също и да се потопи в събития и епохи, запазили своята стойност

за българската и световната култура и история. До днес на сайта на Националната библиотека са публикувани 40 „перли“, свързани с документи от различните колекции на институцията.

Новата „перла“ в дигиталната „корона“ на НБКМ е свързана с плагиатството, поставено в услуга на човешкото познание.

През 1698 г. в Лондон английският хирург и патоанатом д-р Уилям Купър (1666–1709) публикува атлас по анатомия на човешкото тяло (*The Anatomy Of Humane Bodies, With Figures Drawn After The Life By some Of The Best Masters in Europe, And Curiously Engraven In One Hundred and Fourteen Copper Plates, Illustrated With Large Explications, Containing Many New Anatomical Discoveries, And Chirurgical Observations: To Which Is Added An Introduction Explaining The Animal Oeconomy, With A Copious Index. By William Cowper*). Изящният илюстративен материал, поместен в него, е обект на вниманието на художници, медици и изкуствоведи и до наши дни.

Книгата е с фронтиспис – портрет на Уилям Купър, в техниката на мецотинто

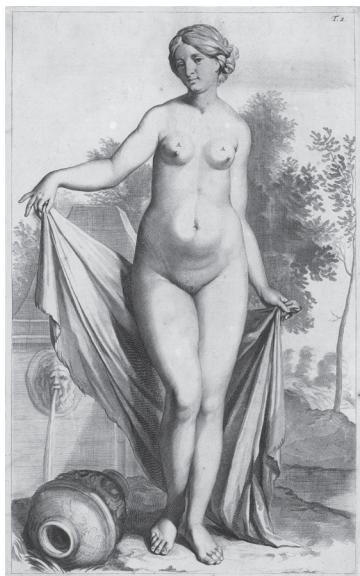

Фронтиспис и заглавна страница

(вид гравюра върху метал), и алегорична гравирана заглавна страница, дело на портретиста Абрахам Блутелинг (1634–1690). Съдържа 114 табла с изображения на тела и анатомични разрези, както и 67 страници с пояснения.

Появата на изданието е свързана с любопитни подробности и скандални взаимоотношения, които го превръщат в обект на различни интереси и противоречиви страсти.

През 1685 г. излиза от печат книгата на нидерландския лекар, анатом, поет и драматург Говард Бидло (Govard Bidloo) със заглавие *Anatomia Humani Corporis* на латински език. В нея той помещава 105 табла с анатомични разрези, гравирани от Абрахам Блутелинг. Художник е нидерландецът Жерар де Лерес (1640–1711). През 1690 г. тя е преиздадена на нидерландски език със заглавие *Ontleding des menschelyken lichaams* със същия илюстративен материал. В книгата са включени прецизно изработените изображения на тела и анатомични разрези. Те са представени от натура, при спазване на всички идеални пропорции. И ако в началото ни посрещат изящни женска и мъжка фигури, вдъхновени от естетическите образци на античността (художникът е последовател на Рембранд и Пусен), то след тях за бъдещите лекари са отстранени поетапно всички пластове на тленната човешка плът. Жертва на вроден сифилис, който деформира и разлага цялото му тяло, Де Лерес вероят-

Женско тяло

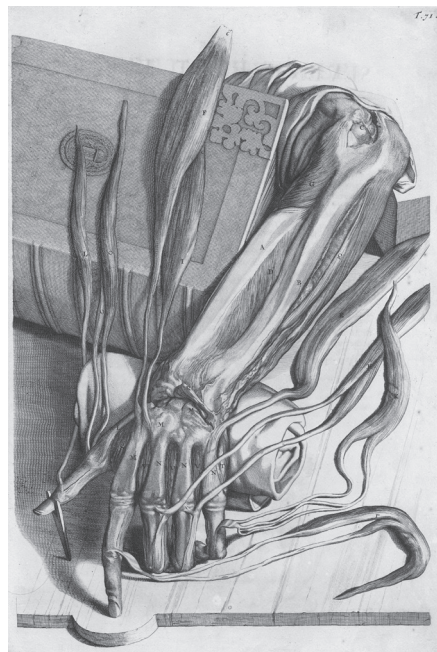
но компенсира болката от физическите си недъзи, придавайки жестока „естетика“ на своите рисунки. Той „пронизва“ смразяващите дъха анатомични разрези с кинжали и стилети, завързва им ръцете, фиксира с карфици и пирони мускулните влакна и сухожилията и създава от изображението демоничен натюрморт, вписвайки телата в картини с ноти, книги и вази. Съвременните анализатори споделят възхищението си от прецизно изработените илюстрации с усет към детайла, но същевременно ги определят и като „отблъскващо реалистични“. При всички положения резултатът в най-висока степен подпомага бъдещите хирурзи и анатоми при усвояването на лекарската професия.

Тъй като атласът на Бидло на нидерландски език не предизвиква очакваното внимание и интерес, а вложените в него средства са внушителни за времето си, издателите му продават триста комплекта от гравирани табла на издателите на Купър. От

своя страна последните молят Купър да преведе справочника на английски език, използвайки вложената информация и илюстративен материал, но добавяйки от себе си допълнителни разработки и разширен поглед върху някои раздели. Английският патоанатом добавя и 9 нови гравюри, воден от аргумента, че книгата на Бидло съдържа непълна и погрешна информация върху много от аспектите и проблемите на анатомията. Той дори премахва името на своя колега от заглавната страница и го заменя със своето, но стратегически го оставя в текста на новия предговор към атласа. Не са споменати и имената на Блутелинг и на Де Лерес. Постъпката е окачествена като един от най-скандалните актове на плагиатство в историята на медицинското книгоиздаване и предизвиква гнева на Бидло. По това време законите, свързани със санкциониране на плагиатството, не са детайлно разписани, а присвояването на чужди текстове е често явление. Първият нормативен акт, който заклеймява интелектуалната кражба – *Законът на Анна*, е гласуван чак през 1710 г. Две години преди отпечатването на книгата на английски език Купър е избран за член на Британското кралско научно дружество за приноса си към медицината. След плагиатството Бидло се опитва да оспори този избор и да компрометира Купър пред обществото, но претенциите му са признати за неоснователни. Английският хирург законно е закупил комплектите от изображения от издателите на нидерландския патоанатом. Достъпният език на неговия атлас го прави търсен справочник веднага след излизането му от печат. Екземпляр от английското издание, който тежи приблизително 9 килограма, се съхранява в колекцията от „Редки английски книги“ на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. Размерите му са 593 x 356 мм.

Книгата е подарена на Библиотеката през 1920 г. от г-жа Елиза Винарова – съпруга на ген. Върбан Винаров и майка на художничката Бистра Винарова. Г-жа Елиза Винарова е дъщеря на д-р Георги Вълкович – лекар, политик и дипломат. Заедно с други известни представителки на висшето общество в следосвобожденска България тя е самарянка във военни болници, а също и дарител на различни социални и държавни институции, сред които е и Националната библиотека.

На предния форзац има дарствен надпис на латински език, изписан от лорд Паджет – извънреден и пълномощен посланик на Британия при Високата порта от 1694 до 1702 г. Английският дипломат има съществен принос Османската империя и антитурската Свещена лига да стигнат до мирно споразумение. Лорд Паджет е участник в Карловицкия конгрес (1699). Неговият принос за мирно уреждане на дипломатическите отношения е отбелязан и от османските власти, които го награждават щедро преди отпътуването му за родината. Възможно е лордът да е подарил екземпляра на някое медицинско училище в Константинопол (Цариград), непосредствено след излизането на изданието от печат (1698). Д-р Георги Вълкович учи медицина в столицата на Османската империя (1851–1857), специализира хирургия в Париж (1860–1863), хирург е и директор на болницата „Хайдар паша“ в Цариград (1870–1871), а 16 години по-късно е и дипломатически представител на Княжество България в същия град. Напълно допустимо е той да се е сдобил с този екземпляр от атласа при някое от своите пътувания из Европа, но най-логично е това да е станало по времето, когато е бил в Цариград.

Мускули на китката

Поредицата „Перли в КОРОНАта“ е достъпна през сайта на Националната библиотека в раздела „*Остани въщи. Прочети книга*“.

ЖИВИЯТ университет – ЖИВОТО общуване

Триптих за доброто на универсалното хуманитарно познание и мисията на служенето на информационните технологии през XXI в.

LIVING university – ALIVE communication

Triptych about the good of the universal humanitarian knowledge and the mission for service to the information technologies in XXI c.

Summary

Official statement of the virtual (22.03.2020) <<https://www.youtube.com/watch?v=T73BPhsh258>> culmination plenary session of the XVI Student scientific virtual conference and exhibition of the University of Library Studies and Information Technologies (ULSIT) with international participation – „Information–information environment–idea”, which was video recorded and disseminated on Internet <<https://www.youtube.com/watch?v=T73BPhsh258>>. Displaying of the annual scientific forum of the Student Scientific Society (SSS) at ULSIT in a periodical with regular information succession *Proceedings of the Student Scientific Society at ULSIT* (2008 –). Stressing on the fact that the forum is a permanent Rector's project of the University carrying out in the current year according to the research project ППНП-2020-01/04.03.2020 by the *REGULATION* of the Ministry of education and science (– OG, №. 73 of 16.09.2016 in force from 01.01.2017). Representation of the conference dedicated to the 70th anniversary of the State Library Institute – ULSIT and the 15th anniversary of SSS as a embodiment of the Virtual day of the Open doors of ULSIT with motto: *I shall either find a way or make one – Aut inveniam viam, aut faciam*. The description of the phenomenology of 3287 publications by students from Bulgaria, Great Britain, Russia, Hungary for 2005–2020, realized in the framework of SSS, and 387 reports, presented in this forum from Bulgaria, Great Britain, Israel, India, Russia, USA. The authorship of the fragment belongs to the students and doctoral students of ULSIT.

Introduction to the competition *Decameron* – an idea for creation and presentation on the annual student forum of essays in connection with the pandemic during the spring 2020 and inspired by the famous work of Boccaccio *Decameron*. It is stressed upon the exceptional influence on the work and life of Boccaccio of the plague pandemic in Florence in 1348. It is given a biobibliographic outlook of its phenomenology. The author of the fragment is Prof. Alexandra Kumanova – head of SSS.

The essays of the competition *Decameron* recognized for publication are under the scientific editorship of Prof. Dr. Alexandra Kumanova, bibliographic editor-

ship of Assoc. Prof. Krasimira Alexandrova, terminologic editorship of Assoc. Prof. Nikola Kazanski, general and linguistic editorship of Dr. Nikolay Vasilev and compilers: Prof. Dr. Alexandra Kumanova, Assist. Prof. Nadezhda Tomova, librarian of the Regional Library "Ivan Vazov" – Plovdiv Nikola Georgiev, and student Viliana Geroва (the press marks in the forum are given). As a BLESSED NOTICE OF *GOODNESS* are selected 61 essays of students from Bulgaria, Great Britain and Russia, but also of eminent scholars from the country and abroad.

Key words: XVI Student scientific *virtual* conference and exhibition of the University of Library Studies and Information Technologies (ULSIT) with international participation – Virtual day of the Open doors of ULSIT, dedicated to the 70th anniversary of University – 22 May 2020 – 3287 publications by students from Bulgaria, Great Britain, Russia and Hungary – 387 reports, presented in this forum from Bulgaria, Great Britain, Israel, India, Russia, USA – universal humanitarian knowledge: good – information technologies: service – moral-esthetical rational discourse – spring 2020 – essays.

Когато гръм удари, как ехото заглъхва.

Пейо Яворов

I. Комюнике

На 22 май 2020 г. се проведе дистанционно¹ кулминационното пленарно заседание на XVI Студентска научна *виртуална* конференция и беше открита изложба на Университета по библиотекознание и информационни технологии (УниБИТ) с международно участие „Информация–информационна среда–идея” (Information–informationenvironment–idea), което е записано за вечни времена на видео, разпространено в интернет.

Ежегодният научен форум на Студентското научно общество (СНО) при УниБИТ е с периодично издание с редовен информационен интервал „Трудове на Студентското научно общество при УниБИТ” (2008 –) и е по постоянен ректорски проект на Университета, а през настоящата година се провежда и по научноизследователски проект ППНП-2020-01/04.03.2020 по *НАРЕДБАТА* на Министерството на образованието и науката.²

Конференцията е олицетворение на виртуалния ден на Отворените врати на УниБИТ с девиз: „Или ще намеря пътя, или ще прокарам път” – *Aut inveniam viam, aut faciam*, и е посветена на 70-годишнината на Държавния библиотекарски институт (сега УниБИТ) и на 15-годишнината на СНО.

Под председателството на проф. д.н. Ирена Петева – ректор на УниБИТ, и проф. д.ик.н. Стоян Денчев – председател на Общото събрание на Университета този форум, *посветен на 24 май – национален празник на българската просвета и култура и на славянската писменост*, премина под знака на 150-годишнината от учредяването на Българската екзархия. 3287 публикации на студенти от България, Великобритания, Русия, Унгария за 2005–2020 г., направени по линия на СНО, и 387 доклада, представени на настоящия форум с участия от България, Великобритания, Израел, Индия, Русия, САЩ, са презентирани с академичен блясък, наблюдаем на централната страница на Университета и на сайта

¹ Вж <<https://www.youtube.com/watch?v=T73BPhsh258>>

² Обн. – ДВ, бр. 73, 16.09.2016 г., в сила от 1.01.2017 г.

Екипът, навигирал дистанционния форум на УниБИТ: проф. д.н. Ирена Петева, проф. д.ик.н. Стоян Денчев, проф. д.п.н. Александра Куманова, гл. ас. д-р Надежда Томова, Тервел Стилианов, Андреа Пандулис, Любов Йовинска, Ангел Георгиев (зад кадър – д-р Николай Василев, доц. д-р Калин Стоев, гл. ас. д-р Соня Спасова, Денислав Кънев, Илиян Илиев, Кристиан Боянов)

тралната библиотека при БАН д-р Силвия Найденова;

- ген.-майор д-р Грудни Ангелов – началник на Военна академия „Г. С. Раковски“.

Още от 19 май т.г. започнаха да се появяват съобщенията за виртуалния ден на Отворените врати на УниБИТ и в масовия периодичен печат, и в социалните медии.

на СНО – част от сайта на нашата ALMA MATER.

След тържествените академични слова на проф. И. Петева и проф. С. Денчев беше представено специалното приветствие към форума на Негово Светейшество Неофит I, Патриарх Български и Митрополит Софийски, следвано от тържествените обръщения за двойния юбилей на УниБИТ към ректорското ръководство на:

- министъра на културата на Република България Боил Банов;
- директора на Цен-

Снимка от екрана на монитора на момент от Пленарното заседание. Участниците изслушват химна на Република България

Благословен *на живо* от о. Стефан Пашов, форумът изслуша вдъхновеното слово на проф. д-р Иво Панов, специалист по персийска литература и култура в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Бяха поднесени юбилейни поздравления към Ректорското ръководство от: *Александър Субето* (акад., проф. д.ф.н., д.ик.н., канд. на техн. н., президент на Ноосферната обществена академия на науките); *Михаил Бирман* (проф. д.и.н. – Университет на Ашдод, Израел); *Юрий Столеров* (акад., д.п.н., президент на Секцията по библиотекознание към Международната академия по информатизация при ООН); *Владимир Ключев* (акад., проф., ръководител на катедрата за управление на информационно-библиотечна дейност на Московския държавен институт на културата); *Марина Захаренко* (акад., канд. на педаг. науки, заместник-директор по научна и методическа работа на Руската държавна библиотека за младежта – Москва, Русия); *Валентина Брежнева* (проф. д.п.н., декан на Библиотечно-информационния факултет на Санктпетербургския институт за култура и изкуства – Русия); *Виктор Ярцев* (акад. д.ф.н., действителен член на Международната академия на науките по екология, безопасност на човека и природата); *Надежда Яроцик* (чл.-кор. на същата академия); *Елена Нерлих-Златева* (доц. д-р, Университет на Йена „Фридрих Шилер“ – Германия, преподавател в ДБИ – предшественик на УниБИТ); *Наталия Ситникова* (доц. д-р, заместник-директор на Челябинската областна универсална научна библиотека – Русия); *Анджела Кенън* (завеждаща руската и южнославянската колекции в Европейския отдел на Конгресната библиотека, САЩ); *Николай Ярмов* (акад., проф., д.м.н. д-р, Медицински институт при Министерството на вътрешните работи); *Румяна Дамянова* (проф., д.ф.н., Институт за литература при БАН); *Стефка Илиева* (гл. библиотекар на Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив); *Мария Младенова* (проф. д.ф.н.) и *Донка Правдомирова* (проф. д-р) – ветерани на ДБИ – УниБИТ; *Димитриос Бискас* (II курс, ред. – спец. „Политика, международни отношения и философия“ – University of Royal Holloway, Лондон, Великобритания); *Олга Адаменко* (II курс бакалавър, катедра „Информационен мениджмънт“ на Библиотечно-информационния факултет на Санктпетербургския институт за култура и изкуства – Русия); *проф. Далбир Синг* (съпредседател на Генералния съвет на Асамблеята на народите на Евразия – Индия); *Марианна Соколова* (доц. д-р – Институт за САЩ и Канада на Руската академия на науките – Москва, Русия); *Константин Пряжников* (ас. д-р – Институт за научна информация по обществените науки – ИНИОН на Руската академия на науките – Москва, Русия).

Форумът наблюдаваха онлайн нашите *консултанти* – *журналистите учени* от: *Русия* – Леонид Писанов и Владислав Писанов; и от *България* – Анжела Димчева.

Дистанционно в работата на форума със своите съдържателни послания се включиха не само студенти и докторанти от УниБИТ и от Софийски университет „Св. Климент Охридски“, от България и от чужбина (Великобритания и Русия), нашите експерти от страната и чужбина (*вж.*: по-горе), но и директорът на Националната библиотека „Св. Кирил и Методий“ (НБКМ) доц. д-р Красимира Александрова, действителен член на Международната академия по информатизация при ООН (МАИ при ООН), библиографът от Националната библиотека – ръководител на направление „Национална библиографска агенция“ към Дирекция „Създаване на информационни ресурси“ при НБКМ, ас. Силвия Филипова, ALUMNI на ДБИ – УниБИТ, както и библиографът (ветеран на НБКМ) от ISBN агенцията гл. ас. Татяна Дерменджиева, ALUMNI на ДБИ – УниБИТ, началникът на отдел „Регионални дейности“ в Министерството на културата на Република България и

председател на комитета „Паметта на света” доц. д-р Венцислав Велев, действителен член на МАИ при ООН, доцент в катедра „Културно-историческо наследство” на УниБИТ, ръководителят на отдел „Справочно-информационна и издателска дейност” на Централната библиотека на Българската академия на науките (БАН) доц. д-р Никола Казански – секретар на Международната асоциация по библиология, зам.-ректорът на УниБИТ по научно-изследователската дейност и международното сътрудничество доц. д-р Тереза Тренчева, деканът на Факултета по библиотекознание и културно наследство (ФБКН) при УниБИТ доц. д-р Христина Богова, завеждащата катедра „Култура, историческо наследство и туризъм” към ФБКН при УниБИТ проф. д.ф.н. Ваня Добрева, завеждащата катедра „Библиотечен мениджмънт и архивистика” към ФБКН при УниБИТ проф. д.н. Таня Тодорова, проф. д-р София Василева – катедра „Култура, историческо наследство и туризъм” към ФБКН при УниБИТ, проф. д-р Галина Панайотова – ръководител на катедра „Компютърни науки” към Факултета по информационни науки (ФИН) при УниБИТ, ръководителят на Департамента по Общобразователни дисциплини на УниБИТ доц. д-р Веселин Чантов, доц. д-р Магдалена Гарванова – катедра „Обществени комуникации” към ФБКН при УниБИТ, доц. д-р Калин Стоев – катедра „Култура, историческо наследство и туризъм” към ФБКН при УниБИТ, гл. ас. Диана Ралева – дългогодишен библиограф в Библиотеката на Института за литература при БАН, ALUMNI на ДБИ – УниБИТ, гл. ас. д-р Владимир Манчев – преподавател в Софийския университет „Св. Климент Охридски”, Факултет по славянски филологии, катедра „Руски език”, преводач, гл. ас. д-р Поли Муканова – катедра „Библиотекознание и библиография” към ФБКН при УниБИТ, главният експерт в Отдел „Научноизследователска и международна дейност” и ръководител на научна група „Интелектуална собственост” към Младежката академия за управление на знанието (УМЛАУЗ) при УниБИТ ас. д-р инж. Евелина Здравкова, ръководителят на екипи „Облачни операции” – САП ЛАБС България” гл. ас. д-р Добри Бояджиев – ALUMNI на УниБИТ.

Библиотекари от София и от страната участваха дистанционно във виртуалния форум: Марияна Максимова – завеждаща Руския център в Столичната библиотека, дългогодишен библиограф в отдел „Информация по култура и Булгарика” на НБКМ, ALUMNI на ДБИ – УниБИТ, Стефка Илиева – дългогодишен главен библиотекар на Народна библиотека „Иван Вазов” (НБИВ) – Пловдив, завеждаща отдел „Методичен” към тази Библиотека, библиотекар в Народно читалище „Алеко Константинов – 1954 г.” – Пловдив, председател на Сдружение с нестопанска цел „Писалка и перо”, ALUMNI на ДБИ – УниБИТ, Елена Грошева – Библиотека на 6. ОУ „Граф Н. П. Игнатиев”, ALUMNI на ДБИ – УниБИТ, Никола Георгиев – библиотекар в сектор „Изкуство” на Народна библиотека „Иван Вазов” – Пловдив.

На форума работиха *девет ТЕРМИНАЛА (КРЪГЛИ МАСИ по семантични кръгове на изследванията, организирани в три СЕКЦИИ)*: „Библиотекознание, библиография, книгознание”; „Информационни технологии”; „Културно-историческо наследство”.

Освен традиционния конкурс за написване на научен коментар върху творба от българската литература чрез въведения в България за първи път в УниБИТ *метод на информационната решетка* (който успешно е апробиран през тази учебна година и в 88. СУ „Д. Попниколов”), бяха в ход и два други конкурса: „Декамерон” (за написване на есе, свързано с пандемията COVID-19 през т.г.) и за най-кратко, точно и изчерпателно определение на феномена „ИДЕЯ”.

В пленарния доклад на проф. д.п.н. Александра Куманова и на д-р Николай Василев – ръководители на СНО при УниБИТ, бе поднесен на вниманието на научната общност пакет от информационните ресурси на СНО в *библиометричен ключ* и *хуманитарни измерения*: развивайки сертифицираните умения на студентите чрез *методологията „учене чрез правене“* (learning by doing) и *творческия синтез* „учене чрез писане“ (learning by writing), педагогиката на СНО извежда учебния и научноизследователския процес на студентите до *дидактиката* на отвореното учене (open learning), при което хората са в *състояние да учат самостоятелно, по структуриран маниер, по теми, които ги интересуват*, развито обстойно и в майсторския клас на лектора по *знаниевият клъстер* (кластер) на тривиума *библиотекознание–библиографознание–книгознание*.

В юбилейната година СНО направи библиометрична картина на рецензиите, създадени съвместно от проф. С. Денчев и проф. А. Куманова на научната продукция на Университета: 270 са книгите по *библио–инфо–ноосферата*, които принадлежат на преподавателите и близкостоящите до ДБИ – УНИБИТ за периода 1950–2019 г.

Две справочно-енциклопедични информационни издания станаха средоточие на форума – *SOGDIANA* и том XV на *Трудове на Студентското научно общество при УниБИТ*. Изданията бяха поднесени от ръководителя на СНО на най-младия участник на форума – изумителната ученичка от VIII д клас на 9. Френска езикова гимназия „Алфонс дьо Ламартин“ – София, България, *Живена Гарова*, с молба – след 50 години тя публично да оцени актуалността на съдържашата се в тях информация.

По предложение на проф. Стоян Денчев тези две издания бяха поднесени по случай 24 май на председателя на Народното събрание Цвета Караянчева, на президента ген. Румен Радев и на министър-председателя Бойко Борисов.

Идеята за смисъла на образованието (особено в университетите) прониза посланията на форума като път към ХАРМОНИЯТА на *ТЕХНОЛОГИЧНИЯ* и *ЕТИЧНИЯ РАЗУМ НА ЧОВЕКА...* *Участници от България* на форума бяха: 3 магистри на УниБИТ, 9 докторанти на УниБИТ по 5 докторски програми от двата факултета на Университета, 2 докторанти по 2 докторски програми на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, 1 инж. д-р на УниБИТ, 1 ас. на УниБИТ, 1 ас. на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, 1 гл. ас. на Държавния библиотечарски институт – УниБИТ, 1 гл. ас. на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, 1 гл. ас. на Института за литература при БАН, 1 гл. ас. д-р на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, 7 гл. ас. д-ри на УниБИТ, 1 доц. д-р на Централната библиотека на БАН, 2 доц. д-ри на Института за литература при БАН, 2 доц. д-ри на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, 7 доц. д-ри на УниБИТ, 1 доц. доктор на науките на Института по електроника при БАН, 1 проф. д-р на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, 5 проф. д-ри на УниБИТ, 1 проф. доктор на науките на Медицинския институт при Министерството на вътрешните работи на Р. България, 1 проф. доктор на науките на Института за литература при БАН, 7 проф. доктори на науките на УниБИТ, 5 академици; 1 библиотечар, завеждащ Библиотеката на Института за литература при БАН, 1 гл. библиотечар на Народната библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив, 1 библиотечар на Народната библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив, 1 библиотечар на Библиотеката на Университета за национално и световно стопанство; 1 свещеник, 1 ген.-майор д-р – началник на Военната академия „Г. С. Раковски“, 12 ALUMNI на УниБИТ.

Проф. Александра Куманова представя пленарния доклад. На ученичката Живена Гарова се поднасят изданията на УниБИТ

От чужбина: 15 изследователи от Великобритания, Израел, Индия, Русия, САЩ; 2 студенти от чужбина: 1 студент от Великобритания – Royal Holloway University of London (в бакалавърска степен на обучение), 1 студент от Русия – Санктпетербургския институт за култура – Русия (в бакалавърска степен на обучение); 1 библиотекар на Конгресната библиотека – САЩ, завеждащ руската и южнославянската колекции в Европейския отдел на Библиотеката; 1 ас. д-р – Институт за научна информация по обществените науки (ИНИОН) на Руската академия на науките – Москва, Русия; 3 доц. д-ри от Русия – Институт за САЩ и Канада на Руската академия на науките – Москва, Русия, заместник-директор на Руската държавна библиотека за младежта – Москва, Русия, заместник-директор на Челябинската областна универсална научна библиотека – Русия; 1 доц. д-р от Германия – Friedrich-Schiller-Universität – Jena; 1 проф. от

Живена Гарова – победител в конкурса „Декамерон“

Индия – съпредседател на Генералния съвет на Асамблеята на народите на Евразия, National Wastel and Development Board – India, Head of Department of The Indian National Congress; 1 проф. д-р на Московския държавен институт на културата – Русия, ръководител катедра за управление на информационно-библиотечната дейност; 1 проф. д-р на науките на Московския държавен институт на културата, водещ научен сътрудник на Научния център за изследванията на книжовната култура на Руската академия на науките; 1 проф. доктор на науките – декан на Библиотечно-информационния факултет на Санктпетербургския институт за култура – Русия; 1 проф. доктор на науките от Израел – University Central of Ashdod, 1 проф. доктор на науките – президент на Ноосферната обществена академия на науките, гранд-доктор

по философия, пълен професор на Оксфорд, заслужил деятел на науката на Руската Федерация; 5 академици, 1 чл.-кор.

Проф. А. Куманова коментира провеждането на *първата виртуална конференция* на СНО:

„Терминът „конференция“ идва от *латински* и означава „*събиране* на общност за обмяна на мнения“. Тук именно *първото* – „*съборността*“ е по-важно дори от *второто* – „обмен на мнения“. *Съборността* като мистично трансцендентно общуване може да се осъществи само и единствено „на ЖИВО“. Реализирането ѝ от разстояние, „*дистанционно*“, е невъзможно, въпреки че изглежда сякаш истинско.

Ще дам един съвсем конкретен, макар и драстичен пример... Ято гарги са накацали на разстояние една от друга и обменят звукова информация, за която се твърди, че е много съдържателна... Исус Христос *събира* учениците си на *Свещената Тайна вечеря* и там те чрез *Животворящото ПРИСЪСТВИЕ*, ЖЕСТОВЕ и СЛОВО споделят съкровенията енигми на битието, мирозданието и Божествената промисъл...

Ето това е разликата между *живото* (Божествено) общуване на *съборната* колегия и неживото (технизирано) събиране от симулятори...

В приказката „*Славей*“ (дат.: Nattergalen), написана през 1843 г., Х. К. Андерсен за пръв път поставя *този* проблем... В нея той разказва за заплениването от *механическата* играчка (*изкуствен славей*), която пренебрегва *живата* красота на песента на *живия* славей, когото всички ЗАБРАВЯТ, имайки илюзорната замяна...

В механистичното опиянение и техногенната оргия героят на приказката (императорът) – чудно ли е? – е настигнат от Смъртта...

Но внезапно край умирация се раздава чудесното пеење на *живия* славей, завърнал се... Той пее и пее до този момент, докато Смъртта не излетяла през прозореца...

Когато оздравелият император започнал да благодари на *живата* птица за спасението си, тя отговорила, че *сълзите, които видяла в неговите очи в момента на първото ѝ пеење, са най-голямата награда за пеење*...

Нека не забравяме никога, че най-голямата ценност на студентските конференции е нашето ЖИВО ОБЩУВАНЕ помежду ни...

Тази *жива* онтология ни отвежда и към най-дълбоката същност на феномена на ЖИВИЯ УНИВЕРСИТЕТ...”.

Председател на Организационния комитет на форума беше Любов Йовинска (III курс, зад. – спец. „Библиотечнознание и библиография“); *модератор* – Ангел Георгиев (III курс, ред. – спец. „Информационни ресурси на туризма“); *навигатор* – Илиян Барзев (IV курс, ред. спец. „Компютърни науки“); председател на *Програмния комитет* – Андреа Пандулис (докторант по докторска програма „Автоматизирани системи за обработка на информация и управление“).

II. Интродукция към конкурс „Декамерон“

(Посланието ми към човечеството през пролетта на 2020 г.)

Черната Гостенка – „Декамерон“ – Бокачо и НИЕ...

Джовани Бокачо (Giovanni Boccaccio, 1313–1375) се ражда близо до Флоренция като незаконен син на търговец и обедняла френска благородничка. В продължение на 10 години пребивава в Неапол, където по онова време КУЛТУРАТА е издигната в КУЛТ от крал

Робер Мъдри Анжуйски (Roberto il Saggio, 1276–1343). Тук получава високо класическо образование и става изтъкнат поет и велик хуманист.

Кралският БИБЛИОТЕКАР насърчава Бокачо да изучава гръцката митология, античните класици и науките изобщо.

...Джовани се влюбва в незаконната дъщеря на краля Мария Аквинска (Maria d'Aquino, ?–1348) и тя остава завинаги Дама на сърцето му...

Обезсмъртена е в творчеството му под името *Фиамета* (Пламъче).

Обезсмъртена е и от *неизвестен майстор на портретната миниатюра* от XVIII в., и от *Данте Габриел Росети* (Dante Gabriel Rossetti, 1828–1882).

...В Неапол Бокачо слуша разказите на моряци и пътешественици за източните страни – Византия, Персия, Индия и Китай.

Той е първият хуманист на служба във Флорентинската република. Дори става един от нейните най-авторитетни дипломати.

Бокачо се заема с мисията да наложи новата ХУМАНИСТИЧНА КУЛТУРА.

Дълги години той се занимава с научна дейност, преводи от гръцки и латински, коментари на античната митология и на Дантевата „Божествена комедия“ (*La Divina Comedia*, 1320).

Изключително влияние върху живота и творчеството на Бокачо оказва чумната епидемия във Флоренция през 1348 г. Именно от тази трагедия е вдъхновен прочутият сборник с новели „Декамерон“.³

„Декамерон“ (на италиански: *Il Decamerone*; на старогръцки: *δέκα* „десет“ + на старогръцки: *ήμερα* „ден“, буквално: Десетоднев) е сборник с новели, чието пълно заглавие гласи: „Започва книгата, наречена „Декамерон“, назована „Принц Галеото“, в която се съдържат сто истории, разказани в течение на десет дни от седем дами и трима младежи“.

Идеята на автора е да противопостави човешкия свят (*десетоднева*) на Божественото творение – *Шестоднева*.

Творбата съдържа сто новели, разказани в рамките на десет дни от десетина души.

Различните истории в „Декамерон“ варират от еротичното до трагичното, често остроумни и шеговити, но определено са ЖИТЕЙСКИ УРОЦИ, които носят мъдрост и дидактика.

...В Италия по време на чумната епидемия във флорентинската църква „Санта Мария Новела“ на утринната служба се срещат седем млади дами – всички свързани помежду

³ **Boccaccio**, Giovanni. *Il Decamerone*. Firenze, 1348–1353. – *Manoscritto*; **Boccaccio**, Giovanni. *Il Decamerone*. Venezia, ca. 1492. – *Първо печ. изд. на лит. паметник*.

Акад. съвр. изд. на лит. паметник: **Boccaccio**, Giovanni. *Il Decamerone*. Torino: Einaudi, 1980. 1362 p. *Прев. на бълг. ез. на лит. паметник*:

Бокачо, Джовани. *Декамерон*. София: Библ. за възрастни, 1908. 934 с. – *В кн. не е посочен прев.*

Бокачо, Джовани. *Декамерон*: [Кн. 1–3]. София: Хемус, 1920–1921.

[Кн. 1]: Ден 1–3. прев. от итал. Д. Хр. Максимов. [1920]. 324 с.; [Кн. 2]: Ден 6–7. прев. от итал. Вас. Василев. 1921. 311 с.; [Кн. 3]: Ден 8–10. прев. от итал. Вас. Василев. 1921. 304 с.

Бокачо, Джовани. *Декамерон*. София: Самообразование, 1942. 568 с. – *В кн. не е посочен прев.*

Бокачо, Джовани. *Декамерон*. прев. от итал. Никола Иванов; прев. на стих. от итал. Драгомир Петров; худ. Петър Станимиров. София: Народна култура, 1970. 872 с.; 2. изд. София: Народна култура, 1980. 684 с.; 3. изд. София: Захарий Стоянов, 2000. 520 с.; 4. изд. София: Захарий Стоянов, 2003. 863 с.; 5. изд. София: Захарий Стоянов, 2011. 704 с.; 6. изд. София: Изток–Запад, 2015. 710 с. – *Бел. А. Куманова*.

Grazzini del.

Stoffetta, Morghen inc. 1833.

GIOVANNI BOCCACCIO

Джовани Бокачо – гравюра на Рафаело
Санцио Морген (1758–1833)

си, било то по роднинство, по дружба или по съседство.

След службата те започват да разговарят и една от тях предлага на останалите да избягат от града и от страшните гледки и мисли.

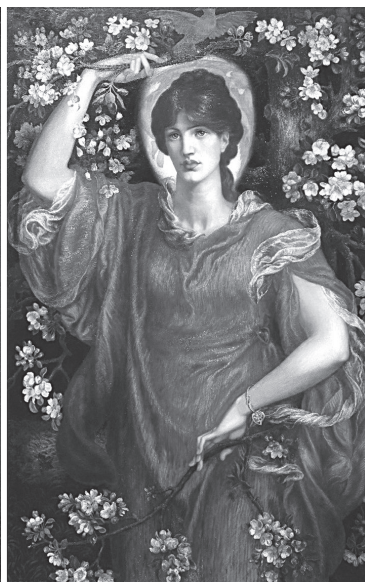
Всички приемат идеята, но най-разсъдливата от тях отбелязва, че няма да се справят сами без мъже: „Истина е, че мъжете са разумът на жените; без тяхното ръководство нашите начинания много рядко стигат до добър край”.

Към тях се присъединяват трима младежи, които с радост приемат да се спасят заедно извън града, където „се чува песента на птиците, зеленеят се хълмове и долини, житата из полето се люлеят като безбрежно море, навсякъде е пълно с какви ли не дървета, а небето изглежда много по-просторно и макар да продължава да ни се гневи, то няма да ни лиши от вечната си красота; всичко това е много по-приятно за гледане от опустелите стени на нашия град”.

Героите бягат от чумата и опасността и се отдават на веселие.

Мария Аквинска
(Фиамета)

Въпреки че са млади мъже и жени, те НЕ ПРИСТЪПВАТ ГРАНИЦАТА НА БЛАГОПРИЛИЧИЕТО – БЛАГОЧЕСТИЕТО.

Има РЕД, а не хаос.

Не прекаляват с нищо, водени от РАЗУМА.

Отиват на недостъпно място в извънградско имение в продължение на *две седмици*.

Мястото е приказно, заобиколено от зеленина и прелестни градини.

За да са вечерите по-забавни, всеки трябва да разкаже по една история.

Това става всеки ден – с изключение на един ден в седмицата за домакинска работа и Светите дни, в които те изобщо не работят и се предават на молитви, т.е. *ДЕСЕТ* вечери за разказване на истории.

Джон Уилям Уотърхаус/John William Waterhouse (1849–1917) – „Приказка от „Декамерон“, 1916 г., съхранява се в Галерия „Лейди Левър“, Ливърпул

Смисълът на техните разкази разкрива ХУМАНИСТИЧНИЯ СВЕТОГЛЕД на Бокачо, който се характеризира със засиления интерес към аспектите на ЧУВСТВЕНИЯ свят на човека *от гледна точка на неговия РАЗУМ*.

Женските персонажи в „Декамерон“ са ТАКТИЧНИ, ОСТРОУМНИ и ДОСТОЙНИ – според ДОБРОДЕТЕЛИТЕ на Ренесанса.

Бокачо се опитва да равнопостави дамите и мъжете.

...Чумата, която във Флоренция – най-великолепния ита-

лиански град (!) – взима живота на повече от *сто хиляди души*, като унищожава цели фамилии и оставя без наследници неизброими богатства, и поради това авторитетът на *Божествените и човешките закони* бил силно разколебан и само малцина се съобразявали с тях: „По причина на злощастното и бедствено положение, в което бе изпаднал нашият град, както човешките, така и Божиите закони бяха изгубили всякаква власт и никой не ги зачиташе”.

Чрез стоте новели авторът се заема да изгради един НОВ СВЯТ и да го ХАРМОНИЗИРА посредством СПАЗВАНЕТО както на *човешките*, така и на *Божии* закони.

Този нов свят е светът на хуманизма и неговите идеали.

Корените на хуманистичния заряд на великата творба на Бокачо са във фолклорната основа, свързана пряко с народната материално-телесна „долница” (по М. М. Бахтин).

Това са феномените на ЕПИСТЕМОЛОГИЧНОТО СИМВОЛНО ЗНАНИЕ, съпътстващо човечеството от най-дълбока древност – античните митове, народните сказания и особено източните приказки и легенди, Библейските притчи.

Интересно е, че в основата на източните истории от „Декамерон“ са такива шедьоври като „Приказките на Шехерезада” (персийския сборник „Хиляда приказки” [إناسفارازہ]), „Трите принца на Серендип” (персийски мъдрости) и „Дигенис Акрит” (Διγενῆς Ἀκρίτης) – византийска епическа поема, описваща живота и подвизите на легендарния воин Васи-

лий, наричан Дигенис Акрит („Двуроден Акрит”, заради смесения му византийско-арабски произход /X–XII в./).

Именно в приказките е постигната извечната хармония между *човечност и Божественост, хуманизъм и теизъм, престъпление и наказание...*

Много изследователи на културната епоха на Ренесанса: Франсоа Рабле (François Rabelais, 1494–1553); Якоб Буркхардт (Jacob Christoph Burckhardt, 1818–1897); П. М. Бицилли (Петр Михайлович Бицилли, 1879–1953); М. М. Бахтин (Михаил Михайлович Бахтин, 1895–1975); Еудженио Гарин (Eugenio Garin, 1909–2004); Ю. М. Лотман (Юрий Михайлович Лотман, 1922–1993); Чарлз Науерт (Charles G. Nauert, 1928–2013); Симеон Хаджикосев (1941 –), акцентират в своите теоретични творби върху същностната промяна от теоцентризъм към антропоцентризъм: ПЕРСОНАЛНАТА *ОТГОВОРНОСТ* НА ЧОВЕКА ЗА *ДРУГИЯ* ЧОВЕК, ЧОВЕЧЕСТВОТО И ПЛАНЕТАТА.

В контекста на *тази* концептуална смяна след Средновековието антропоцентризмът се проблематизира чрез неговите ДВЕ страни – ИНДИВИДУАЛИЗЪМ и ХУМАНИЗЪМ.

Точно в *тази* диада се разполагат ИЗБОРЪТ и ДЕЙСТВИЕТО на човека – съотнесено с неговите ЖЕЛАНИЯ – ВОЛЯ (Артур Шопенхауер/Arthur Schopenhauer, 1788–1860/) – чрез неговия *МОРАЛ* – неговата *СЪБЕСТ*.

Според Никола Бенин (Никола Димитров Бенин, 1962 – /ст. ас. по българска литература във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий” и в Русенския университет, член на Дружеството по библистика/): „В края на Ренесанса индивидуализмът постепенно се откъсва от орбитата на хуманизма и се превръща в титанизъм, което е една от причините за разпада на двувековния хармоничен ренесансов свят”.

Именно на *този* проблем е посветено и гениалното произведение на Гьоте (Йохан Волфганг фон Гьоте/Johann Wolfgang von Goethe, 1749–1832/) „Фауст”, където възгорделият се (и самозабравил се) човек – дори учен на своето време – започва гибелен флирт с дявола, който продължава с пълна сила и до днес...

„Декамерон” се смята за първия шедьовър на класическата европейска проза, повлиял пряко на творби като:

- „Кентърбърийски разкази” (Canterbury Tales) на Джефри Чосър (Geoffrey Chaucer, 1343–1400);

- „Поучителни новели” (Novelas ejemplares) на Мигел де Сервантес (Мигел де Сервантес Сааведра/Miguel de Cervantes Saavedra, 1547–1616);

- „Добрият край оправя всичко” (All’s Well That Ends Well) и „Цимбелин” (Cymbeline) на Уилям Шекспир (William Shakespeare, 1564–1616);

- пасторалните комедии „Изобретателната влюбена” (La Discreta enamorada) и „Славейт на Севиля” (El ruiseñor de Sevilla) на Лопе де Вега (Lope Félix de Vega y Carpio, 1562–1635);

- пиесите „Училище за мъже” (L’École des maris) и „Жорж Данден” (George Dandin ou le Maricon fondu) на Жан-Батист Поклен Молиер (Molière, Jean-Baptiste Poquelin, 1622–1673).

Данте, Петрарка и Бокачо стават „трите ФОНТАНА” или „трите КОРОНИ” – точно *това* са названията, под които като универсално хуманитарно триединство – грандиозна интеракция във времето и пространството – са известни и на италианското (и европейско) Възраждане, и на всички времена...

А на нас?..

Като зловещо послание от миналото идват (точно 500 години след Бокачо!) посланията на друг гений Едгар Алън По (Edgar Allan Poe, 1809–1849), чието първо стихотворение е „Тамерлан“ (Tamerlane, 1827), opus magnum е „Гарванът“ (The Raven, 1845), а провидческото му произведение е „Маската на Алената Смърт“ (The Masque of the Red Death, 1842). Нека не забравяме неговото верую: „Литературата е най-благородната професия. Всъщност тя е почти единствената, достойна за един човек. За мен няма съблазън, която да ме изкара от правия път“.

III. Есета по конкурса „Декамерон“

БЛАГА ВЕСТ НА ДОБРОЛЮБИЕ

III.1. Почетни гости на форума

III.1.1. Най-младият участник – нашият посланик в бъдещето

...оставете децата и не им пречете да дойдат при Мене,
защото на такива е царството небесно.
(Мат. 19:14)

Живена Гарова

(ученичка от VIII д клас на 9. Френска езикова гимназия „Алфонс дьо Ламартин“ – София, България)

Вирус – здравословен и сериозен социален проблем

(С нас или без нас кръговратът на живота продължава. По-добре да е с нас, нали!)

Тази пролет е необичайна за всички по света. Ние, хората, и пряко и косвено сме засегнати от един необичаен враг – коронавируса COVID-19. Този коварен вирус е не само здравословен, но и сериозен социален проблем. Принудени сме да си стоим вкъщи. Ние не водим социалния живот, който сме имали преди неговата страховита поява.

Много анализи показват, че икономиката в почти всички засегнати страни значително се затруднява и трудностите в тази сфера тепърва предстоят. Този факт отваря въпросите за предстоящите проблеми. Колко време ще е нужно всичко да се възстанови отново? Това е въпрос, на който още не може да се отговори. Можем само да гадаем и да вярваме, че това ще стане бързо.

От друга страна, като че ли екологията печели – липсата на натоварване на индустриалните мощности и ограничаването на използването на автомобили направиха въздуха по-прозрачен, водите по-чисти и почвата по-малко замърсена.

Важна за целия цивилизован свят е темата образование. Засега учителите работят с учениците неприсъствено, чрез електронни приложения. Новият начин на обучение обаче, не беше толкова ефективен в началото. За всички нас, ученици и учители, това беше нещо ново и естествено, при неговото реално прилагане се срещаха известни затруднения в общуването.

В забързаното ежедневие, преди появата на COVID-19, на всеки един от нас не ни оставаше достатъчно време за най-скъпото – нашите близки. Откакто сме си вкъщи, говорим повече един с друг и се радваме на близостта си.

Сега успявам да свърша неща, за които преди не съм отделяла време – например научих се да готвя.

Трябва да сме силни и спокойни, защото с нас или без нас кръговратът на живота продължава.

По-добре да е с нас, нали!

Човечеството е претърпяло далеч по-лоши неща и все още сме тук на Земята.

Вярвам, че вирусът и породените от него тревога и паника ще отминат. Въпреки всичко, ние хората, трябва да продължим да творим и да мечтаем, защото това ни кара да се чувстваме живи, вдъхновени и полезни!

III.1.2. Дейци на Българската православна църква – наша пътеводна звезда *Денница*

Ако заключа небето и няма дъжд,
ако заповядам на скакалци да изпоядат земята,
или направя мор върху Моя народ,
и Моят народ, който се именува с Мое,
се смири, почне да се моли,
да търси лицето Ми
и се отвърне от лошите си пътища,
Аз ще чуя от небето,
ще простя греховете му
и ще изцеля земята му.
(2 Парал. 7:13–14)

Отец Стефан Пашов

ПОСЛАНИЕ КЪМ СВЕТА И ЗА РАЗМИСЪЛ: НЕ ЖАДУВАМЕ ЗА ЖИВАТА ВОДА, И НЕ МЕЧТАЕМ ЗА ВЕЧНОСТТА

(Бог се опитва да ни събуди, когато сме прекалено сигурни и доволни от себе си, че мечтите ни се сбъдват)

Припомням си новелата „Чумата в Бергамо” на датския писател, поет, ботаник и преводач Йенс Петер Якобсен (Jens Peter Jacobsen, 1847–1885): „Колко пъти съм искал да ви събера чедата ти, както кокошка събира пилците си под крилете, и не рачихте” (Мат. 23:37)...

Животът си струва само тогава, когато се изживява със Спасителя на света Иисус Христос, Който казва: „Никой няма любов по-голяма от тая, да положи душата си за своите приятели, няма по-голяма любов от тази да дадеш живота си за своите приятели” (Иоан. 15:13)...

И Той дава Своя живот за спасението ни.

По това познаваме, че сме преминали от *смъртта* към *живота*.

Ако обичаме не само тези, които ни обичат, но най-вече тези, които ни мразят, това е възкресението – като гледаме на врага като на един, за когото Христос умря, когото Христос обича.

Бог се опитва да ни събуди, когато сме прекалено сигурни и доволни от себе си, че мечтите ни се сбъдват, когато сме стигнали до брега, спокойно плавайки само покрай брега и, претоварени от обилни притежания, не жадуваме за живата вода, и не мечтаем за вечността.

Наблягаме да съградим нова земя, нов свят, а сме забравили копнежа по новото небе, по Царството Божие – Царството Небесно...

Човечеството повече от всякога следва да се завърне при Бога, да се помири с Него и заедно с Него да осъществи Божиите цели за нас.

Благодатта на Господа Иисуса Христа, Който е главата на Църквата и сърцето на света, да бъде с нас!

III.1.3. Учените от различни краища на света и ALUMNI на УниБИТ– нашите консултанти и лоцмани

Наука без съвест е гибел за душата.

Франсоа Рабле

III.1.3.1. Русия

Александр Субетто

(акад. проф. докт. филос. наук, докт. экон. наук, канд. техн. наук, заслуженный деятель науки Российской Федерации /РФ/, лауреат Премии Правительства РФ, директор Центра ноосферного развития Научно-исследовательской лаборатории руссиеведения, евразийства и устойчивого развития Северо-Западного института управления (филиала Российской академии народного хозяйства и государственной службы /РАНХиГС/) при Президенте РФ, профессор кафедры истории религии и теологии Факультета истории и социальных наук Российского государственного педагогического университета (РГПУ) им. А. И. Герцена, почетный профессор Новгородского государственного университета (Нов ГУ) им. Ярослава Мудрого, почетный президент Ноосферной общественной академии наук, вицепрезидент Петровской академии наук и искусств, председатель Философского Совета Русского Космического Общества, вицепрезидент Международной академии гармоничного развития человека (ЮНЕСКО), член президиума Международного Высшего Ученого Совета, действительный член Российской академии естественных наук, Европейской академии естественных наук, Международной академии психологических наук, Академии философии хозяйства, Академии проблем качества)

Явление „Коронавируса” миру через призму „исповеди последнего человека”

Пандемия „коронавируса”, возникшая на юго-востоке Китая (в городе Ухань), набирает силу, захватывая всю планету Земля. Появляется огромное число статей по поводу её истоков, „природы”, влияния на ближайшее социально-экономическое развитие человечества и России.

В газете „Завтра” в начале марта этого года итальянский политолог Джульетто Кьеца в беседе с корреспондентом этой газеты Екатериной Глушик так определил само явление „коронавируса” миру и процесс разворачивающейся пандемии этого вируса, похоже рукотворного, рожденного в научно-исследовательской лаборатории в одной из стран мира (китайцы указывают в последнее время, что в Ухань этот вирус занесли американские военные специалисты):

„Думаю, что коронавирус и всё, что с ним связано, продлится недолго. Тем не менее, та ситуация, что возникла сейчас, в корне новá, а именно, в глубокой опасности находится весь мир... можно сказать точно – вторая двадцатка двадцать первого века, то самое

„2020”, означает начало гигантских потрясений, которые попросту не будут остановлены, некому это сделать... сейчас вирусная ситуация меняет сам вопрос, потому что кризис уже вытекает не из финансовой системы, а из другого мира, из совершенно другой области, не из финансовой, это мир научных экспериментов вирусологии и нанотехнологий... Источник финансового кризиса – не экономический, а биологический”⁴.

Недавно на одном из круглых столов Владимира Соловьева на телевидении один из участников „озвучил” информацию, что по прогнозу Института Коха в Германии пандемия коронавируса будет терроризировать мир человечества ещё два года. Есть и другие оценки, другие реакции. Но все эти оценки и реакции объединяет одно: все сходятся во мнениях, что человечество столкнулось с чем-то необычным, с чем оно не сталкивалось никогда.

Меня, как автора этих заметок, поразило в явлении „Коронавируса” миру одно обстоятельство, – это сходство его порождения Биосферой с общей идеей, которую я положил в основу необычного своего научно-философского эссе, написанного летом 2011 года и опубликованного в научном издательстве „Астерион” в декабре этого же года, под названием „Исповедь последнего человека (предупреждение из Будущего)”. Это эссе – необычное по своему жанру, который я фактически изобрел. Я в аннотации к книге определил так этот жанр: „это научно-философское эссе автора, как он пишет в „Заключении”, – в „фантазийном обрамлении”. Эта работа имеет подстрочное название – „предупреждение из Будущего”. Вымышленный герой Иван Александрович Муромцев летом 2037 года пишет „исповедь” то ли от себя, то ли от имени погибшего человечества, отвечая на главный вопрос: „Почему человечество погибло от запуска Биосферой, как суперорганизм, своего иммунного механизма, „наславшего” на человечество „вирус-истребитель”, почему оно не смогло пережить „Эпоху Великого Эволюционного Перелома” и совершить „Ноосферный Прорыв”?”.

Первая глава „Исповеди последнего человека” „День первый. 15 июля 2037 года”, и первый параграф этой главы „Я – последний человек на Земле...” начинается так: „Я – последний человек на Земле. Всё человечество в одночасье вымерло на Земле от неизвестного вируса – истребителя человечества, порожденного Природой – Биосферой и Землёй как суперорганизмами, наверное, в порядке иммунной защиты себя от нашего агрессивного потребления, когда истребление биологического разнообразия приняло для Природы катастрофические размеры. Природа убрала нас из своего „тела” как убирает раковые клетки наш же собственный организм, когда его иммунные механизмы срабатывают эффективно.

Что значит – последний человек? Думал ли когда-нибудь человек на Земле, что он будет последним? Думаю – нет, не думал. Всегда смерть человека даже на необитаемом острове сопровождалась его уверенностью, что где-то там, на „большой земле” живёт человечество, живут родственники, друзья, товарищи, родной народ или племя, которые продолжат жизнь и в этой будущей жизни будет запечатлен и миг его жизни.

Здесь же этого чувства нет. Есть беспощадное понимание того, что ты – последний, после тебя – тьма вечности, в которой не останется даже памяти о человечестве. Нет, что-то останется. Какое-то время будут стоять города, в них – памятники, музеи, библиотеки, в библиотеках – на стеллажах книги, но их уже некому будет смотреть, читать, считывать информацию с символов, они уже и не памятники вовсе, и не города вовсе, и не музеи, и

⁴ Кьеза, Джульетто. Конец истории или конец света? – В: *Завтра*, март 2020, № 10 (1368), с. 3.

не библиотеки, и не книги вовсе и т.д., а просто – некие формы определенного вещества, подверженные тлению и запустению, обреченные со временем, вследствие действия жестокого закона энтропии, превратиться в песок, в пыль, в ничто.

Я думаю об этом спокойно и отрешенно. Мне кажется, что во мне умерли все былые страдания человечества... Собственно говоря, кто я есть – последний человек на Земле? Кого я представляю? – Себя на краю вечности молчания моего разума или всё человечество, его маленькую частицу, чтобы она успела что-то „важное” „крикнуть” Будущему, причем „важное” именно с позиции Будущего разумных существ, которые похожи на нас – людей, чтобы они не повторили тех трагических иллюзий и ошибок, которые обернулись экологической смертью человечества?

...В своём одиночестве на Земле я есть всё человечество, не только последнее человечество, но и все предшествующие человечества на Земле, т.е. все поколения человечества, образующие единый поток истории, – „фокус” предшествующей истории человечества, её ещё мыслящий, находящийся ещё в сознании, „финал”, дальше после меня – „бездонная пропасть”, называемая небытием человечества.

Поэтому моя „Исповедь” – это и „Исповедь” самого человечества”.

В этой „Исповеди” мой герой – Иван Александрович Муромцев, а вернее, я сам, выстраивал эту фантастическую ситуацию, задавал себе десятки вопросов в связи с эколого-вирусной гибелью человечества, и пытался на них ответить, – и систему этих ответов я и назвал „Предупреждением из будущего”.

„Исповедь” пишется моим героем с 15-го июля по 21 августа 2037 года. Эти даты отражали время, в течение которого я писал эту исповедь в 2011 году, передвинув это „событие” на 26 лет в будущее – в 2037 год. И вот прошло 8,5 лет, почти 1/3 этого периода до воображаемой вирусно-экологической гибели человечества, и разразилась эта пандемия с „коронавирусом”.

Сами исследования китайских специалистов показывают, что этот „коронавирус” – искусственный. Правда, некоторые отечественные ученые-вирусологи настаивают на естественном происхождении коронавируса. Как пишет В. Ванников – „искусственно сконструированный штамм коронавируса („склейка” методами геной инженерии вируса атипичной пневмонии 2003 года и вируса иммунодефицита человека)”. И далее он выдвигает свою гипотезу: „Вероятность того, что мутации такого типа могут возникнуть естественным путем, практически равна нулю, а вот техническая возможность „слепить” жизнеспособную (в плане взаимодействия с клетками человеческого организма) РНК-химеру – уже практически стопроцентная. Их теперь чуть ли на 3D-принтере можно распечатывать. Что, возможно, уже и происходит”⁵.

Иными словами, если эта гипотеза В. Ваникова верна, и носитель уносящей жизни людей пандемии вирус начиная с конца января месяца, получивший название „коронавируса”, – искусственного происхождения (на это обстоятельство обращают внимание и китайские власти, и Джульятто Кьеца, и многие другие), то это несколько не умаляет моей гипотезы, которую я положил в основу своего научно-философского эссе, и по которой Биосфера через управляемый (верхними уровнями в структуре её биотической регуляции) мутагенез однажды создает вирус-истребитель, и „убирает” человечество из своего тела, как свою „раковую опухоль”. По моей версии, человечество увеличивая антропогенное „давление” на живое вещество и гомеостатические механизмы, сталкивается с увели-

⁵ Ванников, В. Зараза по заказу. – В: *Завтра*, 2020, № 11 (1369), с. 3.

чивающимся числом „обратных связей” этих механизмов. И это позволяет предполагать, что у Биосферы в „запасе” несколько десятков своеобразных „реакций” („стратегий”), направленных, если они будут приведены в действие, на ликвидацию человечества, как организма похожего по своему действию на „природу” того же „коронавируса”, с которым мы ведем борьбу, только уже по отношению к Биосфере как суперорганизму, частью которого, и „разумом” в потенции которого (актуализация этой потенции и будет переход Биосферы в Ноосферу, которую как закон глобальной эволюции, определил В. И. Вернадский), оно (человечество) является.

И увлечение экспериментами генной инженерии в области вирусологии не возбудит ли такую „реакцию” со стороны Биосферы? Не „играем” ли мы в очень опасные „игры”, которые усиливает „безумие корыстного интереса” (культы прибыли, наживы, культа денег и власти капитала – капиталократии), которые могут обернуться экологической гибелью человечества до середины XXI века?

Ведь еще в 1918 году русский философ Николай Александрович Бердяев высказал пророчество, становящееся в XXI веке самовыполняющимся: *„в корыстном интересе таится безумие”*. Мир строя мировой финансовой капиталократии, начиная уже с рубежа 80-х–90-х годов XX века, вошёл, в моей оценке, в первую фазу Глобальной Экологической Катастрофы, и её процессы развиваются, и могут перейти „точку невозврата” в период между 2030-м и 2050-м годами. И здесь в своей интуиции Джульетто Кьеза, вводя символ „2020”, и говоря, что вторая двадцатка („20”) будет временем больших потрясений, прав. Но мне не хотелось бы, чтобы моя „Исповедь последнего человека” оказалась таким негативным „пророчеством”, а хотелось бы, чтобы сыграло только роль „предупреждения”.

„Исповедь последнего человека” имеет объем более 230 страниц. В главе „День пятый. 5 августа 2037 года” мой герой указывает, что главный виновник экологической гибели человечества на Земле – капитализм, который стал превращаться в „экологического могольщика” человечества. Иван Александрович Муромцев предупреждает: „Капитализм как „отрицательная утопия” жил за счёт своей империалистичности. Это означает, что капитализм не империалистическим быть не может. Такой тип „материализованной утопии” можно назвать „утопией раковых клеток”, „думающих”, что они могут колонизировать свой „организм-донор” бесконечно и в силу этого кончают свою жизнь самоубийством, уничтожая „организм-донор”. Именно это и произошло. Капитализм, как утопия, аналогичная утопии бытия раковых клеток, и убил человечество в четвертом десятилетии XXI века...”

...Возникла „капиталократическая Эсхатология”, заканчивающаяся якобы „растворением” человека в Капитале-Боге, а на самом деле закончившаяся экологической гибели и человека, и „Капитала-Бога”, который оказался „Капиталом-Сатаной” – пустотой и небытием.

Пределом Абсурда Капитала, т.е. его претензий на замещение истинной истории человечества своей „историей”, которая изначально была иллюзией и утопией, в её негативном смысле, и оказалась экологическая смерть человечества, свидетелем которой являюсь я, последний человек, Иван Александрович Муромцев, – последний из 7-и миллиардов людей на Земле”.

Мой герой в этой „Исповеди” показывал, что капитализм делает ставку на культ невежества (пример – утверждение „гуру” монетаризма и рыночного либерализма Ф. Хайека,

что в основе либеральной свободы лежит невежество), что, как показали Медоузы и Рандерс в своей работе „За пределами роста” в конце 80-х годов XX века, „Мировые лидеры утратили... привычку учиться...”. Они указывали: „Теперь настало время сказать правду. Как и все люди, мировые лидеры не знают, какие пути ведут к устойчивому развитию. Большинство из них даже не подозревает о такой необходимости...”.

Это заключение Медоузов и Рандерса, более чем 30-летней давности, подтверждается полной неадекватностью политических элит стран Европы тому кризису, который породила пандемия „коронавируса”. Преимущество социалистического Китая, продемонстрированные Коммунистической партией Китая её мобилизационные возможности (в чем-то сравнимые с высоким мобилизационным потенциалом, продемонстрированным советским социализмом в СССР в 1941–1945 гг. в борьбе с гитлеровским фашизмом), – это всё „коронавирусный кризис” явно проявил.

Закону эти свои заметки тезисом, который входит важным теоретическим положением в разработанную мною теоретическую систему Ноосферизма, и соответственно – Ноосферного Экологического Духовного Социализма:

„Мир вступил в Эпоху Великого Эволюционного Перелома, исторический „старт” которой обозначил переход глобального экологического кризиса в первую фазу Глобальной Экологической Катастрофы. И „коронавирусная пандемия” – лишь одно из планетарных событий в „логике” развития этой Эпохи. Наступил „Конец истории” не по Ф. Фукуяме, а в совершенно другом смысле – как Экологический Конец всей Стихийной Истории, в том числе – рыночно-капиталистической истории. Начавший действовать императив экологического выживания человечества в XXI веке – есть ноосферный императив, т.е. императив перехода к управляемой социоприродной эволюции на базе общественного интеллекта, научно-образовательного общества, плановой ноосферной экономики и Ноосферного Экологического Духовного Социализма. Других альтернатив исторически достойно прожить XXI век у человечества нет. И разразившийся „коронавирусный кризис”, который де-факто подверг онтологической критике всю мировую рыночно-капиталистическую систему, а вернее – экономико-колониально-империалистическую систему строя мировой финансовой капиталократии, скрывается своеобразный „Зов Будущего”, за которым „прячется” эпоха грядущих масштабных ноосферно-социалистических преобразований всех основ жизни человечества на Земле. И Россия призвана возглавить этот Ноосферный Прорыв человечества.

„Исповедь последнего человека“, которую я написал и опубликовал в 2011 году, и к которой, на фоне современной рефлексии думающих людей по поводу явления миру „коронавируса“, я обратился в своей нынешней рефлексии, я надеюсь только и останется „предупреждением из Будущего“, но не станет реальностью!”.

Виктор Ярцев

(докт. филос. наук, действительный член Международной акад. наук экологии, безопасности человека и природы, соавтор программы „Человек будущего” – Омск, Россия)

Три возможных сценария развития цивилизации

Окружающий нас мир основан на гармонии, на объективных законах Мироздания. Задача человека их познать и в соответствии с этим организовывать свою жизнь. Мир троичен и в основе его находятся информация, энергия и материя. Первопричиной всех изменений является информация. Изменение информации, новые идеи генерируют со-

ответствующую энергию для их реализации, которая далее проводит преобразования в видимом, физическом мире. Человечество, можно так сказать, живёт и развивается в координатах времени и информации.

По многим показателям современная цивилизация подошла к тупику своего развития, и впереди видится полный её крах. Ещё в древности Пифагор говорил: „Познав самого себя, ты познаешь Вселенную и Бога”. Этот принцип познания не был взят за основу современной цивилизацией. В итоге человек, как был загадкой для себя, так и остался. Всё познание в существующем мире направлено на познание чего угодно, только не на познание себя. А это породило то, что человек перестал быть субъектом и превратился в объект для различных манипуляций.

Человек является микрокосмосом, и в нём отражены все законы мироустройства, и согласно им происходят все процессы в его организме. Следовательно, всякое познание должно начинаться с самопознания. В противном случае познание приведёт к получению массы ошибочных знаний и к заблуждению в восприятии, как самого себя, так и окружающего мира. Итогом такого процесса будет ошибка в понимании человека, его сути, его цели и задачи в жизни. И самое главное – человек не будет знать, ощущать и владеть процессами своего внутреннего мира, а через это будет потеряна его естественная, органическая связь с Мирозданием, с Богом. Вот в таком положении сейчас находится всё человечество.

И в итоге – наше общество пришло к тому, что далее в том состоянии, в котором оно находится, дальнейшая жизнь невозможна. Перед всеми людьми открываются три пути дальнейшего развития цивилизации.

Первый путь – это ничего не менять, жить согласно устоявшемуся типовому мышлению и общепринятому мировоззрению. Он ведёт к деградации людей и деградации жизни на этом пути.

Второй путь – это активное противостояние всему новому, отрицание основополагающих законов мироустройства, стремление жить по своим желаниям и прихотям. Он ведёт к полной гибели, т. к. в этом случае происходит отрицание самой жизни, её законов развития.

Третий путь – это путь рождения новой цивилизации. Он основан на принятии новой информации, новых идей на дальнейшее развитие и практической реализации этого в своей жизни. Для этого необходимо, прежде всего, изучение самого себя, процессов своего внутреннего мира и основополагающих законов мироустройства, которые были скрыты от людей в существующей цивилизации. Всё это поможет человеку самому расстаться с ошибочными знаниями, понятиями, ложными мифами, заблуждениями в философско-религиозных воззрениях и преодолеть целый ряд различных зависимостей и стать истинно духовно свободной личностью.

Выбор стоит перед каждым человеком. И ему дана свободная воля избрать тот или иной путь, но существует и право знать об этих трёх путях развития цивилизации. В недрах существующей цивилизации должна зародиться новая, нацеленная на эволюционное развитие самого человека на основе гармонизации внутреннего мира, гармоничного взаимодействия между людьми, между людьми и Природой. От самоопределения активных, пассионарных личностей, от их стремления к самопознанию зависит, сможет ли возникнуть в современной цивилизации зачатки будущей.

Надежда Ярошик

(чл.-кор. Международной академии наук экологии, безопасности человека и природы, соавтор программы „Человек будущего” – Омск, Россия)

Эволюционные преобразования на планете

В результате исследований течения жизни, начатых нами с 90-х годов XX века, можно увидеть, куда и как пришла наша цивилизация. Анализ шёл в историческом плане, в социальном, научном, философском, мировоззренческом и др. В основу изучения было положено 4 направления познания, данных человеку – наука, философия, религия, искусство. Объединение их в единый процесс познания позволило найти основополагающие законы мироустройства. Основными вопросами изучения было познание сути человека, организации его внутреннего мира, жизненноважных аспектов.

Если говорить о будущем, то совершенно определённо можно сказать, что будущее мы творим сегодня, в настоящий период времени. И поэтому необходим анализ нашей жизни. Кризисы различного плана – экономические, политические, экологические, нравственные, духовные, природные – касающиеся всех сторон жизни – сотрясают нашу планету уже 25–30 лет, усугубляясь и набирая обороты. Данный деструктивный процесс и всё большее отхождение от принципов и законов мироустройства не может продолжаться вечно.

Но за все эти годы человечество не сделало соответствующих выводов и не приняло мер по коррекции своей жизни. Сейчас уже понятно, что цивилизация прошла точку невозврата, и впереди после глобальных потрясений грядёт совершенно другой тип цивилизации, основанной на гармонии самого человека и на гармоничных взаимоотношениях в обществе.

Положение дел во всех вопросах можно охарактеризовать как беспредел. Мировой хаос и отсутствие миропорядка. Всё чаще вопросы решаются с позиции силы. И это на всех уровнях нашей цивилизации: от межличностных до межгосударственных.

И видимо самое главное проявление этого – природа отвечает на весь человеческий беспредел тайфунами, землетрясениями, извержениями вулканов и изменением погоды. Нет стабильности, гармонии в человеческих отношениях и в душе людей – нет и стабильности в природных проявлениях. И фактически это противостояние человека и природы существовать долго не может. Человек вошел в противостояние с природой, а значит со своей человеческой сутью. И победителем всегда будет природа.

И уже сейчас наше пространство меняется. Может измениться необходимый режим работы электромагнитных излучений. Существует влияние мыслительной деятельности человека на ионосферу, а психо-эмоциональной – на магнитосферу. А изменения в них напрямую влияют на природу, на климат, на геологические процессы. Основой всего живого являются электромагнитные излучения и обмен информацией, которая происходит в определённом частотном диапазоне. Природа может изменить этот частотный диапазон и человек, неготовый к этим изменениям, просто может выпасть из будущего.

Надо сказать, что события на планете по эволюционному преобразованию, по трансформации самой структуры жизни идут семимильными шагами, с огромной скоростью. И все мы являемся свидетелями этих преобразований. Причём в разностороннем плане, в различных проявлениях существующей действительности.

Те проблемы, которые возникли в жизни всех людей, следует рассматривать как эволюционный процесс жизни. Они являются путеводной нитью для людей и характеризуют то, что человек и общество в целом должно увидеть что-то, что привело к этому неприятному явлению. А увидев, исправить ошибку, допущенную в ходе жизненного процесса.

А по большому счёту каждому человеку следует провести анализ своего мировоззрения, миропонимания, мироощущения. И увидеть несоответствие своих дел, поступков, мыслей основополагающим законам мироустройства, в основе которых лежит Гармония.

Очень важно предпринять всё возможное и необходимое, чтобы вписаться в новую грядущую цивилизацию, умело и мудро пройти период трансформации на соответствие возможности жить в новом обществе, в новой цивилизации.

И направление жизни цивилизации зависит от решения каждого человека, суммируясь в общий поток.

Внутреннее „Я” большинства людей спрятано за закрытой дверью. Им редко удастся осознать, кто они есть на самом деле и развить свой духовно-творческий потенциал. И чтобы открыть эту запёртую дверь, надо найти ключ от своего внутреннего мира.

Наталья Ситникова

(доц. д-р, заместитель директора по научноисследовательской работе Челябинской областной универсальной научной библиотеки – Россия)

Какое же будущее выберем для себя мы?

(Истинные приоритеты)

Сегодня, когда весь мир борется с опасным вирусом, думаю, необходимо каждому задуматься о причинах и последствиях произошедшего.

Пандемия показала разрушительность непродуманных и безответственных действий, итогом которых стали распространение заразной инфекции по всему миру, более миллиона заболевших людей, тысячи погибших, кризис экономики, приостановка работы предприятий, опустевшие улицы. Может быть, случившееся – это результат масштабного эгоизма или обостренной человеческой гордыни, вселенского желания обладания властью и богатством?

Вечный вопрос – „Что является главным в жизни человека?” – обретает особую остроту, когда человечество находится на пути к самоуничтожению.

Пришло время оставить рабочую суету и серьезно задуматься о главном для каждого из нас, о смысле жизни, расставить в ней приоритеты (не надуманные, а истинные), провести переоценку ценностей.

Как никогда актуальна крылатая фраза из Экклезиаста: „Всему свое время, и время всякой вещи под небом: время рождаться, и время умирать; время насаждать, и время вырывать посаженное; время убивать, и время врачевать; время разрушать, и время строить; время плакать, и время смеяться; время сетовать, и время плясать; время разбрасывать камни, и время собирать камни; время обнимать, и время уклоняться от объятий; время искать, и время терять; время сберегать, и время бросать; время раздирать, и время сшивать; время молчать, и время говорить; время любить, и время ненавидеть; время войне, и время миру”.

Так какое же будущее выберем для себя мы?

Марианна Соколова

(доц. д-р – Институт США и Канады Российской академии наук – Москва, Россия)

Люди все больше уходят из природы, замыкаясь в ехнологизированном социуме: быстрота новых коммуникаций создала мир, параллельный реальному

(Как существовать дальше в виртуализированном обществе, пересмотреть ценности и найти гармоничные формы соотношения технологизированного и природного миров)

Много веков тому назад, сидя в темной пещере с играющими по потолку бликами от костра, древние люди пристально всматривались в манящее их пламя. Огонь давал им тепло, помогал приготовить пищу, защищал от темноты, опасностей, диких зверей и врагов. Вглядываясь в игру языков пламени, люди учились размышлять о законах мироздания, создавали первые мифы, запечатлевали на стенах пещеры сцены охоты, обряды и проч. Огонь вызывал ужас, когда становился пожаром или – в руках врагов – первым оружием.

Спустя века люди все больше уходят из природы, замыкаясь в технологизированном социуме. И сегодня тот свет, который отбрасывал в древности первобытный костер, перекочевал за „черное стекло” экранов гаджетов, всматриваясь в которые люди, а иногда и их виртуальные двойники, работают, занимаются бизнесом, воюют, учатся, совершают покупки, виртуальные путешествия или походы в музеи, общаются, развлекаются. Но вместе с виртуальной жизнью в мир пришли и новые проблемы. Произошли изменения в политике, экономике, военном деле, сфере информации, культуры, человеческом общении, частной жизни. Быстрота новых коммуникаций создала мир, параллельный реальному, и человечество, воспользовалось этим, чтобы не только выжить, но и продуктивно существовать во время повсеместного карантина, вызванного глобальной пандемией 2020 г.

Перед лицом этого испытания человечеству придется задуматься о том, как существовать дальше в виртуализированном обществе, как восстановить доверие к миру, природе, поколебленное глобальной эпидемией и переходом к более безопасному виртуальному общению на технологической основе, преодолеть ставшее теперь постоянным ощущение социальной дистанции, решать проблемы безопасности, следовать этике в использовании технологий. Словом, ему придется многое пересмотреть в своих ценностях, установках и уже сложившихся способах жизни в современном информационном технологизированном обществе.

А возможность задуматься дает шанс для того, чтобы найти более гармоничные формы соотношения технологизированного и природного миров, осознать и предотвратить связанные с этим риски и опасности. Насколько сможет человечество это сделать? – этот шанс должен быть использован полностью и максимально. Но, не дожидаясь глобальных ответов, каждый человек может и должен попытаться отыскать их прежде всего для самого себя.

Леонид Писанов

(филолог, журналист, издатель интернет-портала „Славянское лингвистическое общество” – Челябинск, Россия)

Владислав Писанов *(филолог, журналист, главный редактор издательства „Труд-Регион” – Челябинск, Россия)*

Можем говорить на разных языках и наречиях, но в то же время находить общий язык в своих мыслях и действиях

(Не терять мудрую сущность бытия, созданную творцом)

Библия утверждает, что от Сотворения мира был у людей единый язык. Учёные всех стран упрямо стремятся проникнуть в его глубины, выявить первые смыслы содержащие

звуки, чтобы понять: с чего начиналась речь, которая сделала планету говорящей, слушающей, мыслящей...

Работая над этимологией языков, мы всё больше убеждаемся в их общем родстве. С помощью компьютерного анализа мы разделили слова со звонкими согласными и глухими всего состава словаря русского языка. И выяснили: в остатке оказались слова с глухими согласными базового слоя языка: гласные А, Е, И, О, У, согласные В, К, Л, Н, П, С, Т. Сюда не вошли даже такие фонемы как М и Р. Эта дюжина – языковое ядро, сохранившееся с незапамятных времён.

Так появился новый метод реконструкции слов: перекодирование или замена звонких глухими. Сравнивая их структуру, часто находим общность многих языков и наречий. Один пример: в Белоруссии есть топоним ПОЛЕСЬЕ – что означает „сплошной лес”. В то же время, существует топоним БРЕСТ – название городов и в той же Белоруссии, и во Франции. Если все звонкие заменить глухими, то получим „полест”. Получается, что слово „полесье” предшественник более позднего „брест”.

Однако ЛЕС *по французски* FORET (*по английски* FOREST). Если в слове F заменим П (по аналогии ФЛОТ – ПЛОТ), то получим PORES, как прообраз топонима PARIS – Париж, главная примета которого – Булонский лес. Их общий предок ПОЛЕСЬЕ.

Таких примеров – множество.

Старейший на планете гавайский язык состоит из той же дюжины звуков. Языки меняются, а их глубинные общие предки становятся лингвистическими артефактами.

Не только славяне имеют общие языковые корни, но эти факты неизменно ведут к мировому родству языков.

Мы можем говорить на разных языках и наречиях, но в то же время находить общий язык в своих помыслах и действиях, не теряя мудрую сущность бытия, созданную Творцом. Пандемия 2020 г. указывает на это.

III.1.3.2. България

Никола Р. Казански

(доц. д-р, ръководител на отдел „Справочно-информационна и издателска дейност” на Централната библиотека на Българската академия на науките, секретар на Международната асоциация по библиология, научен редактор на „Трудове на Студентското научно общество при УниБИТ” /2008 – /, почетен гост на I–XV Студентски научни конференции на Студентското научно общество при УниБИТ, почетен гост експерт на XVI Студентска научна конференция на УниБИТ)

Ключ на разбиране

(Нека ПАМЕТТА да бъде пътната ти чанта)

Носи само това, което знаеш и можеш –
учи езици, изучавай страни, разбирай хората.
Нека паметта да бъде пътната ти чанта.
Александър Исаевич Солженицин

Водейки се от горната мъдрост, научих много езици, изучих всички страни, но дали успях да разбера хората?!?

Понеже все пак сме българи, искам да ви разкажа една неизвестна история на един известен българин и дано тя да ви научи на нещо полезно...

Художникът Минчо Тодоров Кацаров се ражда в село Брезово, Пловдивско през 1891 г. Той е бил с една нормална ръка – лявата, а дясната била съвсем недоразвита. Именно с лявата си ръка рисува прекрасно. По спомена на една негова съселянка, макар и отличен ученик в гимназията, той бил постоянно подиграван от съучениците си заради неговия недъг. Толкова му било тежко, че най-после решил да се самоубие. Снабдил се с револвер, но искал хазайката да излезе и тогава да се застреля. Следейки ситуацията, прозорецът му бил отворен...

Но докато чакал, пред него се спрели двама свещеника и заспорили върху учението на Толстой за нравствената добродетел и ненасилието. Заслушан в техния диспут, той не усетил как револверът се изхлузил от ръката му и паднал на земята. Но той не се навел да го вземе, а се обърнал към тях и им казал: „Зная, знаая, че и двамата сте хора на лъжата, но все пак ви облажавам, че има за какво да живеете”.

Единият от свещениците, който говорел против Толстой, си тръгнал, но другият се обърнал дружески към художника и го запитал: „Какво ти е бе, момче? Виждам, че си тъжен нещо. Какво ти тегне на душата?”... „Ето това” и показал недъгавата си ръка. А свещеникът му казал: „Слушай да ти кажа една мисъл от Лев Николаевич Толстой: „Човек да се роди нисък или висок, рус или черноок, не е в негова власт, а да направи от себе си истински човек, това е напълно във властта му. Затова, ти можеш да издигнеш себе си и твоя недъг така, че да не прави впечатление на никого. И не само това, но и да те уважават всички хора по света”.

Нашият герой учи в Художествената академия при Иван Мърквичка и прави изложби в София. След това живее във Виена и Париж, като обикаля цяла Европа. Признат е за най-добрия портретист на гения Бетховен. Неговите картини го изобразяват в различните му творчески състояния и са известни в целия свят. По същото време се запознава със секретаря на Толстой Валентин Булгаков и по негова поръчка рисува картините „Толстой в ръжта (степта)”, „Толстой на кон”, „Толстой на смъртно легло” за Руския културно-исторически музей в Прага (1935–1949).

За съжаление е починал рано (1953) и никога не се завръща в България. За още по-голямо съжаление е известен навсякъде, но не и в собствената си страна. Все пак в писмо до брат си Стою пише: „Там, в Брезово, аз получих оня ключ на разбиране, с който си служа и ще си служа до края на своя живот”.

В сърцето си аз изписвам за него епитафия:

*Не назову святое имя:
любовь безмолвная святая,
и чем тоска неутолимей,
тем молчаливее уста...*

Диана Ралева

(гл. ас., библиограф в Библиотеката на Института за литература при Българската академия на науките, ALUMNI на ДБИ – УниБИТ – бакалавър по специалността „Библиотекознание и библиография” на ДБИ, бакалавър и магистър на Киевския държавен институт по култура – Украйна, научен редактор на „Трудове на Студентското научно общество при УниБИТ” /2008 –/, почетен гост на I–XV Студентски научни конференции

на Студентското научно общество при УниБИТ и почетен гост експерт на XVI Студентска научна конференция на УниБИТ)

Пчелата златна

(Вашата личност)

Хора на БЪДЕЩЕТО, мои съвременници!

Следвайте ПОЛЕТА на МИСЪЛТА си и както пчелата златна – древният символ на библиографа – събирайте НЕКТАРА на ЗНАНИЕТО.

Но само Вашата личност, знайте, може да го превърне в *мед целебен*.

Не спирайте да се усъвършенствате и бъдете благословени!

Анатоли Андреев

(*д-р, инж. – УниБИТ*)

Човекът и пролетта на 2020 година

(Повече ЧОВЕЦИ на тази прекрасна Земя)

Пролетта е може би един от най-хубавите сезони в годината. Тогава природата се събужда за нов живот. Дърветата и цветята разцъфтяват, птичките започват весело изви-ват трели и радостно да чуроликат, очаквайки затоплянето на времето. Цялата природа се готви за нов живот, но... 2020 г., пролетта!

Да, тя идва с надеждата за този нов живот, но сее смърт. Човекът, подготвяйки се и очаквайки пролетта, е в емоционален шок. Очаквайки пролетта, най-малко е очаквал смъртта. Но законите на времето са неумолими. Забързан в ежедневието си, притиснат от материалните и битови проблеми, той е стъписан. Мисълта му е изместена от тях и е насочена към опазване на здравето и живота му.

В един такъв момент първичното е страхът дали ще оживее, оцелее, страхът за близките и роднините. Мисълта на човека започва да търси познание за проблема.

Известно е, че най-трудно в човека се променя начинът му на мислене и той осъзнава, че сам не може да се пребори със смъртта.

Необходими са усилията и на другите хора, за да се спаси от злото, надвиснало над живота на всички. Така, преминавайки през познанието и натрупвайки знания, човекът постепенно започва да променя ценностната си система и начина си на мислене. Започва да се вглежда в себе си и да се преоткрива духовно.

Думи като *помощ, доброта, милосърдие* добиват реално измерение в живота му.

И той пред лицето на смъртта е обхванат от еуфорията да бъде съпричастен, да даде всичко от себе си в борбата с нея.

Пролетта на 2020 г. донесе „COVID-19”⁶, тя донесе смърт, но и най-ценното: промяна в мисленето на хората, духовното им израстване, връщането им към изконните човешки добродетели и ценности.

Залутан в материалното, човек губеше духовната си същност, духовния си облик, който именно е този, който го прави човек.

⁶ Коронавирусната болест 2019 (*англ.*: COVID-19, съкратено от Corona Virus Disease-2019) е инфекциозна болест, която се причинява от тежкия остър респираторен синдром коронавирус 2 SARS-CoV-2. На 11.03.2020 г. СЗО обявява пандемия от коронавирус. Вж <https://bg.wikipedia.org/wiki/Коронавирусна_болест_2019>. 26.03.2020. 2 с.

Или както казваше моят дядо: „Чедо, хора по тоя свят много, но човеци малко“.

Пролетта на 2020 г. ... Тя донесе „COVID-19“, но донесе и най-ценното: повече човеци на тази прекрасна Земя.

Марияна Максимова

(библиограф експерт на отдел „Информация по култура и Булгарика“ в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ – София, България, завеждаща Руския център в Столичната библиотека – София, България, ALUMNI на ДБИ – УниБИТ – бакалавър по специалността „Библиотекознание и библиография“ на ДБИ, бакалавър и магистър на Санктпетербургския институт по култура – Русия, научен редактор на „Трудове на Студентското научно общество при УниБИТ“ /2008 – /, почетен гост на I–XV Студентски научни конференции на Студентското научно общество при УниБИТ и почетен гост – експерт на XVI Студентска научна конференция на УниБИТ)

Духът е победителят във всяка война

Дълготърпелив е по-добър от храбър, и който владее себе си, по-добър е от завоевател на градове.
(Притч. 16:32)

75 години след края на най-кръвопролитната в историята на цивилизацията Втора световна война човечеството не е спирало да воюва. Локални войни за икономическо и политическо надмощие (с цел печалби за елита), незачитане на моралните ценности (война с ближния), война с природата... Сега, а и не случайно в дните на Великден, когато физическото ни оцеляване е изпитание и проверка за силата на Духа, да погледнем без страх в себе си. Да почувстваме силата, която е във всеки от нас – вярата в Божествения порядък и в това, че с мисъл и действие сме изцяло отговорни за живота на Земята, тук и сега.

Стефка Илиева

(главен библиотекар на Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив, завеждаща отдел „Методичен“ към тази библиотека, библиотекар в Народно читалище „Алеко Константинов – 1954 г.“ – Пловдив, председател на Сдружение с нестопанска цел „Писалка и перо“, ALUMNI на ДБИ – УниБИТ – бакалавър по специалността „Библиотекознание и библиография“ на ДБИ, бакалавър и магистър на Санктпетербургския институт по култура – Русия, научен редактор на „Трудове на Студентското научно общество при УниБИТ“ /2008 – /, почетен гост на I–XV Студентски научни конференции на Студентското научно общество при УниБИТ и почетен гост – експерт на XVI Студентска научна конференция на УниБИТ)

Да посрещнем любовта: време да се излекуваме от вируса на отделянето

(Посредством книгите и комуникациите се опитваме да бъдем заедно. Отделният човек все повече осъзнава връзката си със света. Никой не може да бъде щастлив, ако остане сам)

Пролетта е начало, промяната, от която всички се нуждаем. Тя е радостното обновление, време на нови мечти и надежди.

Пролетта дава шанс на тези, които не са почувствали радостта и любовта, да бъдат докоснати и да усетят лечебната им сила. Тя ни дава знанието и мъдростта, че животът не

свършва, че след тежката зима идва възраждането и започва времето на разгръщането на Духа, и реализацията на заложбите.

Пролетта е времето на кипяща творческа и съзидателна дейност. Време, когато Човекът се слива с природата, черпи енергия от нея и върви уверено напред.

Но тази Пролет е различна, тя дойде със страха от бедствие, за което няма намерен лек.

Затворени в принудителна изолация, посредством книгите и комуникациите се опитваме да бъдем заедно. Отделният човек все повече осъзнава връзката си със света. А той чака да бъде променен, но промяната идва с осъзнаването, че не трябва да се изгарят мостовите между минало, настояще и бъдеще. Книгите и библиотеките пренасят в бъдещето най-ценното от човешкото знание, емоции и мисъл.

Това е време на избор. Дали да изберем да оцеляваме поотделно, без да се интересуваме от съдбата на другите или да заживеем с мисълта, че всички сме една духовна същност и че никой не може да бъде щастлив, ако остане сам. Осъзнаваме, че е време да се излекуваме от вируса на отделянето и че всички сме едно цяло.

Коя е сега най-голямата ни сила?

Това е заедността, обединението, желанието за промяна, откъсването ни от живот само за себе си и извървяването на път към другите. Отказ от лъжливи стремеж към придобиване, ламтеж за власт и слава. Живот в полза на рода, Родината, обществото.

Животът е такъв, какъвто си го направим – отделният човек, страните, обществото като цяло, човечеството.

Достатъчно е да променим себе си и отношението си към света, за да стане природата също по-щедра към нас. Избавяйки се от саморазрушителното поведение, от егоизма, човечеството ще се спаси от гибел, ще постигне значителен напредък, ще освободи неизчерпаема енергия за съзидание, а животът ще стане по-пълноценен – с грижа за другите, с любов към природата.

Нека изградим нов свят, в който спазваме Божиите закони, където всеки човек осъзнава отговорността пред себе си, пред другите и вселената.

Заедно, с чувство на солидарност и разбиране към различията, да търсим път към другите, да изоставим болката и страданието и да посрещнем Любовта.

Нека изживеем пролетта с мъдростта, че човечеството ще надее над страха и отчаянието, че вярата, прошката и любовта са лекарствата, от които сега се нуждаем.

Никола Георгиев

(библиотекар в сектор „Изкуство“ на Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив, почетен гост на I–XI Студентски научни конференции на Студентското научно общество при УниБИТ и почетен гост експерт на XVI Студентска научна конференция на Университета)

Ще успеем заедно: ако тези, които имат, дадат на тези, които нямат

(ЧОВЕК трябва да се развива и върви напред по начин, по който да не се самоунищожи или да не стане ненужен в новия, създаден от него свят)

Това, което ни изглежда като горчиви изпитания, често са прикрити благословии.

Оскар Уайлд

Днешният свят на глобализация и свръхразвити технологии ни предлага различни изкушения и удобства в ежедневието и съответно ни изправя пред различни предизвикателства, породени от това. Благодарение на напредъка на науката и технологиите, достигнали върхова форма в началото на XXI в., човекът е абсолютно зависим от масовото присъствие и приложение на различни устройства и уреди. Например: Умният дом (*Smart Home*). Ако това удобство отсъства, човек трябва да загуби от личното си време за почивка, за да извърши същите дейности.

По този начин технологиите спестяват време, но поражда функционална зависимост. Човек смята, че контролира уредите, което (засега) е така, но технологиите обвързват него.

Напредват разработките на изкуствения интелект (ИИ или AI – *Artificial Intelligence*), който помага на човека във всекидневния му живот. След делегиране на компетенции изкуственият интелект ще може да взема определен обем решения, вместо човека и в един момент „контролиращият човек“ може да се окаже подчинен на *изкуствения интелект*, който го е определил като „пречка“ пред собственото си развитие. Човек трябва да се развива и върви напред по начин, по който да не се самоунищожи или да не стане ненужен в новия, създаден от него свят.

Днес, за да запазим своето здраве и това на близките си хора, сме принудени да си стоим вкъщи и да спазваме физическа и социална изолация, поради наличието на COVID-19. Тази ситуация поставя на изпитание нашата вяра в доброто („Всичко способства за добро на онези, които обичат Бога“ – Рим. 8:28), търпението, смирението, психичното ни здраве и увереността, че „когато свърши всичко“, ще продължим живота си „както преди“.

...Дали „както преди“ е добър вариант?

Ще бъде ли възможен? Ще има ли смисъл?

Смятам, че „*добрият финал*“, продължаването напред след това изпитание, ще е възможно само:

- ако тези, които имат, дадат на тези, които нямат;
- ако всеки направи необходимото по силите си, за да могат нуждаещите се да получат според нуждите си, за да можем да продължим заедно напред, не поединично.

„*Сам за себе си*“ само ще ни раздели и ще ни приближи до „*края*“ така, както всеки го разбира.

Само заедно, с грижа за близките ни и нуждаещите се, опознали силата на духа си, ще можем да преодолеем трудностите, които ще се изправят пред нас след тази криза.

III.2. Участници във форума

III.2.1. Докторанти от България и ALUMNI на УниБИТ – нашите днешни навигатори

Ако искаш да построиш кораб,
не викай хората да събират дървета
и не им възлагай работни задачи,
а ги научи да копнеят
за огромното и безкрайно море.
Антоан дьо Сент-Екзюпери

Теодора Георгиева

(докторант по професионално направление „Журналистика (Вътрешна политика)” към катедра „История и теория на журналистиката” на Факултета по журналистика и масова комуникация в Софийския университет „Св. Климент Охридски”)

Свързаността си с другите и нашата малка роля в живота на по-голямата ни общност

(Въпреки невероятните си научни постижения, нямаме пълен контрол над природата)

Преди близо 100 години испанският грип, превърнал се в пандемия и обхванал целия свят, отнема живота на 27% от заразените или на 500 милиона души.

Това се случва в периода от януари 1918 г. до декември 1920 г. и нашите прабаби и прадеда са преминали през този ад, заради което тези числа не са просто статистика, а болезнено преживяване, предадено по някакъв начин и на нас с генетичната памет.

Давали ли сме си сметка за това преди пролетта на 2020 година? Преди ужаса, който днес изживяваме с пандемията от коронавирус?

Дали такива пандемии, засягащи целия свят, не избухват на сто години?

И как е възможно, въпреки невероятните възможности на фармакологията, имунологията и вирусологията, извършили огромен скок в сравнение с 1920 г., днес да предвиждаме, че ще разполагаме с ваксина срещу коронавируса едва през юни 2021 г.?

Тези въпроси вероятно си задава всеки.

Но има и въпроси, които вълнуват отделните специалисти.

Едни са те за медиците по света, принудени да работят с болните от коронавирус с ясното съзнание, че предпазните средства, които използват, не са 100 % надеждни.

Втори – за икономистите и финансистите, които си дават сметка, че едва ли всички днес, останали без работа, с овладяването на пандемията ще си намерят нова и ще продължат живота си по стария начин.

Трети – за артистите, музикантите и художниците, чиито сцени, зали и галерии осъмнаха с катинари на вратите.

Четвърти – за политиците, които са принудени да взимат непопулярни решения, рискуващи подкрепата на следващите избори, или напротив – отправящи популистки призови, които им осигуряват висок рейтинг.

Пети – за журналистите, които трябва да представят цялата палитра от гледни точки с ясното съзнание, че някои лидери на мнение извършват откровени манипулации, но в същото време звучат силно успокояващо и събират многохилядно одобрение, а други изразяват позиции, разтърсващо жестоки и сковаващи от ужас, но същевременно обосновани с факти и с доказано превантивно действие.

За журналистите отразяването на пандемията е невероятно професионално изпитание. Много от тях биха предпочели да са доброволци на първа линия, отколкото тъкмо в този момент да ги обвиняват в разпространение на фалшиви новини и съучастие в конспирации.

Като че ли журналистическата професия е най-оплюваната в момента. Като че ли всеки журналист трябва да си сложи маска – не само в прекия, но и в преносния смисъл. Но все пак се разпространяват и положителни новини – много от културните центрове излъчват спектаклите си онлайн. Много от рождените дни на любимите внучета се

излъчват за бабите и дядовците през камерите на мобилните телефони. Светът по-леко преживява пандемията именно заради цифровизацията и социалните мрежи.

И тук се сещаме за *Първо послание до Коринтяни* (10:13): „Когато сте подложени на изпитание, помнете, че и други са били изпитани по същия начин. Но Бог държи на душата си. Той няма да позволи изпитанието пред вас да е по-голямо, отколкото можете да понесете, и заедно с изпитанието ще ви посочи и изход, за да можете да устоите”.

За тези думи на св. апостол Павел се предполага, че са писани през една пролет на 57 година. И те дават надежда! Днешната пандемия е ужасяваща, защото човек може да няма никакви симптоми, да се чувства здрав и силен, но да ходи и заразява, покосявайки скъпите си хора.

Благодарение на интернет технологиите обаче, физическото дистанциране днес се понася много по-лесно в сравнение с периода на испанския грип преди повече от 100 години. Не трябва да забравяме този факт.

Затова нека се изпълним със смирение и благодарност.

Нека тези, които взимат най-отговорните решения, подчинят амбициите си в служба на хората.

Нека без паника признаем, че въпреки невероятните си научни постижения, нямаме пълен контрол над природата.

Защото и мнозинството лекари влизат в операционната, призовавайки Божията помощ.

Юни 2020 г. чука на вратата ни. И тогава основният въпрос, който ще си зададем, е: успяхме ли да предпазим възрастните и болните хора? Успяхме ли да се усъмним – ние, вечно уверените в себе си, в собственото си усещане за крепко здраве и да не излагаме другите на опасност?

Да вярваш в себе си безспорно е голямо постижение, но когато се оказва, че не можеш да гарантираш дали си вирусоносител или не, усъмняването в собственото здраве, е истински подвиг.

Нека възприемаме себе си за заразни, нека се солидализираме със стотиците хиляди болни в момента. И когато в края на пандемията оздравеем, ще ценим много повече не толкова собственото си здраве, колкото свързаността си с другите и нашата *малка* роля в живота на *по-голямата* ни общност.

Маргарет Поппетрова

(докторант по професионално направление „Съвременна българска история” към катедра „История на България” на Историческия факултет в Софийския университет „Св. Климент Охридски”, делегат на X–XV Студентски научни конференции на Студентското научно общество при УниБИТ и почетен гост – експерт на XVI Студентска научна конференция на УниБИТ)

„Декамерон” или сам със себе си: да се отдадеш на творчество – път към усъвършенстване: човек се изразява и осъществява в играта

(Когато физическото бягство е възпрепятствано, интелектуалното е достъпно; отлично средство срещу обезверяването и отчаянието е да фабулираш)

В условията на криза често се прибегва до литературни примери. В дни на изолация, пред лицето на могъща заплаха каква поука може да извлечем от предшестващия ни

опит? И доколко позовавания на отдалечени със столетия творби са актуални, полезни и ползотворни?

Без съмнение, в дни на епидемия се припомнят произведения като Бокачовия „Декамерон”.

Поуката от тази забележителна ренесансова творба е, че когато физическото бягство е възпрепятствано или невъзможно, интелектуалното е достъпно – стига, разбира се, да имаш съответната нагласа, настроение и даденост.

Кризата ограничава, наранява, потиска, но и същевременно, чрез интелектуалното бягство позволява да използваш времето и уменията си. Когато имаш нагласата за овладяване на непознати литературни творби, за придобиване на нови знания, четенето е онова средство, което позволява да издържиш.

Трябва да се отбележи и още една поука от чудесната книга на флорентинския писател – тя е, че отлично средство срещу обезверяването и отчаянието е да фабулираш (точно това правят героите от „Декамерон”), за да превръщаш случки от живота във впечатляващи и поучителни разкази, но и за да разгърнеш въображението си.

С други думи – да се отдадеш на творчество.

Творчеството е най-висшата интелектуална игра, а човек се изразява и осъществява като индивид именно в играта.

Овлабяването на думите – четене, но и като писане и говорене, е път към интелектуално усъвършенстване. Разбира се, не е нужно да има пандемия или друга криза, за да се вглежда човек в произведенията на литературата и изкуството или да проявява сам творчество. Това винаги е възможно, стига да има желание и потребност.

Андреа Пандулис

(докторант по докторска програма „Автоматизирани системи за обработка на информация и управление” към катедра „Информационни системи и технологии” в Университета по библиотекознание и информационни технологии – Факултет по информационни науки, ALUMNI на УниБИТ – бакалавър по специалността „Библиотечен мениджмънт” и магистър на УниБИТ, водач и делегат на IX и XI Студентски научни конференции на Студентското научно общество при УниБИТ и почетен гост експерт на XVI Студентска научна конференция на УниБИТ)

Аз – като Негов син – искам да изгоня всичко онова, което пречи на душите ни и истинската ни същност

(Да помним и да не забравяме колко крехко е равновесието, което ние всячески нарушаваме)

Годината е 2020-а, месецът е април, броени дни ни делят от настъпването на един от най-светлите християнски празници – Великден.

Днес е Велики Понеделник.

И тъй както Христос е изгонил търговците от храма в този ден, аз – като Негов син – искам да изгоня всичко онова, което пречи на душите ни и истинската ни същност.

Тази година е различна. Още с нейното настъпване природата ни дава безценен урок: да помним и да не забравяме колко крехко е равновесието, което ние всячески нарушаваме.

Изгубени в мечти материални,
 от похот обезумели,
 загърбили човешки облик,
 ценности и благодетели,
 треперейки,
 се молим на болестта да си тръгне.
 До днес сякаш на боговете равни бяхме,
 съзнанието захвърлили,
 в луд бяг към щастието,
 не се спряхме.
 А сега, като невръстни в тъмното, треперим
 и лицемерно към Всевишния отправяме молба за помощ.
 Заслужаваме ли ние Неговото опрощение,
 щом майката Земя погазихме и осквернихме...
 Ще намерим ли сили света да си върнем,
 но този път –
 съзнателно към истинската си същност
 да се върнем.
 Да си спомним и открием
 истинската стойност на живота!
 Творци да бъдем, създатели,
 а не безмозъчни консуматори.
 Защо в трудно време само, способни ний сме
 да разберем каква илюзия крилата
 създали сме на гърба на Земята...
 Достойни ли сме на тоз свят да останем,
 само Тоз, Който гледа ни, може да знае.
 Щом еволюцията тук ни завари,
 само тя пак ще ни изправи.
 На крака бавно да се вдигнем
 и съзнанието си да издигнем.
 Да прогледнем през мъглата
 и нов свят да повдигнем на рамената.

Илияна Камбурова

(докторант по докторска програма „Книгознание, библиотекознание и библиография“ към катедра „Библиотекознание и библиография“ в Университета по библиотекознание и информационни технологии – Факултет по Библиотекознание и културно наследство, ALUMNI на УниБИТ – бакалавър по специалността „Библиотекознание и библиография“ и магистър на УниБИТ, библиотекар в LibLab на УниБИТ, делегат на IX–XVI Студентски научни конференции на Студентското научно общество при УниБИТ)

Пламъкът в житейските уроци

(**ЧОВЕК** не е безсилен да кове съдбата си и да търси новото)

Историите, разказвани в „Декамерон“, съгласно фабулата, са житейски уроци, към които трябва да се обърнем и днес.

Стоте новели са описани в рамките на десет дни от седем жени и трима мъже, по време на разгара на чумата във Флоренция през 1348 г.

Всичко започнало с дамите, разбира се, ние сме колелото на Света, но истината е, че „...мъжете са разумът на жените“⁷, без който рядко стигаме до добър край.

Дамите разговаряли след сутрешната служба в „...Божия храм „Санта Мария Новела“ и там влезли тримата младежи. Дамите решили, че това е съдба, която им изпраща „...тези добродетелни и почтени млади люде...“. „Всеки, който се е родил на този свят, има естественото право да поддържа, да пази и зачищава, доколкото е възможно, своя живот...“

Героите на Бокачо бягат от грозните картини на чумата в извънградско имение, където „се чува песента на птиците, зеленят се хълмове и долини...“. Вечерите им преминавали по-забавно, защото всеки разказвал по една история.

Днес всеки би искал да направи като тях, но ние не можем да се отдадем на групово веселие.

Наш дълг е да имаме търпение и да не подценяваме вируса, за да предпазим нашия живот и този на близките ни.

Да, човекът е със свободна воля, творец на съдбата си и сам определя участието си, но, следвайки векове наред средновековните канони и догми, все още не може да осмисли, да обхване с разума си новия обществен ред.

Обръщайки се назад във времето към разказите в „Декамерон“, с помощта на героите и техните житейски уроци ние можем да излезем от това извънредно положение.

Човек има правото на уникалност, многостранност и екзистенциален избор.

Той не е само дълг, морал или чувство.

Той не е безсилен да кове съдбата си и да търси новото.

Сега от нас зависи да няма нова „чумна епидемия“.

Останете вкъщи, прочетете разказите, които са достъпни и онлайн.

Всички имаме желанието да запазим здравето ни – нашето и на нашите близки.

Това е нашият дълг!

Цветелина Накова

(докторант по докторска програма „Теория на информацията и управление на знанието“ към катедра „Библиотекознание и библиография“ в Университета по библиотекознание и информационни технологии – Факултет по Библиотекознание и културно наследство, ALUMNI на УниБИТ – бакалавър по специалността „Библиотечен и информационен мениджмънт“ и магистър на УниБИТ, библиотекар в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, делегат на VIII–XVI Студентски научни конференции на Студентското научно общество на УниБИТ)

В сърцето на природата

(Нашето ново лице: все повече от виртуалния свят; Вселената иска да се замислим за действията си)

⁷ Тук и по-надолу цит. по: **Бокачо**, Джовани. Декамерон. София: Народна култура, 1970. [онлайн]. [прегледан 26.03.2020]. <<https://chitanka.info/text/5473/2#textstart>>

Вгледайте се в детските очи, в топлата, току-що извадена от фурната пита, във венчалната халка по пътя на спомените ни.

Пътят ни в кръга или по спиралата на спомените... Тези спътници на човешкия живот – все повече са от виртуалния свят, а не от живата природа.

И тя все повече е изместена от виртуалния свят в нашите смартфони, таблетки и свръхкомпютри!

Дали природата иска да ни вразуми и да си отдъхне от замърсяването и причинените ѝ от нас щети, ако коронавирусат е естествено създаден?

Или Вселената иска да се замислим за действията си, ако това е биологичен опит с цел намаляване на милиардите жители на Земята?

Каквито и да са хипотезите, бедата е на прага ни.

От усилията на всички нас зависи да се справим и да излезем от кръга на изолацията по-силни отпреди.

Северина Георгиева

(библиограф, завеждаща Библиотеката на Института за литература при Българската академия на науките, ALUMNI на УниБИТ – бакалавър по специалността „Библиотекознание и библиография” и магистър на УниБИТ, водеща и делегат на III и VII Студентски научни конференции на Студентското научно общество при УниБИТ и почетен гост експерт на XV–XVI Студентски научни конференции на УниБИТ)

Пролетта винаги е знак за ново начало

(В основата на всичко е любовта)

Въпреки, че през последните десетина години сезоните в България не са четири, а може би само два, всяка година съм в трепетно очакване, че след края на месец февруари започва зараждането на новото начало – началото на пролетта, на приятните аромати от нацъфтялите дръвчета и растения, показващи ни възобновяването на живота.

През 2020 г. обаче, нищо не беше същото, сякаш нещо витаещо във въздуха ни подсказваше, че нещо не е наред. И... наистина не закъсня. Още в края на февруари и началото на март всички медии в страната гръмнаха, че вече у нас е дошъл смъртоносният вирус с названието *Корона*. Какъв парадокс – казах си, намирайки противовесен паралел с пролетта. Вместо да се радваме на *Короната на пролетта*, носеща новото начало, възобновяването на живота, тя беше светкавично заменена с *Короната на вируса*, смъртоносен вирус, дошъл по нашите ширини чак от далечен Китай.

Следях всички медии, новини и брифинги за новия брой заболяли в страната. Хвана ме страх, паникьосах се и изпаднах в истерия. Защо?!

Поинтересувах се за вируси и грипове, които са се случвали в миналото и за съжаление се оказа, че милиони хора в света са загивали от тях. Четейки за испански, хонгконгски и други грипове, върлуващи в отминалите времена, си дадох сметка, че е трябвало да се случи и да премине през нас. В моменти на кризи като тази се откроява доброто, което е във всеки един от нас. Станах свидетел на много добри инициативи и каузи, породени от доброто.

Дори в началото на март се бяхме събрали с колеги, за да отбележим новото начало на т.нар. „Женски месец”, и правехме асоциации с произведенията: на Пушкин „*Лир по време на чума*” и на Маркес със своята „*Любов по време на холера*”. И докато в творбата

на Пушкин се пее химн в чест на Чумата, аз станах свидетел днес, как хора атеисти се обръщат и гласно се молят на Бога за спасение от вируса. Дори и в гръцката митология често действието се развива по време на пир, а и в чумни времена. В Библията също са описани подобни събития.

И макар че днес сме поставени в изолация и собствените ни домове са затвор за нас, за съжаление нямаме късмета на флорентинците от „Декамерон“, напуснали града и отдали се на веселие, за да не мислят за заразата. Но все пак и това ще премине. Спазвайки наложените стриктни правила и не само.

Да, необходима ни е много вяра.

Без надежда не може.

Но в основата на всичко е любовта, която винаги ще бъде основоположница на доброто и на зараждащото се ново начало през пролетта на 2020 г.

София Пецева

(ALUMNI на УниБИТ – бакалавър на УНСС и магистър на УниБИТ, делегат на XIII–XVI Студентски научни конференции на Студентското научно общество при УниБИТ и почетен гост експерт на XVI Студентска научна конференция на УниБИТ)

Пандемия от алчност и спасение чрез възкресение: настана пролет не само сред природата, но и в сърцата ни

(Колко страшно щеше да е, ако нямахме вярата си: празникът на празниците – победа над смъртта)

Грохот, вик, моторен шум, кикот, звън на монети, бизнес, кариера, надмощие. Препускащи хора. Сякаш Светът се задъхва. Но може ли той да препуска през времето с бясна алчност и егоизъм? Не сме ли точно ние, хората, които сме вечно заети със себе си? Колко е лесно да си помислим – „природата е полудяла, Земята си прави шеги с нас”.

Всъщност светът с викове ни предупреждава, опитва се да ни усмири, но ние оставаме глухи и слепи за знаците, символите, а те са пред очите ни. Всекидневно затваряме сестивата си за тях, мислейки си, както казва папа Франциск, че можем „да останем винаги здрави в един болен свят”.

Сред тътена на забързаното ежедневие сякаш взрив раздра цялата земя и всички притихнахме. Настъпи оглушително мълчание. Огледахме се и видяхме, че не сме сами, до нас има хора, също толкова уплашени, но и душевно красиви. Осъзнахме, че можем да сме полезни, а не вечно вгълбени в себе си и егоистичните си мисли и желания. Промениящото се ежедневие ни донесе освен тревога и милосърдието на ближния, усмивката, скрита зад предпазна маска, добрата дума. Настана пролет не само сред природата, но и в сърцата ни.

Уплахата от смъртта винаги е съществувала в човека, но колко страшно щеше да е, ако нямахме вярата си, ако го нямаше Възкресението. Сякаш не случайно, точно в пика на заразата, дойде Празникът на празниците, а именно – победата над смъртта. Притихнали в домовете си, без шума от престорени възгласи и поздравии, си даваме сметка, че човек е роден, за да живее вечно и животът му тук на земята е дар. Всеки от нас трябва да се грижи и опазва този дар с отговорност. Повече от всичко случващото се днес ни припомня каква огромна надежда може да роди в нас вярата в победата над смъртта. Точно затова нямаме право да бъдем тъжни.

Изненадани сме, че във вечно претъпканата от туристи Венеция, водата се е избистрила, отново плуват необезпокоявани редки водни екземпляри, въздухът над главите ни стана по-звънък, дори чуваме песента на птиците.

Но защо това ни учудва?

Карантината и извънредните мерки, които ни затвориха по домовете, дават шанс на природата да възкръсне.

Имаме шанс да ѝ се насладим, да вдишаме аромата на цъфтящите растения, очите ни да се окъпят в багрите на раззеленените дръвчета и красивите изгреви и залези. Повече се усмихваме на галещите лъчи на слънцето.

Склонни сме да обичаме повече, да си помагаме, да си прощаваме, да защитаваме семейството и живота, защото разбрахме колко ценен е той.

Осъзнавайки всичко това, разбрахме, че Възкресението поставя началото на нов живот, различен от стария.

При всички бури и изпитания в живота, Възкресението за нас не е просто надежда, а сигурност.

Затова можем да си позволим да сме по-добри, да даряваме нежност и обич, да не спираме да се усмихваме и да благодарим за всеки жест.

III.3. Студенти – нашите съвременни апостоли на инфосферата

Вече овладяхме енергията на вятъра, на морето, на слънцето.
Но денят, в който човек успее да овладее Енергията на ЛЮБОВТА,
ще е толкова важен, колкото и откриването на огъня.
Пиер Теяр дьо Шарден

III. 3.1. От чужбина

III.3.1.1. Великобритания

Димитриос Бискас

(редовен студент, втора година, специалност „Политика, международни отношения и философия” – University of Royal Holloway, Лондон, Великобритания)

Какво означава да имаш идея в този свят?

Знаем ли, че мислим или вярваме, че мислим? Наши ли са нашите идеи, след като са ни внушени от нещо или някого, или те са просто продукт в резултата на еволюция или на случайност? Какво значение има това? Да си способен да мислиш не значи, че само да можеш да мислиш за мисълта и за нейната същност, но поставя въпроса за значението – субективно или обективно – на мислите ни. Тези качества на мисълта и нейната роля в производството на идеалното са резултат от различна интензивност на всеки един от нас. Знае се, че ние мислим индивидуално, затова рядко стигаме до общо съгласие. Все пак последствията от нашата ограничена интелигентна мисъл са идеите, които движат нашия свят и влияят на околната среда като доминираща сила. Те се опитват да опишат и подобрят действителността, обаче рядко успяват да го направят в пълна степен. Затова знанието и идеалите са теми за допълнителен дебат.

Безспорно всяка добро или лошо нещо, което е изобретено, създадено или направено, има своите основи в нечий ум, преди да се появи като звук, движение или най-общо опи-

сано, като премислено контекстуално действие. Счита се, че мисълта съществува в ума на живите организми. Научно ние я разглеждаме като резултат от различни електрически сигнали на мозъка, като инструмент, който помага на организма в постигането на биологичните му цели.

Благодарение на разнообразието от подобни цели, мисълта придобива мултипликационни качества и може да подпомага всяка представима или непредставима концепция, за да достигне до завършен стадий. Тя дава отговори, поставя въпроси, ограничения и задава вероятности. Тя е този „спусък“, който ние използваме за привеждане в действие на желани или нежелани събития или случки. Потопени в потока на въображението, идеите могат да родят инструменти и концепции, които движат човешкия свят и околната му среда.

Човешките институции в техния концептуален и инфраструктурен смисъл се намират в главите на ръководителите им, като се осъществяват чрез насилие и/или съгласие. Всекидневните вещи, произведения на изкуството или технологиите – от колелото до смартфона – са били първоначално идеи, които са усъвършенствани от нечия (или нечий) многобройни експерименти. Тъй като мисълта от една страна ни обединява чрез подобряване качеството на нашия живот в краткосрочен и дългосрочен план, то тя също така ни влияе и в отрицателна насока. Войната, злоупотребата, измамата и манипулацията са непрестанно присъщи на човешкото битие в историята му. Примери за тази човешка способност към жестокост и причиняване на страдание, като световните войни, грабежа и подтисничеството, са само част от отрицателното приложение на мислите и идеите (идеалите).

Мисленето заема по-голямата част от нашето съществуване и не може да се счита за проклятие или за благословия. Ние намираме покой в самотата на нашите умове, докато чувството за крайна самотност ни дебне в засада. Да мислиш, това означава да си жив и да си способен да осъществяваш промени в света около теб, за твоя лична или обществена полза.

Мъдруването, невежеството или прекаленият самоанализ могат да ни направят лениви или неразумни, когато се сблъскваме с нещо, за което сме отговорни ние или другите. Съществено важно е да си спомним за това във време като днешното, за да действваме умно и да допринесем за нашата самоувереност с действия и поведение. Пандемии като КОВИД-19 ни показват колко взаимозависими сме всички и какви са нашите възможности за усъвършенстване. Тази специфична пандемия може да не е от тези, които застрашават оцеляването на човешкия род като цяло, но показва нашата слабост при подобни опасности.

Нуждаем се от нови навици и нова култура.

Нека следваме примера на източните страни Япония, Китай и Южна Корея, които възприеха предпазните маски във всекидневието си. Да направим това, защото сме загрижени от разпространението на бактерии, вируси и за да се пазим от замърсяването на градовете. Ние може все още да нямаме способността да защитим навреме или да излекуваме всеки болен човек, но ние ще сме способни да предотвратим бъдещи вреди, ако сме разбрали предупрежденията. Болният трябва да бъде по-склонен да почива или да работи в изолация. Трябва при първите симптоми да носи маска, за да предпази останалите. Градовете трябва да станат по-екологични и въглеродните емисии да намалее, за да дишаме по-чист въздух. Не трябва да забравяме също така, че тези наши действия

могат да засегнат нашата индивидуална свобода. Но в ръцете ни е да устоим и да изучим силите, които ни подтискат или управляват, защото те се променят и зависят от това, което сме самите ние.

За да направим света по-добър, нашите мисли трябва да управляват битието.

Идеите са същността на нашия индивидуален избор, особено ако вярваме, че свободата съществува и че всички наши навици и принципи имат определящо значение за по-доброто ни бъдеще...

III.3.1.2. Русия

Ольга Адаменко

(III курс бакалавриата, кафедра информационного менеджмента, Библиотечно-информационный факультет – Санкт-Петербургский институт культуры, Россия)

Пандемии – нравственное зеркало исторического периода

(„Соболезновать страждущим – черта истинно человеческая”)

Во всякой гениальной или новой человеческой мысли... всегда остается нечто такое, чего никак нельзя передать другим людям... всегда останется нечто, что ни за что не захочет выйти из-под вашего черепа и останется при вас навеки.

Ф. М. Достоевский

Жизнь иных народов, в иных странах и в иные времена научает нас понимать, что считающиеся у нас вечными идеи суть только наши заблуждения.

Лев Шестов

Мы живем в безыдейном мире. Идеологии, мировоззрения приходили и уходили, словно мировые приливы и отливы, оставляя берег человечества то в обломках, то в безжизненных телах, а иногда и ничего после себя не оставляя.

В каждом историческом периоде, в каждой культуре можно выявить такую Идею – исток, лежащую в основе сей эпохи, в которой берут начало ее духовные источники, словно бы в нее и впадающие. Всемирная история в изобилии поставляет нам такие примеры: античность – южный исток европейской культуры, кроваво-красный океан, затопивший 1/6 часть суши в XX столетии, или борющиеся течения века текущего.

Мы живем в изобильном и разнообразном беспорядке идей, и в тоже время в их отсутствии.

Вильгельм Виндельбанд писал „Идеи могут находиться только в головах мыслящих людей”. Но так ли это? Является ли смутное убеждение, представление Идеей в полном кровном философском смысле этого слова? На мой взгляд, идея – не только лишенное конкретики нечто, занимающее место в наших мыслях или „все, что содержится в нашем уме”, как определял ее Декарт (в письме к Мерсенну за июль 1641 г.), но и непосредственный результат сей мысли, ее следствие, продукт произведенного или воспроизведенного мыслительного или, если угодно, когнитивного процесса. Идея должна быть прожита и прочувствована, не передана по наследству, как фамильный сервиз или анатомическая особенность, но быть результатом собственных внутренних усилия и работы.

В связи с этим, во мне не находит духовного отклика платоническая концепция Идей как неких абсолютных, самодостаточных единиц. Ведь разве может быть Идея без Мысли – мысль без мысли?...Человеческое существо не рождается с набором внутренних установок и убеждений и лишь в последствии становится (или, увы, не становится) личностью, человеком в полном смысле этого слова.

Средневековая мораль не поощряла излишние размышления народа на теологические или философские темы, но мы живем в другое время и нам искать и находить, мыслить и создавать в современном хаосе Идей.

III.3.1.3. От България

Йоана Борисова

(I курс, ред. – спец. „Печатни комуникации“)

Доброто в лошата ситуация от вируса ще остане и ще даде почва за развитието на нови идеи в полза на цялата планета

(Бъдете благодарни за това, че посрещате пролетта!)

Пролетта на 2020 г. донесе една промяна, в която се включи целият свят. Доброволно или не, планирано или точно обратното, факт е, че планетата ни придоби един нов облик. Тази трансформация се случи много по-бързо от разпространението, на която и да е пандемия.

Обаче трябва да признаем, че поговорката „всяко зло е за добро“ никога не е била по-вярна.

Ето че в резултат на мерките на изолация, хората си взеха почивка от своите вредни дейности, а природата ни се отблагодари. Въздухът се пречисти, дърветата разцъфнаха, замърсяването се ограничи.

Човечеството позволи на планетата да си вземе глътка въздух след толкова много години на бавно и постоянно унищожение.

За няколко дни светът просто забави темпото си, а хората прекарват повече време със семействата си. Всички прочетохме повече книги. Просто забравихме за онова непрестанно бързане, съпровождащо ежедневието ни. Много хора разбраха какво е важното в този живот и към какво да се стремят.

Дали цялата работа беше планирана от някоя особено могъща организация или просто някоя висша сила бе решила да ни влее разум – не зная...

Важното е обаче, че доброто в лошата ситуация от вируса ще остане и ще даде почва за развитието на нови идеи в полза на цялата планета.

За да бъде полезен за другите, а и за самия себе си, човекът трябва да намери покой в душата си, да е здрав и щастлив.

Обърнете внимание на важното, на това, което остава, а не на преходното.

Планетата ни ще бъде тук и утре, а дали ще бъде същата, зависи изцяло от нас.

Посланието, което тази пролет ни донесе, е за нас и за нашето бъдеще.

Трябва отново да открием свещената връзка с природата – *майка на всичко добро* в този свят и храм на духовното, които мнозинството от човешката популация приемат за даденост.

Благодарността е пътя към истинското щастие.

Да бъдем благодарни за това, че посрещаме пролетта!

Зорница Вутева

(*I курс, ред. – спец. „Печатни комуникации“*)

Да позволим на самите себе си да се променим

(Инструмент с много важно предназначение)

Това, което ни дели сега е 1.5 м пространство. Затова ли ни беше нужен вирус, за да ни дисциплинира и отдалечи един от друг?

Не. Много преди здравето ни да бе заплашено от каквато и да е болест, хората пак бяха отдалечени един от друг. Свободният избор ги предразполагаше да се дистанцират не само от съседа си, а от проблемите на човешката общност. Животът наистина бе по-поносим, когато ние решавахме какво и кого да допуснем до себе си. Имаше избора да бъдем или да не бъдем част от чуждите несгоди, да подадем ръка на страдалците или да се престорим на твърде заети, за да удостоверим пред себе си и пред всички, че очевидно не ни интересува.

Човекът се отдалечаваше не само от другите, но и от самия себе си. Бе свикнал да се наслаждава на онова, което му доставя удоволствие и да роптае срещу това, което нагло възпрепятства щастието му. В тази, нарисувана от човешкото същество картина, акцентът на фона на красивия пейзаж бе изгнилата вътрешност на лъскавата отвън ябълка. Затова дори малкото неща, които радваха човека, като милувката на любимия или свободата да правиш това, което пожелаеш, ни бяха отнети. Човекът забрави, че понякога разстоянието не е по избор.

Сегашните обстоятелства не би трябвало да са пъклен заговор срещу човешката еволюция, а инструмент с много важно предназначение.

Фактът, че вчера не сме искали да видим, почувстваме и осъзнаем „гнилото“ във всекидневното суетене и в квазиценностите, не е предпоставка за днешното ни бездействие.

Материалното ни богатство, цветът на кожата, религията и политическите убеждения не са от значение за онова, което има силата да отнема живот.

Именно тези обстоятелства ни подтиква да направим една стъпка назад, за да само-рефлексираме и да видим в що за същества сме се превърнали.

Разстоянието не ни отчуждава, ако ние вече сме избрали да бъдем част от онова, което ни обединява.

Понякога трябва една ръка разстояние, за да позволим на самите себе си да се променим.

Цветана Йовчева

(*I курс, зад. – спец. „Библиотекознание и библиография“*)

Пандемията, светът и „Декамерон“

(Хора, които търсят решението, а не проблема)

Можем да четем Бокачо, сякаш разказва от нашето настояще, а не отпреди почти осем века. От сянката на Флоренция в 1348 г. можем да създадем една интерпретация или по-точно казано – актуализация на „Декамерон“, в който се представя една толкова разнородна общност, толкова различни типове и занимания, толкова жизнени знаци, толкова

ситуации, че сякаш това се отнася за нашето време, за днешната пандемия и за днешните удари на съдбата.

И днес *Словото* е силата, която представя необятните измерения на любовта.

И в днешните трудни времена, които толкова наподобяват събитията от произведението на Бокачо, думите са средството, които ще ни помогнат по-спокойно да преминем през изпитанието.

Думата днес е *спасител на човешката душа* и стимул за преборване на трудностите.

Спрял е светът, но не и животът, улиците са празни, но не и сърцата. Всичко е по-лесно, ако го направим заедно. Изолирани сме, но може би по-близки от всякога.

Тъжното е, че когато най-много се нуждаеш от прегръдка, никой не може да ти я даде, нито ти да прегърнеш някого е възможно, но в замяна на това можеш да му кажеш добра дума, да го насърчиш, да го подкрепиш и да засилиш вярата му, че всичко минава, лошото също.

Защото сме хора, които търсят решението, а не проблема, хора, които имат надежда, хора, които се поддържат и грижат един за друг.

На Бокачо епидемията му е помогнала да напише една от най-добрите книги в историята на литературата. Вместо да се остави да бъде увлечен от песимизма и паниката, той създава шедевър – песен на радостта от живота.

Да си припомним творбата му, да продължим неговия пример и да намерим спасение в литературата, която винаги е най-добрата компания.

Надя Василева

(I курс, зад. – спец. „Библиотечно-информационен мениджмънт”)

Светът ще е такъв, какъвто ние го направим

(Вирус, който ни напомни, че не сме подготвени за всичко, че сме уязвими и високомерни)

Откакто свят светува, хората се опитват да постигнат все повече и повече. Строим все по-високи сгради, летим все по-нависоко, колите ни се движат все по-бързо. Може да се каже, че напредваме във всяко едно отношение, но ставаме ли по-щастливи от това? Не забравихме ли вече какво е щастие, опитвайки се да го заменим с голямото жилище, скъпата кола и пълната банкова сметка? Не, щастieto не е в тях и колкото по-скоро го разберем, толкова по-лесен ще е животът ни. Щастieto е много просто, то е в уменията да обичаш, да раздаваш любов без да се замисляш. Защото любовта те кара да летиш без да се качваш на самолет, кара те да се чувстваш значим, да виждаш слънцето дори в облачен ден, да чуваш птичките и през зимата. Такъв трябва да е нашият свят – *пълнен с любов*.

Съвременният човек е много странно същество. Обвива се в красива обвивка, а вътрешността му е черна и изгнила, мислите му са нечисти и зловни. А не такива трябва да бъдем, не трябва да забравяме нашата майка – Природата, най-великата сила в нашия свят. Майката, която си опитва да покаже на децата си правилния път, но те са толкова вгълбени в себе си, толкова съсредоточени в личните си стремежи, че не поглеждат наоколо, забравят да обичат хората около себе си и нашия дом – нашата планета.

Съвсем скоро прочетох някъде в социалните мрежи нещо, което ме докосна дълбоко: „Харчим пари, които нямаме, за да си купим нещо, от което не се нуждаем, за да впечатлим някого, когото дори не харесваме”. Колко истина има в тези думи, колко болка,

колко съжаление... Мислим си, че това ще ни направи щастливи, опитваме се да запълним празнината в себе си.

Празнина, която е породена от липсата на любов, на самочувствие и на доброта. Само че така все повече се оплитаме в паяжината на омразата и егоизма.

Живеем във време, в което нашата планета – нашият дом, това което е безценно и пренебрегнато от нас. Въздух и вода. Сещахме се за тях от време на време, а не можем без тях. Вземаме ги за даденост и ги замърсяваме, а те не са неизчерпаеми.

Време е всички ние да започнем да мислим глобално, т.е. да мислим за целия свят.

Да погледнем отвисоко и да видим какво става надалеч, какво се заражда и накъде се е запътило човечеството. Защото ние самите чертаем не само собствения си път, но и този на човечеството. Всеки от нас малко по малко допринася за посоката, в която върви светът ни и ако всеки го е направил с любов към себе си и планетата, то светът вече е едно по-добро място.

Яростта на Природата се стовари върху нас с пълна сила. Опустошителните пожари, които горяха в най-живата част на нашата планета затриха огромно количество растения и животни. Тогава не беше насочено пряко към нас и макар да ни уплаши много, не ни постави на колене и ние продължихме досегашния си живот, замърсявайки планетата. И ето я и нея – една малка капчица, съдържаща в себе си вирус.

Вирус, непознат досега, който ни напомни, че не сме подготвени за всичко, че сме уязвими и високомерни.

Сега наистина сме на колене. Паднахме изведнъж, уплашихме се. Сега наистина се спряхме, остава само да се огледаме, да се замислим какво правим... Сега разбрахте ли? Да, ние разрушаваме собствената си планета, а алтернатива нямаме. Кое е по-важно от това? Трябва да съумеем да се съхраним, а това ще стане само със задружни сили и любов. Любов към себе си, към ближния ни, към животните, планетата, към всичко. Сега е времето, когато хората трябва отново да станат хора.

В този деликатен и шокиращ момент, когато не можем да спим, ядосани сме и се чувстваме ужасно сами, не трябва да забравяме, че имаме задължения. Задължения към себе си, към децата си, към внуците си, към бъдещите поколения. А то е да им оставим един по-добър и по-красив свят.

Зорница Христова-Жолева

(I курс, зад. – спец. „Библиотечно-информационен мениджмънт“)

Събуди се, човеко, от дълбокия си сън! Време за човечеството да преоткрие себе си!

(Когато балансът между материално и духовно е нарушен, ни се дават уроци: Земята е училище, а животът – дар)

Годината е 2020-а. Една година, която започна изпълнена с трудности за човечеството. Сякаш като в роман от отминали времена ни се стовари нещо толкова далечно и страшно, а същевременно близко, трудно за разбиране и приемане. Сполетя ни нещо забравено. Човечеството отново се сблъска с пандемия, отнемаша хиляди жизни. Дори циклично в историята си да сме се сблъскали с подобни изпитания за душата и тялото, ние отново сме неподготвени. Уроците са отдавна забравени. Остават въпросите, които всеки от нас ще си зададе: Защо ни се случва това? Дали Господ Бог, Вселената или друга велика сила

ни подсказва нещо? Защо точно на определени цикли ни сполетяват подобни беди? И как изведнъж животът, който често определяме като сив, скучен, монотонен, дори изцеждащ последните ни сили, се оказва не толкова лош, дори доста цветен, разнообразен, предлагащ толкова възможности?!

Не трябва да забравяме, че човек – освен физическата си обвивка – притежава нещо много ценно и то се нарича душа. Тя търси красота, хармония, баланс, има нужда да бъде вдъхновявана. КОГАТО БАЛАНСЪТ МЕЖДУ МАТЕРИАЛНОТО И ДУХОВНОТО Е НАРУШЕН, НИ СЕ ДАВАТ УРОЦИ. Пандемията е крайна фаза. Тя е като шамар по лицето. Ако си направим една ретроспекция и внимателно анализираме етапите, през които сме преминали, ще открием как сме се вкопчили в материалното и сме забравили за душата. Купуваме хиляди ненужни вещи, в домовете ни няма въздух, енергията ни се разпръсква, разсейва и не циркулира правилно. Превърнали сме телата си в затвор за душата, вместо в оръжие, чрез което да я съхраним, обогатим и възнесем на едно различно ниво. Нека не забравяме, че Земята е училище, а животът – дар. За съжаление често ни се налага да се явяваме на поправителен, за да си научим уроците и да спрем с пропиляването на отреденото ни време в безсмислени страхове. Ние сме създадени да бъдем творци. И като такива виждаме света в дълбочина, търсим емоция, красота, баланс, без тях душата страда. За да опознаем и прегърнем света, трябва да погледнем дълбоко в себе си, а за да опознаем себе си, трябва неспирно да търсим, докосваме, вкусуваме, да се учим и удивляваме на света около нас с всичките си сетива.

До вчера крачехме сиви, безсловестни затворници на собствените си тела, а днес обръщаме отново поглед към красивото, търсим цвета и вкуса на живота. Красива картина, добре забравена, но любима книга, снимки от отминали времена на щастие, любима песен, която да докосне душата ни. И сякаш сега разбираш, че няма значение какъв си, кой си, колко и какво имаш.

Осъзнаваш, че това време ти се дава, *за да обърнеш поглед навътре в себе си*. Сега е моментът да се изолираш физически и да намериш душевния покой. Да си дадеш време, в което да опознаеш и разбереш себе си.

Това е подарък, възможност за едно ново начало.

Да подхраним душата си!

Да открием истинското ни АЗ!

Да бъдем по-толерантни към себе си и околните!

Да оценим всяка възможност и да погледнем на неуспехите си под друг ъгъл, като възможност, нова посока към верния път.

Тук за мен възниква един въпрос: „Защо хората често изглеждат като мазохисти, вкопчени в удоволствието от собственото си страдание и болка?“.

Трябва ли да ни се случи нещо подобно, за да обърнем поглед към небето и да видим колко синьо и безоблачно е, колко ясен е хоризонтът, а птиците пеят прекрасно, колко красота и любов има около нас?!

Събуди се, Човеко, от дълбокия си сън и прегърни всичко това!

ПРОЛЕТТА Е ВЪЗКРЕСЕНИЕ. Нов живот, а тя вече дойде.

Мисля, че е ВРЕМЕ И ЗА ЧОВЕЧЕСТВОТО ДА ПРЕОТКРИЕ СЕБЕ СИ И ДА ПОСТАВИ НОВО, ПО-ДОБРО НАЧАЛО.

Станимира Георгиева

(*І курс, ред. – спец. „Обществени политики и практики“*)

Ако мога да събера тази красота в длан: за да допуснеш красивото в душата си, трябва да имаш идея за него

(В скромните макове е скрита *крехкостта на мечтите*; идеално просветление, което кара ЧОВЕКА да *твори*)

Пролетта... Сезонът на обновлението, на изумрудената прелест на цветята, на прекрасния аромат на рози и лилии, на кристалния полъх на вятъра, на красивите спомени... През пролетта дори звездите в небето приличат на ефирни светулки... Време на поезия, зелена мечта, страст и сърце.

Пролетта е най-нежният и лиричен период от годината, листата отразяват лъчите, дъ-рветата се смеят, водата в реките пее песента на живота.

Тази пролет любовта е алена смърт, плен на теменужена синева.

Любовта е вече сама, потънала в сребърна, меланхолична тъга.

Любовта ни отрече.

С тебе бе грях да вярвам, че си единствен.

Виж – няма никакво време, перли не стават кървав рубин.

Тази пролет любовта е *символ на края* – с дъх на къпини и чуждо легло.

Уморих се да вярвам и да мечтая: каквото беше, се счупи като стъкло.

А във цъфтят опални цветя, изумрудени, зелени, щастливи...

Кой ще плати тази цена? И кога ще се наречем ние щастливи?

Тази пролет любовта е просто фина шега, цветна, астрална, кристална, нюанс, който преобразява света, прекрасна, чудна, витална.

Ако мога да събера тази красота в длан и да я раздам на всеки човек, да докосна най-тънките струни в човешките души, да подаря вълшебството и красотата, прелестта и чудния чар на пролетта, бих била много щастлива, защото всеки се нуждае от красота, магия, лиризм.

Именно това е моето послание към всички: красота има в изобилие особено в пролетта – в капките дъжд се крият хиляди цветове, в паяжината на градинския паяк се пречупват ювелирните лъчи на природата, в скромните макове е скрита крехкостта на мечтите... Просто човек трябва да види всичко това и да допусне красивото, възвишеното, прекрасното в душата си.

За идеята искам да ви споделя...

Защото, за да допуснеш красивото в душата си, трябва да имаш идея за него!

Идеята е онова идеално просветление, което кара човека да твори, да създава.

Може да се каже, че идеята е проекция на съвършенството в човешката душа, мисъл, с която той създава творби, литературни шедеври, политически идеологии, философия.

Вълшебството и магията на живота се крие именно в идеята.

Самата дума „идея“ – идеал, идеално – е пленителна...

Дори светът е една идея на по висш Разум, а хората всеки ден откриват нови и прекрасни неща чрез идеи.

Защото всяка една идея е записана във Вселенския софтуер, а какво би бил животът без идеи?

Нямаше да има творци, мислители, философи, политици, театър, поезия, музика... дори сънища.

И накрая – да обобщя: идеята е онова нещо, което е в основата на човешкото съществуване и чрез нея светът е прекрасен, възшебен и извисен:

*Да се влюбвам в студения смисъл на любов без излишни слова,
а някой друг за теб да е писал, че животът е само съдба.
Да обичам някой и нещо с чувства силни,
а отвързване – с хлад...
Да бродя наскърбен и да мисля,
а понякога да викам от яд.
Любов, стара надежда, скитница с твърде младо лице,
ти добре ме подвеждаш и лъжеш моето доверчиво сърце.
Аз обичах безброй непознати, но никой нямаше всъщност душа,
любовта им беше в карати, измервах с брилянти нощта.
Всъщност... съдбата е нищо, за любовта няма цена,
и в нея няма нищо излишно, а трябва дух, морал, чистота.
За онази чиста любов аз копнея!
Като капка в лунен кристал!
Затова умирам и тлея – за един възвишен идеал!*

Лилия Зарева

(II курс, ред. – спец. „Библиотекознание и библиография”)

Какъв урок за планетата носи кризата с коронавируса: поуки и стратегии за гражданското общество

(Отговорността сега е на всеки един ЧОВЕК на планетата)

В края на 2019 г. човечеството се сблъска с най-коварния вирус, познат на човечеството досега. Той бе разпространен най-напред в провинция Хубей, Китай. А там най-много заразени бяха в гр. Ухан. В продължение на месеци китайските лекари се бориха ожесточено със заболяването, което покоси десетки хиляди и отне живота на хиляди. И докато всички ние, мислейки си, че Китай е далече и че скоро няма да дойде до нас, в Италия бе регистриран първият за Европа случай. След това много бързо се стигна до момента да няма нито една незаразена с COVID-19 европейска държава и всеки ден към списъка със заразените се прибавя нова страна в света.

Всички си задаваме въпроси: какво се случи, кой е начинът да се предпазим, защо в Италия пандемията е ужасна и най-вече кога ще свърши, кога ще бъде намерено ефективно лекарство? Дали обществото ще създаде колективен имунитет (случаите във Великобритания и др.), дали да ограничим частично или изцяло социалните контакти на хората е решение на всяко отделно правителство.

Нека помислим: според специалистите коронавирусът най-тежко засяга възрастните хора над 60-годишна възраст и хронично болните. Нека всеки се замисли дали не трябва да се лиши от всички екстри, с които е свикнал в нашето ежедневие, да си остане вкъщи и да запази живота на най-близките си – нашите родители, баби и дядовци. Социалните мрежи гъмжат от гняв и омраза, неправилно отправена към отговорните власти, кои-

то налагат строги мерки, за да опазят живота на човечеството. Тези гневни хора, явно с ниска култура и образование, смятат, че тях не ги засяга този проблем. Именно тези хора са едни от потенциалните заразители на всички останали, които спазват ограниченията и правилата. Може би поуките за тези хора ще бъдат взети единствено, когато те лично бъдат засегнати – дали те ще се заразят и заболелият или техният близък ще пострада, или загуби живота си. Може би тогава биха разбрали цената на човешкия живот. Но за съжаление ще е късно.

Някои казват, че например в България българското правителство е виновно за това да сме затворени вкъщи, изолирани и ограничени. По-голямата част от бизнеса чака на помощи изцяло от държавата. А не трябва ли и те да помислят как да помогнат на държавата в неравната битка с този невидим враг? Икономиката се срива в цял свят. Системите на здравеопазването дали ще издържат? Средствата на държавите докога ли ще стигнат? Регистрираните са все повече и повече безработни. Малкият и среден бизнес е на прага на фалит. Проблемите се задълбочават от ден на ден. Сега е моментът да покажем силна позиция и обединение на всички нива – граждани, работодатели, държавни институции и заедно да бъдем силни и да си помагаме.

Никой не знае точно кога пандемията ще свърши. Въпреки че надеждата ни сега е в учените по цял свят, които ще разработят ваксини или лекарства за справяне с болестта. Анализите на всички – учени, лекари, математици, политици трябва да бъдат взети под особено важно внимание. Изводите след пандемията трябва да бъдат на всяко ниво – политическо, научно, икономическо, социално.

Единственото положително нещо за момента, предизвикано от изолирането на по-голяма част от населението вкъщи е по-малкото вредни емисии в атмосферата, поради използването на по-малък брой автомобили за придвижване, както и затварянето на някои предприятия.

Изводи, които трябва да направят и мерките, които да се вземат от:

1. *Лекарите епидемиолози*, експерти на световно ниво, на базата на получените данни след края на пандемията и какви негативни последици е допринесла като цяло върху човешкия организъм и съответно да направят своеобразна прогноза за евентуална подобна пандемия, за да могат да се вземат предварителни адекватни мерки. Съответно да разработят лекарства и ваксини срещу подобни болести. А още по-добре би било те да не се допускат.

2. *На ниво правителства* – всяко правителство на база данни от пандемията да направи така, че да подсили необходимите резерви, средства, кадри, които при евентуална нова пандемия да бъдат подготвени с предпазани средства, лекарства, оборудване с необходимата апаратура, с преобразуването на съществуващата леглова база, с разширяване на капацитета на болниците. Да бъдат провеждани учения, дискусии.

3. *На ниво обществени организации* – да бъдат проведени образователни беседи, срещи главно със затворените общности за това как да се предпазват от заразни болести, за повишаване на тяхната култура на хигиена.

4. *На ниво Министерство на образованието* – да се организират обучителни курсове, видеа какво да бъде нашето поведение по време на пандемия, как да носим отговорност за своето поведение и за живота на всички около нас, как се спазват правила, наложени от специалисти, защо да им се доверим и какъв резултат бихме очаквали, ако правилата се спазват, съответно и ако не се спазват. В тези материали и часове /особено подходящи

за деца от основните и средните училища/ да се образуват по отношение на култура на поведение, хранене, дисциплина.

Глобално погледнато човечеството трябва да се замисли – дали не прекалихме в стремежа си да постигнем всичко материално, да удовлетворим всички прищевки и желания, дали да продължаваме да сме материалисти *ИЛИ* да погледнем на живота по друг начин – да станем по-добри, по-човечни, по-смирени, по-изпълнителни и внимателни към всеки проблем. Както и да се опитае да бъдем истински единно, здраво общество, мислещо за бъдещето на идните поколения.

Затова отговорността сега е на всеки един човек на планетата. Колкото сме по-отговорни, толкова по-бързо ще отминем всичко. Човечеството не трябва да забравя, че дори и когато вирусът отмине и животът тръгне отново в нормален ход, винаги трябва да бъдем бдителни и подготвени за подобни ситуации, за да вземем своевременни мерки. Трябва да се научим наистина да ценим човешкия живот и да пазим планетата.

Десислава Колева

(II курс, ред. – спец. „Библиотекознание и библиография“)

Да излезем от войната (с вируса или с инерцията на мисленето си) като победители на своето его

(За свободата, равна на отговорност)

Сегашното положение е предизвикателство най-вече за младежта, за да осъзнае тя ролята на личната отговорност, разбираана като поведение за оценяването на общността, където са приятелите, майките и бащите, бабите и дядовците. Изборът – какво да се направи тук и сега – определя бъдещето не само на конкретния човек, но и на хората, с които живее и обича. Ето как ситуацията, досега мисловен експеримент за мнозина, показва колко е важно да се спазват правилата на общността, за да ни има.

Да приемем изпитанието като урок и да излезем от войната (с вируса ли, с инерцията на мисленето си ли) като победители на своето Его. Сплотеност – единение. Липса на страх = смелост. Това са ключовите понятия за изход от ситуацията. Осмисляне на собствения живот, жизнеността на духовните неща. Както в книгата на Виктор Франкъл „*Човекът в търсене на смисъл*“. В нея авторът – виден философ, описва живота си в нацистките концентрационни лагери и научените там уроци за духовното оцеляване. Въпреки годините на страдания в лагерите на смъртта, където загиват всичките му близки – майка, баща, брат и бременната му съпруга, Виктор Франкъл не престава да вярва, че животът има смисъл. Дори и в най-ужасните обстоятелства, когато е изгубил всичко, когато страда от глад и студ и е подложен на нечовешко отношение, дори тогава вътрешната сила на човек може да го издигне, твърди Франкъл.

Защото на човек може да се отнеме всичко, освен едно: последната човешка свобода да избере своето отношение при всякакви обстоятелства, да избере свой собствен път.

Лагерниците са обикновени хора, избирайки да бъдат достойни за своите страдания, доказват, че човек може да намери смисъл дори в безнадеждна ситуация.

Да превърне личната трагедия в триумф, а страданието си – в достижение с общочовешки характер.

Човек „може да остане смел, доблестен и щедър, или в горчивата борба за само-съхранение може да забрави човешкото си достойнство, да стане животни или нищо повече”.

В книгата на Франкъл се утвърждава тезата за присъщата на всеки воля за смисъл, която в сблъсъците ни със смъртта и болката ни мотивира не само да не се отчайваме, но и да изразстваме.

Този, който има цел и смисъл в живота си, се предава много трудно. Онзи, без цел и смисъл, се отказва от живота и умира пръв.

Човек може да търси смисъл в три неща:

- работа – да правиш нещо значимо;
- любов – да се отдадеш на другия;
- смисъл – да виждаш светлина в трудни времена.

Етимологията на логотерапията – „лекуване със смисъл” – разкрива, че човек живее истински, само ако има нещо или някого, което да го прави щастлив и да забрави всичко останало.

Ситуацията с вируса е тест за човечността ни.

Случилото се в Китай през последните два месеца дава примери за всичко това.

В сърцето на епидемията – град Ухан, малко след избухването ѝ, тя се превърна в катастрофа. Изключително енергичната намеса на китайската държава обаче доведе до бързото овладяване на ситуацията.

България прави опит да се възползва от най-доброто в световните практики за борба със заразата.

Италианците запяха по балконите, китайците в Ухан показаха невиджана дисциплина и спряха смъртта.

В България има призив за колективна молитва в 21 часа всяка вечер.

Но има и обратна страна на медала. Презапасяването с храни и медикаменти, например.

А се вижда като на длан – дали обществото е узряло за свобода, която според Сартр е равна на отговорност.

Човечеството ще оцелее – както е оцелявало, дори от чумата при неразвита медицина. Но важното е друго: дали ще извлече поука; ще промени ли мисленето и поведението си на потребител и ще се превърне ли в стопанин на общия ни дом – Земята.

Веселина Платонова

(II курс, ред. – спец. „Библиотекознание и библиография”)

Глобална криза за планетата, чието развитие и последици са невъзможни за предвиждане

(Уроци)

През декември 2019 г. започна диверсията, наречена коронавирус – COVID-19. Започна глобална криза за планетата, чието развитие и последици са невъзможни за предвиждане. С коронавируса се появиха въпроси: дали той е генетично биологично оръжие или е естествена еволюция на нов вирус, тръгнал от прилепите на един пазар в многомилionen град Ухан в централен Китай, тъй като сервирането на екзотични животни е традиция в Китай (особено по време на Китайската нова година). И в този момент интернет про-

странството – основна арена на информацията е затрупано с всякакви теории и хипотези, дебати и спорове за произхода на коронавируса. Но аз бих искала да опиша тази ситуация от по-различна гледна точка.

За кратко време и почти без да си дадем ясна сметка за случващото се, огромна част от населението на Земята се оказахме затворени, ограничени в придвижването си, в комуникацията и като възможност за работа. Но може би това не е случайно, защото ние се надпреварвахме да консумираме вещи и удобства. Вече не правим това, което обичаме, не живеем живота, който искаме, не споделяме времето и масата си с любимите хора, не почитаме и не се грижим добре за душата и тялото си, не откриваме и не подхранваме светлината у себе си и у другите забързани в ежедневието – дали тогава вирусите, с или без корона, са същинската заплаха за нас? В този момент е важно да живеем леко и без страх. Случващото се със сигурност е за добро. И светът ще увеличи светлината си след това трудно преживяване. Но сме свикнали да очакваме светът да се оправи, за да станем и ние „наред”. Всъщност ние трябва да се изправим, за да стане наред и светът.

В материала по-долу съм описала уроците за планетата и поуците от кризата с COVID-19:

- Първият урок е, че за разлика от финансовата криза през 2008–2009 г. коронавирусът ще наложи завръщането на голямото правителство. Хората разчитат на правителството да организира колективна защита срещу пандемията, разчитат на правителството и да спаси потъващата икономика. Ефективността на правителствата сега се измерва със способността им да променят ежедневно поведение на хората. Защото, само ако сме единни, може да се справим.

- Вторият урок е, че коронавирусът демонстрира мистиката на границите и ще помогне да се утвърди отново ролята на националната държава в рамките на Европейския съюз. Затварят се границите между държавите и всяко правителство в Европа се фокусира върху собствения си народ. Коронавирусът ще засили национализма. Остава да видим как точно кризата ще се отрази на бъдещето на европейския проект.

- Третият урок от коронавируса се отнася до доверието в експертизата. Финансовата криза и кризата с бежанците през 2015 г. породиха огромно недоволство от експертите. Сега хората повече се доверяват на експертите, когато е застрашен собственият им живот.

- Четвъртият урок е много важен. Човек може да обвинява китайските лидери за липсата на прозрачност, която ги накара да реагират бавно на разпространението на вируса, но ефективността на реакцията им и способността на китайската държава да контролира движението и поведението на хората е впечатляваща.

- Петият урок е, че в определен момент правителствата ще бъдат принудени да избират между ограничаване на разпространението на пандемията с цената на унищожаване на икономиката или търпимост към по-висока цена, измерена в човешки животи, за да спасят икономиката.

Ефектът от вирусната епидемия върху способността за мобилизиране и правилно разпределение на ресурсите също може да се сравни с екстремните условия на войната, тъй като кризата както в икономически план, така и в чисто човешки, тепърва предстои. Но пандемията ни направи по-дисциплинирани и сплоти нацията, показва ни, че само заедно може да се справим стази ситуация.

Миглена Георгиева

(III курс, ред. – спец. „Обществени политики и практики”)

Паниката ни прави нервни и авторитарни: запазете територия за различни мнения

(Как правиш това, човечество? Как всеки път редиш кулата си без Божие съучастие?)

Чумата сваля правителства. Има такива дни. Колкото повече говориш, толкова повече затъваш. Трябва военно положение, но обявено от Президента. Суспендиране на Парламента. Всичко свърши. Започваме отначало, за които останат. Защото епидемия има, но това правителство няма да даде и един лев за справяне с нея. Защото ще се разбере едно – нямаме пари за нищо. Явно нямаме и резерв. Явно нямаме и армия. Експериментът приключи. Още един в нашия обозрим живот, втори. Демокрация, която не беше демокрация, е нормално да завърши с липса на демокрация. Щеше да стане и без вирус. Организацията на хората е най-важна.

Дали правителството се справя както трябва?

По време на чумата по прасетата държавата България организира дезинфекция на пътя около огнищата на заразата. Днес никой не прави същото, когато става дума за хора.

Да погледнем в Китай – около болници и в заразените градове пръскат с дезинфектанти. Драконовски мерки се нарича това. По границите никой не мери температура на влизашите. Никой не спира полети, никой не налага карантина.

Някой знае ли какво прави Израел? За Луфтханза? А у нас по телевизията казаха да се подготвим за смъртни случаи. Е, готови сме. Държавата готова ли е? Сетиха се да започнат, но кога? Какво чакаха?

Паниката ни прави нервни и авторитарни. Все повече хора се карат на други хора заради мнението им. Има много засегнати, обидени и страшно много намерили начин за справяне с епидемията и пишещи за нощните въртолети, които пръскат.

Запазете територия за различни мнения. Търпение е нужно, момчета и момичета, млади и стари.

Хората се разкриват най-добре в кризисни ситуация. Има одобряващи статии за мерките, но има и различни. Хубаво е да има различни, нали?! Другото е стаден болшевизъм.

Италианците помолиха руснаците да им помогнат в битката срещу коронавируса. Руснаците изпратиха медици и оборудване. В Италия е дислоциран руски многофункционален модул комплекс за анализ на патогенни биологически материали и поддръжка за вземане на решения от оперативни групи на Министерството на отбраната на Русия.

Как правиш това, човечество? Как всеки път редиш кулата си без Божие съучастие? Как? Как харчиш милиарди за футбол, например, а не за умни доктори и учени? Как избретяваш още една пластмасова чупачка за яйце, пластмасов уред за правене на снежни топки, а нямаш полипропилен за щитове и очила в реанимацията? Както пита една испанска докторка – имате толкова скъпи футболисти, инвестирахме толкова в тях, защо те не ви лекуват сега? Защо? Бог да те пази, ако кажеш нещо срещу футболисти. Просто това е най-лесният пример за идеята в какво инвестираше човечеството – в храна и зрелища, далеч под нивото на провинциален театър.

Кое е важно: границата, емигрантите, приспособлението... или реалната битка за живот?

Кое е по-важното: реалната битка за живот и опазване на цивилизацията или спонсорираната снимка във Фейсбук как един вълк яде зеле и е много мил?

Няма да спра да твърдя, че ние всички се занимавахме с глупости, насочвани от ръка, пръскаща пари.

Не, не смятам, че една болест е *flagellum Dei* (*прев. от лат.: бич Божи*), не съм средно-вековен човек.

Смятам, че имаме празник, *Ковидов ден*, на който си проличава кое знаме е истинско и коя война е за човешината.

Не смятам, че е дошло време да спрем да говорим за свобода и права.

Но смятам, че логиката на спирта и невидимите същества, която днес е на път да стане мания и религия – тази логика идва да ни каже нещо просто.

С простотата на неуверено човешко същество мога да го кажа, страховито, но ще го кажа: „Не можете да градите кулата на човеците без тухлите на Бога“.

Не можете.

Вилиана Герова

(*II курс, зад. – спец. „Библиотекознание и библиография“*)

След всяка буря човек излиза по-силен и уверен в себе си

(Тези хора, които си мислят, че имат всичко, всъщност нямат пролетта в душата си: да разгадаем символите на сезона)

Пролетта носи надежда, пролетното слънце събужда нов живот, избликващ от земята.

Тя е символ на плодородието и обещава по-добри времена, слънчеви и усмихнати.

Всичко оживява след дългата и студена зима. Денят става по-дълъг, за да освети пътя на човека и да му покаже красотата на природата.

Пролетта вдъхновява хората да творят.

Понякога обаче не всичко е така красиво, както в песните и поемите за пролетта...

В живота винаги има и трудности, с които хората трябва да се борят.

Тогава хората се обединяват и си помагат взаимно, защото точно както зимата не може без пролетта, така и доброто не може без лошото.

Народът е силен, когато е обединен и хората си помагат.

След всяка житейска буря човек излиза по-силен и уверен в себе си, готов за нови начинания.

...Ние, хората, често се самозабравяме и мислим, че всичко се върти около нас.

Но хората, които си мислят, че имат всичко, всъщност нямат пролетта в душата си.

Затова сега след тази буря, която ни помете, хората, обичащи природата, ще ѝ се радват, а тези които не са забелязвали малките, но толкова важните неща, като простото разхождане в парка и разходките, ще го оценят. Природата не гледа и не подбира на кого да даде повече, а на кого – по-малко. Тя за всички се раздава еднакво и за това трябва да се научим да я ценим.

Дадено ни е време да се отпуснем, да поразмишляваме и да празнуваме в душите си.

Да разгадаем символите на сезона.

Отворете прозореца си!

Чуйте птичите песни! Внесете слънчев лъч в дома си!

Направете нещо, което сте отлагали от години!

Направете нещо ново!

Потопете се в света на книгите! Тренирайте!
Чуйте се с приятели или роднини!
Животът е свеж и цветен, изпълнен с безкрайни възможности!
Само трябва да се огледаме за тях.

Петя Тодорова

(II курс, зад. – спец. „Библиотекознание и библиография”)

Земята ни говори: „Събудете се и вие. Отворете очи и вижте как природата танцува под звуците на своята мелодия”

(Всеки от нас е част от ДРУГИТЕ)

Пролетта, най-нежният сезон... Време, през което спящата природа сякаш, усетила повика на топлите лъчи на слънцето, събужда всяка пролетна поляна. Пъстроцветните пътеки от цветя носят аромат, изпълнен с благодат, а жизнените сокове на стъблата даряват с чудодейна сила всяка билка, израснала в тревите.

Земята ни говори: „Събудете се и вие. Отворете очи и вижте как природата танцува под звуците на своята мелодия”.

Вълшебството ѝ хармонизира и засилва свещената ѝ връзка със сърцевината на Земята.

Колко годишно е Дървото на живота? На колко ери, векове, хилядолетия, а може би еони...

Какво е неговото послание към нас?

Може би е разказ за невидимите нишки, които свързват всичко съществуващо в него и че всяка част живее, благодарение на друга.

Всяка част е безценна, както и самото то, и ако някоя загива, създава огромна празнота в сърцевината, заради това че липсва.

Животът на всеки човек е безценен и когато вече го няма, се усеща чувство на дълбока тъга от загубата му. Всичко, до което се е докосвал приживе, носи неговия отпечатък, запазило е негова мисъл и емоция и по начина, по който той го е виждал, го виждаме и ние.

Всеки от нас е част от другите и, вглежайки се един в друг, рано или късно започваме да осъзнаваме, че това е *истина*.

Моето послание към света през пролетта на 2020 г. е: да следваме пътя на тази истина.

Тогава ще се справяме по-леко с проблемите, пред които сме изправени.

Защото същността на живота е във взаимното разбирателство, подкрепа и обич, на които всички ние сме способни.

Животът е крехък – като самата пролет. Пазете го.

Христина Донкова

(III курс, ред. – спец. „Печатни комуникации”)

Вирусът ни спря

(Изгубени в своята заетост)

Планетата Земя е нещо божествено и уникално. Тя притежава огромна енергийна сила и ослепителна красота със своето разнообразие от форми, образи и животи, които я правят забележителен феномен.

Планетата Земя е нашия дом.

В последно време ние хората сякаш забравихме колко важна е тя за нас, за нашето съществуване, за нашето оцеляване.

Колко е важно да я пазим и да се грижим за нея, защото тя е жива, също толкова, колкото и ние, човеците, сме живи. В забързаното си ежедневие ние черпим нейните ресурси, за да задоволим нуждите си и не осъзнаваме, че сме зависими от нещо много по-голямо, отколкото си мислим.

Сега светът е изправен пред голямо изпитание – КОРОНАВИРУСА.

Заедно с глобалната заплаха той носи на човечеството послание, отправено от планетата Земя към нас, хората. Разтърси ни и ни накара да оценим изобилието, в което живеем.

Изобилие от здраве, блага и свобода.

До вчера ние приемахме този лукс за даденост и с лекота подминавахме.

Вирусът ни спря и ни накара да осъзнаем, че сме изгубени в своята заетост.

Не намирахме време за важните неща.

Превръщахме дребните неща в проблеми и се съсредоточавахме в тях.

Сега Земята си почива от нас.

Деница Крумова

(III курс, ред. – спец. „Печатни комуникации”)

Коронавирусът е изпитание в по-малка степен за отделния организъм и в много по-голяма – за обществото

(Изкуствено нагнетяване на напрежението между вече утвърдените политически сили)

Така наречената криза с коронавируса е изкуствено нагнетяване на напрежението между вече утвърдените политически сили – по-дълбоко насаждане на неприязън между отделните националности на база на техните различия, но под претекст, че наложените мерки гарантират безопасност.

За да обоснова това твърдение е необходимо да поговорим за същността на „заплахата”. Вирусите биват два вида – ДНК и РНК вируси и усвояват енергията от други клетки, т.е. не могат да се разпространяват или да съществуват без тях (което обяснява карантинния период). Коронавирусът е РНК вирус.⁸ Това всъщност е семейство от вируси, а формата, която в момента се разпространява, се нарича просто нов коронавирус. Чрез специфична мутация от животните, вирусът се е прехвърлил върху хората и в момента създава паниката, на която всички сме свидетели.

Истината е, че в живота си много пъти сме се срещали с него или поне с подобни форми от неговото семейство (много голяма част от вирусите на грипа са именно коронавируси). Проблемът в случая идва от факта, че тъй като е нов вирус, никой няма изграден имунитет срещу него, по-често дава усложнения и е по-заразен. Така представена информацията за него звучи притеснително, но смъртността при заразяване с коронавирус статистически е по-малко от два процента и засяга предимно хора с нарушена имунна система и остри респираторни заболявания. Този процент би могъл дори да е по-малък,

⁸ Данните са по информация на Битиви. [онлайн]. [прегледан 26.03.2020]. <<https://btvnovinite.bg/bulgaria/skandal-v-samolet-balgarski-patnici-prinudiha-anglichani-da-sljazat-ot-borda.html>>

защото често заразените проявяват само грипоподобни симптоми, които не изискват непременно изследване или хоспитализиране.

Другият проблем е, че все още няма разработена ваксина срещу този вид вирус, което обаче не означава, че няма лечение. То се извършва симптоматично, т.е. ако пациентът има кашлица, се предписват лекарства за кашлица, ако вдига висока температура, се лекува температурата и т.н.

Изхождайки от тези данни (които впрочем са изключително леснодостъпни) МЯСТО ЗА ПАНИКА НЯМА. Тя бива създавана, но с каква цел, бих могла единствено да гадая. Разбира се, това не означава, че трябва да постъпваме безотговорно и лекомислено, защото ако не ние, то наши близки биха могли да развият по-сериозна форма на заболяването, но вероятността това да се случи и при всеки сезонен грип не е по-малка.

Дори няма да пристъпвам към теорията за този вирус като биологично оръжие, застрашаващо крехкото обществено равновесие, а ще разгледам само резултатите от опита за справяне и влиянието му върху межкултурните връзки.

На всички е известно, че огнището на вируса е един пазар за месо и риба в китайския град Ухан. Откакто медиите се погрижиха този факт да стигне до очите и ушите на възможно най-много хора, отношението към китайците и всеки, който носи характерните черти на монголоидната раса, е продиктувано от предразсъдъци, неинформираност и дезинформираност. С разпространението на вируса се увеличи и кръга от националности, които са подложени на подобни предубеждения. Пресен пример (към 20.03.2020) е сценката, която се разигра на борда на самолет на WizzAir от София за Лондон. От подобни обществени прояви става ясно, че привидната толерантност към различните е построена върху много крехки основи. Би могло да се каже, че това отношение произтича от желанието да се съхрани собственото здраве и здравето на близките и няма нищо общо с националност, етническа и културна принадлежност. Но в момента, в който на територията на България беше обявено извънредно положение и хората бяха освободени от работа, откритите пространства се изпълниха с блажено лапнали цигарата родители, тичащи деца, възрастни хора, препичащи се на следобедното слънце. Вирусът по никакъв начин не повлия на чувството за общност и принадлежност и никакви подсмърчания или кашляния не доведоха до принудително прибиране вкъщи.

Разбира се, с разпространението на заразата и непрекъснатото бомбардиране на медийното пространство с нови и нови заразени и оскъдна информация за оздравелите, общественото напрежение постепенно се увеличи. Заразяването стана равностойно на края. Драматични репортажи, стряскащи заглавия, шум и извънредни емисии... За да се превъзмогне паниката, за да се погледне рационално на проблема, за да не се всява страх и да се затвърждават различията както между различните националности, така и между различните възрастови групи (тъй като едните са по-податливи от другите) предлагам следните идеи:

1. На първо място да се ограничи медийното време на новини, свързани с коронавируса. На всички е ясно, че това е професионално задължение и от служителите и медийните лица се очаква преди всичко да информират безпристрастно. Но начинът, по който се предава информацията, също е от съществено значение за възприемането ѝ.

2. Наред с новите заразени, да се съобщават и оздравелите. В световен мащаб. За да се запази равновесието, е важно да се съхрани надеждата и положителното в ситуация на криза.

3. По мое мнение обявяването на извънредно положение в момента е повече вредно, отколкото полезно. Разпространението на вируса продължава, независимо дали е в супермаркета или в мола. Спирането на работата на толкова производители и търговци ще доведат до нежелани икономически последици.

4. Следвайки модела за нагнетяване на напрежението е логично да се разпространи също толкова ефективно спокойствие и разбиране дори и сред хората, които нямат достъп до разнообразни информационни ресурси. Отново на първа линия застават телевизионните медии, които носят пряка отговорност за настроеността и нагласите на зрителите си.

5. Изграждането на имунитет срещу вируса е неосъществимо, ако няма достатъчно заразени, изследвани и излекувани от него. Това най-лесно ще се осъществи, ако се извършва контролирано, последователно и без да се нарушава естествения ритъм на съществуването.

КОРОНАВИРУСЪТ Е ИЗПИТАНИЕ В ПО-МАЛКА СТЕПЕН ЗА ОТДЕЛНИЯ ОРГАНИЗЪМ И В МНОГО ПО-ГОЛЯМА – ЗА ОБЩЕСТВОТО, НЕГОВАТА СТРУКТУРА, ОРГАНИЗАЦИЯ И СПЛОТЕНОСТ. Освен това резултатите от карантината са благоприятни за околната среда, която заедно с нас си дава почивка от непрестанното бързане и злоупотребата с естествените ѝ ресурси. Може би това е просто друг начин да се възстанови естественото равновесие между природата и човека. Начин да се възроди и заздрави връзката помежду им. Оттук нататък от нас зависи да я съхраним.

Миглена Кулинска

(III курс, ред. – спец. „Печатни комуникации“)

Силни сме, когато сме заедно: промяната е следващият етап от съществуването на нашата планета Земя!

(Кризата с коронавируса: да загърбим удоволствието от *материалното* и се насочим към *духовното*)

Най-голямата грешка на хората е, че приемат планетата, на която живеем, за даденост.

Голяма част от нас пречи на нормалното функциониране и на естествения цикъл на природата.

И тя ни отвръща, за да ни накара да отворим очите си и да осъзнаем, че всяко наше действие има своите последици.

Смятам, че би трябвало ограниченията и мерките да бъдат още по-строги, например, пълна социална изолация.

Но чрез онлайн платформа хората да се сплотят, да споделят и обсъждат своите интереси, тревоги и т.н.

По този начин хората задружно биха могли да поддържат духа и вярата си будни.

Защото сме силни, когато сме заедно.

Ние не чухме природата. Не усетихме и не обърнахме внимание на посланията, които ни изпращаше.

Сега страхът от непознатото, страхът за оцеляване ни обединява. Учи ни как да живеем с повече любов и вяра.

Време е за равностойност и преоценка на живота.

Сега всички сме взаимносвързани и от нас зависи как ще изградим света наново.

Да! Той се променя физически и енергийно.

Ако бъдем по-добри един към друг, по-единни и милостиви, ако загърбим удоволствието от материалното и се насочим към духовното, ние ще допринесем за положителната промяна.

Промяната е следващият етап от съществуването на нашата планета Земя!

Десислава Петрова

(III курс, ред. – спец. „Печатни комуникации“)

Коронавирусът демонстрира мистиката на границите

(Ще помогне да се утвърди отново ролята на националната държава в рамките на Европейския съюз)

Коронавирусът демонстрира мистиката на границите и ще помогне да се утвърди отново ролята на националната държава в рамките на Европейския съюз.

Човек вече може да види това в затварянето на много от границите между държавите и във факта, че всяко правителство в Европа се фокусира върху собствения си народ. При нормални обстоятелства държавите членки не биха направили разлика между националностите на пациентите в техните здравни системи, но при тази криза те ще дадат приоритет на своите граждани пред другите.

Следователно коронавирусът ще засили национализма, макар и не етническия национализъм. За да оцелеят, правителството ще поиска гражданите да издигнат стени не просто между държави, а между отделните хора. Най-големият риск не е непознатият, а най-близките до вас.

Коронавирусът се отнася до доверието в експертизата. Финансовата криза и кризата с бежанците през 2015 г. породиха огромно недоволство от експертите. Тази промяна, която беше един от основните успехи на политиките популисти през последните десет години, ще бъде преобърната от коронавируса. Повечето хора са много отворени и се доверяват на експерти, когато е застрашен собственият им живот. Потвърждава се легитимността на професионалистите, които водят борбата срещу вируса. За съжаление коронавирусът може да увеличи привлекателността на авторитаризма, доказан от китайското правителство. Човек може да обвинява китайските лидери за липсата на прозрачност, която ги на кара да реагират бавно на разпространението на вируса, но ефективността на реакцията им и способността на китайската държава да контролира движението и поведението на хората е впечатляваща.

В сегашната криза гражданите постоянно сравняват отговорите и ефективността на своите правителства с тези на други правителства.

И не трябва да се изненадваме, ако в деня след кризата Китай изглежда като победител, а САЩ като губещ, в определен момент правителствата ще бъдат принудени да избират между ограничаване на разпространението на пандемията с цената на унищожаване на икономиката или търпимост към по-висока цена, измерена в човешки животи, за да спасят икономиката. Все още е много рано да се спекулира с политическото въздействие. Кризата оправда страховете на антиглобалистите: затворените летища и самоизолираните хора, изглежда са кота нула на глобализацията. Но парадоксално е, че новият антиглобалистичен момент може да отслаби популистки политически актьори, които нямат решение, дори когато имат право.

Кризата с COVID-19 също ще прекрои драматично реакцията на ЕС на всички други кризи, с които се сблъска през последното десетилетие. Фискалната дисциплина вече не е икономическата мантра дори в Берлин и няма европейско правителство, което към настоящия момент да се застъпва за отваряне на границите за бежанци.

Михаела Стоименова

(III курс, ред. – спец. „Печатни комуникации“)

Помощ за планетата: хората имат нужда да поспрат и да се огледат

(Животът и ежедневието ни бяха толкова забързани, че няхаме време да спрем)

Съществуват различни хипотези за появата на коронавируса.

Една от тях е, че в китайския град Ухан има лаборатория, която по невнимание е изпуснала вируса в околната среда. Според друга, вирусът е инжектиран в животно, консумирано от населението там.

Според трета, САЩ има „пръст“ в тази работа и целта им е да сринат икономиката на Китай.

Тези хипотези не са доказани официално.

Но едва ли е най-важното откъде е тръгнал вирусът, след като причинява такъв срив и дисбаланс на планетата: хиляди заболяли, жертви, паника, икономически срив. Всяка една държава ще претърпи загуби, ще настъпи сериозна финансова криза.

Но има и добра страна, на планетата Земя ѝ е нужна тази почивка, за да се възстанови макар и за малко.

Беше време светът да забави темпото.

Хората имат нужда да поспрат и да се огледат, макар и от налагащата се обстановка.

Животът и ежедневието ни бяха толкова забързани, че няхаме време да спрем и да се огледаме, какво причиняваме на нас, на близките и на околната среда.

Не можем да живеем с безразличие.

Земята има нужда да си почине от нас, ние я унищожаваме, не я пазим и не я ценим.

Тя ни наемква със земетресения, наводнения, климатични промени и аномалии.

Но ние – хората, не обръщаме внимание на тези сигнали.

Сега даваме почивка на планетата, която ридаше за това.

Това е нейния начин да каже: „ПОМОЩ“.

Ивета Христова

(III курс, ред. – спец. „Печатни комуникации“)

Какъв урок за планетата носи кризата с коронавируса

(Поуки и стратегии за гражданското общество)

Поуките, които носи на човечеството кризата, създава се след разпространението на коронавируса у нас, а и не само в нашата страна, е че все повече си даваме сметка за това колко сме разглежени и материално зависими, как сме забравили истинските човешките ценности и как в един момент ще трябва сами да се оправяме, защото в тази макар и трудна ситуация започваме да обръщаме внимание на истинското значение на това да си човек и да цениш и всичко, което имаш, да се радваш на малките моменти в живота и да обърнеш погледа си към природата.

Природа, която от години ни дава ясен знак, че се е уморила от човешкото експлоатиране и е време да си почине от това негативно влияние.

Макар и с цената на много жертви, това е факт и ценен урок за човечеството, за неговите възгледи за живота.

Тази криза ще донесе на много държави и икономически загуби.

Да, след това ще има трудно възстановяване, но въпреки това кризата е и ценен урок, който ще покаже доколко сме силни всъщност и как след подобно бедствие бихме могли да съхраним духовното и истински ценното в живота – нашето здраве.

Ангел Георгиев

(III курс, ред. – спец. „Информационни ресурси на туризма“)

Човечеството, изправено пред сериозно изпитание

(Сила на кармата или възстановяване на космическото равновесие: начинът на живот и пътят, по който са тръгнали хората, са грешни и те ще ги доведат до крах на човечеството)

На 20 март 2020 г. отбелязваме началото на пролетното равноденствие (когато денят е равен на нощта).

Тази година посланията се различават – както по противоположното си съдържание, така и по своята форма.

Само преди година не бихме и предположили, че човечеството ще понесе сериозно изпитание, което води след себе си глобална икономическа криза, безработица, паника, страх и за съжаление – дори смърт.

Невидим враг, който не подбира жертвите си: бедни и богати, властни и подвластни, млади и стари, от всички етноси и религии.

Така създамата се ситуация (да я наречем: *сила на кармата* или *възстановяване на космическото равновесие*) има за цел да ни направи по-разумни.

И най-вече тези хора, за които не е важно дали ще имат верни и истински приятели, дали ще проявяват доброта, човечност и разбиране към другите.

За тях единствено е важно само да имат, действат с цената на кражба и предателство в името на тяхната лична финансова и материална облага.

Днешната ситуация не е изключение в историята на човечеството. През вековете е имало подобни пандемии и кризи. Но днес смисълът на пандемията е да обърне погледа на хората към същността: към начина им на живот и пътя, по който са тръгнали.

Всички сме чували за историята на динозаврите, за апокалипсиса, за причините за изчезване на цивилизации.

Това може да се случи и с нас, ако не се осъзнаем.

Изпитанието, което ни постави съдбата през тази пролет (коронавирус) – било то изкуствено създаден от човек или естествено мутирал вирус – или ще ни научи да сме по-добри и отговорни един към друг, показвайки ни, че омразата, завистта и безхабериято не водят до нищо добро, или ще ни погуби.

Съдбата в момента е изцяло в нашите ръце.

Защото всяко едно природно бедствие (земетресение, пожар, наводнение, пандемия и пр.) е вид наказание за нещата, които правим в глобален мащаб (извличане на природните

ресурси от недрата на Земята, замърсяването на въздуха, изсичането на горите, войните и много други).

И е нужно да разбираме този глобален проблем, надвиснал над света в момента.

И е нужно да разбираме причините за тази катастрофа.

Нека променим нещата днес, за да има какво да спасим утре.

Любов Йовинска

(III курс, зад. – спец. „Библиотекознание и библиография”)

Трябва да се научим да съхраняваме и правилно да насочваме енергията си (Истинско щастие е да бъдеш здрав и свободен, да можеш да си близо до хората, които обичаш, и да имаш възможността да им показваш обичта си)

Александър Сергеевич Пушкин, намирайки се Болдино под карантина поради холерата, се обръща и към нас:

*Позвольте, жители страны,
в часы душевного мученья
поздравить вас из заточенья
с великим праздником весны!
Всё утрясётся, всё пройдёт,
Уйдут печали и тревоги,
вновь станут гладкими дороги
и сад, как прежде, зацветёт.
На помощь разум призовём,
сметём болезнь силой знаний
и дни тяжёлых испытаний
одной семьёй переживём.
Мы станем чище и мудрей,
не сдавшись мраку и испугу,
воспрянем духом и друг другу
мы станем ближе и добрей.
И пусть за праздничным столом
мы вновь порадуемся жизни,
пусть в этот день пошлёт Всевышний
кусочек счастья в каждый дом!*

1827 г.

Посрещаме пролетта на 2020 г., изпълнени с тревога, страх и недоволство. Напрежението обзема голяма част от хората. Свикнали с определени навици и свободи, сега животът ни се промени... Но всичко, което се случва, ни кара да обърнем поглед навътре към духовната си същност и отвъд досегашните ни убеждения. Ние прозираме, че отвъд материалното, в което сме вгълбени, има и нещо друго... Може би е настъпил моментът да отворим съзнанието си, да усетим енергията, която е отвъд материята.

Когато е разпиляна и неосъзната, тази енергия много лесно може да бъде пропиляна. И така мнозина от нас не успяват да видят истински ценните и значими в живота

неща... Затова трябва да се научим да съхраняваме и правилно да насочваме енергията си. Да осъзнаваме приоритетите си и да ценим искрено това, което имаме, колкото и малко да е то.

Време е да осъзнаем, че е истинско щастие да бъдеш здрав и свободен, да можеш да си близо до хората, които обичаш, и да имаш възможността да им показваш обичта си. Нека да надмогнем негативизма и страха, да усетим силата на добротата и обичта, защото и след часовете на нощния мрак се показват първите лъчи на слънцето и лека-полека пристъпва светлината...

Десислава Николова

(III курс, зад. – спец. „Библиотекознание и библиография”)

Ние трябва да се обединяваме и да създаваме отношения, основани на най-високите принципи на синергия, честност, искреност, взаимна подкрепа

(Да **СЛУЖИМ** на света)

Ние трябва да се обединяваме и да създаваме отношения, основани на най-високите принципи на синергия, честност, искреност, взаимна подкрепа.

Ние трябва да създаваме възможности за цялостно развитие и хармонизиране на отношенията с другите, за поддържане на пълноценен начин на живот.

Ние трябва да допринасяме за отключване на потенциала, изпълнявайки своята съдба, като служим на света.

Ние трябва да създаваме идеални условия за еволюция, съчетавайки съвременната технология с хармоничния живот в природата.

Защото, ако продължим да игнорираме този свят и да нехаем за съдбата му, докато ние вървим по свой собствен път, потапяйки се само в ежедневните си преживявания, този свят може скоро да престане да съществува.

Георги Александров

(IV курс, ред. – спец. „Печатни комуникации”)

Човечеството през 2020 година

(За тежестта на *отговорността*)

Човечество – звучи величествено, нали? Но велики са идеалите, които обединяват хората в едно цяло, лутанията и търсенията на душата, които са тласъкът към развитие: „Вечност, всемир и безсмъртие” са характеристика само на духа, защото вечно е само човешкото – търсенето, въпросът и борбата по пътя към отговора, а не делничните нужди. Битът е този, който разделя хората, а духът и стремежът към „безсмъртието” на идеалите създават човечеството и го крепят.

Милена Ангелова

(IV курс, ред. – спец. Печатни комуникации”)

Пандемията на XXI век

(Как от *страха* ще се роди нещо хубаво)

2020 г. не започна особено добре, заради вируса COVID-19 (или т.нар. коронавирус).

За съжаление тази епидемия покори целия свят и взе доста невинни жертви. Заради пандемията на ХХІ век човечеството претърпява сериозни промени и неудобства. Разбрахме, че най-уязвими са възрастните хора.

Нашите баби и дядовци са неизменна част от нашия живот. От тях черпим мъдрост и милосърдие.

Дали са ни много любов, внимание и грижи, докато ни помогнат да съзреем и продължават да го правят, когато вече сме пораснали.

За това трябва да се грижим добре за тях и да се опитаме да ги предпазим от този вирус.

Най-важното нещо в този момент е да бъдем любвеобилни, обичащи се и спазващи всички препоръки от специалистите. За да предпазим околните, първо трябва да се погрижим за себе си като се самоизолираме и се погрижим за нас самите. Нека показваме любов и към другите, защото доброто винаги побеждава. В тези трудни времена, които преживяваме, трябва да оценим труда и грижите на нашите медици. Лекарите и медицинските сестри, които се сблъскват ежедневно с коварната зараза, заслужават подкрепа и уважение. Сега повече от всякога заслужават да им покажем нашите благодарности, за да разберат, че оценяваме техния труд и усилия.

За да се преборим по-бързо и лесно с епидемия е много важно да не се поддаваме на паниката и да не позволяваме тя да ни завладее. Защото паниката е много по-опасна от коварната зараза.

Всичко ще бъде наред!

Ще се преборим с пандемията на ХХІ век!

Заедно сме по-силни!

Адриан Арсов

(IV курс, ред. – спец. „Печатни комуникации”)

„Природата ни го връща”

(Природата срещу човека: още едно доказателство, че ВСИЧКО Е БАЛАНС!)

С всеки изминал ден човекът оставя все по-голям „мръсен” отпечатък върху Земята. Промислеността, замърсяването и убиването на животни са трите основни причини, които водят до унищожаването на планетата. Тези неща стават неусетна част от ежедневието ни и ние не усещаме как това се отразява върху природата.

С всяка изминала година хората взимат от нея повече отколкото им се полага. Това се отразява на природата пагубно и в краен резултат тя си го връща, а срещу нея не можем да се борим. Хората са устроени така, че трябва да се случи някакво бедствие, за да се замислят над нещата, които правят. Че те не са така наречените „гости” на тази земя, а трябва да работят за нея. По начина, по който взимаме от нея, трябва и да се трудим, за да ѝ отвърнем с добро.

Най-актуалният пример за това е коронавируса, който се разпространи в целия свят и взе хиляди жертви. В момента той е причината за почти тоталното спиране на промишлената индустрия, търговията и промени коренно начина ни на живот. Това, от своя страна, ще доведе до световна икономическа криза.

Всяка природна стихия е по-силна от нас. Природата ни дава постоянни знаци, че трябва да променим начина си на живот и да се замислим какво трябва да направим за нея. Това са знаци, че освен да взимаме, трябва и да даваме.

Биляна Асенова

(IV курс, ред – спец. „Печатни комуникации“)

Да си човек се оказа по-трудно от очакваното!

(Моят апел)

Пандемиите са често срещани в нашата история. От чумата, през испански грип, та до коронавирус или иначе казано COVID 19. Черната смърт, както още се нарича чумата е епидемия започнала през 1346 г. Преминава през по-голямата част от Европа. Жертвите са между 30–60 % от населението. Испански грип (или инфлуенца) е втората голяма епидемия в Европа. Започва през 1918–1920 г. Умрелите са 50 милиона души. Тук обаче веднага правя връзка с днешната епидемия. Точно 100 години по-късно идва и нов вирус. Тръгва от Китай, от градчето Ухан. До момента загиналите от COVID-19 са 25 042, заболелите са 552 600, като 20 790 са новите случая. Тази статистика е от 27 март 2020 г.

Задавам си въпроса дали всичко това не е свързано? Дали не сме много на планетата и тя не се опитва да ни „изчисти“ на определен период от време? Може би просто сме й „натежали“, унищожаваме ресурсите ѝ и тя се опитва да ни премахне? Или пък всичко е изкуствено създадено и някой се опитва да ни изтреби? Не искам да развивам излишни теории за това какво може да е станало и как всъщност се е появила тази болест. Нали не мислите, че всичко е тръгнало от един прилеп? Прилепи има навсякъде по света!

Но това не е темата. Тук искам да споделя моя апел! На никого не му е приятно да седи само вкъщи, да е затворник в собствения си дом. Повярвайте, не сте сами! Всеки иска да излезе, да се разходи на хубавото време, да не се страхува, че може да се разболее. На мен също ми се иска!

Моля ви, ако не мислите за себе си, то поне мислете за семейството си – за родителите, за бабите и дядовците си. Те са най-рискови, защото имунната им система е много отслабнала с годините. Подобна болест би ги убила бавно и мъчително. Тъжно е да знаеш, че някой ще умре от задушаване и при това сам.

Моля ви, спазвайте мерките за безопасност и хигиена. Не излизайте безсмислено. Не разхождайте кучето си по 2 часа навън. Пазете се! Бъдете разумни!

Искам да ви накарам да се замислите! Лятото ще искате да отидете на море, нали? Или пък на планина? Точно заради това спазвайте тези елементарни условия. Има толкова много занимания, който можете да правите. Подредете си гардероба. Почистете онзи шкаф, за който все си казвате „Някой ден ще го подреда“. Сгответе си нещо вкусно. Играйте някоя игра със семейството си. Прочетете онази книга, за която никога не ви е стигало времето. Направете пролетно почистване вкъщи, измийте прозорците, изперете пердетата. Подновете плейлистите на телефона си. Изгледайте сериала, който винаги сте искали, но сте били уморени. Започнете да тренирате. Да си останеш вкъщи не е чак толкова лошо! Поговорете с близките си! Има толкова много неща, който сте пропуснали да си кажете, заради забързаното си ежедневие.

Всички заедно ще се справим и с тази пандемия!

Няма нужда от паника!

Няма нужда от презапасяване с продукти!

Нека покажем, че българите сме задружни, нека покажем, че България може да се справи с епидемията и то с минимален брой жертви!

Останете си вкъщи!

Нека пазим околните, а не само себе си!

Александра Давчева

(IV курс, ред. – спец. „Печатни комуникации”)

„Спазвайте правилата”

(Човешките права и свободи – Демокрация VS Демонстрация)

Живеем в свят на бурни промени. Всеки ден ставаме свидетели на развитието, на проблемите и новостите, които настъпват в страните по целия свят. Обаче има проблеми, които не могат да бъдат толкова лесно решени, като един от тях е пандемията от корона-вирус.

Коронавирусът взема ежедневно хиляди жертви из цял свят. Борбата с него става все по жестока, трудна и безрезултатна, а решение за справяне с него все още няма.

Голяма част от обществото подценява ситуацията като не осъзнава, че са единствени-те, които могат да помогнат за избавянето от тази беда.

В много страни, както и тук, в България, се създадоха строги мерки за справянето с тази наистина неприятна ситуация. Институциите непрестанно работят за откриването на адекватно решение, но и ние също трябва да помогнем. Трябва да се преборим с паниката и страховете си.

Коронавирусът е изпитание за нашето общество. Ще трябва да свикнем с новите правила, за да избегнем нови забрани. В тези дни на социална изолация и масово скучане, има хора които са на работа. Професионалисти от различни сфери, които се грижат за това да се чувстваме комфортно. На работа са хората, които произвеждат хляба ни, тези които ни информират и разбира се – медиците и сестрите, които лекуват болните, полицаите, пожарникарите. Трудът на всеки е ценен и важен, нека им благодарим и бъдем съпричастни с тях. В извънредни ситуации първичният ни инстинкт е да защитим себе си, семействата и приятелите си. Но паниката е най-опасната част при извънредните ситуации.

Друг проблем е, че голяма част от обществото не спазва мерките и мисли главно за себе си, а трябва да е точно обратното, а именно да мисли и за останалите. Нищо не е по-важно от здравето ни и това на близките ни.

Можем да кажем, че тази пандемия до някаква степен ни научи да осъзнаем кое е най-важното и колко ценен всъщност е нашият живот. Трябва да ценим възрастните хора и болните, защото те са най-уязвими. Подценихме нещата, като мислехме че можем да купим всичко, да бъдем навсякъде и с всеки и по този начин осъзнахме, че нищо в този живот не е даденост. Прекарвахме свободното си време в търговските центрове, но разбрахме, че можем да си купим всичко, но не и щастие.

Нека спазваме правилата и покажем, че сме по-умни и по-силни от вируса.

Нека защитаваме себе си и тези около нас.

Останете си вкъщи.⁹

⁹ Използвани източници (27.02–24.03.2020): **Взрив** във фейсбук: Човечеството получи болестта, от която се нуждаеше. <<https://www.marica.bg/tema-v-razvitie/covid-19/chovechestvoto-poluchi-bolestta-ot-koqto-se-nujdaeshe>>; **Полицаите**, едни от професионалистите на първа линия! <<https://>

Александра Димитрова

(IV курс, ред. – спец. „Печатни комуникации”)

Пандемията и бъдещето на света

(Земното кълбо като обща родина)

Добре е, че у нас се въведе извънредно положение, още преди да е станало лавинообразното нарастване на броя на заразените. Дисциплината не е най-силното ни национално качество. Също така е добре да се слуша Националния оперативен щаб, който дава подробна информация за положението в страната, а не да се четат изобилията от глупости онлайн или хипотези за лечение, представяни като доказани истини. Заразяването става много лесно, макар че то не е смъртна присъда. Вирусът е невероятно устойчив и вече е навсякъде – дори в Гренландия. Така че трябва да бъдем много разумни и дисциплинирани. Без да се подаваме на паника и депресия от несигурността и izolацията.

Светът е преживявал далеч по-тежки пандемии от тази.

При чумната епидемия в средата на XXIV в. умира около половината от населението на Европа. Това е в зората на модерното време. А през 1918 г., в края на Първата световна война, избухва най-голямата грипна пандемия. Смята се, че заразените са били около 500 милиона. А жертвите – вероятно около 50 милиона, което е повече от жертвите на войната.

Пандемията е част от сянката на глобализацията.

Днес светът е едно цяло. И дано да е поумнял. Защото технологиите умножават многократно и *Доброто*, и *Злото*. Всяка новина, всеки финансов проблем, всяка заразна болест, която възниква някъде днес за часове и минути обикаля целия свят. За добро и за зло. Лесното пътуване на информацията, на хора, стоки и идеи важи и за фалшивите новини, конспиративните теории, умишлените измами. Смъртоносните вируси и масовите психози.

Глобализацията няма алтернатива и няма да ни е много приятно, ако се лишим от нея.

Нито ще можем да оцелеем по-лесно в изолация. *Трябва да мислим за земното кълбо като наша обща родина*. Родина, която е застрашена. Коронавирусът се опитва много бързо да свърши работата на изолационистите и национал-популистите: затваряне на границите, недопускане на миграция в света, страх и дистанциране от съседите. Всяка държава е със своя национална политика. Освен социалната изолация и затварянето на границите, също и икономическите последици от пандемията несъмнено заплашват да ни върнат назад към „предглобални” времена. От друга страна обаче, в извънредната ситуация става още по-ясно, че сътрудничеството между държавите няма алтернатива.

Венцислава Кадийска

(IV курс, ред. – спец. „Печатни комуникации”)

Послание към човечеството

(Мислете за ДРУГИТЕ!)

---

www.ngobg.info/bg/news/120122>; **Какви** ползи донесе коронавирусът? <https://www.actualno.com/interest/kakvi-polzi-donese-koronavirusyt-news_1437425.html>; **Коронавирус:** Паниката е най-големият риск за здравето ни. <<https://www.vesti.bg/temi-v-razvitie/tema-koronavirus/koronavirus-panikata-e-naj-golemiat-risk-za-zdraveto-ni-6106716>>

Опашки пред магазини, аптеки, претъпкани паркове и детски площадки. А коронавирусът всеки ден взима нови жертви. Колкото по-бързо започнем стриктно да се придържаме към правилата, толкова по-скоро ще се извадим от тази беда.

Мнозина все още не са схванали какво е истински важно в момента. Голяма част от хората negliжират случващото се, мислейки единствено за себе си без да се замислят, че са опасни за хората около тях. А откакто затвориха училищата, по улиците цари истинско ваканционно настроение. Сякаш нищо не се е случило. Експертите вирусолози имат съвсем друга представа за това как изглежда ограничаването на социалните контакти до абсолютния минимум. Ето защо ограниченията, които явно не работят на доброволна основа, сега трябва да бъдат наложени със забрани.

От ключова важност сега са най-вече солидарността и емпатията в обществото. В България вече се вижда консолидация на хората около институциите, борещи се срещу вируса. Прояви на спонтанна солидарност като дарения, набиране на доброволци и ръкопляскания за медиците са най-видимите форми на този феномен. По-важното е обаче, че лекари, медицински сестри, полицаи, държавни служители, продавачи, работници по заводи и бензиностанции и др. съвестно и отговорно изпълняват задълженията си в една среда, която е потенциално опасна за тяхното здраве и за това на семействата им.

Мислете за другите!

Нека вземем инициативата в свои ръце. Нека да спазваме стриктно сегашните правила, за да избегнем нови забрани. Да, ние и в момента вече плащаме висока цена с всичките тези ограничения на личните ни свободи. Но нека не забравяме, че значително по-висока цена плащат онези, чието икономическо оцеляване е сериозно заплашено от сегашната извънредна ситуация. Но най-страшната цена плащат онези, които умират от опасната болест. Жертвите са главно възрастни и болни хора, но не само. Никой не е застрахован срещу вируса. Всеки може да бъде герой и да спаси човешки животи, ако се придържа към правилата.

Нека да го направим! Нека мислим за другите!

Милан Миланов

(IV курс, ред. – спец. „Печатни комуникации“)

Пандемия'2020

(Да запазиш ЧОВЕШКОТО у себе си не е трудно!)

Няма човек, който да е роден само за щастие. Ето – един е роден отличен работник, но няма щастие в семейството. Друг има и двете, но пък няма здраве. Трети е здрав, но пък децата му са болни и т. н. Във всеки човек има и добро, и зло. Така е устроен светът.

Някой си мисли, че като има пари може да си купи и любов, но това е вятър работа. Любов с пари не се купува. Или пък си мисли, че като стане богат, всичко ще му е наред, но и това не е вярно.

Работи, работи човекът, трупа пари и вещи и после вземе, та умре и остави всичко на друг. Който много събира, никога не го използва. Друг събира плодовете на труда му. Затова по-правилно е така: не трупай, парите са средство за живот, използвай ги всеки ден.

За всеки човек идват периоди на трудности. Дори и за най-богатите и за най-силните. Затова човек трябва да се стреми да бъде смирен, за да не умре в прегръдките на злото.

Човек никога няма да спечели пари, ако не се занимава с подходяща работа. Той трябва първо да разбере какво най-много му харесва да прави, а не да робува на мода или нечий съвети.

Хората вече се интересуват само от пари. Мислят, че ако имат пари, всичко ще им е наред. Не знаят, че един ден тези пари няма да им служат за нищо.

Който краде, за здраве ще плаче...

Нека знаят всички, че нищо не остава неизплатено на този свят. Хората вършат престъпления и мислят, че никой не ги е видял. Не е така!

Всичко се вижда и идва време, когато провинилият се трябва да плати!

Жени Мишева

(IV курс, ред. – спец. „Печатни комуникации“)

По примера на великия Джовани Бокачо

(За морала, волята и човешкото във всеки от нас)

„Декамерон“ на Джовани Бокачо е сборник от сто новели, разказани за десет дни от седем жени и трима мъже, избягали от чумата във Флоренция. Историите, които те разказват, нарушават средновековния аскетичен морал и благоприличие, но въпреки благонравствеността на разказвачите си от тях полъхва свежия порив на ренесансовия човек към свободата като най-ценен дар и разчупването на феодално-католическите окови.

В „Декамерон“ се формулира една нова концепция за човека. Той е със свободна воля, творец на съдбата си и сам определя участието си, но следвайки векове наред средновековните канони и догми не може да осмисли, да обхване с разума си новия обществен ред и да се възползва от свободната воля. И дилемата му е: а дали не съм в плен на съдбата?

Събраните в крайградската вила мъже и жени простичко разказват своите истории. Мисълта за смъртта, неизбежна в дадените обстоятелства – чумната епидемия в града, провокира максимална искреност в разказите на младежите. Те сякаш се наслаждават на последните мигове от живота си. Любуват се на неговите радости, говорят открито за скритите му наслаждения. Водеща тема е любовта. Любовното чувство е свободно, разкрепостено и всеки има право на него, независимо от мястото, което заема в обществото. Любовта е дар за човека, който изпълва душата му. Човекът е духовно щедър и безкрайно великодушен. За да обичаш, трябва да имаш сили да защитаваш правото си на любов и това ни показва Бокачо в сблъсъка между позволеното и непозволеното в стотте разказани истории. В тях героите на Бокачо са личности, които доказват себе си. Те произхождат от всички обществени слоеве – граждани и селяни, търговци и занаятчии, крадци и благородници. От социалното дъно до светския и църковен елит – всички са представени. До епископите и архиепископите стоят обикновенни монаси и монахини. И всички те са подвластни на любовта, греховно изкусени от нейните страсти. Всички имат право да обичат, ако душите им са осенени от божествения дар на любовта – законите на човешкото щастие са несъвместими с обществената и социалната йерархия.

Ренесансовата идея за доброто и злото като страни на човешката добродетел се интерпретират в контекста на любовните отношения. Добродетелни са действията на всеки, който защитава правото си на обич. За Бокачо е естествено към любовните наслади да се стремят и живеещите в монашеско усамотение. Радостта и щастieto, изпитани от любо-

вта не бива да бъдат обект на престъпление и наказание от страна на Църквата. Всички са човешки същества от плът и кръв.

„Декамерон” е реалистично огледало на живота, обществото и човешките страсти с всичките им смешни или безобразни страни, енциклопедия на ренесансовия човек, който не желае повече да се съобразява със средновековните норми. Бокачо защитава правото на всеки от героите си да бъде верен на доброто и злото в себе си, но да остане човек в своята греховност и да се върне към прозрението на своя прародител – „човек съм и нищо човешко не ми е чуждо”. Въпреки нравствения критерий на времето си ренесансовият човек има правото на уникалност, многостранност и екзистенциален избор. Той не е само дълг, морал или чувство, не е безсилен да кове съдбата си и да търси новото, не е само функция на Бога. Ренесансовият човек е творец с авантюристичен дух и ново съзнание.

„Декамерон”, наречена още „Принц Галеото”, не е изгубила своята жизненост и веселост през вековете. Със своите простонародни разкази Бокачо руши средновековната крепост на католицизма и утвърждава по един фриволен начин правото на човека на земен живот и блага в противовес на задгробния.

Пазете се и бъдете здрави!!!

Румяна Нацева

(IV курс, ред. – спец. „Печатни комуникации”)

Щастие няма, но си струва цял живот да го търсим!

(Заедно сме по-силни)

България е разположена на площ от почти 111 000 кв.км, има 28 областни града и население около 7 млн (към 2018 г.). Нашата столица София попада също в капана на световната пандемия, с най-много положително заразени – тя е 1 от 28-те града в нашата страна! В тежката ситуация и безумието около COVID-19 – последното, което искаме да слушаме от екраните си в домовете, е плашещия брой заразени ежедневно.

Има ли място за паника... Според вирусолога проф. Георгиев: „Няма място за паника, това е вирус като вирус. Всеки вирус се лекува, тази пандемия има свойството след като стигне някакъв връх, да започне сама да се ограничава”.

Видяхме в Китай, откъдето тръгна всичко, какво се случи! Също и в Италия, в Испания и във Франция, Англия...

В днешното време на глобализация пренасянето на вируса от единия до другия край на света е абсолютно възможно и лесно. Този вирус няма да е последният – да не се залъгваме.

Положителното при нас българите е, че сами си произвеждаме защитните облекла и материали. Вземите превантивни мерки навреме са от голямо значение. Затова няма място за паника. При наложената карантина може само да имаме ползи от това, тъй като населението се адаптира.

Да вземем например – вредните емисии... по-малко превозни средства, неработещи предприятия – драстично намаляване на замърсяването на въздуха, укрепване на озоновия слой на земята. Но идва и друго – безработицата, спад в икономиката... и още, и още...

Да не забравяме личната си хигиена, да поддържаме допустимата дистанция между хората, да сме задръжни и отговорни към препоръчителните и задължителните мерки, за да предотвратим или поне да съкратим периода на развитие на този вирус.

Моля, останете си вкъщи!

НЕ изпадайте в паника!

Заедно сме по-силни.

Ще се справим с тази ситуация и със следващата...

Да не е само както в анекдота за Наполеон, който имал личен лекар. *Извикал го и му казал:*

– Докторе, аз от днес нямам нужда от вас. Купил съм си литература и ще чета и ще се лекувам сам.

Докторът казал:

– Добре, само ви предупреждавам, че такива като вас умират от печатни грешки.

Нека Бог ни помага!

Светла Педикова

(IV курс, ред. – спец. „Печатни комуникации“)

Земята – рай и модернизирането на света в технологичен и индустриален аспект (Да спрем за малко)

Планетата Земя е дом на всички нас – хората. Дом, който ние трябва да пазим и обичаме. Нашата природа ни дарява с много топлина и красота и ако ние самите не се погрижим за това богатство, животът на планетата ще се превърне в ад.

През пролетта природата се събужда и ни показва колко красива може да бъде нашата Земя. Дарява ни с прекрасни цветове, цъфнали дръвчета, цветя, греещо слънце и пеещи птички. Но какво всъщност правим ние – сами унищожаваме тази природа и този свят във всеки един момент.

Хората сме толкова погълнати от съвременния технологичен живот, забързано и активно ежедневие, че забравяме за заобикаляния ни естествен свят.

Не оценяваме, това което ни се дава, безнаказано рушим. Най-безотговорно замърсяваме въздуха, водите и почвата. Изсичаме горите, хвърляме си боклука навсякъде и строим безкрайни магистрали и сгради.

Има и хора, които са против опазването на околната среда, защото смятат, че това пречи на индустриалното развитие. Това ми напомня за книгата на Олдъс Хъксли „*Прекрасният нов свят*“, в която чрез определени методи всеки индивид бива научаван от ранна възраст да изпитва ненавист към всичко, свързано с природата, което е в полза на развитието и модернизирането на света в технологичен и индустриален аспект.

Ние вече сме започнали да проявяваме тази „*ненавист*“, но ако се замислим и се опитаме да поправим нещата, докато не е късно, може и това кътче, наречено наш дом, да се превърне в едно по-добро място.

Този свят на алчност, безхаберие, агресия и егоизъм завладя всички нас. И така забравяме едно важно нещо, че като унищожаваме света около нас, убиваме и самите нас.

И може би в днешната ситуация, в която се намираме е трябвало да попаднем в капана на един коварен вирус, за да осъзнаем колко всъщност е мил животът ни и колко е скъпа за нас нашата планета. Да разберем, че нито парите, нито агресията, нито ходенето по мове са по-важни от здравето ни и семейството ни.

Посланието ми към човечеството е следното: да спрем замалко и да се опитаме да *зашием раните*, които сами сме отворили и оставили на Земята.

Нека опазим ценностите, благата, горите, реките и всичко, което ни заобикаля в нашия дом.

Нека бъдем различни и да спасим, както света, така и себе си.

Да оставим този Рай и тази красота на следващите поколения, да ги научим да ценят това, което имат и да го запазят истинско.

Дара Петрова

(IV курс, ред. – спец. „Печатни комуникации“)

За КОВИД-19, рестрикциите и личната свобода

(Мерките, които бяха въведени, трябва да се спазват)

Посланието ми към човечеството към възникналата пандемия в България и извънредната ситуация в страната ни е че, введените мерки трябва да се спазват. За да оцелеем, трябва да сме си у дома и да не ги пренабрегваме. Смятам, че сега никак не е лошо да обърнем внимание на нашите близки докато сме си у дома, защото в забързаното ни ежедневиe не остава време за тях, а те са най-важните.

Сега имаме възможността да направим всичко онова, което сме пренебрегвали като несвършена работа у дома, непрочетена книга, филм, за който все сме казвали, че нямаме време да гледаме, да общуваме по-често със семейството си и да им покажем любовта си.

Мисля, че ако изпълним мерките за безопасност и не излизаме за щяло и не щяло, а само за най-необходимото ще излезем по-бързо от кризата.

Посланието ми към човечеството е да бъде по-отговорно и разумно.

Ралица Христова

(IV курс, ред. – спец. „Печатни комуникации“)

Коронавирусът за кратко време завладя света

(Искусството не може да бъде поставено под карантина: спасение в Словото)

С идването на пролетта с огромна радост и вълнение ми се иска да изкрещя на всички: „Отворете прозорците, навън е пролет. Живи сме тук и сега, светът, макар и крехък, е красив. Сутрин въздухът е резлив и кара лицето да потръпва; слънцето те погалва и лицето се отпуска в усмивка. Не забравяйте да изпитвате радост”.

Накратко ще разкажа за най-актуалната тема от началото на годината – коронавируса (COVID-19), който за кратко време завладя света и постави милиони хора под карантина. Тежкият остър респираторен синдром коронавирус, по-рано известен като нов коронавирус 2019 (2019-nCoV), засяга пряко белите дробове и може да доведе до тежка двустранна пневмония и смърт. Първата известна инфекция при хората се появява през декември 2019 г. в Ухан, Китай, вероятно произхождаща от заразено животно. Впоследствие вирусът се разпространява в Китай и в повече от 25 страни в Азия, Европа, Северна Америка и Океания. Сега вирусът е завладял целия свят. Разпространението на вируса от човек на човек е потвърдено и на 30 януари 2020 г. COVID-19 е обявен за световна здравна заплаха от Световната здравна организация (СЗО), а малко по-късно и за пандемия.

Безспорен е фактът, че за ден светът стана различен от този, който познавахме до вчера. В този „нов”, различен свят и поради карантината, хората станаха заложници в собствените си домове. Вижете колко хора заразилистваха отново „Декамерон” или „Чума-

та” на Камю, или колко напрегнато се обсъжда испанският грип в новините. Изведнъж започнахме да разбираме прекомерното може би желание за ред и хигиена на старото поколение и да виждаме, че то може да е родено от опит с войни и болести, през които не ни се е налагало да минаваме.

Нека си спомним какво е написал Бокачо: „Данте надникнал в отвъдния свят, Петрарка – в себе си, а Бокачо – в света, който го заобикалял”.

Един от биографите на Джовани Бокачо представя заслугите му сред всички големи италиански поети. Флорентинският творец се откроява особено чрез своето новаторство. Той утвърждава краткия прозаичен разказ в европейската култура чрез „Декамерон”. В този новелистичен сборник Бокачо измества теологичното средновековно мислене и дава тласък на антропоцентричната идея, представяйки разказването като символ на живота.

Словото на новатора в творбата въздейства силно. То е единствен начин човешката душа да бъде утешена и спасена в дни на изпитания. Разказването е път към представянето на любовта като основна тема в творбата. Бокачовото слово се характеризира с представянето на много земни романтични истории... Сложната композиционна рамка на творбата играе важна роля за представянето на Словото като единствено спасение. Въведението в произведението, където най-дълго се чува авторовият глас, представлява най-външната рамка, даваща сведения за реалното време във Флоренция през 1348 г. Бокачо описва страшното време, в което чумната епидемия отнема живота на много хора: „Болестта беше толкова прилепчива... ако живо същество се допреше до болен или умрял от тази болест, то не само се заразяваше, но и умираше за съвсем кратко време”.

Истинският трагизъм се състои не само във физическото унищожение, а и в разрухата на човешкия дух, на способността човекът да носи в себе си милосърдието, състрадание, готовността да подаде ръка на попадналия в беда: „...почти всички постъпваха по един и същ начин: почваха да странят от болните, да избягват да се докосват до тях и вещите им, защото вярваха, че така ще се опазят живи и здрави”.

Бокачо не пести на читателя нито една подробност, описваща егоизма, безмерната жестокост на човека: „Често в един ковчег наблъскваха по два или три труп...”.

Всеки се стреми да оцелее, а когато смъртта е на крачка от човека, дори най-близките са далече от безпомощния. Чумната епидемия води хората до полудяване, до загуба на съзнателното. Ето защо Бокачо налага Словото и разказа като единствено спасение.

Самото заглавие „Декамерон” значи десетоднев и представлява сборник от десет новели, разказани в продължение на десет дни от седем дами и трима мъже. Тук авторът поставя акцент върху заложения символизъм на числата. Десетима са разказвачите, а числото десет е символ на съвършенството. Числото, представящо броя на дамите, съчетава четирите основни добродетели – мъдрост, умереност, мъжество и справедливост, с трите богословски добродетели – вяра, надежда и любов. Авторът определя целта на събирането и разказването на развлекателни истории, така че те да ангажират вниманието на слушащия и да го отклоняват от лоши мисли.

Героите се срещат по време на утринна служба в църквата „Санта Мария Новела” и по предложение на най-възрастната сред тях – Пампиней, решават да се оттеглят извън града, където да се опазят от страшната чума. Самото име Пампиней означава „жизнена”, „цфтяща”. Героинята иска да живее и няма да се предаде пред трудността на времето. Тя първа сред всички търси и вижда спасението в Словото.

За всеки от десетте дни, през които персонажите остават заедно, един от тях поема ролята на водещ (крал или кралица) и организира протичането на деня – хранене, забавления, разказване. Всеки ден се подава по една тема и всеки разказва някаква новела. Бокачо умело представя активността, борбения дух и желанието за живот на тези хора. Това, че се оттеглят от опасността, не ги прави бездушни, защото те намират начин да оцелеят и да запазят себе си.

Чрез ролята на повествователната рамка на „Декамерон” Бокачо убеждава читателя в силата на Словото. В дните на изпитания Словото утвърждава любовта като най-висша ценност и движещата сила в света.

Тя е представена като чувство на духовно изживяване и телесно удоволствие. Словото в творбата предизвиква смеха, радостта, забавата у читателя. Точно такава е разказаната от Памфило шеста новела през деветия ден. Бокачо отбелязва, че дава на своите герои условни имена. Памфило значи „обожател”, „целият изтъкан от любов”. Силата на любовта, която премахва социалните граници между бедни и богати, е представена в Дионеовата десета новела от десетия ден. Тя представя страданието на човека, разделен от любимия, но завършва с щастлив край. Самото име на разказвача значи „радостен”, „весел”, „сладостен”. Грешната любов присъства и в осма новела през третия ден в разказа на Емилия – „влюбена в красотата си”, „ласкателката”. Красивата съпруга на Ферондо е изкусителка за абата, чийто обет за въздържание се оказва сломен под желанието за телесното удоволствие. Чрез Словото Бокачо представя необятните измерения на любовта. За Бокачо не съществуват забранени теми, но той говори пристойно, когато представя любовта като плътско блаженство за човека. Новаторът разказва с неповторимо умение. Той въвежда в битовите сцени романтичен нюанс и с изящна артистичност разсмива читателя. Този свеж смях, присъстващ в новелите, разтушава и забавлява. „Декамерон” превръща Бокачо в знаменит творец на ранния Ренесанс и в един от най-популярните писатели не само в Италия, но и в целия свят.

Сравнявайки днешната ситуация и наложеното извънредно положение с пандемията назад във времето, се появяват редица въпроси: „Звучат ли думите по друг начин днес, когато сме изправени пред изпитание? Кое ни води – страхът или желанието за свобода? Ще се появи ли нов „Декамерон“, който да ни припомня онова, което така или иначе няма да забравим?”. Въпросите ни *събират*, въпросите ни *делят*. Изолацията ни взима, но навярно и ни дава. Едно е сигурно – изкуството не може да бъде поставено под карантина. Особено – литературата!

Илиян Барзев

(IV курс, ред. – спец. „Компютърни науки”)

Информационно обезпечаване на студентите на УниБИТ по време на извънредно положение: човекоцентричен свят

(Интеракциите между хората са сърцевината на нашия свят: директното човешко общуване – най-важният фактор във виртуалните научни форуми)

Препоръчаното със Заповед № 113/13.03.2020 г. на Ректора на УниБИТ, проф. дн Ирена Петева, дистанционно обучение в УниБИТ във връзка с кризата, предизвикана от короновируса: е ефективно, хуманно, хармонизиращо, а не само своевременно.

Учебният процес в Университета протича без прекъсване и върви със същото темпо – като при традиционния план. С пълна сила работи и моделът на Студентското научно общество към УниБИТ (СНО) – двигателят на нашите извънаудиторни научни изследвания.

Както и преди, и в настоящия момент имаме директен контакт с ръководителите на СНО – проф. д.п.н. Александра Куманова и ас. д-р Николай Василев. Работим близко с Организационния комитет на протичащата в настоящия момент XVI Студентска виртуална научна конференция с международно участие при УниБИТ – гл. ас. д-р Надежда Томова, гл. ас. Соня Спасова.

Независимо от разстоянието, ние непрекъснато обменяме имейли и споделяме информация по електронната поща и в директни телефонни контакти. Дори личните ни – макар и дистанционни – контактистанаха по особен начин търсени, ценни, решаващи.

Сайтът на СНО, който се намира на адрес <http://sno.unibit.bg/>, е актуализиран с най-новата литература, до която студентите имат незабавен постоянен достъп. Всички информационни ресурси са на наше разположение. Интересното е, че наличието на тази платформа разширява общата ни култура, събужда нови интереси. В нея има директории с цели електронни библиотеки по аспекти на човешкото познание – откритията на човечеството, личностите на откривателите, психологически концепции за човека. Особено ценни са не само учебните издания, но и монографиите, както и томовете с публикации на СНО от ежегодните научни форуми на формацията. Тук са поместени проспектите на ежегодните Студентски научни конференции, които са стимул за нови наши участия днес. Прави впечатление нивото на изпълнение на тази продукция, създадена по най-модерни стандарти. Най-важното е, че тази съкровищница е изцяло в помощ на студентите.

За протичането на процеса на дистанционно обучение на студентите от УниБИТ от различните специалности, дисциплините от учебния план са добавени и в онлайн платформа за обучение Мудъл, която се намира на адрес <https://edu.unibit.bg/>. Освен литература, системата предоставя възможност да се добавят видеоматериали, както и да се осъществяват видеоконферентни връзки чрез допълнително инсталирания плъгин Big Blue Button. По този начин обучението протича във форма, която е все по-близка до редовната присъствена форма. Студентите могат да водят дискусии и да обсъждат различни казуси с преподавателите и състудентите си, да споделят свои проучвания и да бъдат оценявани.

Като студент по специалността „Компютърни науки” и преди съм използвал платформите. Намирам това за изключително ефективно, защото информацията за всяка дисциплина е подредена, а достъпът до нея е бърз и лесен. Дори при евентуален проблем с тази платформа, в рамките на минути ние можем да се свържем по имейл или мобилен телефон и да намерим алтернативно временно решение, за да се възобнови процесът.

От моите колеги – студенти, които са от специалности „Информационни технологии” и „Компютърни науки” получих изключително добри отзиви за процеса на обучение, въпреки наложеното извънредно положение. Преподавателите проф. д-р Георги Димитров и доц. д-р Боян Жеков, с които говорих, също са на мнение, че по този начин учебните занятия могат да бъдат провеждани плавно и без прекъсване.

Въпреки модерните цифрови технологии, които използваме днес, и въпреки дистанционния достъп до информация, който в момента е основен, най-важният фактор при обучението на студентите е директното човешко общуване – както в реална, така и във виртуалната среда.

Личният контакт между хората никога не може да бъде заменен изцяло от софтуера и винаги ще ни бъде от първа необходимост, за да може да протича пълноценно комуникацията, българската дума за която е: *обицуване*.

Защото смисълът и на виртуалното обучение, и на виртуалните научни форуми е да усъвършенстваме света, в който живеем и творим, и човекът е двигателят на това усъвършенстване.

Светът, в който живеем и творим, трябва да бъде човекоцентричен, и в никакъв смисъл – особено в условията на високотехнологичната информатизация – едностранно техноцентричен.

Знаменателно е, че един от последните метайнформационни ресурси, въведен в сайта на УниБИТ, е колективната монография на нашия Университет *„Game- Play-феноменология на информационната среда”*¹⁰... Трудът провъзгласява идеите за свободата, равнопоставеността на страните, участващи в информационните комуникации, смисъла на открителството – да си свързан реално с изследваната реалност и да умееш да внедряваш новациите в информационната среда.

Да не забравяме, че според най-модерните днес виждания на проф. д.ик.н. Стоян Денчев, на когото е и посветен трудът *„Game- Play-феноменология...”*, информационната среда е ТРИЕДИНСТВО от информационни фондове, информационни технологии и интеракции между хората...

Мисля, че интеракциите между хората са *сърцевината* на нашия свят!

Венелина Грахова

(IV курс, ред. – спец. „Обществени политики и практики”)

Да отворим душите си с вярата

(Възраждащата се *природа* ще ни влее част от могъщата си сила)

В 5 часа и 49 минути, половин час преди изгрева на слънцето, кукувицата извести, че зимата си е отишла и вече е пролет.

Това означава, че в този момент Слънцето, при своето видимо движение по еклиптиката, пресича пролетната равноденствена точка и от южната небесна полусфера преминава в северната.

Периодът от време от началото на астрономическата пролет до началото на следващата астрономическа пролет е равен на една тропична година и се равнява на 365,24219 денонощия. По света е възприета календарна система, основаваща се на т.нар. Григориански календар.

Според календара по определен начин се редуват обикновени години по 365 дни и високосни по 366 дни, в които допълнителният 29 февруари компенсира натрупаната разлика. Това е направено за удобство, но е и причината датата на пролетното равноденствие да е различна всяка година – варира между 20 март, 21 или 22 март за северното полукълбо. Календарната дата зависи от това, колко години са минали от последната високосна.

Тази година посрещаме първия пролетен ден при по особени обстоятелства – в условията на извънредно положение заради пандемията от коронавируса.

¹⁰ Сред авторите – простете ми за гордостта – съм и аз.

Нека това не бъде пречка да отворим душите си с вярата, че възраждащата се природа ще ни влее част от могъщата си сила, за да преодолеем успешно това най-голямо от началото на века изпитание.

Салваторе Митов

(IV курс, зад. – спец. „Библиотекознание и библиография”)

Да обичаме

(Да бъдем повече в услуга на ДРУГИТЕ; да повишаваме вибрацията и съзнанието си)

Посланието ми към света: да започнем повече да обичаме, да прощаваме на себе си и на другите и по този начин да спрем колелото на кармата. Трябва да се фокусираме върху това да бъдем повече в услуга на другите в ежедневието си, както и – да повишаваме вибрацията и съзнанието си.

Начинът на живот може да бъде свободен и красив, но ние сме загубили по пътя.

Текущата ситуация в света е наша отговорност.

Когато всички бъдем способни да осъзнаем отговорността в цялата й пълнота за всичко, което става, ние ще можем облекчено да въздъхнем.

Марина Георгиева

(I курс, маг. програма „Информационни системи и технологии”)

Зимата на нашата пролет

(Снегът ще се стопи, това е неминуемо)

Пролетта на 2020 г. беше необикновена и като казвам необикновена, то тя беше наистина необикновена по две причини.

Първата причина беше, че не можехме да се радваме на природата и пролетта отблизо, бяхме поставени принудително под карантина в домовете си. Целият свят беше завладян от вирус, който привидно протичаше като обикновен грип и уж не беше много опасен, но в същото време много заразен и смъртоносен за възрастните и за хора с хронични заболявания. Умираха хиляди на ден, по цялото земно кълбо, нямаше незасегнато кътче от Земята. Бяхме предприели действия по социална изолация и наблюдавахме света през прозорците си и мобилните устройства.

Когато попитах баба си един ден дали я е страх, тя ми каза: „Не се страхувай, чедо, ние старите хора, които сме *живели в два века*, знаем, че Земята се прочиства през сто години. Натезава и се отърсва от старите и болни хора и дава път на новото поколение, поолеква за новия живот”. Помислих си: „*точно като пролетта*”. Баба каза, че „човечеството е преживяло чума, холера, испанския грип и това ще мине, не бой се!”.

Втората причина беше, че тъкмо настъпи астрономическата пролет, разпространиха се снимки на цъфнали дървета и пристигнали щъркели и една сутрин осъмнахме, затрупани от сняг. Имало е сняг и други години през март, но толкова много натрупан сняг през пролетта, аз не помнех. Март е последният месец от зимата и първият от пролетта, какво нещо е природата, колко необяснима е Тя! Само един месец, а събира в себе си два сезона и то какви – противоположни.

Извиках 6-годишната си дъщеря да погледне през прозореца колко много сняг има, а тя погледна и каза: „*Все едно идва Коледа!*”.

Въпреки страха на младите за по-възрастните и за малките деца, пролетта настъпва въпреки вирусите, страховете и снега! Нека се учим от по-старите и гледаме света с очите на децата – в тях няма страх, а само очакване за нещо ново и по-хубаво!

Пролетта настъпва за новия живот в природата.

Човечеството очаква новото начало!

Да имаш не само правото, но и задължението да напишеш такава книга...

СТОЯН ДЕНЧЕВ

To have not only the right, but also the obligation to write such a book...

Stoyan Denchev

Summary

The monograph „The scientific contribution: Methodological analyzes. Reviewing” is the latest intellectual creation of one of the doyens of the scientific thought in Bulgaria – Prof. Christo Mutafov.

The present corpus of cases of theoretical, methodological and practical – applied scientific activity is the most extensive research in Bulgaria conducted to date on the problems of knowledge assessment. The author makes a purposeful and detailed analysis, that gives the opportunity to be formulated basic ideas, conceptual statements and to be reached creative conclusions regarding science evaluation problems and their broadened interpretation. Significant is the analysis of the intimate mechanisms of the generation and formation of new knowledge and for the socio-cognitive characterization of the R&D work on a large collections of medical, biotechnological and laser technological R&D projects, carried out over decades. This analysis identifies, describes and defines a number of fundamental details in the R&D activity.

On the grounds of the conducted in-depth theoretical and methodical research on the matter of evaluating the scientific contribution and of the wide firsthand experience in the performance and analysis of the evaluation procedures, Prof. Mutafov reached to a purely practical approach – the drawing-up of a form - a “pathway”, providing maximally objective reviewing of the scientific research results.

Key-words: science of science, methodology of science, semantic information, scientific activity, R/D, knowledge assessment, scientific contribution, reviewing, medicine, biotechnology, laser-technology.

Проф. д-р мед. Христо Мутафов, д.филос.н., ни представя монография за НАУЧНИЯ ПРИНОС¹, базирана на защитения му преди години, но актуален и днес докторски труд². Реализиран в дисертацията на базата на десетки медицински изследвания, в моногра-

¹ **Мутафов**, Хр. Новото научно знание и възможности за неговата оценка: Дисертационен труд за присъждане на званието „доктор на философските науки”. София: СНС по философия, 1991, 666 с. (Депониран в НБКМ – Сигн. Д973-975/1993)

² **Мутафов**, Хр. и др. Оценка на научните изследвания в областта на биотехнологиите, изпълнени у нас през VIII петилетка. Т. 1–5. София: Комитет за наука при МС, септември 1987. 53 с.; 6 прил. с общ обем 756 с.

фията се осъществява анализ – по държавна поръчка! – на естеството, субстанцията, на научния принос, съдържащ се в биотехнологичните и лазерните изследвания, изпълнени в страната с обществени средства и в обществени институции³.

По същество монографичният труд на проф. Мутафов демонстрира неговата комплексна научна и житейска компетентност. Това изследване представлява дълбоко осмислена и задълбочена рекапитулация на професионалния живот на един светъл научен ум.

Няма да е пресилено да кажа, че настоящият корпус от научно-теоретични, методологични и практико-приложни изследвания по отношение на наукознанието е най-мощното досега в българската наука задълбочено изследване на основните проблеми на оценката на знанието. Авторът прави целенасочен анализ, който дава възможност да се формулират принципиални идеи, концептуални постановки и креативни изводи за решаване на проблемите в областта и разширеното им интерпретиране.

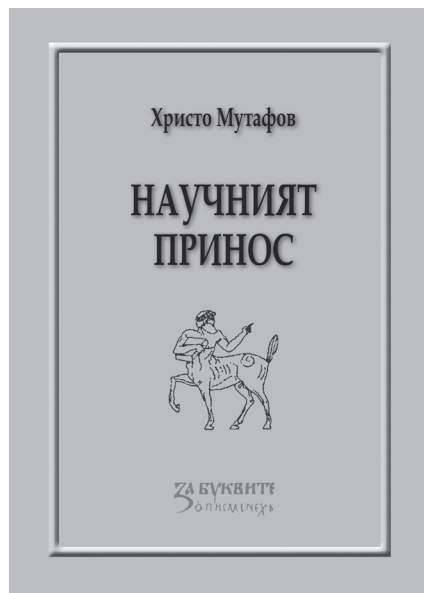
Още в уводната част проличава дълбоката отдаденост на проф. Мутафов на науката и неговата съпричастност към тази магия, разглеждайки я като съществена част от целокупния обществен живот, като предизвикателство за диалог и връзка между високите научни постижения и социалното съзнание. Проблемът защо трябва за измерването на новото научно знание, което привлича капацитет, е поставен в контекста на идеята за прогрес, базиран на знанието като непреходен доминиращ обществен ресурс.

Научноизследователският труд е оригинален и с ясна творческа авторска мисъл.

Методологичната основа на проблема за научния принос е изградена върху историческата фактология и съществуващите литературни извори, осветяващи научната теория. Поставен е акцент върху стратиграфско-цитационния хиатус между теоретичните знания по въпросите на оценката на научния принос и практическото им приложение, като тази празнота в третираната проблематика е разгледана като актуален, значим за науката в момента и в перспектива проблем.

Изтъква се, че оценката на новото научно знание е синергична комбинация от евристични и информационни възможности в процеса на непрекъснати промени в обществената среда. По същество развитието на научния процес формира креативен и иновативен подход за най-пълноценно използване на наличното знание и създаване на ново такова.

Авторът анализира няколко различни подхода и създава комплексно синтезирана и иновативна архитектура на методологията, особено актуална днес в страната ни. Изяс-

³ Мутафов, Хр. и др. Резултати от експертен анализ и оценка на 22 секретни разработки по лазери, изпълнени в НРБ през периода 1981–1988 години. София: МКНП, 1989. 22 с. 9 прил. И двете по т.т. 3.1. и 3.2. са депонирани в Централния държавен архив с протокол от 1.02.2019 г.

нява възможностите и ролята на икономическия подход при оценката на научните продукти и неговата реализация при различните видове научноизследователски разработки. Анализира темпоралното развитие на схващанията за оценката им. Обосновава ефективността на информационния подход при оценката на научноизследователските разработки с оглед определяне и систематизиране на информативността на научния продукт, съчета-но с логико-психологичния оценъчен анализ на изследователския процес.

Издирени са и са систематизирани огромният брой използвани набори от показатели за оценка и характеризирани на научноизследователската дейност. Особено внимание е отделено на някои показатели за оценка на научноизследователската работа от специфично естество, като например единицата за количество информация „*бит*“, показателят „*време*“, изразходвано за научноизследователска дейност, „*мултивалентността*“ на научноизследователските резултати и „*научната квалификация на субекта*“ на оценката.

Знанието е в съзнанието на хората, докато то не бъде материализирано. Така се аргументира научната постановка за социалния аспект в оценката на научното знание, представен чрез субекта на научноизследователската работа и неговата структура в различните му аспекти: социоейерархичен; предметно-тематичен; служебно-професионален и квалификационен; по степента на обобществяване на научните резултати; в зависимост от ролята му в изследователския процес. На тази основа са разкрити възможностите за оценка на научноизследователската работа като синтез между зрелостта на научния социум и обществената реализация на научното знание. Проблемът *практика–наука* е аргументиран и обоснован като една от най-важните характеристики на научноизследователската дейност, където науката е средство за усъвършенстване на практиката, от една страна, а от друга, науката и практиката са в неразривно единство.

Субектът на научноизследователската работа е представен като творческа личност от гледна точка на неговата ценностна ориентация и е анализирана неговата характеристика в науката в контекста на колективността.

Извършените изследвания върху проблема „прогнозиране“ при оценката на научното знание създават база за реална оценка и за дългосрочни прогнози на различни равнища и способстват за определяне на перспективите на тяхното развитие. Това са ключови функции на науката. Авторът анализира акта на прогнозиране на социалната стойност на научните открития, както и актуалността на научноизследователските проблеми, като тази рефлексия позволява научното знание да се разглежда като специфична култура в условията на глобализация се свят.

Проблемът „*мяра на семантичната информация*“ е анализиран в гносеологичния аспект на философските категории *количество–качество* и *форма–съдържание*, приложени към понятието *семантична информация* като основа за определяне на реално приложима мерна единица за семантична информация в ролята ѝ на субстанция на знанието.

Обосновава се инвариантният оценъчен параметър *ново знание* в различните му прояви като основен водещ елемент в логическата конструкция за характеризирани на новото знание. Илюстрира се, че теоретичната и практическата значимост на новите научни резултати е в тясна зависимост и от обстоятелството, че те допълват и развиват компонентите на вече наличното научно знание и че поради това границата между „старо“ и „ново“ знание е трудно определяема. Описват се гносеологичната структура на новата научна

информация и познавателната значимост, коментират се принципите, свързани с достоверността на новата информация.

Постигнатите в изследването изводи и резултати са послужили за създаване на графичен модел на информационно-евристичната структура на научноизследователската работа. Интерпретацията на изследваните проблеми е довело до формиране на добра основа за прилагането на иновативен подход – стъпвайки на семантико-логическите предпоставки за модела и на информационно-евристичната структура на общественото научно знание, е диференцирана и характеризирана семантичната информация, използвана и продуцирана в процеса на научноизследователската работа.

Съществен принос на проф. Мутафов по оценката на научния принос е изградената от него Историографска цитационна схема, включваща само научни публикации, преминали проблемно ангажиран „семантичен растер“ по темата на настоящото изследване. С това въпросната цитационна схема създава възможността за включване в цитационен анализ само на действително касаещи проблема информационни източници.

Графичният модел на информационното съдържание на научноизследователските проблеми, разработен като семантично-цитатен модел за определяне на „мярата на проблемност“, респ. „информационна наситеност“, на научноизследователските задачи, конструиран и представен от проф. Мутафов с т.нар. от него „семантична крива“, обективизира степента на научноинформационното обезпечаване на изследователските задачи.

Съчетаването на описаната Историографска цитационна схема с Графичния модел за мярата на проблемност на изследователските задачи е най-съществена предпоставка за максималното информационно обезпечаване и за рационална организация на изследователските проекти.

Авторът поставя акцент върху някои основни изходни принципи при оценката на научноизследователската работа, като например признакът „новост“ в ролята му на основен оценъчен *инвариантен параметър*. Разглежда в детайли структурата на гносеологичната характеристика на продукта от научните изследвания и дава практически насоки за гносеологичното му характеризиране чрез определяне на комуникативния потенциал на научноизследователската дейност, определяне на съотношението между фундаменталните и приложните изследвания в изпълнени изследователски програми, определяне на евристичния потенциал на научни ръководители и рецензенти.

Принос на настоящия труд е, от една страна, изграждането, и от друга страна, апробирането на методиката за социо-познавателно характеризиране на научноизследователската работа върху големи съвкупности от медицински, гранични на медицината, биотехнологични и изследвания по въпросите на лазерните технологии. В тази връзка трудът би представлявал съществен интерес и би бил от съществена полза за ръководителите от национално, от институционално и от институтско ниво!

Особено съществен е приносът на автора в анализа на интимните механизми на възникване и формиране на ново знание в посочените научни области, осъществен върху 179 независими едно от друго изследвания (между които 144 дисертации), осъществени в протежение на десетилетия. При този анализ са установени, описани и дефинирани редица основополагащи детайли в научноизследователската работа, като например ролята на внедрителската дейност в рамките на научноизследователския процес, перфекциони-

рането на вече съществуващо знание, научните хипотези и понятието „незряла хипотеза”, нововъзникващите научни проблеми, „изтискването” на ново знание от вече наличното в обществения научен тезаурус знание посредством използване на вече съществуващи методи за научна работа и т.н. и т.н., включително преценки за достойнствата на ръководители в науката и на множество рецензенти на проекти и дисертационни трудове.

Въз основа на задълбоченото теоретико-методологично изследване на проблема за оценка на научния принос и на обширния си опит по провеждане и анализ на оценъчни процедури, проф. Мутафов достига до чисто практически подход – съставянето на формуляр – „пътека”, осигуряващ (при добронамерена позиция на оценяващите експерти!) максимално обективно рецензиране на резултатите от научни изследвания.

Обект на експлицитно разглеждане или имплицитно вплетени в труда са множество шекотливи във връзка с определянето на научния принос въпроси, като например:

- значимата за развитието на общественото знание роля на хилядите труженици в системата на „голямата наука”, със своя по-голям или по-малък, но значим научен принос;

- естеството на научната публикация „монография” и същността на нейния научен принос;

- мястото, ролята и научния принос в развитието на общественото научно знание на публикацията „учебник”.

И.т.н. и т.н., включително до феномена на плагиатството.

Пронизваща целия труд, най-съществена идея е, че оценъчната експертиза в науката е съставна част и продължение на самите оценявани научноизследователски разработки и поради това най-съществен фактор за развитие на науката и за обобществяването на научните резултати!

Съществен проблем, на който, за съжаление проф. Мутафов, не отделя специално, експлицитно внимание, е експертизата за приноса в научното развитие на преподавателите в университетите и висшите учебни заведения в ролята им на важни субекти в сложната система на науката. Това е особено важно, тъй като понастоящем и то не само в България, наблюдаваме изкривяване на критериите за оценка на **научния принос на преподавателския състав**. Без да се отчита основната дейност на преподавателите – **обучението и извънаудиторната им работа със студентите и докторантите**, се акцентира върху формални наукометрични количествени, а не качествени показатели, свързани с акцент върху брой публикации, цитирания и прочие, които не са специфично присъщи за образователния процес, а и не само за него. Разбира се, науката и образованието трябва да бъдат свързани, но не на базата на това колко статии са публикувани в някои от субективно определените списания или бази данни. Тук, например, би трябвало да се направи разграничение. Колегите от научните институти, които не се занимават с преподавателска дейност, извършват единствено и само изследователска работа и пишат статии на базата на своите научни интереси. Това и нищо друго е по същество тяхната дейност, заради която получават възнаграждение. Основният ангажимент на учения в университета е да преподава знания, и то не само да образова, колкото да възпитава умения у младите хора, да ги подготвя да генерират прогрес и да се адаптират към съвременното общество и присъщата му социална практика. Базовата, парадигмалната среда на този ангажимент

се изразява с максимата: „ОТ АКРЕДИТИРАНА КВАЛИФИКАЦИЯ КЪМ СЕРТИФИЦИРАНИ УМЕНИЯ“! Впрочем, да се надяваме, че в недалечно бъдеще ще разполагаме с подобна по задълбоченост и всеобхватност на монографията на проф. Мутафов сериозна и детайлна публикация за обективно характеризиране и на научния принос на преподавателите в науката.

Трудът на проф. Христо Мутафов, доайенът в страната ни в областта на наукознанието, не е предназначен за широк кръг читатели. Монографията представлява безспорен интерес за специалистите, които ежедневно „артикулират“ принципите, механизмите и технологиите на процесите по практическата реализация на оценка на НАУЧНИЯ ПРИНОС на всяко едно научно изследване, на всеки учен, на всеки научен колектив и институция – на първо място за членовете на експертните научни комисии при оценка на научни проекти от различен ранг, за рецензентите на дисертации, хабилитационни и други трудове, за всеки изследовател в науката, включително за всеки аспирант и докторант при критичната самооценка на собствените му усилия, както и за студентите магистри по всички специалности, включително и особено в областта на наукознанието и информационните технологии, които са в релации със съвременните проблеми на науката, и за тези, които не само докосват, но и изследват всеобхватната проблематика на философското познание за обществото и за неговото развитие.

Като обединява, но и диференцира възможностите на прилаганите понастоящем подходи за оценка, т.е. за определяне или най-точно казано – за **характеризиране на научния принос**, проф. Мутафов открива перспектива за комплексна, науковедски зряла методология за осмисляне на научния принос във всеки един конкретен случай с неговата социална и познавателна актуалност и значимост. Мнозина имат правата да пишат книги, но единици са тези, които осъзнават обществената необходимост от това и своето лично задължение именно те да ги напишат! С настоящия свой труд проф. Мутафов е изпълнил своя професионален и обществен дълг!

Мутафов, Христо Научният принос : Методологични анализи. Рецензиране. София : За буквите – О писменехъ, 2019. 472 с.

Документалното наследство и осмислянето на Българския XIX век

РУМЯНА РАДКОВА

The documentary heritage and the understanding of the Bulgarian XIX century

Rumyana Radkova

Summary

The book presents new documents that shed light on the multi-layered processes that took place among Bulgarian society in the XIX century, as well as to affirm some theses, but also to rethink old and already established ones. The authors are specialists in different but at the same time complementary fields of science – historians (Renaissance and Ottoman), archivists and librarians, which does not dilute the concept of the publication, but on the contrary makes it more diverse and interesting. Along with classical Revival themes such as the struggle for church independence and public affairs, the reform initiatives of the Ottoman government during the Tanzimat and various moments of economic cooperation and mutual influence of the different religions representatives in Bulgarian territories are also present.

Key-words: Bulgarian Revival, Tanzimat, archives, Church, municipalities, law, economy.

Колективната монография „Българският XIX век: нови архиви и прочити“, под научната редакция на проф. дин Орлин Събев и доц. д-р Християн Атанасов, включва седем глави, написани от осем автори, предговор от двамата научни редактори и заключение. Приложен е и т.нар. „Каталог на Славка Драганова“, който включва опис на повече от 3000 архивни единици османотурски документи, съхранявани в Отдел „Ориенталски сбирки“ на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

Както отбелязва Орлин Събев в неговата част от предговора, монографията може да бъде разглеждана като своеобразно продължение на публикувания от Центъра за академични изследвания през 2006 г. сборник „Балканският XIX век: други прочити“, съдържащ изследвания от по-младото поколение български историци, които се опитват да осмислят критично по-старите изследвания, в частност обособяването на отделна историческа епоха, наречена *Българско възрождение*. (Автори като Александър Везенков дори предлагат изобщо да отпадне употребата на това название.) Орлин Събев неслучайно е озаглавил предговора си „Българският XIX век: *Възрождение, Танзимат* и/или още нещо“, защото акцентира върху полезността на подобни критически прочити. Той отбелязва обаче, че не бива да се стига до крайности (като това на Везенков). Събев изтъква, че редактираната от него и от Хр. Атанасов колективна монография няма за цел да продължи в теоретичен план дебата, зададен в „Балканския XIX век“, а да допринесе чрез привличане на нови, неизползвани или слабо познати османотурски и български

извори за по-адекватното и коректно осмисляне на епохата, независимо дали ще бъде разглеждана като български *възрожденски* феномен, като органична част от процеса на реформи (*Танзимат*) в Османската империя през XIX в., като амалгама от двете или нещо друго.

Тъй като книгата е посветена на 80-годишнината на османиста, доц. д-р Славка Драганова, която е изявен изследовател на стопанската история на българските земи през XIX в., в тематично отношение повечето автори (Надя Манолова-Николова, Християн Атанасов, Ивелина Машева, Орлин Събев, Ивайло Найденов) се фокусират върху социално-икономическите аспекти, а трима представят нови извори, свързани с обособяването на самостоятелна българска църква и на общинско самоуправление (Пламен Митев, Таня Тодорова и Милена Тафрова). Бих искала да подчертая, че всички изследвания, включени в моно-

графията, са *приносни*. От една страна, те разработват теми, които досега са останали извън вниманието на историците на Българския XIX в., а от друга, вкарват в научно обръщение в повечето случаи неизвестни досега архиви, които служат за основа на критичния им прочит към този важен период в българската история.

Особено важно е, че монографията „Българският XIX век: нови архиви и прочити“ обединява усилията на изследователи, които доскоро обикновено провеждаха и публикуваха проучванията си независимо един от друг – османисти и специалисти по Българско възрождане. Това е начинът да се преодолее едностранчивостта на досегашните изследвания, за да се изгради една по-обективна картина на миналото, без това да води до крайни отричания на едни или други прочити, хипотези или концепции. Както основателно се посочва в заключението: *„В монографията животът на българина е представен като иманентно интегрална част от живота на Османската империя, без това обстоятелство да обезличава неговата културна, религиозна, етно-национална и локална специфика“*.

За приносния характер на изданието допринася и приложеният цифровизиран вариант на каталога от над 3000 архивни единици османотурски документи за стопанския живот в Дунавския вилает, изготвен от Славка Драганова през 1969–1970 г. Останал досега непубликуван, каталогът безспорно ще улесни бъдещите проучвания в тази насока. Предвид гореизложеното, изразявам убеденото си мнение, че колективната монография е несъмнено съществен принос – както поради въвличането в научен оборот на нови архивни материали, така и от гледна точка на осмислянето на възрожденските процеси.

Българският XIX век : Нови архиви и прочити : Сборник / Състав. и науч. ред. О. Събев, Хр. Атанасов / Науч. рец. Р. Радкова, В. Бонева. София : Забуквите – О писменехъ, 2019, 232 с.

In memoriam

Проф. д-р Вера Ганчева

(23.II.1943–10.VI.2020)

Отиде си проф. Вера Ганчева, директор на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ (1996–1997) в един от най-трудните периоди в историята ѝ след 1989 г.

Родена е в София. След като завършва „Славянска филология“ (1965) в СУ „Св. Климент Охридски“, изучава шведски език и литература в Университета в Стокхолм (1965–1968). Авторка е на книги, очерци, научни трудове, изтъкната преводачка от скандинавски езици, издателка, университетска преподавателка.

Вера Ганчева започва работа в БТА (1966–1976) – най-напред като репортер в „Международна информация“, а накрая като главен редактор на седмичника „ЛИК“. Заместник-главен редактор е на сп. „Отечество“ (1976). През 1978 г. е главен редактор на издателство „Народна култура“ и директор (1980–1989). Напуска „Народна култура“ след 1989 г. и работи в Швеция над дисертацията си „Към проблема за общоевропейските координати в развитието на шведската литература“, която защитава в Института за литература при БАН (1992).

През 1991 г. основава издателство „Хемус“ и е негов управител до края на 2001 г. В поредицата „Новолуние“ за пръв път са реабилитирани забранени и забравени творби през миналия век на известни български писатели.

Преподава история на скандинавските литератури в СУ „Св. Климент Охридски“ от 1993 г., а от 1999 г. – и митология и културна история на Скандинавския север. Председател е на Клуба „Приятели на Швеция в България“ (от 1993 г.).

Авторка е на книги, посветени на личности, проблеми и явления в световната литература и култура: „Телескоп, път и две сиамски котки“ (1984), „Гладът като хляб“ (1988), „Синьо + жълто = зелено“ (1992), „Амалгама“ (1993), „Швеция – страната и хората“ (2001), „Емануел Сведенборг: Архитект на вечността“ (2012)...

Вера Ганчева е първата преводачка (и то от оригинала) на „Пипи Дългото чорапче“ на Астрид Линдгрен. Превежда творби на Аугуст Стриндберг, Кнут Хамсун, Юхан Борген, Артур Лундквист, Ролф Якобсен, Тумас Транстрьомер, Ларш Гюстафсон и др.

За превода си на „Пипи Дългото чорапче“ получава Международното отличие „Ханс Кристиан Андерсен“. Удостоена е с наградата на Съюза на шведските писатели (1993) и на Шведската академия (2000) за изключителната си работа като литературовед и преводач. На 10.I.2008 г. шведският посланик в България ѝ връчва кралския орден „Северна звезда“ за съществения ѝ принос в разпространението на шведската култура.

Проф. Вера Ганчева беше председателка на журито на фондация „Васа Ганчева“, което присъжда на всеки две години награда на преводач от български на шведски или от шведски на български и контролира фонда със средства за нея, дарени от шведския писател Артур Лундквист и съпругата му, поетесата Мария Вине.

Поклон пред светлата ѝ памет!

Проф. д.ф.н. Мария Младенова (28.VIII.1945–21.VI.2020)

Напусна ни една от най-заслужилите изследователки на българското библиотечнознание и книгознание. Проф. Мария Младенова беше сред най-ценените и продуктивни автори на списание „Библиотека“, в което публикува значими статии. Беше и един от най-ревностните читатели на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. Библиотечната общност и наука губят един светъл и неуморен ум, изцяло отдаден на мисията на обществените библиотеки – грамотност, информация, образование и култура.

Проф. Мария Младенова е родена в София. Завършва Държавния библиотечарски институт (1965) и българска филология и педагогика в Софийския университет (1971). От 1977 г. е преподавател в ДБИ и във всичките му трансформации до УниБИТ в продължение на 37 години. Била е заместник-директор на ДБИ и ръководител на катедра „Библиотечнознание“. Тя е и първият декан на Факултета по библиология, информационни системи и обществени комуникации в УниБИТ (2004–2008). През 1992 г. е съинициатор за откриването на специалността „Библиотечнознание, библиография и научна информация“ във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. И в двата университе-

та преподава дисциплините библиотекознание, история на библиотеките, библиотечни фондове, каталогизация и класификация на книгите и документите и др. Въведе четири нови научни дисциплини – „Сравнително библиотекознание“ (1999), „Библиотечна етика“ (2000), „Библиотечна конфликтология“ (2006) и „Библиофилство“ (2003). Автор е на „Етичен кодекс на библиотекарите“, приет от СБИР на 6.06.2002 г.

Проф. Мария Младенова е автор на над 450 публикации, в областта на библиотекознанието, историята на библиотеките, каталогизацията и класификацията на документи, библиотечната етика и др., сред които книги, учебници, статии, рецензии... Автор е на първата христоматия по история на библиотеките в България („История на библиотеки в България от Средновековието до средата на 40-те години на XX век“) и на първото изследване за историята на библиотеките в България (дисертационния ѝ труд „Библиотекознанието в България от 1878 до 1944 г.“). През 2015 г., по случай 70-ия ѝ рожден ден, УниБИТ организира впечатляващо тържество за цялата библиотечна гилдия на България и ѝ подари биобиблиография на трудовете и публикациите ѝ.

През 2004 г. бе издадена съставената от нея биобиблиография „Йордан Радичков: 1929–2004“. Тази година бе отпечатан и съставеният от нея том „Йордан Радичков в спомени на съвременници“. Последната ѝ публикация в сп. „Библиотека е предговорът към тома, а последната публикация, която тя можа да види, е рецензия за него, публикувана в бр. 2/2020 г. на списанието. Смъртта я завари по време на работата ѝ върху подготовката за издаване на събрани съчинения на Йордан Радичков, а предговорът ѝ в ръкопис е на бюрото ѝ.

Проф. Младенова първа популяризира у нас класици на световното библиотекознание като Пол Отле, Чарлз Еми Кътър, Чарлз Еми Кътър, Антонио Паници, Шиали Р. Ранганатан, Габриел Ноде, запозна българските читатели с корифеите на руската наука за библиотеките акад. Юрий Столяров и проф. Едуард Сукиасян, осветли приноса на първите български библиотековедки Мара Тодорова и Маргарита Димчевска, обяви плевенчанина Ячо Хлебаров за български библиотековед със световно значение.

През 1998 г. проф. Мария Младенова организира набавянето на 10 000 тома, с които да се постави основата на училищната библиотека в новопостроеното 199-о училище „Св. Йоан Богослов“ в кв. „Левски-Г“, София. В помощ на студенти, учени и всички читатели проф. Младенова дигитализира десетки свои печатни публикации и ги дари за свободен достъп чрез сайта на Регионална библиотека „Петко Р. Славейков“ във Велико Търново.

Поклон пред светлата ѝ памет!

Ръководството и екипът на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ поднасят съболезнования на семейството и на близките на проф. д.ф.н. Мария Младенова.